

**Dofinansowane przez
Unię Europejską**

Sfinansowane ze środków UE. Wyrażone poglądy i opinie są jedynie opiniami autora lub autorów i niekoniecznie odzwierciedlają poglądy i opinie Unii Europejskiej ani Greek State Scholarship's Foundation (IKY). Ani Unia Europejska, ani IKY nie ponoszą odpowiedzialności za te poglądy.

**Akcja KA210-VET - Partnerstwa na małą skalę w zakresie kształcenia
i szkolenia zawodowego
nr projektu: 2023-2-EL01-KA210-VET-000174377**

Raport Podsumowujący z Badań Krajowych

**w ramach projektu
“Wymiana doświadczeń: Wsparcie Specjalistów VET
w Integracji Dzieci Uchodźców z Lokalną
Społecznością”**

HELP VET

publikacja bezpłatna

**Dofinansowane przez
Unię Europejską**

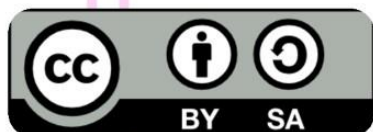
Sfinansowane ze środków UE. Wyrażone poglądy i opinie są jedynie opiniami autora lub autorów i niekoniecznie odzwierciedlają poglądy i opinie Unii Europejskiej ani Greek State Scholarship's Foundation (IKY). Ani Unia Europejska, ani IKY nie ponoszą odpowiedzialności za te poglądy.

RAPORT PODSUMOWUJĄCY Z BADAŃ KRAJOWYCH

w ramach projektu: “Wymiana doświadczeń: Wsparcie Specjalistów VET w Integracji Dzieci Uchodźców z Lokalną Społecznością”

Wersja językowa: polska

CC BY-SA

Ta licencja umożliwia użytkownikom rozpowszechnianie, remiksowanie, adaptowanie i rozwijanie materiału na dowolnym nośniku lub w dowolnym formacie, o ile zostanie podane uznanie autora. Licencja pozwala na komercyjne wykorzystanie. Jeśli remiksujesz, adaptujesz lub rozwijasz materiał, musisz uzyskać licencję na zmodyfikowany materiał na identycznych warunkach. CC BY-SA obejmuje następujące elementy:

BY: należy podać autora utworu.

SA: Adaptacje muszą być udostępniane na tych samych warunkach.

<https://creativecommons.org/share-your-work/cclicenses/>

KONSORCJUM PROJEKTOWE

Digital Idea
Scientific Association

DIGITAL IDEA
KOORDYNATOR
GRECJA
www.digitalidea.gr

CEKDEV ACADEMY
PARTNER
TURCJA
<https://cekdev.com>

DEINDE SP. Z O.O.
PARTNER
POLSKA
<https://deinde.pl>

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Akcja KA210-VET - Partnerstwa na małą skalę w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego

Numer projektu: 2023-2-EL01-KA210-VET-000174377

Raport podsumowujący z badań krajowych

w ramach projektu:

**Wymiana doświadczeń: Wsparcie Specjalistów
VET w Integracji Dzieci Uchodźców z Lokalną
Społecznością**

Działanie nr 2 - Analiza i raport

Instytucje:

Deinde sp. z oo (Polska)

Stowarzyszenie naukowe DIGITAL IDEA (Grecja)

CEKDEV International Education & Development Academy (Turcja)

Data: 2024

Wstęp.....	6
Tło badawcze.....	7
Polska	7
Turcja.....	7
Grecja	7
Metodologia.....	8
Rozdział 1 – Badania krajowe w Polsce.....	9
Część I – Badania danych zastanych.....	10
Sytuacja migrantów/uchodźców w regionie/kraju Partnera.	10
Rzeczywiste potrzeby, możliwości, trudności i problemy migrantów/uchodźców i ich dzieci w kontekście procesu integracji.	16
Oczekiwania i codzienne problemy kadry kształcenia zawodowego w kontekście procesu integracji migrantów/uchodźców.	21
Aktualne potrzeby, oczekiwania i trudności nauczycieli zawodowych pracujących z dziećmi uchodźców.....	23
Dostępność narzędzi, materiałów i wymiana wiedzy w zakresie najbardziej odpowiednich sposobów pomocy dzieciom uchodźców dla personelu i instytucji sektora kształcenia i szkolenia zawodowego.....	27
Część II – Wywiady	30
Część III - Ankieta internetowa.....	33
Wnioski	42
Rozdział 2 - Badania krajowe w Turcji.....	43
Część I – Badania danych zastanych.....	44
Sytuacja migrantów/uchodźców w regionie/kraju Partnera.	44
Rzeczywiste potrzeby, możliwości, trudności i problemy migrantów/uchodźców i ich dzieci w kontekście procesu integracji.	48
Oczekiwania i codzienne problemy kadry kształcenia zawodowego w kontekście procesu integracji migrantów/uchodźców./ Obecne potrzeby, oczekiwania i trudności nauczycieli kształcenia zawodowego pracujących z dziećmi uchodźców.	52
Dostępność narzędzi, materiałów i wymiana wiedzy w zakresie najbardziej odpowiednich sposobów pomocy dzieciom uchodźców dla personelu i instytucji sektora kształcenia i szkolenia zawodowego.....	57
Część II – Wywiady	59
Część III - Ankieta internetowa.....	61
Wnioski	69
Rozdział 3 - Badania krajowe w Grecji.....	70
Część I – Badania danych zastanych.....	71
Sytuacja migrantów/uchodźców w regionie/kraju Partnera.	74

Rzeczywiste potrzeby, możliwości, trudności i problemy migrantów/uchodźców i ich dzieci w kontekście procesu integracji.	88
Oczekiwania i codzienne problemy kadry kształcenia zawodowego w kontekście procesu integracji migrantów/uchodźców.	107
Aktualne potrzeby, oczekiwania i trudności nauczycieli zawodowych pracujących z dziećmi uchodźców.....	123
Dostępność narzędzi, materiałów i wymiana wiedzy w zakresie najbardziej odpowiednich metod pomocy dzieciom uchodźców dla personelu i instytucji sektora kształcenia i szkolenia zawodowego.....	127
Część II – Wywiady	134
Część III - Ankieta internetowa.....	136
Wnioski	146
Rozdział 4 – Połączone dane z ankiet internetowych w trzech krajach partnerskich	147
Wstęp.....	148
Przegląd ankiety	148
Rekomendacje dotyczące przyszłych prac projektowych nad e-bookiem	158
Polskie rekomendacje.....	158
Tureckie rekomendacje	159
Greckie rekomendacje.....	159
Bibliografia.....	161

Wstęp

Włączenie (integracja) migrantów jest jedną z kluczowych polityk Unii Europejskiej. Według danych Eurostatu za lata 2016 i 2017 w obszarze polityki społecznej i rynku pracy prawie 4 na 10 cudzoziemców w UE było zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Stopa bezrobocia wśród migrantów urodzonych poza UE była o 6,4 punktu procentowego wyższa niż wśród ludności rodzimej. Mediana dochodu równoważnego obywateli UE mieszkających w innym państwie członkowskim UE była o 9,6% wyższa niż obywateli tego kraju, podczas gdy mediana dochodu obywateli spoza UE była o 24,2% niższa niż obywateli tego kraju. Aż jeden na pięciu migrantów urodzonych poza UE był pracownikiem tymczasowym, w porównaniu z jednym na ośmiu pracowników rodzimych. W edukacji młodzi ludzie urodzeni poza UE dwukrotnie częściej kończyli edukację i szkolenie wcześniej niż obywatele. W tym samym czasie ryzyko ubóstwa dla dzieci w UE, które miały co najmniej jednego rodzica będącego obcokrajowcem, wynosiło 35,8%, prawie dwukrotnie więcej niż dla dzieci, których oboje rodzice byli obywatelami (18,8%). Jeśli chodzi o warunki mieszkaniowe, tylko 3 na 10 cudzoziemców posiadało dom, w porównaniu do 7 na 10 obywateli UE. Jednocześnie 1 na 4 cudzoziemców mieszkających w UE jest obciążony kosztami mieszkaniowymi, w porównaniu do 1 na 10 obywateli UE. Ponadto w całej UE cudzoziemcy częściej mieszkali w przeludnionych gospodarstwach domowych niż obywatele UE (Eurostat, 2018). Dlatego tak ważne są działania (w tym instytucje kształcenia i szkolenia zawodowego) na rzecz pełnej integracji migrantów w każdym państwie członkowskim UE, w tym w krajach partnerskich projektu HELP-VET.

Badania przeprowadzone w ramach projektu pozwoliły pracownikom organizacji partnerskich na zwiększenie świadomości dotyczącej tematyki projektu. Faza badawcza umożliwiła wymianę najlepszych praktyk i doświadczeń wszystkich instytucji i ich pracowników w kontekście zaplanowanych działań projektowych i rezultatów, w szczególności związanych z metodami i podejściami badawczymi, umiejętnościami cyfrowymi (ankiety internetowe) oraz różnymi aspektami współpracy międzynarodowej pomiędzy wszystkimi podmiotami.

Wyniki badań pomogły nakreślić szerszy obraz sytuacji migrantów/uchodźców w Grecji, Polsce i Turcji. Wyniki są przydatne do diagnozy rzeczywistych bieżących potrzeb, oczekiwań i problemów, z jakimi borykają się profesjonaliści VET w zakresie integracji uchodźców/migrantów (a jednocześnie również do pokazania sytuacji z perspektywy migrantów/uchodźców) i zajęcia się nimi poprzez zebranie wskazówek i porad pochodzących z ich praktycznego doświadczenia, które zostaną później wykorzystane do stworzenia treści do e-booka.

Celem niniejszego raportu jest podniesienie świadomości i wiedzy personelu Partnera i innych użytkowników na temat sytuacji migrantów/uchodźców w regionach i krajach Partnera.

W raporcie wskazano również rzeczywiste potrzeby, możliwości, trudności i problemy migrantów/uchodźców i ich dzieci w kontekście procesu integracji.

Co więcej, dzięki badaniom użytkownicy dowiedzą się więcej o oczekiwaniach i codziennych problemach kadry kształcenia zawodowego w kontekście procesu integracji migrantów/uchodźców.

Badanie określiło również obecne potrzeby, oczekiwania i trudności, z jakimi borykają się nauczyciele zawodowi pracujący z dziećmi uchodźców.

Wreszcie celem badania jest ułatwienie dostępu do narzędzi, materiałów i wymiany wiedzy w zakresie najbardziej odpowiednich metod pomocy dzieciom uchodźców wśród personelu i instytucji sektora kształcenia i szkolenia zawodowego.

Tło badawcze

Polska

Badania danych zastanych w Polsce zostały przeprowadzone w maju i czerwcu 2024 r. przez zespół Deinde. Nasze badania oparliśmy na kilku dokumentach i danych, w tym na raportach publicznych, oficjalnych strategiach, pracach uniwersyteckich, raportach i publikacjach dostępnych w Internecie, dostępnych badaniach zewnętrznych, publicznych danych statystycznych itp.

Wywiady odbyły się 30 września 2024 r. w Lublinie (Polska) z dwoma przedstawicielami Polskiego Czerwonego Krzyża, którzy na co dzień pracują z migrantami i ich dziećmi. Podczas wywiadów, które trwały około 45 minut każdy, zadano 5 pytań personelowi VET dotyczących kilku tematów.

Anonimowa ankieta internetowa została przeprowadzona przy użyciu formularzy Google od 10 do 22 października 2024 r. Kwestionariusz składał się z 17 pytań. W badaniu wzięło udział łącznie 13 osób reprezentujących sektor VET.

Turcja

Badania danych zastanych w Turcji zostały przeprowadzone w maju i czerwcu 2024 r. przez pracowników Cekdev. Nasze badania oparliśmy na kilku dokumentach i danych, w tym raportach publicznych, dostępnych badaniach zewnętrznych, statystykach publicznych, oficjalnych strategiach, artykułach, publikacjach dostępnych w Internecie itp.

Wywiady odbyły się 18 października 2024 r. w Antalyi (Turcja) z dwoma przedstawicielami z Kepez Ozel Egitim Meslek Lisesi, który na co dzień pracuje z migrantami i ich dziećmi. Podczas wywiadów, które trwały około 45 minut każdy, zadano 5 pytań personelowi VET dotyczących kilku tematów.

Anonimowe badanie online przeprowadzono przy użyciu formularzy Google w dniach od 13 do października 25 2024. Kwestionariusz składał się z 17 pytań. Łącznie 12 osób reprezentujących sektor VET wzięło udział w badaniu.

Grecja

Pracownicy Digital Idea przeprowadzili badania danych zastanych w Grecji we wrześniu i październiku 2024 r. Nasze badania oparliśmy na kilku dokumentach i danych, w tym raportach publicznych, oficjalnych strategiach, pracach uniwersyteckich, raportach i publikacjach dostępnych w Internecie, dostępnych badaniach zewnętrznych, publicznych danych statystycznych itp.

Wywiady odbyły się 18 października 2024 r. w Larissie (Grecja) z dwoma przedstawicielami, którzy codziennie pracują z migrantami i ich dziećmi. Podczas wywiadów, które trwały około 45 minut każdy, personelowi VET zadano pięć pytań dotyczących kilku tematów.

Anonimowa ankieta internetowa została przeprowadzona przy użyciu Google Forms od 10 do 29 października 2024 r. Kwestionariusz składał się z 17 pytań. W badaniu wzięło udział łącznie 11 osób reprezentujących sektor VET.

Metodologia

Przeprowadzono badania biurowe w celu zebrania informacji z istniejącej literatury naukowej, dokumentów politycznych, raportów i innych źródeł związanych z sytuacją migrantów/uchodźców w Grecji, Polsce i Turcji. Obejmowało to przegląd danych statystycznych, polityk i strategii krajowych, różnych rodzajów badań, najlepszych praktyk i ustaleń z innych programów i projektów.

Dane wtórne zebrano z renomowanych źródeł, w tym raportów rządowych, czasopism naukowych i publikacji organizacji międzynarodowych. Dane te dostarczyły wglądu w rzeczywiste potrzeby, możliwości, trudności i problemy migrantów/uchodźców i ich dzieci, a także w bieżące potrzeby, oczekiwania i trudności nauczycieli VET pracujących z dziećmi uchodźców. Badania dostarczyły również wglądu w oczekiwania i codzienne problemy z życia realnego personelu VET w zakresie integracji migrantów/uchodźców.

Studia przypadków udanych programów i inicjatyw mających na celu integrację społeczną, edukacyjną i zawodową migrantów/uchodźców pozwoliły na dogłębny wgląd w kwestie związane z projektowaniem, wdrażaniem i wynikami tych programów.

Przeprowadzono analizę porównawczą, aby porównać sytuację migrantów/uchodźców, a także nauczycieli i personelu VET w Grecji, Polsce i Turcji. Obejmowało to przegląd odpowiedniej literatury i raportów z tych krajów w celu zidentyfikowania podobieństw i różnic

W całym procesie badawczym uwzględniono kwestie etyczne. Wszystkie źródła zostały prawidłowo zacytowane, a badania przeprowadzono zgodnie z wytycznymi i standardami etycznymi.

Rozdział 1 – Badania krajowe w Polsce

Część I – Badania danych zastanych

Sytuacja migrantów/uchodźców w regionie/kraju Partnera.

W 2023 roku Polska liczyła 37,637,000 mieszkańców, w tym 19,454,000 kobiet. Mediana wieku wynosiła 42,8 lat. 58,4% populacji było w wieku produkcyjnym (18 - 60/65), a 23,3% populacji było w wieku poprodukcyjnym (60/65 i więcej). Współczynnik dzietności wynosił 1,158. W 2023 roku aktywnych zawodowo było 17,809,000 Polaków, w tym 8 179 000 kobiet. Liczba osób bezrobotnych wyniosła 502 tys. osób, a biernych zawodowo 12,550 tys. osób, w tym 7,620 tys. kobiet (Central Statistical Office, 2024).

W 2022 r. współczynnik obciążenia demograficznego w Polsce wynosił 52,9% (w UE 56,5%). Współczynnik aktywności zawodowej (78,9%) był nieznacznie niższy od średniej UE (79,4%). Wskaźnik zatrudnienia (71,3%) był nieznacznie wyższy od średniej UE (69,8%). Stopa bezrobocia w Polsce (2,9%) była znacznie niższa od średniej UE (6,2%). Wskaźnik zagrożenia ubóstwem (13,7%) był niższy od średniej UE (16,5%) (Central Statistical Office, 2023).

Po 1989 roku Polska nie była krajem doświadczającym znaczących migracji, więc kraj nie przywiązywał instytucjonalnie dużej wagi do kwestii integracji migrantów. Na szczeblu krajowym nie było konkretnych polityk w zakresie inkluzji migrantów, ponieważ nie było takiej potrzeby. Przełomowym momentem pod względem migracji był rok 2004, czyli moment przystąpienia Polski do Unii Europejskiej i otwarcia rynku pracy UE dla Polaków. W ciągu dekady wyjechało (na stałe lub czasowo) do pracy w innych krajach UE ok. 3 mln Polaków. Migracje zarobkowe po 2004 roku doprowadziły do sformułowania przez rząd strategii rynku pracy, których celem było zachęcenie Polaków do powrotu z zagranicy i podjęcia pracy w Polsce. Trudno jednoznacznie ocenić skuteczność tych polityk, ponieważ według szacunków Ministerstwa Rozwoju w 2019 roku w krajach Unii Europejskiej pracowało ok. 2,6 mln Polaków (Kubas, 2021).

Państwo polskie musiało również zareagować na zjawisko imigracji do naszego kraju. W latach 2008-2015 przyjęto nowe rozwiązania prawne określające procedurę administracyjną dla zjawiska migracji. Ustanowiono nowe procedury i standardy powrotu cudzoziemców przebywających w Polsce nielegalnie. Określono również warunki wjazdu i pobytu imigrantów w celu podjęcia pracy, uproszczono procedury uzyskiwania zezwoleń na pobyt, pracę i naukę. Uproszczono również zasady legalizacji pobytu w Polsce i uzyskiwania obywatelstwa polskiego (Łodziński S.).

Ze względu na intensywny rozwój polskiej gospodarki i stosunkowo niski wskaźnik bezrobocia w porównaniu do UE, Polska w ciągu ostatnich kilku lat zmieniła swój wizerunek z kraju emigrantów na kraj przyjmujący migrantów, w tym migrantów ekonomicznych. Badania przeprowadzone w ciągu ostatniej dekady pokazują, że od 2014 r. w strukturze imigrantów przybywających do Polski dominują obywatele Ukrainy, najczęściej osoby młode, stosunkowo dobrze wykształcone, poszukujące pracy na czas określony lub sezonowej, często pracujące na stanowiskach niewymagających wysokich kwalifikacji. (Bartłomiej R.).

Według badania „Imigranci w Polsce w kontekście uproszczonej procedury zatrudniania cudzoziemców” wskaźnik zatrudnienia imigrantów w Polsce systematycznie wzrastał na przestrzeni lat 2015-2018. Według danych rejestrowych, w 2015 r. w Polsce średnio miesięcznie pracowało w ramach uproszczonej procedury ok. 133 tys. migrantów. W 2017 r. średnia miesięczna wyniosła ok. 415 tys., a w pierwszej połowie 2018 r. osiągnęła poziom ponad 423 tys. osób. Tym samym średnia liczba

migrantów pracujących w Polsce wzrosła ponad trzykrotnie w ciągu trzech lat. Wśród imigrantów zatrudnionych w Polsce wyraźnie dominowali obywatele Ukrainy, którzy w 2018 r. stanowili ponad 91% wszystkich migrantów ekonomicznych. Drugą co do ważności populację migrantów stanowili Białorusini (4,2%), a trzecią Mołdawianie (2,4%) (Górny A., 2018).

Według szacunków NBP w latach 2014-2018 imigranci byli coraz ważniejszym czynnikiem zwiększającym potencjał produkcyjny polskiej gospodarki. Odsetek imigrantów ekonomicznych wynosił od 4 do 5,5% siły roboczej. Jednocześnie migranci przyczyniali się do wzrostu polskiego PKB o ok. 0,5 pkt proc. rocznie. Liczba migrantów legalnie zatrudnionych w Polsce i opłacających składki na ubezpieczenia społeczne wzrosła na przestrzeni lat, od ok. 30 tys. w 2014 r. do 500 tys. w 2019 r. Trend wzrostowy w 2020 r. został zahamowany przez pandemię Covid-19 i wprowadzone lockdowny (zarówno ograniczenia w przekraczaniu granic państwowych, jak i zamknięcie różnych branż i sektorów gospodarki). Zdecydowana większość imigrantów pracowała w polskich przedsiębiorstwach jako pracownicy niewykwalifikowani (70%). Robotnicy wykwalifikowani stanowili 16% zatrudnionych imigrantów, młodszy pracownicy biurowi - ok. 2%, a specjaliści z wykształceniem wyższym - ok. 12% zatrudnionych imigrantów (National Bank of Poland, Warsaw).

W 2019 r. cudzoziemcy złożyli 207 343 wnioski o zezwolenie na pobyt lub ochronę w Polsce. Najwięcej wniosków dotyczyło zezwoleń na pobyt czasowy (181 788 osób, tj. 87% wniosków), ok. 8,7% o pobyt stały (18 211 osób), 2,8% wniosków o ochronę międzynarodową (4171 osób), a 1,5% wniosków dotyczyło zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE (3173 osoby). Oprócz powodów ekonomicznych migranci przyjeżdżają do Polski w celu uzyskania ochrony politycznej i ubiegania się o status uchodźcy. W latach 2009-2019 ich liczba wahała się od 800 do 1281 osób rocznie. Dominowali obywatele Rosji, Syrii, Ukrainy, Białorusi i Iraku. (Kacperska E., 2019).

Ważnym momentem w procesie imigracji do naszego kraju był luty 2022 r. i wybuch wojny na Ukrainie. Od tego czasu do Polski przybyło ponad 8 milionów Ukraińców. Obecnie szacuje się (dane są płynne, ponieważ migracja Ukraińców trwa w obu kierunkach), że w Polsce mieszka od 1,5 do 2,5 miliona Ukraińców, którzy stanowią zatem największą grupę narodową imigrantów. Wśród migrantów z Ukrainy w Polsce dominują kobiety i dzieci. Napływ tak dużej liczby imigrantów w krótkim czasie postawił przed Polską wiele wyzwań w zakresie opieki nad dziećmi, systemu edukacji, opieki zdrowotnej, dostępu do usług publicznych, rynku pracy i zatrudnienia, mieszkalnictwa i integracji społecznej migrantów. (Pawlak, 2018).

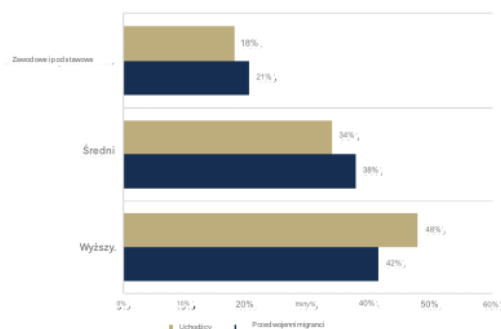
Badania NBP z 2023 r. pokazują, że obywatele Ukrainy zamieszkujący w Polsce to głównie kobiety - ok. 68% wszystkich respondentów. Przewaga kobiet jest zauważalna zarówno wśród uchodźców wojennych (78%), jak i przedwojennych migrantów (55%). Udział mężczyzn wśród uchodźców nieznacznie wzrósł z 19% do 22% w porównaniu z poprzednim badaniem. Pod względem wieku połowę respondentów, zarówno przedwojennych migrantów, jak i uchodźców wojennych, stanowili ludzie młodzi, w wieku 27-44 lat, czyli w wieku zakładania rodzin i będący najbardziej aktywni zawodowo. Tym, co różnicuje obie grupy obywateli Ukrainy, jest wyraźnie wyższy udział osób starszych wśród uchodźców (9% to osoby w wieku 60+), czyli osób, które na co dzień nie podejmują decyzji migracyjnych (NBP, 2023).

Pod względem wykształcenia wśród ukraińskich migrantów przebywających w Polsce w 2023 r. dominowały osoby z wykształceniem wyższym (42% wśród migrantów przedwojennych i 48% wśród uchodźców). Natomiast wykształcenie średnie miało 43% uchodźców i 38% migrantów przedwojennych. Co piąta osoba miała wykształcenie podstawowe lub zawodowe w obu podgrupach

respondentów. Osoby z Ukrainy przebywające w Polsce można więc uznać za dobrze wykształcone. Jest to cenna informacja w kontekście aktywizacji zawodowej uchodźców (NBP, 2023).

Grafika: Edukacja przedwojennych migrantów i uchodźców wojennych z Ukrainy w Polsce.

Rysunek 6. Struktura wykształcenia przedwojennych migrantów i uchodźców z Ukrainy w Polsce.

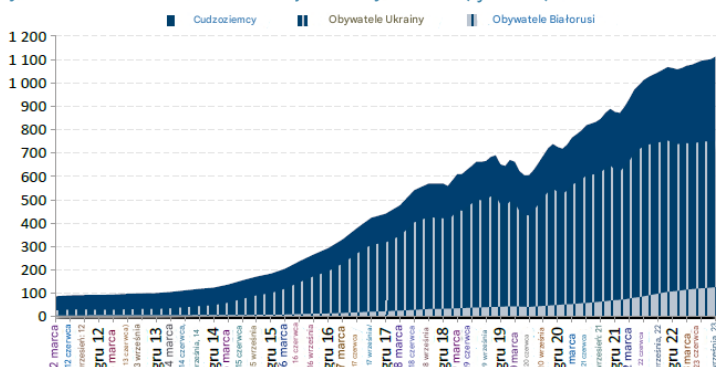

Źródło: Sytuacja życiowa i ekonomiczna migrantów na Ukrainie w Polsce w 2023 r.: Raport z badań, NBP, Warszawa 2023, s. 10.

W 2023 r. 6,9% ogółu ubezpieczonych w Polsce miało obywatelstwo inne niż polskie. Na koniec września 2023 r. w ZUS-ie zarejestrowanych było 1112 tys. cudzoziemców, co oznacza wzrost o 6,4% w porównaniu z końcem września 2022 r. Z tej liczby 59,4% stanowili pracownicy, 36,6% wykonywało pracę na podstawie umowy zlecenia lub umowy agencyjnej, a pozostali byli objęci innymi formami zatrudnienia. Obywatele Ukrainy stanowią od kilku lat najliczniejszą grupę cudzoziemców w Polsce. W 2022 r. stanowili oni 753 tys. osób, tj. 67,7% wszystkich cudzoziemców zarejestrowanych w ZUS-ie i 4,7% wszystkich ubezpieczonych z tytułu pracy w Polsce. Kolejną grupą cudzoziemców, której liczebność rośnie, są obywatele Białorusi. Pod koniec września br. w ZUS-ie zarejestrowanych było ponad 126 tys. osób z Białorusi, tj. o 28,2% więcej niż rok wcześniej (ZUS, 2023).

Wykres: Liczba cudzoziemców zarejestrowanych w polskim Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (w tys.)

Wykres 2. Liczba cudzoziemców zarejestrowanych w ZUS (tys. osób)

Źródło: Podsumowanie sytuacji finansowej Funduszu Ubezpieczeń Społecznych za 3 kwartały 2023 r., ZUS, Warszawa 2023, s. 2.

Badania Work Force Central Europe (2023) pokazują, że ukraińscy migranci przebywający obecnie w Polsce nie chcą wyjeżdżać z Polski ani na Zachód, ani na Ukrainę. Raport z badania „Pracownicy tymczasowi z Ukrainy” pokazuje, że większość uchodźców z Ukrainy przebywających w Polsce, którzy chcieli wyjechać na Zachód, już to zrobiła. A ci, którzy zostali w Polsce, czekają na rozwój sytuacji w ojczyźnie, próbując jakoś zorganizować sobie życie w naszym kraju. Według badania grupy OTTO, które w listopadzie 2023 r. objęło ponad 500 Ukraińców zatrudnionych w Polsce (ponad połowę stanowiły kobiety), chęć wyjazdu z Polski do innego kraju wyraźnie spadła wśród migrantów z Ukrainy. Większość, 54 proc. respondentów - tj. o 11 punktów więcej niż rok wcześniej - przyznała, że w najbliższych miesiącach będzie czekać w Polsce na rozwój sytuacji na Ukrainie. Wzrósł również do 59 proc. odsetek Ukraińców, którzy nie zamierzają wyjeżdżać z Polski do żadnego innego kraju niż Ukraina. Jest to znacząca zmiana w porównaniu do 2022 r., kiedy odsetek Ukraińców zdecydowanych na przeczekanie wojny w Polsce wynosił 44%. Wówczas istniała też większa grupa osób (ponad jedna trzecia), które nie były pewne swoich przyszłych planów. Odsetek osób planujących dalszą emigrację również spadł z 22 proc. do 16 proc. Najbardziej preferowanymi kierunkami były Niemcy (18 proc.), Kanada lub USA (15 proc.) oraz Holandia (8 proc.), gdzie płace są wyższe niż w Polsce. Badani Ukraińcy, którzy pozostali w Polsce, są nieco mniej zadowoleni z pracy w Polsce w 2023 r. niż w roku ubiegłym. Odsetek osób zadowolonych spadł do 75% i jest o 4 punkty procentowe niższy niż rok wcześniej, a także najniższy od 2020 r. Mimo to większość badanych pracowników tymczasowych (59%) nie jest zainteresowana przeprowadzką do innego miasta Polski, nawet jeśli otrzymają lepszą ofertę pracy. Tylko co piąta osoba byłaby gotowa na przeprowadzkę. Pozostali nie chcą zaczynać wszystkiego od nowa w innym miejscu. Kolejnym ograniczeniem jest konieczność zmiany przedszkola lub szkoły, do której uczęszczają ich dzieci (Europe C., 2024).

Wielu migrantów z Ukrainy w Polsce znajduje się w tzw. „zawieszeniu”. Czekając na rozwój sytuacji wojennej w swoim kraju, nie wprowadzają oni żadnych istotnych zmian w swojej sytuacji w Polsce, ani pod względem miejsca zamieszkania, ani pracy. W 2023 r. aż o 24 proc. (z 32% w 2022 r.) zmniejszył się odsetek Ukraińców zdecydowanych na powrót na Ukrainę po zakończeniu wojny. Prawie taki sam odsetek respondentów nie zamierza tam wracać. Z drugiej strony odsetek osób niepewnych powrotu do ojczyzny wzrósł do 35 proc., co stanowi wzrost o 9 punktów procentowych. Rosnącą gotowość do pozostania w Polsce na dłuższy okres czasu można zaobserwować we wzroście (do 29%) udziału pracowników, którzy zamierzają znaleźć w Polsce samodzielne mieszkanie (Europe O. W., 9th edition of the report, 2024).

Wojna na Ukrainie wciąż się przeciąga, co sprawia, że uchodźcy z Ukrainy coraz częściej osiedlają się w Polsce. Ukraińskie dzieci uczęszczają do polskich szkół i przedszkoli, a ich rodzice starają się lepiej dostosować do polskiego rynku pracy. Coraz większy odsetek Ukraińców posługuje się komunikatywnie językiem polskim (48% w 2023 r.). Oznacza to, że obywatele Ukrainy wykorzystali swój czas w Polsce na naukę języka polskiego, co sprawia, że czują się w Polsce jeszcze bardziej komfortowo (Błaszczak, 2024). Bariera językowa to jeden z powodów, dla których Ukraińcy pozostają w Polsce. Według badania OTTO Work Force Central Europe, tylko co czwarty badany Ukrainiec deklaruje znajomość języka angielskiego, a 30 proc. nie zna żadnego języka obcego. Bliskość geograficzna ma również znaczenie dla uchodźców z Ukrainy w Polsce, ponieważ daje im możliwość odwiedzenia rodziny, która pozostała na Ukrainie (Europe O. W., 9th edition of the report).

Im dłużej trwa wojna na Ukrainie, tym bardziej Polacy zmieniają swoje nastawienie do Ukraińców, niestety na gorsze. Z badania „Społeczna percepcja uchodźców z Ukrainy, migrantów i działań podejmowanych przez państwo polskie i ukraińskie” wynika, że o ile pozytywne nastawienie

Polaków do Ukraińców w kwestii dalszej pomocy wojskowej praktycznie nie zmieniło się od początku wojny, o tyle w przypadku „nastawienia do uchodźców z Ukrainy” aż 68 proc. respondentów, którzy zmienili zdanie o migrantach w ciągu ostatnich 6 miesięcy, zadeklarowało, że ich nastawienie się pogorszyło (University of Warsaw and the University of Economics and Humanities, 2024).

Podobne wyniki otrzymujemy w badaniu zleconym przez Personnel Service. Zaraz po wybuchu wojny na Ukrainie Polacy zaczęli pomagać uchodźcom z kraju zaatakowanego przez Rosję. Polskie społeczeństwo przyjęło do swoich domów miliony sąsiadów, a dla osób, które pozostały na Ukrainie, zorganizowano wiele zbiórek. Jednak w 2023 r. stosunek Polaków do Ukraińców zmienił się na gorsze. Badanie wskazuje, że 26 proc. ankietowanych Polaków wyrobiło sobie bardziej negatywne nastawienie do ukraińskich uchodźców. Najczęściej byli to respondenci w wieku 25-34 lata (33 proc. wskazań) oraz w wieku 18-24 i 35-44 lata (po 30 proc. wskazań) (Personnel Service, 2024).

Respondenci wskazują przede wszystkim na wysokie wymagania wobec polskiej pomocy (67 proc. odpowiedzi). Na drugim miejscu znalazła się roszczeniowa postawa Ukraińców (55 proc. odpowiedzi). W dalszej kolejności pojawiły się odpowiedzi (36 proc. odpowiedzi) dotyczące przedłużającej się pomocy socjalnej dla obywateli Ukrainy oraz zbyt dużej liczby Ukraińców w Polsce. 14 proc. respondentów obawiało się, że pomagając Ukrainie narazimy się na konflikt zbrojny z Rosją. Pozytywnym aspektem badania jest fakt, że 56 proc. ankietowanych Polaków nie zmieniło swojego stosunku do Ukraińców, a u 7 proc. jest on nawet lepszy w porównaniu z rokiem 2022 (Personnel Service, 2024).

Warto również zauważyć, że obywatele Ukrainy są nadal ulubionymi współpracownikami Polaków, jeśli chodzi o obcokrajowców. Aż 52 proc. Polaków chce pracować z kolegami ze Wschodu. Dodatkowo, im starszy respondent, tym większa jego gotowość do pracy z Ukraińcami. Połowa badanych Polaków w wieku 35-44 i 45-54 oraz 64 proc. respondentów w wieku 55+ jest chętnych do pracy z Ukraińcami (money.pl, 2023).

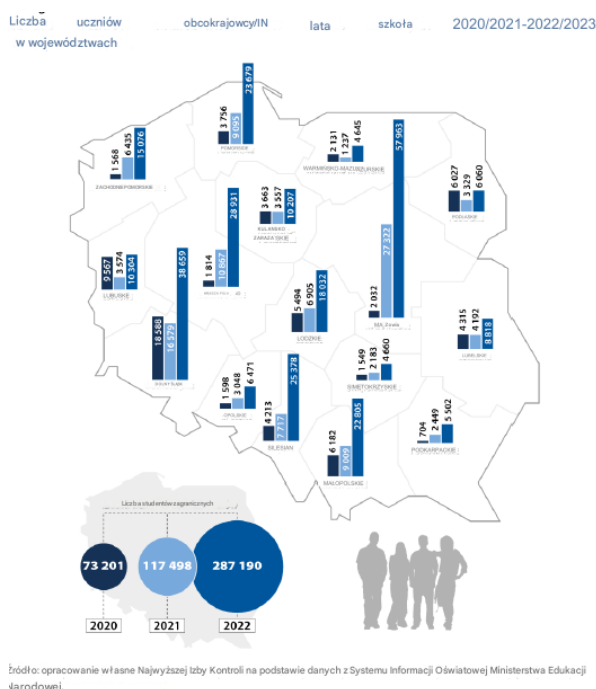
W związku z wybuchem konfliktu zbrojnego na Ukrainie, od 24 lutego do 30 czerwca 2022 r. do Polski wjechało z Ukrainy 4,4 mln osób, z czego 1,2 mln podlegało tzw. ochronie czasowej. Spośród 1 119 760 obywateli Ukrainy objętych taką ochroną, co druga zarejestrowana osoba to dziecko. W związku z tak masowym napływem cudzoziemców administracja publiczna w Polsce stanęła przed dużym wyzwaniem związanym z organizacją ich pobytu na terytorium Polski, w tym w zakresie edukacji (NIK, 2023).

Polski system szkolnictwa w 2022 r. stanął przed ogromnym wyzwaniem - zapewnieniem jak najszybszego i najlepszego przyjęcia i włączenia znacznej liczby dzieci z Ukrainy do polskiego systemu edukacji. Polski rząd przyjął szereg regulacji prawnych mających na celu ułatwienie przyjmowania dzieci i młodzieży z Ukrainy do polskich szkół. Dzieci i młodzież z Ukrainy w wieku od 7 do 18 lat (w trakcie obowiązkowej nauki szkolnej lub obowiązkowej nauki) są przyjmowane do polskich szkół publicznych na takich samych warunkach jak dzieci polskie. Jak wynika z raportu przygotowanego przez Centrum Edukacji Obywatelskiej, w którym porównano dane Ministerstwa Edukacji Narodowej i Nauki na temat „uczniów z Ukrainy w polskim systemie oświaty” z danymi Głównego Urzędu Statystycznego oraz liczbą wniosków o nadanie numeru PESEL wśród osób przyjeżdżających do Polski z Ukrainy, w minionym roku szkolnym (2021/2022) do Polski przyjechało co najmniej 350 tys. dzieci w wieku szkolnym. Prawie 40% z nich rozpoczęło naukę w polskich szkołach, co oznaczało, że pod koniec roku szkolnego młodzi Ukraińcy z doświadczeniem uchodźczym stanowili około 4% wszystkich

uczniów w Polsce, co przekłada się na 139 tys. osób. Od września 2022 r. naukę rozpoczęło (lub kontynuuje) około 144 tys. ukraińskich uczniów (J. Łosiak-Pilch, 2023).

Znaczny wzrost liczby cudzoziemców w Polsce w latach 2022-2023 przełożył się na wzrost liczby uczniów zagranicznych uczęszczających do polskich szkół. W roku szkolnym 2020/2021 (stan na 30 września 2020 r.) do szkół publicznych i niepublicznych w Polsce uczęszczało łącznie 73 201 cudzoziemców, w roku szkolnym 2021/2022 – 117 498 cudzoziemców, a w roku szkolnym 2022/2023 – 287 190 uczniów zagranicznych. Dane te wskazują, że w ciągu dwóch lat szkolnych liczba uczniów zagranicznych uczących się w polskich szkołach wzrosła prawie czterokrotnie (o 292,3%) (NIK, 2023).

Wykres: Liczba dzieci zagranicznych uczęszczających do polskich szkół

Źródło: Edukacja dzieci cudzoziemców w polskich szkołach. Informacja o wynikach kontroli, NIK, 2023, s. 5-6.

W roku szkolnym 2021/2022 najwięcej dzieci zagranicznych uczęszczało do szkół średnich (60,5%). 38,8% i 0,7% cudzoziemców uczęszczało do szkół podstawowych i artystycznych. W roku szkolnym 2022/2023 proporcje te uległy odwróceniu. Najwięcej cudzoziemców uczęszczało do szkół podstawowych - 61,4%, a do szkół średnich i szkół artystycznych - 37,8% i 0,8% (NIK, 2023).

Największą grupę wśród studentów zagranicznych stanowili obywatele Ukrainy, jeszcze przed wybuchem wojny w tym kraju:

- w roku szkolnym 2020/2021 – 74,8%,
- w roku szkolnym 2021/2022 – 73,5%,
- w roku szkolnym 2022/2023 – 88,3%.

Kolejną, choć znacznie mniejszą grupę w poszczególnych latach stanowili studenci z: Białorusi (od 5% do 8%), Rosji (od 1% do 3%), Wietnamu (od 0,4% do 2%) i Bułgarii (od 0,3% do 1%) (NIK, 2024).

W ponad 62 000 „zwykłych” klas w polskich szkołach jest co najmniej jeden uczeń uchodźca. Oznacza to, że w co czwartej klasie w Polsce uczniowie uczą się z osobą lub osobami z doświadczeniem uchodźczym (Chrostowska, 2022).

W latach szkolnych 2020/2021 - 2021/2022 udział cudzoziemców uczących się w klasach przygotowawczych w polskich szkołach w stosunku do wszystkich cudzoziemców uczęszczających do polskich szkół był stosunkowo niewielki (0,7% w roku szkolnym 2020/2021 i 1,1% w roku szkolnym 2021/2022). Znaczący wzrost liczby cudzoziemców w tych oddziałach nastąpił w roku szkolnym 2022/2023 (NIK, 2023).

Na dzień 24 czerwca 2022 r. w bazie SIO16 znajdowało się 131 584 studentów z Ukrainy, którzy przybyli do Polski po agresji Rosji na Ukrainę (tj. po 24 lutego 2022 r.) i rozpoczęli naukę w polskich szkołach. Na dzień 30 września 2022 r. liczba tych studentów wynosiła 147 537 (wzrost o 12,1% w porównaniu do 24 czerwca 2022 r.), a na dzień 31 marca 2023 r. wynosiła - 134 442 studentów (spadek o 8,9% w porównaniu do 30 września 2022 r.) (NIK, 2023).

Rzeczywiste potrzeby, możliwości, trudności i problemy migrantów/uchodźców i ich dzieci w kontekście procesu integracji.

Integracja nie odbywa się na poziomie międzypaństwowym, ale w konkretnych miejscach, takich jak miejsce pracy, szkoła, osiedle, ulica, restauracja czy urząd administracji publicznej. Proces integracji obejmuje obszary wykraczające poza indywidualną pomoc, takie jak edukacja, rynek pracy, przychodnia, urząd skarbowy i ośrodek kultury. W 2015 roku większość migrantów przebywających w Polsce potrzebowała wsparcia Polaków w załatwianiu spraw urzędowych; szkoły były zaskoczone pojawieniem się uczniów, którzy nie mówili po polsku i mieli inne pochodzenie kulturowe. Badania Centrum Badań nad Migracjami Uniwersytetu Warszawskiego sprzed kilku lat wskazały, że tylko 3% migrantów korzystało z opieki zdrowotnej, mimo że 80% z nich miało ubezpieczenie. Dekadę temu w Polsce nie było systemowego modelu integracji migrantów (M. Siciarek, Pomeranian experiences of migrant integration, Pomorski thinkletter, 2022).

Polityka integracyjna w społecznościach lokalnych może funkcjonować na jednym z trzech poziomów. Pierwszym jest rozpoznanie: zauważamy imigrantów, akceptujemy ich obecność jako naturalną i korzystną oraz chcemy, aby pozostali w naszym mieście. Drugim poziomem są równe szanse: tworzenie systemu instytucjonalnego i rynku pracy, który jest inkluzyjny i dostosowany do potrzeb imigrantów, uwzględniając ich ograniczenia językowe, edukacyjne lub zawodowe; koncentrujemy się na wyrównywaniu szans i przeciwdziałaniu dyskryminacji. Trzeci poziom jest wypadkową dwóch poprzednich: uczestnictwa imigrantów, ich aktywności politycznej, reprezentacji, możliwości wyrażania swojego głosu i wpływu na sprawy lokalne (M. Siciarek, Integration (not assimilation!) of immigrants in Pomerania - practice and challenges, Open Eyes Magazine , 2020).

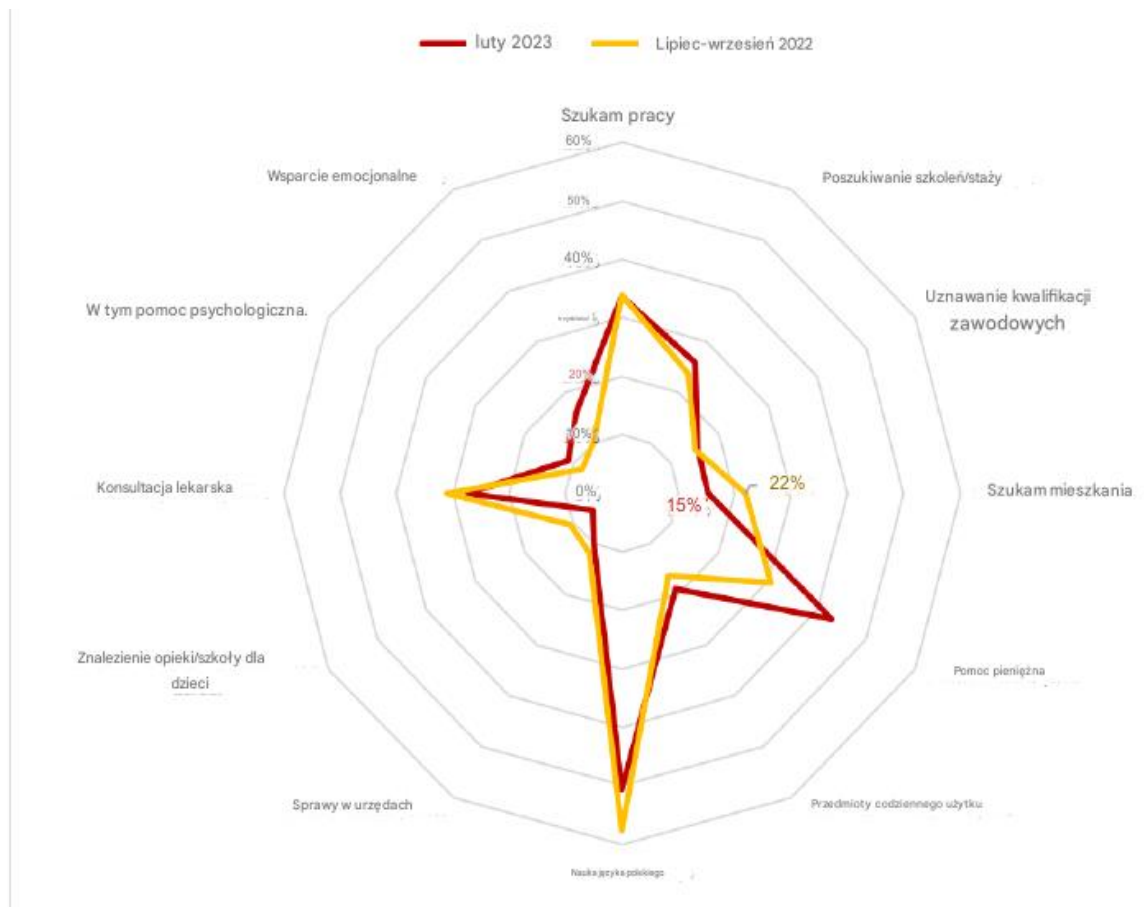
Jak wskazują różne raporty, w tym ten przygotowany dla Fundacji Batorego „Najnowsza migracja z Ukrainy do Polski: zjawisko (nie)trwałe?”, przed 2020 rokiem w Polsce dominowała migracja cyrkulacyjna. Oznaczało to, że cudzoziemcy, głównie Ukraińcy, przyjeżdżali do Polski na kilka miesięcy w roku w celach zarobkowych. W takich warunkach trudno było mówić o integracji migrantów, ponieważ ich życie toczyło się w dwóch równoległych rzeczywistościach i było ściśle regulowane procedurami prawnymi dotyczącymi zatrudnienia i pobytu, na które migranci mieli niewielki wpływ. Przed 2020 rokiem Polska nie stwarzała warunków do stabilnego i długoterminowego

osiedlania się imigrantów w miastach i lokalnych społecznościach (Siciarek, Integration (not assimilation!) of immigrants in Pomerania - practice and challenges, Open Eyes Magazine, 2020).

Wskaźnikiem, który można wykorzystać do omówienia potrzeb przymusowych migrantów z Ukrainy w Polsce, mogą być odpowiedzi uczestników badania OBM/CESS UW na pytanie o obszary, w których potrzebują pomocy.

Grafika: Potrzeby przymusowych migrantów z Ukrainy w Polsce w latach 2022 i 2023

Źródło: Agata Górny, *Potrzeby osób doświadczających przymusowej migracji z Ukrainy*, CMR Spotlight, Nr 12 (57), s. 5, 2023.

Zdecydowana większość respondentów w 2022 r. wskazała na potrzebę pomocy w nauce języka polskiego (58%), a potrzeba ta nie straciła wiele na znaczeniu w 2023 r. (51%). Wynika to niewątpliwie z faktu, że o ile osoby z Ukrainy stosunkowo szybko nabywają umiejętności rozumienia języka polskiego, o tyle nabycie umiejętności mówienia i pisania po polsku wymaga więcej czasu. Kolejnym obszarem najczęściej wskazywanym przez migrantów była pomoc finansowa, której potrzebowało aż 43% respondentów w 2023 r. W porównaniu z 2022 r. odsetek takich osób wzrósł aż o 12 punktów procentowych. Podobną tendencję widzimy w przypadku pomocy w dostępie migrantów do przedmiotów codziennego użytku. W 2023 r. nastąpił wzrost do 19% z 16% odnotowanych w 2022 r.

Te niekorzystne zmiany w zakresie podstawowych potrzeb wynikają z sytuacji, że po okresie bardzo dużego zaangażowania osób prywatnych i instytucji w pomoc osobom przymusowo migrującym w zaspokajaniu podstawowych potrzeb (co miało miejsce w pierwszej połowie 2022 r.), przepływ tej

pomocy z czasem osłabł (Górny, The needs of people experiencing forced migration from Ukraine, CMR Spotlight, No. 12 (57), 2023).

Warto zwrócić uwagę na zgłaszane przez przymusowych migrantów z Ukrainy potrzeby związane ze zdrowiem. Prawie jedna trzecia respondentów, zarówno w 2022 r., jak i na początku 2023 r., potrzebowała pomocy w postaci konsultacji lekarskiej. Symptomatycznie, w ciągu roku od wybuchu wojny wzrósł odsetek osób potrzebujących pomocy psychologicznej (8% → 11%) i wsparcia emocjonalnego (10% → 16%). Wyniki badań potwierdzają, że oprócz potrzeb migrantów związanych z codziennym funkcjonowaniem, uchodźcy nadal potrzebują pomocy w zakresie zdrowia fizycznego i psychicznego. Co więcej, potrzeby te nie wydają się maleć, biorąc pod uwagę niepewność sytuacji na Ukrainie (Górny, The needs of people experiencing forced migration from Ukraine, CMR Spotlight, No. 12 (57), 2023).

Kluczową kwestią związaną z potrzebami przymusowych migrantów z Ukrainy jest ich sytuacja na polskim rynku pracy. Warto zauważyć, że w tym aspekcie potrzeby Ukraińców nie zmieniły się znacząco pomiędzy 2022 a 2023 rokiem w badaniu. W obu okresach około jedna trzecia respondentów potrzebowała wsparcia w poszukiwaniu pracy, a jedna czwarta respondentów potrzebowała wsparcia w poszukiwaniu szkoleń i staży. Około jedna na sześć osób potrzebowała pomocy w uznaniu kwalifikacji.

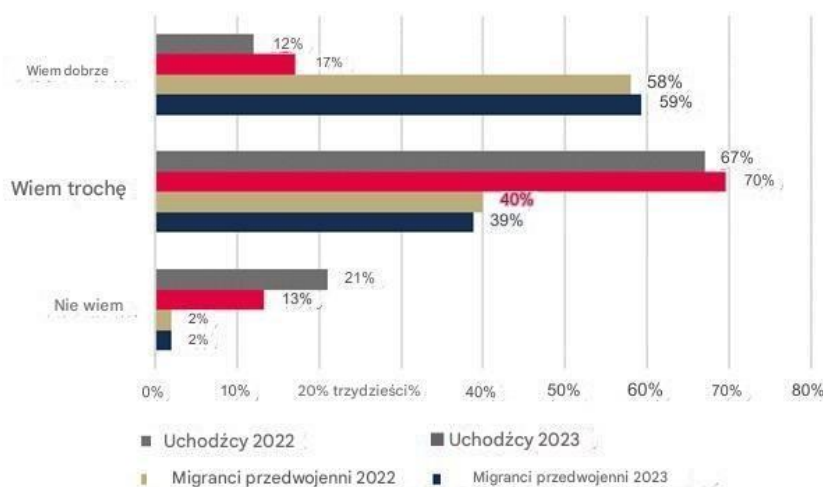
Jednocześnie, według badania OBM/CESS UW, w 2023 roku pracowało około 70% przymusowych migrantów z Ukrainy. Ten pozytywny obraz staje się bardziej skomplikowany, gdy weźmiemy pod uwagę, że ponad jedna czwarta pracowników pracowała zdalnie na Ukrainie, głównie na stanowiskach wysoko wykwalifikowanych, takich jak specjaliści i kierownicy. Pokazuje to znaczną polaryzację w grupie ukraińskich migrantów w Polsce. Dodatkowo 17-27% osób pracujących w Polsce było bardzo niezadowolonych z braku możliwości awansu i rozwoju osobistego oraz z niedopasowania wykonywanych zadań do kwalifikacji (Górny, The needs of people experiencing forced migration from Ukraine, CMR Spotlight, No. 12 (57), , 2023).

Wśród przymusowych migrantów, którzy zadeklarowali brak określonych kwalifikacji w swojej obecnej pracy, najczęściej wymieniano brak znajomości języka polskiego i innych języków, umiejętności obsługi komputera, komunikacji i prezentacji, pracy zespołowej i umiejętności zarządzania. Ten zestaw pożądaných kompetencji ujawnia bariery, z którymi borykają się ukraińscy przymusowi migranci, próbując uzyskać wyższe stanowiska i stanowiska wymagające wyższych kwalifikacji w Polsce (Górny, The needs of people experiencing forced migration from Ukraine, CMR Spotlight, No. 12 (57),, 2023).

Z punktu widzenia długoterminowego pobytu imigrantów z Ukrainy w Polsce, istotny jest udział ich dzieci w polskim systemie edukacyjnym. Badania wykazały, że 58% osób przebywających w Polsce z dziećmi poniżej 18 roku życia posyła je do polskich szkół lub przedszkoli. Wśród respondentów mieszkających z własnymi dziećmi odsetek ten wynosi około 85%.

Znajomość języka polskiego, bliskość kulturowa i niewielka odległość geograficzna to ważne czynniki związane z osiedlaniem się Ukraińców w Polsce. Wyniki badań pokazują, że tylko niewielki odsetek obywateli Ukrainy przybywających do Polski nie zna języka polskiego. Tylko 13% uchodźców i tylko 2% przedwojennych migrantów zadeklarowało, że nie zna języka polskiego, a większość z nich znała go dobrze lub słabo. Dla uchodźców jest to znacząca zmiana w porównaniu z początkowym okresem ich pobytu w Polsce (NBP, Living and economic situation of Ukrainian migrants in Poland in 2023: Report from a survey, , 2023).

Wykres: Znajomość języka polskiego wśród imigrantów z Ukrainy w latach 2022-2023.

Źródło: *Sytuacja życiowa i ekonomiczna migrantów na Ukrainie w Polsce w 2023 r.: Raport z badań*, NBP, Warszawa 2023, s. 12.

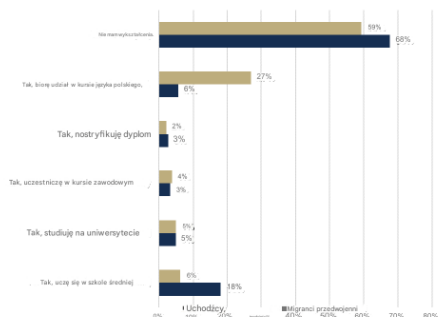
W badaniu przeprowadzonym w maju 2022 r. przez Narodowy Bank Polski, 46% uchodźców zadeklarowało, że nie zna języka polskiego, a tylko 5% stwierdziło, że zna go dobrze. Wydaje się, że zmiana ta wynika z faktu, że uchodźcy przebywają w Polsce od prawie 1,5 roku, ucząc się języka w życiu codziennym i w pracy.

Oprócz znajomości języka polskiego istotne jest również uczestnictwo w polskim systemie edukacji. Wyniki badania wskazują, że respondenci z Ukrainy, którzy przyjechali do Polski, najczęściej nie kontynuują nauki, co sugeruje, że głównym celem ich przyjazdu jest praca lub praca przymusowa w przypadku uchodźców. Osoby przebywające w Polsce krótko mają znacznie gorszą znajomość języka polskiego, co utrudnia im wejście na polski rynek pracy.

Innym wnioskiem z badań jest to, że wskaźnik nauki języka polskiego wśród uchodźców jest stosunkowo wysoki - 27% - co może świadczyć o ich planach długoterminowego pobytu w Polsce. Jednakże stosunkowo niski odsetek (6%) przedwojennych migrantów uczących się języka polskiego wynika z faktu, że większość z nich zna już język polski dobrze lub wystarczająco. Jednocześnie prawie 10% imigrantów z Ukrainy kontynuuje naukę w Polsce (NBP, *Living and economic situation of migrants in Ukraine in Poland in 2023: Report from a survey*, , 2023).

Grafika: Edukacja obywateli Ukrainy w Polsce.

Rysunek 12. Wykształcenie obywateli Ukrainy w Polsce.

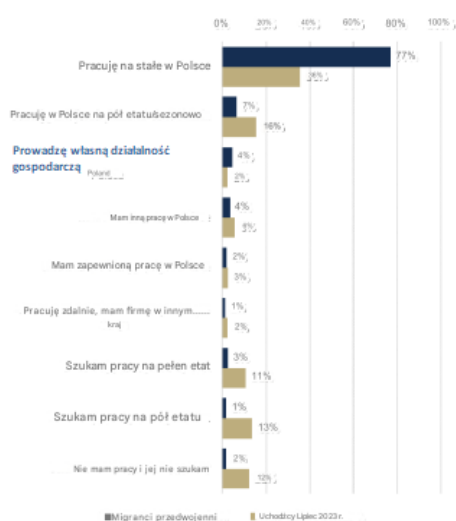

Źródło: *Sytuacja życiowa i ekonomiczna migrantów na Ukrainie w Polsce w 2023 r.: Raport z badań*, NBP, Warszawa 2023, s. 13.

Znajomość języka polskiego wśród migrantów jest dodatnio skorelowana z zatrudnieniem. Z jednej strony osoby znające choć trochę język polski radzą sobie znacznie lepiej z samodzielnym poszukiwaniem pracy i są postrzegane jako lepiej przygotowane i bardziej komunikatywne w pracy. Z drugiej strony zatrudnienie w pewnym stopniu zmusza ich do nauki języka polskiego przynajmniej w podstawowym zakresie w miarę upływu czasu. O ile różnica we wskaźniku zatrudnienia w przypadku imigrantów zarobkowych przebywających w Polsce przed wojną między osobami nieznającymi języka polskiego (83%) a tymi deklarującymi, że znają go bardzo dobrze (94%), wyniosła 11 punktów procentowych. W przypadku uchodźców różnica ta wyniosła 32 punkty procentowe. (wskaźniki zatrudnienia odpowiednio 82% i 50%). Badania potwierdzają, że znajomość języka polskiego jest istotnym czynnikiem determinującym aktywność uchodźców na polskim rynku pracy (NBP, Living and economic situation of Ukrainian migrants in Poland in 2023: Report from a survey, , 2023).

Grafika: Aktywność zawodowa imigrantów z Ukrainy w 2023 r.

Rysunek 13. Aktywność zawodowa imigrantów z Ukrainy w 2023 r.

Źródło: *Sytuacja życiowa i ekonomiczna migrantów na Ukrainie w Polsce w 2023 r.: Raport z badań*, NBP, Warszawa 2023, s. 14.

W 2023 roku 65 proc. uchodźców wojennych z Ukrainy przebywających w Polsce pracowało. Badania przeprowadzone przez Polski Instytut Ekonomiczny pokazują, że uchodźcy z Ukrainy napotykają na różne wyzwania na polskim rynku pracy i czasami doświadczają nierównego traktowania. W kilku badanych branżach, które nie wymagają specjalistycznych kwalifikacji, pracodawcy rzadziej odpowiadają na CV nadesłane przez Ukrainki w porównaniu do tych nadesłanych przez Polki. Różnica wynosi prawie 30 proc. i stanowi sygnał potencjalnej dyskryminacji na początkowym etapie rekrutacji. W przypadku stanowisk wymagających wyższych kwalifikacji różnica ta nie była statystycznie istotna (Polish Economic Institute, 2024).

Badania NBP pokazują również, że liczba dzieci w rodzinie migrantów z Ukrainy jest zazwyczaj ujemnie skorelowana z aktywnością zawodową w przypadku kobiet, a najczęściej dodatkowo skorelowana w przypadku mężczyzn. Tak więc w przypadku kobiet migrantek obecność drugiego i kolejnych dzieci w Polsce znacząco obniża odsetek migrantów stale zatrudnionych. Ponadto wpływa na częstszą pracę migrantów w mniej stabilnej formie, wyższe bezrobocie i wyższy wskaźnik bierności zawodowej. W przypadku mężczyzn najwyższy wskaźnik stałego zatrudnienia występuje w przypadku uchodźców, którzy mają w Polsce od jednego do dwójki dzieci. Ojcowie rodzin z trójką i większą liczbą dzieci zamieszkających w Polsce są nadal wysoce aktywni na rynku pracy, jednak wyraźnie częściej są bezrobotni i częściej są nieaktywni zawodowo (NBP, 2023).

Oczekiwania i codzienne problemy kadry kształcenia zawodowego w kontekście procesu integracji migrantów/uchodźców.

Pracownicy szkół zawodowych pracujący z migrantami w Polsce napotykają na szereg trudności, począwszy od barier językowych i kulturowych, poprzez problemy organizacyjne w placówkach kształcenia zawodowego, aż po brak odpowiednich narzędzi i materiałów edukacyjnych.

Problemy organizacyjne w placówkach kształcenia i szkolenia zawodowego wynikają w dużej mierze z historii, tj. z faktu, że przed 2022 r. Polska nie była krajem docelowym dla migrantów, a polski system edukacji nie musiał dostosowywać się do pracy z dziećmi ze środowisk migracyjnych, a system kształcenia i szkolenia zawodowego do pracy z grupą docelową migrantów.

Napływ uchodźców wojennych z Ukrainy po lutym 2022 r. postawił polski system edukacji i kształcenia zawodowego przed ogromnym wyzwaniem zapewnienia opieki i edukacji setkom tysięcy dorosłych migrantów i ich dzieciom.

Jeśli chodzi o integrację imigrantów, zarówno kadra zarządzająca, jak i personel zawodowy danej placówki kształcenia zawodowego/edukacyjnego, myślą o „działaniach dostosowanych do specjalnych potrzeb i oczekiwań migrantów”.

Pierwszym krokiem podejścia inkluzywnego w instytucjach VET powinno być wprowadzenie migrantów do istniejącego życia instytucji. Otwarcie dostępu dla migrantów do stałych usług, programów i wydarzeń danej instytucji edukacyjnej. Bardzo często oznacza to kompleksową transformację metod działania danej instytucji i jej personelu. Konieczne jest opracowanie nowych procedur i narzędzi, które umożliwią włączenie migrantów, ponieważ obecna oferta instytucji VET, która już istnieje, jest niedostępna dla migrantów z powodu barier językowych i kulturowych lub braku informacji (Siciarek, Pomeranian experiences of migrant integration, Pomorski thinkletter, No. 2(9), 2022).

Ważnym czynnikiem integrującym migrantów w działania placówek edukacyjnych/szkoleniowych mogą być spotkania migrantów z Polakami w różnych dziedzinach życia

lokalnej społeczności (gminy, miasta), a dopiero potem działania specjalne, które docelowo powinny być realizowane przez kadre szkolnictwa zawodowego wspólnie z migrantami i w oparciu o ich potrzeby i preferencje. (M. Siciarek, Pomeranian experiences of migrant integration, Pomorski thinkletter, 2022)

Należy podkreślić, że instytucje pozarządowe lub VET nie mogą zastąpić państwa i systemu usług publicznych w procesie integracji migrantów. Mogą one jedynie wykonywać pewien zakres działań w zakresie kształcenia zawodowego, edukacji, integracji kulturowej i wsparcia językowego. Niezależnie od instytucji VET ich zadania na rzecz integracji migrantów muszą być realizowane przez samorządy, rząd, organizacje pozarządowe itp. Do systemowej integracji migrantów w Polsce konieczna jest współpraca szeregu instytucji na różnych szczeblach i w różnych obszarach, tak aby skuteczna pomoc migrantom była świadczona poprzez system usług dostępnych dla wszystkich mieszkańców (M. Siciarek, Pomeranian experiences of migrant integration, Pomorski thinkletter, 2022).

Migranci nie powinni musieć szukać „szkół przyjaznych Ukrainie” na forach internetowych. Powinni wiedzieć, że mogą zapisać swoje dziecko do najbliższej szkoły i że wszystko będzie w porządku z dzieckiem.

Podobnie migranci muszą wiedzieć, gdzie udać się do doradcy zawodowego w danej gminie/mieście, gdzie i jak mogą szukać ofert pracy lub pomocy medycznej. Im bardziej wsparcie oferowane migrantom opiera się na instytucjach i obejmuje stałe programy i usługi, tym większa pewność, że migranci będą mogli otrzymać potrzebne im usługi i faktycznie zintegrować się w nowym środowisku (M. Siciarek, Pomeranian experiences of migrant integration, Pomorski thinkletter, 2022).

Kluczowym problemem dla personelu VET w pracy z migrantami wydaje się być bariera językowa. Większość polskiego personelu VET nie zna języka ukraińskiego ani rosyjskiego (którym posługują się migranci z Ukrainy). Z drugiej strony instytucje VET nie mają przewodników, dokumentów aplikacyjnych, a co najważniejsze, materiałów szkoleniowych i edukacyjnych w języku ukraińskim do wykorzystania podczas kursów i szkoleń z migrantami w klasie.

Podobnie bariera językowa występuje po stronie migrantów, którzy chcą zapisać się do systemu VET w Polsce. Osoby, które przybyły do Polski po 24 lutego 2022 r., nie mają informacji przygotowanych w języku ukraińskim lub rosyjskim. Migranci zainteresowani edukacją w szkołach zawodowych nie wiedzą, jak wziąć udział w procesie rekrutacji. Rodzice uczniów nie zdają sobie sprawy, że ich dzieci mogłyby skorzystać ze szkolnych obiadów, obozów letnich czy pomocy psychologicznej. Mają też trudności z uzyskaniem informacji o dostępnych miejscach w żłobkach i przedszkolach. Problemem dla rodziców dzieci jest nawet brak zrozumienia treści i informacji zamieszczanych przez nauczycieli w dziennikach elektronicznych (Commissioner for Human Rights, 2024).

Na podstawie badania „Polska szkoła pomagania” możemy zauważyć, że osoby pracujące z migrantami wskazują przede wszystkim na potrzebę rozwiązań systemowych. Osoby pracujące z migrantami w systemie edukacji/szkolenia zawodowego, zwłaszcza uchodźcy, potrzebują wsparcia merytorycznego i psychologicznego. Jest to szczególnie ważne w ich pracy z osobami, które uciekły przed wojną na Ukrainie. Respondenci wskazali również na potrzebę wsparcia stałej kadry poprzez pracę wolontariacką. To z kolei wymaga spójnego i skoordynowanego systemu pracy i szkoleń dla wolontariuszy w strukturach organizacji edukacyjnych, organizacji pozarządowych, biznesu i administracji publicznej (Konsorcjum Migracyjne, 2023).

Pracownicy służby zawodowej szczególnie potrzebują wsparcia w formie pomocy psychologicznej i zapobiegania wypaleniu zawodowemu, co powinno być zapewnione każdej osobie pracującej bezpośrednio z uchodźcami (Konsorcjum Migracyjne, 2023).

Różnice kulturowe są również istotną barierą dla personelu VET i samych migrantów. Chociaż w przypadku Ukraińców i Polaków nie są one tak problematyczne, jak w przypadku migrantów przybywających do Polski z innych kręgów kulturowych (Commissioner for Human Right, 2024).

Przeszkodami w szerszym zatrudnianiu osób z Ukrainy są m.in.: wysokie koszty i czas oczekiwania na nostryfikację dyplomów potwierdzających kwalifikacje. Mimo że wielu migrantów to osoby bardzo dobrze wykształcone (np. osoby pracujące na Ukrainie jako nauczyciele, pracownicy naukowcy, trenerzy), nie mogą oni podjąć zatrudnienia w wyuczonym zawodzie w naszym kraju ze względu na brak potwierdzenia kwalifikacji lub uprawnień zawodowych (Commissioner for Human Right, 2024).

Aktualne potrzeby, oczekiwania i trudności nauczycieli zawodowych pracujących z dziećmi uchodźców.

Na podstawie badania „Postawy nauczycieli wobec kształcenia dzieci imigrantów w polskich szkołach. Problemy związane z ich edukacją” możemy stwierdzić, że nauczyciele biorący udział w badaniu prezentowali pozytywne postawy, które odwołując się do klasyfikacji Bennetta, można zakwalifikować jako postawy akceptacji (32 osoby) i integracji (7 osób). Nauczyciele wskazali, że emocje, których doświadczają w relacjach z uczniem ze środowisk migracyjnych, zależą głównie od tego, jak dane dziecko się zachowuje, a nie od tego, z jakiego kraju pochodzi. Niektórzy nauczyciele podkreślali, że ich doświadczenie we współpracy z uczniami z innych kręgów kulturowych nie było duże i w związku z tym nie do końca zdawali sobie sprawę, jak taka współpraca może wyglądać w praktyce. Jednocześnie nauczyciele przewidywali wystąpienie problemów, które wymagałyby większego zaangażowania z ich strony we współpracę z takimi dziećmi. Jednak żaden z ankietowanych nauczycieli nie wskazał dezaprobaty pracy z dzieckiem innej narodowości. Niektórzy nauczyciele wskazali na potrzebę większego wsparcia i pomocy dziecku w edukacji ze strony rodziców/opiekunów. Inni nauczyciele wskazali, że system edukacji publicznej, aby poradzić sobie z rosnącą liczbą dzieci ze środowisk migracyjnych, wymaga zmian systemowych, w tym zatrudnienia nauczycieli wspierających w szkołach, a przede wszystkim większych środków finansowych. Jednocześnie ankietowani nauczyciele wykazali się pozytywnym nastawieniem do swojego aktywnego uczestnictwa w procesie kształcenia dzieci innych narodów (Bartkowiak, Teachers' attitudes towards educating immigrant children in Polish schools. Problems related to their education, Teacher in contemporary educational reality, , 2021).

Na podstawie publikacji „Problemy edukacji dzieci i młodzieży z Ukrainy” możemy dowiedzieć się, że polskie przedszkola i szkoły, zwłaszcza w dużych miastach, zmagają się z poważnymi niedoborami kadrowymi. Nauczyciele często pracują w trudnych warunkach, do których należą: duże klasy, wzajemne niezrozumienie, brak stabilności klasy i brak materiałów dydaktycznych. Większość polskich nauczycieli nie ma doświadczenia w nauczaniu klas wielokulturowych, dlatego potrzebują szkoleń w celu nabycia lub doskonalenia kompetencji, a także stałego wsparcia ze strony specjalistów (psychologów, pedagogów, asystentów kulturowych, nauczycieli wspomagających). Jednocześnie przeładnienie szkół publicznych w dużych miastach prowadzi do spadku zarówno jakości nauczania, jak i relacji w społecznościach szkolnych (Commissioner for Human Right, 2024).

Rzecznik Praw Obywatelskich wskazuje, że utworzenie większej liczby placówek oświatowych działających w systemie ukraińskim byłoby cenną alternatywą w polskim systemie edukacji dla przyjmowania uczniów do klas przygotowawczych lub publicznych. Proponuje m.in.: wykorzystanie

nieruchomości będących własnością Skarbu Państwa, nawiązanie współpracy z podmiotami prywatnymi i zatrudnienie nauczycieli z Ukrainy. Szkoły realizujące ukraińską podstawę programową działają już w kilku miejscach w Polsce, ale nie są w stanie przyjąć wszystkich chętnych dzieci. Zwiększenie liczby filii międzynarodowych w szkołach jest również pożądanym rozwiązaniem, ale największym problemem dla organów prowadzących są wysokie koszty ich prowadzenia. Ponieważ większość ukraińskich rodzin chciałaby w przyszłości wrócić do swojego kraju, ważne jest zapewnienie ukraińskim dzieciom możliwości kontynuowania nauki na dotychczasowych zasadach (Commissioner for Human Right, 2024).

Rzecznik Praw Obywatelskich wskazuje również, że polski system szkolnictwa potrzebuje nowych ram prawnych, które umożliwią polskim szkołom angażowanie ukraińskich dzieci i młodzieży, którzy nie uczęszczają do danej szkoły, we wspólne działania. Oczywiście jest, że dzieci migrantów potrzebują kontaktu z rówieśnikami dla prawidłowego rozwoju. Obecnie jednak polscy nauczyciele nie czują się uprawnieni do zapraszania dzieci, które nie są formalnie uczniami danej szkoły, do udziału w projektach i uroczystościach organizowanych w klasie. Nauczyciele obawiają się również negatywnych konsekwencji swoich działań, takich jak odszkodowania czy odpowiedzialność dyscyplinarna (Commissioner for Human Right, 2024).

Mówiąc o problemach i trudnościach kadry pracującej z dziećmi ze środowisk migracyjnych, nie można zapomnieć o problemach tych ostatnich. Jak wynika z badania zatytułowanego „Problemy edukacji dzieci i młodzieży z Ukrainy”, stres i wyobcowanie to najpoważniejsze zjawiska, których doświadczają dzieci i młodzież ze środowisk migracyjnych w Polsce. Kolejnym istotnym problemem dla uczniów jest brak wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, niewdrażanie przez szkoły zaleceń poradni psychologiczno-pedagogicznych, brak odpowiednich podręczników, a także niewystarczająca liczba asystentów międzykulturowych lub pomocy nauczycielskich. Zdarzają się przypadki, że szkoły nie reagują skutecznie na przypadki dyskryminacji i wrogości, których doświadczają uczniowie z innych krajów. Dlatego konieczne jest zapewnienie edukacji międzykulturowej i antydyskryminacyjnej w polskich szkołach (Commissioner for Human Right, 2024).

Integrację dzieci uchodźców w polskich szkołach utrudnia również zbyt duża liczba uczniów uchodźców w jednej klasie, preferencyjne traktowanie uczniów nowo przybyłych, brak wsparcia procesu integracji ze strony nauczycieli i wychowawców oraz brak kompetencji w zakresie rozwiązywania konfliktów i przeciwdziałania dyskryminacji (Commissioner for Human Right, 2024).

Jeśli chodzi o wyzwania polskiego systemu edukacji, ankieta przeprowadzona wśród organów prowadzących szkoły, dyrektorów szkół, nauczycieli, asystentów kulturowych i rodziców polskich i ukraińskich uczniów pokazuje, że największym wyzwaniem jest bariera językowa. Nauczyciele wskazali również na pracę z uczniami z traumą wojenną jako główne wyzwanie. Inne powszechne odpowiedzi, zwłaszcza wśród nauczycieli, to zbyt duże klasy i zbyt mała liczba nauczycieli i pomocy dydaktycznych. Zarówno dyrektorzy, jak i nauczyciele dostrzegają potrzebę zapewnienia szkoleń przygotowujących do pracy z uczniami z Ukrainy na temat tego, jak wspierać uczniów z traumą wojenną. Personel protestował przeciwko konieczności samodzielnego zdobywania materiałów i finansowania ich z własnych środków (Commissioner for Human Right, 2024).

System oceniania, awansowania i egzaminowania w kontekście zasady równego traktowania i równego dostępu do edukacji budzi duże kontrowersje wśród kadry. Szczególnie trudno jest studentom z Ukrainy poradzić sobie z treściami polskiej podstawy programowej (RPO, 2024).

Jak wynika z raportu Najwyższej Izby Kontroli, opartego na badaniu ankietowym, w którym wzięło udział 1000 nauczycieli z siedmiu województw, wszyscy uczestniczący nauczyciele języka

polskiego, matematyki, historii, geografii i biologii (łącznie 221 osób) zadeklarowali, że przeprowadzili wstępną diagnozę poziomu wiedzy i umiejętności uczniów zagranicznych rozpoczynających naukę. Spośród nich ponad połowa nauczycieli przeprowadza diagnozę dla każdego ucznia. 23% nauczycieli przeprowadza diagnozę „gdy uzna to za konieczne”, a 20% respondentów przeprowadza diagnozę „tylko na początku roku szkolnego lub etapu edukacyjnego”. Zdecydowana większość ankietowanych nauczycieli (84%) zadeklarowała, że po diagnozie samodzielnie dostosowali przyjęty program nauczania do potrzeb uczniów zagranicznych. 41% nauczycieli biorących udział w badaniu dostosowało program poprzez metody, formy pracy z uczniami lub organizację nauczania, 33% poprzez sposób oceniania uczniów, a 26% poprzez prezentowane treści edukacyjne (NIK, 2024).

Tabela: Sposoby dostosowywania programu nauczania do potrzeb uczniów zagranicznych przez nauczycieli.

	Dostosowanie liczby zadań do wykonania	Zróżnicowanie stopnia trudności	Stosowany do określonej metody pracy	Pracuj pomocą nauczyciela/asystenta/kolegów z klasy	Zmniejszenie objętości tekstów do przeczytania lub materiałów do nauki	Przygotowywanie tekstów i treści programów w prostym języku	Testowanie wiedzy w określonej formie
Liczba odpowiedzi	172	150	125	123	129	86	85
%	16	14	12	13	12	8	4

Źródło: *Dzieci cudzoziemców w polskich szkołach*, NIK, <https://www.nik.gov.pl/aktualnosci/ksztalcenie-dzieci-cudzoziemcow.html>, dostęp 06/2024.

Badanie pokazuje również, że żadna ze szkół nie wprowadziła specjalnych zasad oceny dzieci cudzoziemców, zakładając, że zasady te są uregulowane w statutach szkół dla wszystkich uczniów, bez wyjątku. W połowie z 18 skontrolowanych szkół, w których klasy przygotowawcze powstały po 24 lutego 2022 r., przyjęto łącznie 349 uczniów z Ukrainy - 321 z nich (92%) nie zostało sklasyfikowanych i otrzymało świadectwa uczestnictwa w oddziale przygotowawczym. Natomiast 28 uczniów z Ukrainy (z pięciu szkół) na podstawie decyzji rady pedagogicznej zostało poddanych rocznej klasyfikacji i otrzymało promocję do następnej klasy. We wszystkich 28 szkołach wychowawcy klasowi/pedagodzy lub psychologowie oceniali indywidualne zdolności psychofizyczne uczniów zagranicznych oraz czynniki środowiskowe wpływające na ich funkcjonowanie w szkole i w razie potrzeby taką pomoc organizowano (NIK, 2024).

62% z 510 nauczycieli biorących udział w badaniu NIK zadeklarowało, że wszyscy ich uczniowie otrzymali pomoc psychologiczno-pedagogiczną. Najczęstszymi formami pomocy były porady i konsultacje (28%), zajęcia dydaktyczno-zapobiegawcze (17%), warsztaty (10%), zajęcia rozwijające talenty (9%), zajęcia specjalistyczne (9%) i zajęcia rozwijające umiejętności uczenia się (8%). Kontrola wykazała również, że 18 z 28 szkół wprowadziło wewnętrzne procedury/programy włączania uczniów zagranicznych do społeczności szkolnej. W przypadku prawie połowy tych placówek (ok. 42%) nastąpiło to po wybuchu wojny na Ukrainie (NIK, 2024).

Obserwacje nauczycieli i asystentów kulturowych wykazały, że niektóre dzieci odczuwały strach, ponieważ nie wiedziały, jakie są wobec nich oczekiwania. Nauczyciele również czuli się niepewnie, ponieważ brakowało im doświadczenia i wiedzy na temat metod pracy z uczniami, którzy

nie mówią po polsku. Sytuacja wymagała również od nauczycieli wiedzy na temat pracy z osobami z traumą i rozwiązywania konfliktów w grupie (NIK, 2024).

Z badania zatytułowanego „Edukacja wczesnoszkolna dla uczniów z doświadczeniem migracyjnym” dowiadujemy się więcej o trudnościach i wyzwaniach, z jakimi borykają się nauczyciele pracujący z dziećmi zagranicznymi. Większość nauczycieli biorących udział w badaniu nie miała wcześniejszych doświadczeń w pracy z uczniami zagranicznymi i deklarowała, że zaskoczyła ich nowa sytuacja. Mimo to nauczyciele zdecydowali się podjąć wyzwania zawodowe i solidnie przygotować się do nowej sytuacji. Nauczyciele zwrócili uwagę na potrzebę elastycznego podejścia w klasie do obowiązującego programu nauczania. Podkreślali potrzebę odejścia od dotychczas znanego im i stosowanego w pracy z uczniami standardu nauczania. Kluczem do sukcesu okazała się gotowość nauczycieli do zrozumienia dzieci z doświadczeniem migracyjnym, co przejawiało się w poszukiwaniu informacji o kraju pochodzenia ucznia, jego kulturze, tradycjach i systemie edukacyjnym. Źródłem informacji dla nauczycieli był głównie Internet, ale także książki i filmy. Bardzo ważną okazała się współpraca nauczycieli z rodzicami. Dzięki temu ankietowani nauczyciele czuli się bardziej kompetentni w planowaniu i prowadzeniu różnorodnych działań edukacyjnych, nie obawiając się, że ich działania mogą urazić ucznia i jego rodzinę (Nowosielski, 2021).

Badani nauczyciele, starając się wypracować kreatywne metody pracy z dziećmi obcokrajowcami, stosowali dostępne i znane im metody nauczania. Jednocześnie indywidualizowali swoje podejście i wybierali metody pracy oraz narzędzia, które ich zdaniem były w stanie zainteresować dane dziecko językiem polskim i ułatwić mu naukę. Nauczyciele najczęściej stosowali metody obrazkowe, takie jak: wizualizacje, uczenie się poprzez obrazy, grafiki, zdjęcia, uczenie się poprzez doświadczenie, filmy edukacyjne, gry planszowe, pracę grupową oraz dramę (Nowosielski, 2021).

Jednym z największych problemów zgłaszanych przez nauczycieli biorących udział w badaniu był brak dostępnego wsparcia metodycznego dotyczącego sposobów komunikowania się z uczniami zagranicznymi lub ich rodzicami, a także nauczania języka polskiego jako drugiego i zapoznawania dzieci z nowymi kolegami w klasie. Nauczyciele zwracali również uwagę na brak ogólnodostępnych materiałów (pomocy dydaktycznych, podręczników, a nawet luźnych wskazówek metodycznych) oraz szkoleń, kursów i warsztatów dotyczących pracy z dziećmi z doświadczeniem migracyjnym. Warto podkreślić, że ankietowani nauczyciele nie pamiętali, aby powyższe elementy były nauczane na ich studiach pedagogicznych. Dlatego nauczyciele samodzielnie poszukiwali informacji dotyczących edukacji dzieci cudzoziemskich. Gdy nie mogli znaleźć profesjonalnych opracowań na temat metodyki postępowania z dziećmi z doświadczeniem migracyjnym, nauczyciele korzystali ze swojej ogólnej wiedzy pedagogicznej, doświadczenia i intuicji. Jednocześnie respondenci wyrażali chęć poszerzenia swojej wiedzy poprzez udział w szkoleniach metodycznych i kursach dotyczących pracy z dziećmi cudzoziemskimi, jeśli mieliby taką możliwość (Nowosielski, 2021).

Autorzy powyższego badania zidentyfikowali również trudności systemowe. Dodatkowe zajęcia z języka polskiego jako drugiego są prowadzone w polskich placówkach oświatowych tylko dla dzieci zagranicznych w wieku szkolnym. W konsekwencji dzieci w wieku przedszkolnym z doświadczeniem migracyjnym są pozbawione wsparcia w postaci nauki języka polskiego. Dzieci w wieku przedszkolnym mogą liczyć na pomoc nauczycieli i edukatorów przedszkolnych, którzy z kolei podkreślili luki w dostępie do odpowiednich pomocy dydaktycznych i metodycznych (Nowosielski, 2021).

Dostępność narzędzi, materiałów i wymiana wiedzy w zakresie najbardziej odpowiednich sposobów pomocy dzieciom uchodźców dla personelu i instytucji sektora kształcenia i szkolenia zawodowego.

Z opracowania „Problemy edukacji dzieci i młodzieży z Ukrainy – rekomendacje Rzecznika Praw Obywatelskich” wiemy, że polskie przedszkola i szkoły, które przyjęły setki tysięcy dzieci z Ukrainy po lutym 2022 r., zmagają się z dużym obciążeniem finansowym. Obecnie środki finansowe przekazywane samorządom (podmiotom prowadzącym placówki oświatowe) w ramach dotacji oświatowych nie pokrywają w pełni kosztów kształcenia, opieki i wychowania dzieci cudzoziemców. Tymczasem włączenie najmłodszych dzieci cudzoziemców do systemowych działań edukacyjnych jest ważną inwestycją z perspektywy społeczeństwa. Edukacja wielokulturowa jest potrzebna już w przedszkolach, aby budować wzajemne zrozumienie i zapobiegać ewentualnym konfliktom społecznym w przyszłości. Z kolei edukacja od pierwszych lat pozwala dzieciom nabywać kluczowe kompetencje i pomaga im w późniejszych etapach edukacyjnych (Commissioner for Human Right, 2024).

Z badania wynika również, że dzieci cudzoziemców przyjętych do klas ogólnodostępnych w 2022 r. nie miały dostępu do materiałów edukacyjnych, w tym podręczników do języka polskiego. Nauczyciele z kolei musieli sobie radzić sami, np. korzystając z plików na stronach internetowych. Prowadzenie lekcji było bardzo utrudnione, jeśli nauczyciele nie mieli możliwości drukowania lub kopiowania materiałów lekcyjnych w szkole. Dużą grupę dzieci uchodźców stanowią osoby ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, ale w poradniach psychologiczno-pedagogicznych brakuje specjalistów mówiących po ukraińsku i rosyjsku, a także tłumaczy. Bez właściwej diagnozy ucznia szkoły nie są w stanie odpowiednio odpowiedzieć na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne uczniów zagranicznych (Commissioner for Human Right, 2024).

Zgodnie z wynikami badań, najważniejszą barierą w kontaktach dziecka obcego z placówką (dyrektorem(ami) i nauczycielami) był brak znajomości języka polskiego przez dziecko i jego rodzinę oraz słaba znajomość języka angielskiego/rosyjskiego/ukraińskiego przez dyrektora(ów) i nauczycieli. Zaistniała również potrzeba podjęcia działań organizacyjnych dotyczących uczestnictwa w życiu szkoły uczniów wychowanych w nieco innej kulturze lub kształconych w innym systemie edukacji, w tym: specjalnych posiłków czy lekcji religii (Nowosielski, 2021).

Na podstawie publikacji „Postawy nauczycieli wobec kształcenia dzieci imigrantów w polskich szkołach. Problemy związane z ich edukacją” poznajemy główne problemy nauczycieli w procesie kształcenia uczniów z innych krajów.

Tabela 1. Problemy wynikające z realizacji procesu nauczania i wychowania z dziećmi imigrantów

Problemy szkolne związane z dziećmi imigrantów	N*	%
Wynikające z nieznamości języka, braku przygotowanych językowo nauczycieli, podręczników i pomocy dydaktycznych	41	97,62
Problemy psychologiczne wynikające z braku poczucia bezpieczeństwa, np. agresja wśród rówieśników i wobec nauczycieli, nieakceptowalne zachowania dzieci imigrantów, skupianie uwagi na sobie	37	73,81
Problemy związane z procesem nauczania, brak zainteresowania, brak aktywnego uczestnictwa w lekcji, brak motywacji do nauki, przeszkadzanie w prowadzeniu lekcji	24	57,14
Wagarowanie	11	26,19
Brak wiedzy na temat sytuacji życiowej dzieci imigrantów, utrudniony kontakt z rodzicami	10	23,81
Inny	6	14,28

Źródło: G. Bartkowiak, *Postawy nauczycieli wobec kształcenia dzieci imigrantów w polskich szkołach. Problemy związane z ich edukacją, Nauczyciel we współczesnej rzeczywistości edukacyjnej*, 2021, s. 279.

Jak zauważamy w powyższej tabeli, ankietowani nauczyciele uznali brak kadry nauczycielskiej przygotowanej językowo oraz brak podręczników i innych pomocy dydaktycznych niezbędnych w procesie nauczania w językach migrantów za najważniejszy problem w edukacji dzieci imigrantów. Na drugim miejscu wśród odpowiedzi nauczycieli znalazły się problemy psychologiczne wynikające z braku poczucia bezpieczeństwa. Na trzecim miejscu ankietowani nauczyciele umieścili problemy związane z procesem nauczania, brakiem zainteresowania uczniów, brakiem aktywnego uczestnictwa w lekcji oraz brakiem motywacji uczniów do nauki (Bartkowiak, *Teachers' attitudes towards educating immigrant children in Polish schools. Problems related to their education, Teacher in the contemporary educational reality*, 2021).

Dla nauczycieli niemających doświadczenia w pracy z uczniami obcojęzycznymi przygotowanie odpowiednich materiałów dydaktycznych stanowi duże wyzwanie. Pomimo, że wybór podręczników na rynku wydawniczym jest coraz większy, najwięcej podręczników i ćwiczeń adresowanych jest do uczniów ukraińskojęzycznych na różnym poziomie znajomości języka. Mniej materiałów i pomocy dydaktycznych powstało dla uczniów niesłowiańskich. Do nauki języka polskiego wśród dzieci młodszych najczęściej wykorzystuje się podręcznik „Lubię polski” A. Rabieja. W nauczaniu obcokrajowców w szkołach podstawowych najpopularniejszą serią podręczników i materiałów jest „Język polski krok po kroku junior” M. Grudnia, P. Kuca i I. Stempka. Podręcznik ten obejmuje jednak tylko 60 godzin nauki. Oba powyższe podręczniki skierowane są do uczniów początkujących. Na rynku wydawniczym nadal brakuje materiałów do nauczania dzieci i młodzieży niesłowiańskiej od poziomu A2. Nie ma również materiałów do rozwijania lub doskonalenia indywidualnych umiejętności, np. pisanie, co jest dużym wyzwaniem dla uczniów, którzy nie używają alfabetu łacińskiego. Niektóre pomoce dydaktyczne przeznaczone do nauki dla dorosłych można dostosować do potrzeb młodszych uczniów, ale może to być trudne dla polskich nauczycieli bez kwalifikacji glottodydaktycznych ze względu na stosowanie różnych metod, treści nauczania i nieznamość tych materiałów dydaktycznych (A. Majewska, 2019).

Obecny program nauczania języka polskiego w polskim systemie edukacji niewiele robi, aby ułatwić nabywanie i rozwijanie kompetencji komunikacyjnych w języku polskim przez ucznia z doświadczeniem migracyjnym. Program koncentruje się na edukacji literackiej i kulturowej. Opiera się na tekstach, które są kulturowo i językowo trudne do zrozumienia dla uczniów z doświadczeniem

migracyjnym. Ponadto teksty używane w programie nauczania w ograniczonym zakresie stanowią model obowiązujących konwencji gramatycznych i pragmatycznych lingwistycznych oraz podstawę do uzupełniania słownictwa potrzebnego w codziennej i szkolnej komunikacji. Moduł językowy z kolei obejmuje głównie naukę o języku, a nie naukę języka (Gębka-Wolak, 2019).

Każdy uczeń polskiej szkoły podstawowej, w tym obywatel Ukrainy, ma prawo do bezpłatnego dostępu do podręczników, materiałów edukacyjnych lub ćwiczeniowych przeznaczonych do obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego. Zintegrowana Platforma Edukacyjna (ZPE) prowadzona przez Ministra Edukacji i Nauki obejmuje stronę „Szkola dla Ciebie”, w tym zakładkę „oddziały przygotowawcze”

(<https://zpe.gov.pl/a/oddziały-przygotowawcza/D1EzffxI8>), na której znajdują się materiały i linki do bezpłatnych podręczników i materiałów edukacyjnych przeznaczonych do nauczania języka polskiego jako obcego dla dzieci i młodzieży, a także informacje o bezpłatnych lekcjach języka polskiego i angielskiego dla osób z Ukrainy. Zasoby są stale uzupełniane i rozbudowywane. ZPE zapewnia każdemu otwarty i bezpłatny dostęp do licznych materiałów edukacyjnych (Commissioner for Human Right, 2024).

Poniżej przedstawiamy przykłady dostępnych materiałów i narzędzi edukacyjnych, z których kadra edukacyjna/szkoleniowa może korzystać podczas pracy z uczniami ze środowisk migracyjnych.

1) Firma Learnetic we współpracy z ukraińskim wydawnictwem edukacyjnym Ranok przygotowała i udostępniła bezpłatne wersje cyfrowe podręczników, z których mogą korzystać ukraińscy uczniowie na całym świecie. Materiały dostarczane w języku ojczystym pozwalają uczniom zachować ciągłość edukacji niezależnie od tego, gdzie się znajdują i jaki jest tam program nauczania. Warto podkreślić, że materiały zostały przygotowane tak, aby uczeń mógł pracować z nimi samodzielnie. Dzięki temu bariera językowa między uczniem a nauczycielem nie jest już ograniczeniem – opiekun, nauczyciel lub rodzic może kontrolować wyniki ucznia dzięki automatycznie generowanym raportom. Aby korzystać z wersji cyfrowych podręczników, wystarczy urządzenie multimedialne i dostęp do Internetu. Materiały są dostępne na platformie <https://www.mcourser.com/> (po wejściu na stronę zmienić język na ukraiński) oraz <https://www.dzwonek.pl/> . Bezpośredni link do zasobów stworzonych we współpracy z wydawnictwem Ranok : [https://www.mcourser.com/ranok/ __1/next/~structure](https://www.mcourser.com/ranok/_1/next/~structure)

2) Learnetic przygotował również program Я тут ! (Jestem tutaj!), zestaw interaktywnych ćwiczeń do nauki podstaw języka ukraińskiego i polskiego. Program można wykorzystać podczas zajęć w oddziałach przygotowawczych oraz podczas lekcji mających na celu integrację zróżnicowanej językowo grupy. Materiał jest dostępny bezpłatnie i jest skierowany zarówno do dzieci ukraińskich, jak i polskich oraz nauczycieli. Program jest dostępny na platformie <https://www.dzwonek.pl/> , <https://www.mtalent.pl/> oraz bezpośrednio na platformie mCourser : https://www.mcourser.com/Learnetic/_/next/~structure (learnetic.pl, 2022).

Część II – Wywiady

W tej części raportu przedstawimy najważniejsze ustalenia z indywidualnych wywiadów pogłębionych (IDI) z przedstawicielami sektora kształcenia zawodowego, które zostały przeprowadzone w Polsce.

Ogólnym celem IDI było określenie szerokiego obrazu problemów migrantów/uchodźców w regionach/krajach partnerskich, aby w pełni zrozumieć sytuację. Pomoże to zidentyfikować trudności, z którymi migranci/uchodźcy borykają się na co dzień. Dlatego też łatwiej będzie zidentyfikować skuteczne środki, które można wprowadzić, aby poprawić ich sytuację, oraz w jakim stopniu wyniki projektu mogą być pomocne w realizacji tego zadania.

Bardziej szczegółowo, celem wywiadów było:

- określenie rzeczywistych potrzeb i problemów migrantów/uchodźców i ich dzieci w kontekście procesu integracji.
- zidentyfikowanie trudności, z jakimi migranci/uchodźcy borykają się na co dzień.
- poznanie oczekiwań i codziennych problemów kadry kształcenia zawodowego w kontekście procesu integracji migrantów/uchodźców.
- określenie aktualnych potrzeb, oczekiwań i trudności nauczycieli zawodowych pracujących z dziećmi uchodźców.
- ułatwianie dostępu do narzędzi, materiałów i wymiany wiedzy w zakresie najbardziej odpowiednich sposobów pomocy dzieciom uchodźców wśród personelu i instytucji sektora kształcenia i szkolenia zawodowego.
- podniesienie świadomości na temat sytuacji migrantów/uchodźców w regionie/kraju.

Wywiady odbyły się 30 września 2024 r. w Lublinie (Polska) z dwoma przedstawicielami Polski Czerwony Krzyż (Polski Czerwony Krzyż), który na co dzień pracuje z migrantami i ich dziećmi. Podczas wywiadów, które trwały około 45 minut każdy, zadano 5 pytań personelowi VET dotyczących kilku tematów.

1. Pierwsze pytanie brzmiało: „*Jakie są, Twoim zdaniem, rzeczywiste potrzeby, możliwości, trudności i problemy migrantów/uchodźców i ich dzieci w kontekście procesu integracji?*”

Respondenci wskazali, że główne trudności dotyczą bariery językowej, kwestii prawnych, znalezienia zakwaterowania, znalezienia pracy, znalezienia szkoły lub przedszkola dla dzieci. Pracownicy VET wskazali również, że migranci mają ogólny problem z uzyskaniem potrzebnych informacji („*Wszystkie punkty informacyjne są rozproszone w różnych miejscach i nie ma jednego, wyznaczonego miejsca, w którym migrant/uchodźca mógłby rozwiązać wszystkie swoje problemy*”).

Jak widać z odpowiedzi, proces integracji migrantów i uchodźców jest utrudniony przez połączenie barier językowych, zawiłości prawnych, wyzwań mieszkaniowych i niewystarczającego dostępu do informacji i usług. Zajęcie się tymi problemami wymaga skoordynowanego podejścia w celu zapewnienia kompleksowego wsparcia i zasobów, które są łatwo dostępne dla potrzebujących.

2. Drugie pytanie brzmiało mniej więcej tak: „*Jakie są, Twoim zdaniem, oczekiwania i codzienne problemy kadry VET w kontekście procesu integracji migrantów/uchodźców?*”

Pracownicy VET wskazali, że ich głównym problemem jest „*motywowanie i zachęcanie migrantów*” do zapisywania się na usługi VET, ponieważ wielu z nich jest „*bardzo zależnych od pomocy*” i „*otrzymują różne formy państwowej pomocy finansowej*”. Co więcej, dla pracowników

VET trudno jest kierować i wspierać migrantów, ponieważ muszą oni mieć do czynienia z wieloma różnymi instytucjami, aby poradzić sobie z różnymi codziennymi sprawami.

Obie odpowiedzi podkreślają znaczące wyzwania, z jakimi boryka się personel VET w zakresie pomocy migrantom i uchodźcom w procesie integracji. Ujawniają one wspólne zrozumienie trudności, z jakimi borykają się obie grupy. Pierwszy przedstawiciel VET podkreślił potrzebę scentralizowanej bazy danych informacji, która może kierować migrantów i uchodźców do odpowiednich zasobów. Podkreśla wyzwania wynikające z dezorganizacji dostępnego wsparcia. Natomiast Respondent#2 skupia się na konkretnych praktycznych barierach, z którymi borykają się uchodźcy, takich jak uzyskanie dokumentacji i certyfikatów znajomości języka, które bezpośrednio wpływają na ich zdolność do integracji i usamodzielnienia się. Obaj respondenci podkreślili również wspólne wyzwania, takie jak brak zasobów, informacji i uzależnienie od pomocy.

3. Trzecie pytanie zadane podczas wywiadu brzmiało: „*Jakie są, Twoim zdaniem, obecne potrzeby, oczekiwania i trudności nauczycieli zawodowych pracujących z dziećmi uchodźców?*”

Obie odpowiedzi podkreślają brak wystarczających możliwości dla dzieci uchodźców, aby angażowały się w zajęcia pozalekcyjne. Respondent nr 1 wyraźnie wspomina o braku takich zajęć jako szkodliwym dla kreatywności i rozwoju („*dzieci uchodźców nie mają zajęć pozalekcyjnych, gdzie mogłyby się rozwijać i angażować w kreatywność*”), a Respondent nr 2 stwierdza, że brak zajęć kulturalnych i spotkań opóźnia integrację („*brakuje zajęć kulturalnych i spotkań dla dzieci, co utrudnia sytuację pod względem integracji*”).

Odpowiedzi podkreślają również konieczność systemów wsparcia dla dzieci uchodźców. Respondent nr 1 omawia potrzebę wsparcia psychologicznego i informacyjnego. Druga odpowiedź porusza drażliwy temat mobbingu w szkole. Jednocześnie respondent podkreśla, że zagraniczni asystenci w szkołach (zatrudnieni specjalnie w celu wspierania dzieci uchodźców) nie mają niezbędnej znajomości języka polskiego, aby zapobiegać nękanii tych dzieci.

4. Czwarte pytanie brzmiało następująco: „*Jakie jest Państwa doświadczenie w zakresie dostępności dla personelu i instytucji sektora kształcenia zawodowego różnych narzędzi, materiałów i wymiany wiedzy w zakresie najbardziej odpowiednich sposobów pomocy dzieciom uchodźców?*”

Z odpowiedzi pracowników VET możemy się dowiedzieć, że obaj respondenci podkreślają potrzebę szkoleń, aby lepiej pomagać dzieciom uchodźców („*Brakuje mi wiedzy w zakresie wsparcia psychologicznego [...] Chciałbym dowiedzieć się więcej o tym, jak wspierać dzieci na drodze do integracji, jak zachować z nimi dystans i jak je wspierać, nie naruszając ich granic osobistych, a tym samym pomagając im, a nie szkodząc im*”).

Obaj respondenci dostrzegają trudności w dostępie do odpowiednich zasobów. Respondent nr 1 podkreśla brak wiedzy i możliwości szkoleniowych, podczas gdy respondent nr 2 wskazuje na brak specjalnych kursów oferowanych przez ich instytucję, co utrudnia kontynuowanie niezbędnej edukacji („*zawsze można znaleźć dodatkowe szkolenia lub dowiedzieć się więcej na temat pomagania dzieciom uchodźców w Internecie, na różnych stronach internetowych lub platformach, ale nasza instytucja nie zaoferowała nam żadnych specjalnych kursów*”).

5. Ostatnie pytanie zostało przedstawione jako otwarte. Dotyczyło ono wszelkich sugestii respondentów.

Z tych odpowiedzi wynika, że obaj respondenci podkreślają bieżące wyzwania, z jakimi borykają się uchodźcy, szczególnie w kontekście wojny na Ukrainie, i wyrażają chęć uzyskania

większego wsparcia i zasobów, aby pomóc im w integracji ze społeczeństwem polskim („*musimy nadal wspierać uchodźców, niestety pomoc finansowa jest obecnie ograniczana. Wojna się nie skończyła, a ci ludzie również chcą mieć szansę na integrację*”).

Obie odpowiedzi odzwierciedlają obawy dotyczące zmniejszenia wsparcia finansowego dla uchodźców. Ponadto Respondent nr 2 podkreśla szczególne trudności, jakich doświadczają starsi uchodźcy, wzywając do ukierunkowanego wsparcia dla tej wrażliwej grupy populacji („*teraz ich sytuacja finansowa jest bardzo trudna, starają się znaleźć pracę, ale nie są zatrudnieni ze względu na wiek*”). Zaspokojenie tych wskazanych potrzeb mogłoby poprawić ogólne doświadczenie integracji uchodźców w Polsce.

Podsumowując, obaj respondenci – przedstawiciele sektora VET w Polsce wskazali na szereg problemów, potrzeb i oczekiwań dotyczących zarówno migrantów, jak i personelu VET. Jeśli chodzi o personel VET, głównymi problemami są bariera językowa, niewystarczająca liczba szkoleń z psychologii i wiele odrębnych instytucji, do których migranci muszą być kierowani indywidualnie. Z drugiej strony migranci i ich dzieci mają podstawowe problemy dotyczące sytuacji finansowej, zakwaterowania, pracy, edukacji, uznawania kwalifikacji, wsparcia psychologicznego lub integracji kulturowej i społecznej.

Część III - Ankieta internetowa

W tej części raportu przedstawimy wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w Polsce wśród personelu VET. Ankieta online przeprowadzono (za pomocą formularzy Google) w dniach od 10 do 22 października 2024 r.

Celem badania było określenie szerszego obrazu kwestii migrantów/uchodźców w krajach objętych projektem, aby w pełni uświadomić sobie i zrozumieć sytuację.

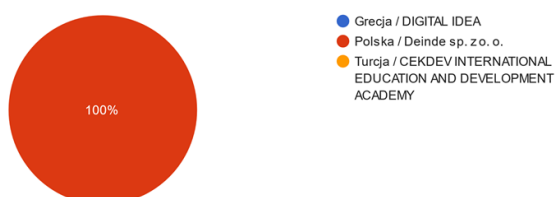
Bardziej szczegółowo, cele były następujące:

- identyfikacja rzeczywistych potrzeb i problemów migrantów/uchodźców i ich dzieci w procesie integracji.
- określenie aktualnych potrzeb, oczekiwań i trudności nauczycieli zawodowych pracujących z dziećmi uchodźców.
- podniesienie świadomości na temat sytuacji migrantów/uchodźców w regionie/kraju.

Badanie było anonimowe. Kwestionariusz składał się z 17 pytań. W badaniu wzięło udział łącznie 13 osób reprezentujących sektor VET w Polsce.

1. Pytanie nr 1 odnosiło się do kraju zamieszkania respondentów.

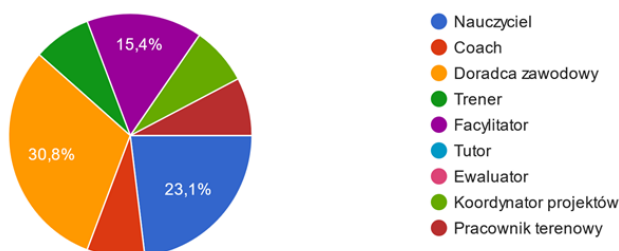
1. Z jakiego kraju Pan/Pani wypełnia ankietę / od jakiej instytucji otrzymał/a Pan/i zaproszenie do wypełnienia ankiety?
13 odpowiedzi

Z wykresu kołowego wynika, że wszyscy respondenci (100%) otrzymali zaproszenie do ankiety od Deinde sp. z o.o. z Polski.

2. Pytanie nr 2 odnosiło się do stanowiska respondentów w sektorze kształcenia i szkolenia zawodowego.

2. Proszę określić swoje stanowisko zawodowe w sektorze kształcenia i szkolenia zawodowego (VET) / edukacji:
13 odpowiedzi

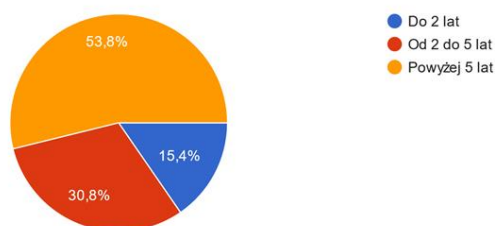

Najwięcej respondentów stanowili doradcy zawodowi (30,8%). Łącznie 23,1% respondentów określiło się jako nauczyciele, a 15,4% jako animatorzy. Oprócz nich ankietę wypełnili pracownicy VET, trenerzy, szkoleniowcy i koordynatorzy projektów (po 7,7%).

3. Pytanie nr 3 brzmiało mniej więcej tak: „*Jak długi jest Pana/Pani staż pracy w sektorze VET/systemie edukacji?*”

3. Jak długi jest Pana/Pani staż pracy w sektorze VET / systemie edukacji?
13 odpowiedzi

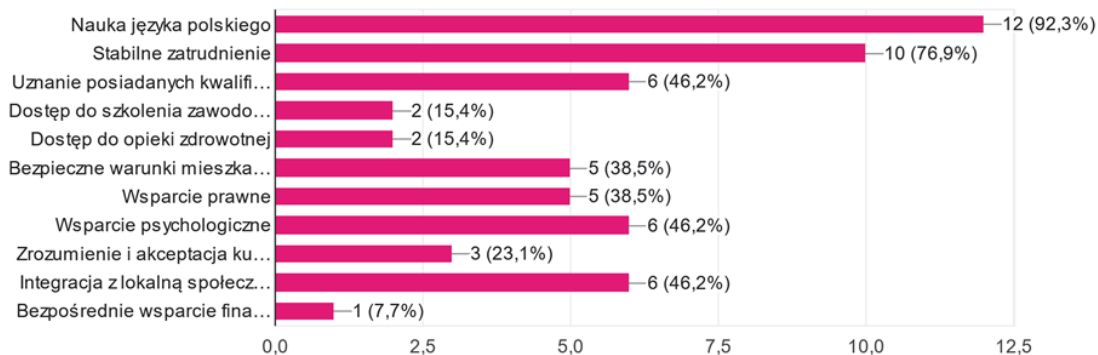

Większość respondentów (53,8%) wskazała, że pracuje w sektorze VET lub systemie edukacji od ponad pięciu lat. 30,8% respondentów miało od dwóch do pięciu lat doświadczenia w VET. Ponadto 15,4% respondentów zgłosiło, że pracuje w sektorze VET do dwóch lat.

4. Pytanie nr 4 w badaniu brzmiało: „*Jakie są Pana/Pani zdaniem najważniejsze potrzeby dorosłych migrantów/uchodźców w procesie integracji w naszym kraju?*”

4. Jakie są Pana/Pani zdaniem najważniejsze potrzeby dorosłych migrantów / uchodźców w procesie integracji w naszym kraju? Proszę wybrać do 5 najważniejszych.

13 odpowiedzi

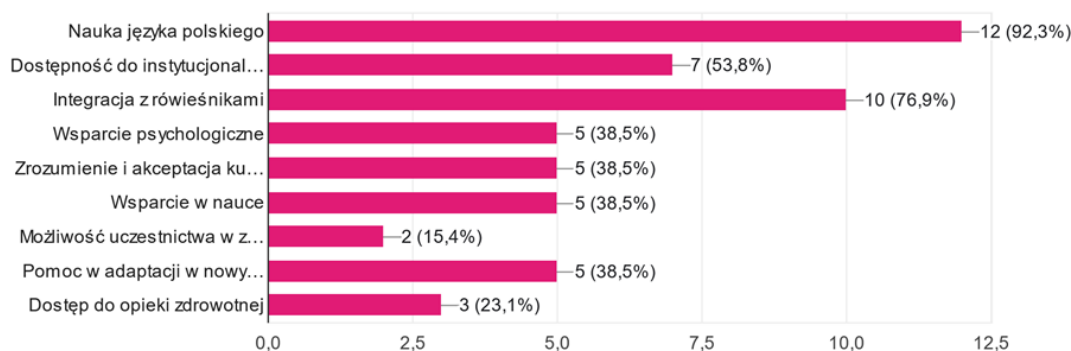
W odpowiedzi na zadane pytanie 12 respondentów wskazało, że najważniejszą potrzebą dorosłego migranta lub uchodźcy jest nauka języka polskiego. 10 respondentów wskazało stabilne zatrudnienie. 6 respondentów wskazało uznanie kwalifikacji zawodowych, wsparcie psychologiczne i integrację ze społecznością lokalną. 5 respondentów wskazało bezpieczne warunki mieszkaniowe i wsparcie prawne. Pozostałe odpowiedzi zostały wybrane przez od 3 do 1 respondentów.

5. Następne pytanie brzmiało: „*Jakie są Pana/Pani zdaniem najważniejsze potrzeby dzieci migrantów/uchodźców w procesie integracji w naszym kraju?*”

5. Jakie są Pana/Pani zdaniem najważniejsze potrzeby dzieci migrantów / uchodźców w procesie integracji w naszym kraju? Proszę wybrać do 5 najważniejszych.

13 odpowiedzi

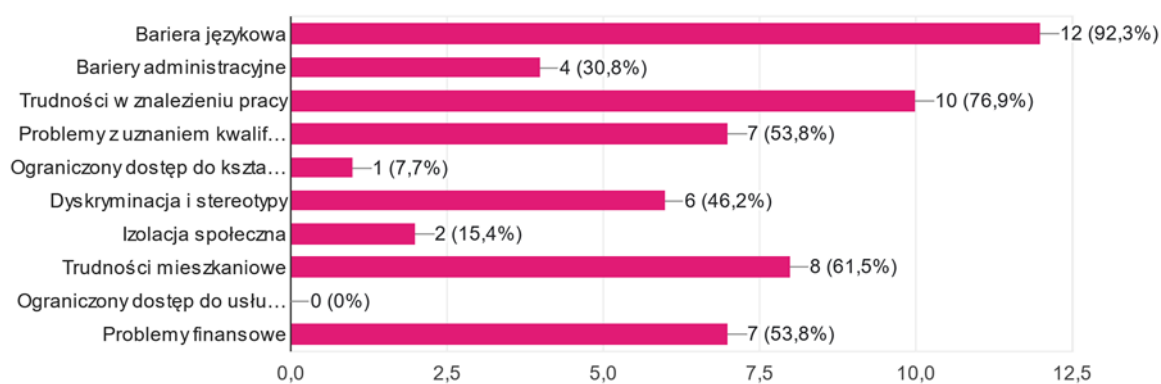

W odpowiedzi na zadane pytanie, największa liczba respondentów (12 osób) wskazała, że najważniejszą potrzebą dzieci migrantów lub uchodźców jest nauka języka polskiego. Dodatkowo, 10 respondentów wskazało integrację z rówieśnikami. 7 respondentów wskazało dostęp do instytucjonalnej opieki nad dziećmi/publicznych przedszkoli i szkół. 5 respondentów wskazało wsparcie psychologiczne, zrozumienie i akceptację kulturową, a także wsparcie w nauce i pomoc w adaptacji w nowym środowisku.

6. Pytanie nr 6 w badaniu brzmiało: „*Jakie są Pana/Pani zdaniem kluczowe trudności i problemy dorosłych migrantów/uchodźców w procesie integracji w naszym kraju?*”

6. Jakie są Pana/Pani zdaniem kluczowe trudności i problemy dorosłych migrantów / uchodźców w procesie integracji w naszym kraju? Proszę wybrać do 5 najważniejszych.

13 odpowiedzi

W odpowiedzi na to pytanie respondenci najczęściej wskazywali na następujące trudności i problemy:

- bariera językowa – 12 respondentów,

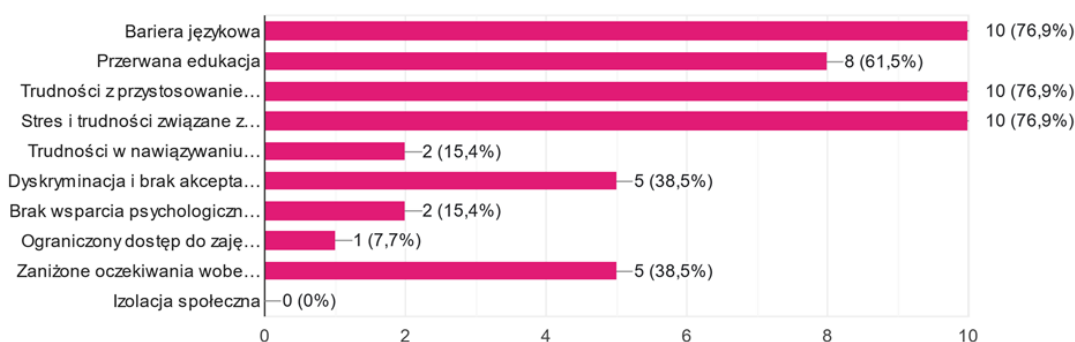

- trudności ze znalezieniem pracy - 10 odpowiedzi,
- trudności mieszkaniowe – 8 ankietowanych,
- problemy finansowe i problemy z uznawaniem kwalifikacji zawodowych – 7 odpowiedzi.
- dyskryminacja i stereotypy – 6 respondentów,
- bariera administracyjna – 4 odpowiedzi.

7. W kolejnym kroku respondenci odpowiadali na pytanie nr 7 „*Jakie są Pana/Pani zdaniem kluczowe trudności i problemy dzieci migrantów/uchodźców w procesie integracji w naszym kraju?*”

7. Jakie są Pana/Pani zdaniem kluczowe trudności i problemy dzieci migrantów / uchodźców w procesie integracji w naszym kraju? Proszę wybrać do 5 najważniejszych.

13 odpowiedzi

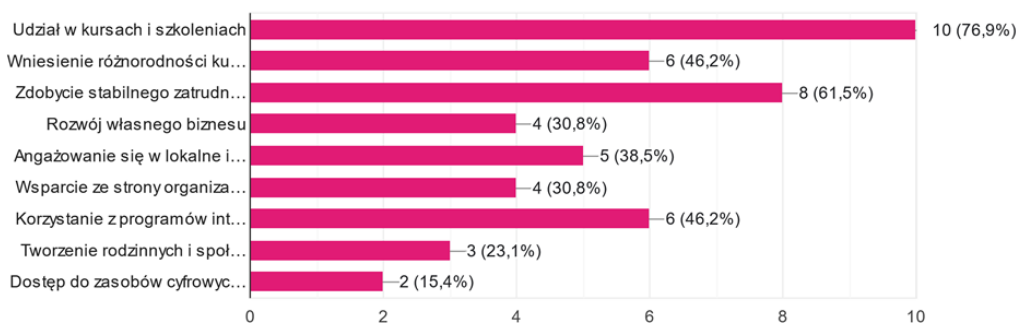

W odpowiedzi na pytanie dotyczące głównych trudności i problemów, z jakimi borykają się dzieci migrantów lub uchodźców w procesie integracji, personel VET wskazał: barierę językową, trudności w dostosowaniu się do nowego systemu edukacji oraz stres i trudności związane z przeszłymi traumami (po 10 odpowiedzi). Ponadto 8 respondentów wskazało przerwana edukację, a 5 respondentów wskazało dyskryminację i brak akceptacji, a także obniżone oczekiwania dotyczące ich osiągnięć. Od 1 do 2 respondentów wskazało również inne problemy i trudności dla migrantów.

8. Pytanie nr 8 brzmiało następująco: „*Jakie są Pana/Pani zdaniem kluczowe możliwości dorosłych migrantów/uchodźców w procesie integracji w naszym kraju?*”

8. Jakie są Pana/Pani zdaniem kluczowe możliwości dorosłych migrantów/uchodźców w procesie integracji w naszym kraju? Proszę wybrać do 5 najważniejszych.

13 odpowiedzi

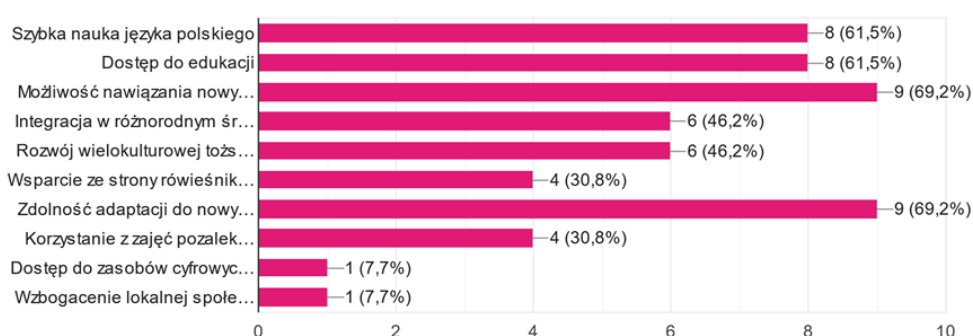

W odpowiedzi na zadane pytanie 10 respondentów wskazało, że kluczową szansą dla dorosłych migrantów lub uchodźców w procesie integracji jest udział w kursach i szkoleniach. 8 respondentów wskazało na uzyskanie stabilnego zatrudnienia. 6 odpowiedzi odnosiło się do wnoszenia różnorodności kulturowej do społeczeństwa, a także do korzystania z programów integracyjnych. 5 respondentów wskazało na zaangażowanie się w lokalne inicjatywy społeczne. 4 pracowników VET wskazało na rozwijanie własnej działalności gospodarczej i wsparcie ze strony organizacji pozarządowych.

9. W kolejnym kroku respondenci odpowiadali na pytanie: „*Jakie są Pana/Pani zdaniem kluczowe możliwości dzieci migrantów/uchodźców w procesie integracji w naszym kraju?*”

9. Jakie są Pana/Pani zdaniem kluczowe możliwości dzieci migrantów/uchodźców w procesie integracji w naszym kraju? Proszę wybrać do 5 najważniejszych.

13 odpowiedzi

Poniżej przedstawiono odpowiedzi dotyczące kluczowych możliwości dla dzieci migrantów i uchodźców w procesie integracji w naszym kraju:

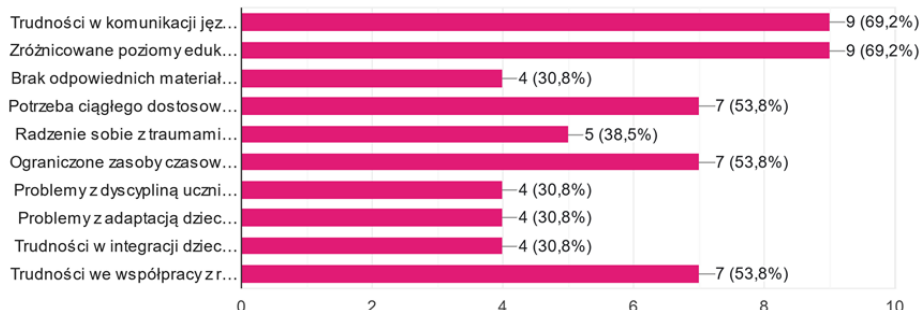
- 9 respondentów wskazało umiejętność przystosowania się do nowych warunków i możliwość nawiązywania nowych znajomości,
- 8 osób odpowiedziało, że jest to nauka lokalnego języka i dostęp do edukacji,
- 6 respondentów wskazało integrację w zróżnicowanym środowisku i rozwój tożsamości wielokulturowej,
- 4 respondentów wskazało odpowiedź: wsparcie rówieśnicze i korzystanie z zajęć pozalekcyjnych.

10. Pytanie nr 10 w ankiecie brzmiało: „*Jakie są, Pana/Pani zdaniem, codzienne problemy, trudności i wyzwania dla kadry edukacyjnej/szkoleniowej pracującej z dziećmi migrantów/uchodźców w procesie ich integracji w naszym kraju?*”

10. Jakie są, Pana/Pani zdaniem, codzienne problemy, trudności i wyzwania dla kadry edukacyjnej / szkoleniowej pracującej z dziećmi migrantów / uc...aszym kraju? Proszę wybrać do 5 najważniejszych.

13 odpowiedzi

Największa liczba respondentów wskazała trudności w komunikacji językowej z uczniami i różne poziomy edukacji w jednej klasie jako codzienne problemy, trudności i wyzwania dla kadry VET pracującej z dziećmi migrantów w procesie ich integracji w naszym kraju. (9 osób). Siedmiu pracowników VET wskazało na potrzebę ciągłej adaptacji metod nauczania, ograniczone zasoby czasowe na pracę indywidualną i trudności we współpracy z rodzicami dzieci migrantów/uchodźców. Pięć osób odpowiedziało „radzenie sobie z traumą ucznia”. Cztery osoby wskazały brak odpowiednich materiałów edukacyjnych, problemy z dyscypliną uczniów, problemy z adaptacją dzieci do nowego środowiska i trudności w integracji uczniów z rówieśnikami.

11. Poniższe pytanie brzmiało następująco: „*Jakie są, Pana/Pani zdaniem, potrzeby i oczekiwania kadry edukacyjnej/szkoleniowej pracującej z dziećmi migrantów/uchodźców w procesie ich integracji w naszym kraju?*”

11. Jakie są, Pana/Pani zdaniem, potrzeby i oczekiwania kadry edukacyjnej / szkoleniowej pracującej z dziećmi migrantów / uchodźców w pro...szym kraju? Proszę wybrać do 5 najważniejszych.

13 odpowiedzi

Większość respondentów wskazała, że najważniejszymi potrzebami i oczekiwaniami kadry szkoleniowej pracującej z dziećmi migrantów/uchodźców jest dostęp do materiałów edukacyjnych dostosowanych do potrzeb migrantów (9 odpowiedzi). Siedem osób zaznaczyło odpowiedzi: „wsparcie dla dzieci migrantów/uchodźców w nauce języka polskiego” i „możliwość konsultacji z ekspertami ds. integracji”. Sześciu pracowników VET wskazało na szkolenia w zakresie nauczania dzieci z różnych

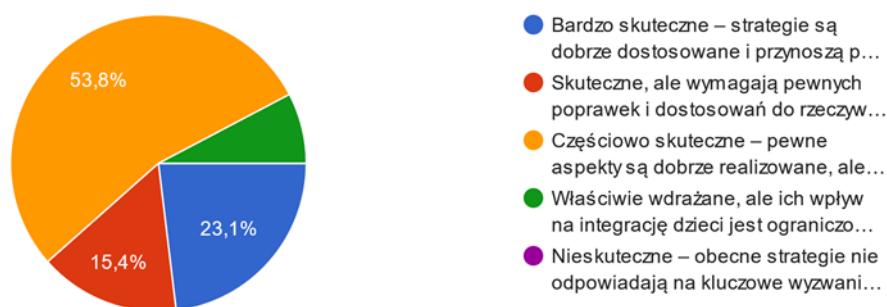

kultur, a także zwiększone wsparcie psychologiczne dla dzieci. Pięciu respondentów wybrało odpowiedź odnoszącą się do wsparcia w zakresie różnych metod nauczania. Cztery osoby wskazały na pomoc uczniom w radzeniu sobie z traumą, większe zaangażowanie administracji szkoły i wsparcie w budowaniu relacji z rodzicami.

12. Kolejne pytanie w ankiecie brzmiało: „*Jak ocenia Pan/Pani skuteczność istniejących strategii integracyjnych stosowanych w instytucjach edukacyjnych w zakresie integracji dzieci uchodźców/migrantów w naszym kraju?*”

12. Jak ocenia Pan/Pani skuteczność istniejących strategii integracyjnych stosowanych w instytucjach edukacyjnych w zakresie integracji d...antów w naszym kraju? Proszę wybrać 1 odpowiedź.

13 odpowiedzi

Ten wykres kołowy ilustruje odpowiedzi respondentów. 53,8% respondentów zaznaczyło odpowiedź: „częściowo skuteczne – niektóre aspekty są dobrze wdrożone, ale istnieją znaczne luki”. 23,1% respondentów wskazało „bardzo skuteczne – strategie są dobrze dostosowane i przynoszą pozytywne rezultaty”. Zdaniem 15,4% respondentów strategie są „skuteczne, ale wymagają pewnych korekt i dostosowań do rzeczywistych potrzeb dzieci”. Według 7,7% personelu VET obecne strategie są właściwie wdrażane, ale ich wpływ na integrację dzieci jest ograniczony przez brak wsparcia i zasobów.

13. Pytanie nr 13 brzmiało następująco: „*Czy wsparcie oferowane przez system państwowy (np. Ministerstwo Edukacji Narodowej, Kuratorium Oświaty) kadrze edukacyjnej/szkoleniowej pracującej z dziećmi migrantów/uchodźców w procesie ich integracji w naszym kraju jest wystarczające i odpowiednie do Państwa potrzeb w codziennej pracy?*”

13. Czy wsparcie oferowane przez państwowy system (np. Ministerstwo Edukacji, Kuratorium Oświaty) dla kadry edukacyjnej / szkoleniowej pra...ji w codziennej pracy? Proszę wybrać 1 odpowiedź.

13 odpowiedzi

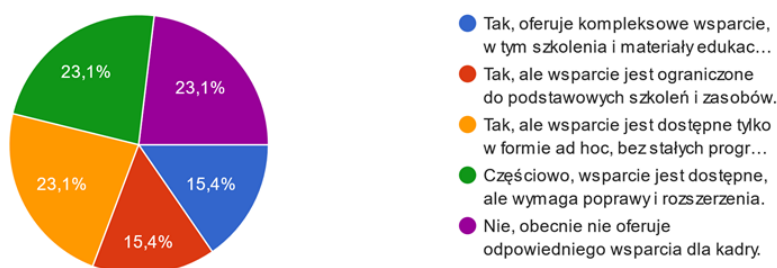

Największa liczba pracowników VET (61,5%) wskazała, że pewne wsparcie ze strony władz i organów edukacyjnych jest przydatne, ale brakuje szczegółowych zasobów i szkoleń w kluczowych obszarach. Zdaniem 30,8% respondentów obecne wsparcie dla pracowników VET „mogłoby być bardziej dostosowane do codziennych wyzwań” Według 7% respondentów wsparcie jest niewystarczające i nie zaspokaja podstawowych potrzeb pracowników VET w procesie integracji dzieci migrantów w Polsce.

14. Kolejne pytanie w ankiecie brzmiało: „Czy instytucja edukacyjna, w której Pan/Pani pracuje, oferuje we własnym zakresie wsparcie dla kadry pracującej z dziećmi uchodźców/migrantów w procesie ich integracji w naszym kraju?”

14. Czy instytucja edukacyjna, w której Pan/Pani pracuje, oferuje we własnym zakresie wsparcie dla kadry pracującej z dziećmi uchodźców / migrantów...acji w naszym kraju? Proszę wybrać 1 odpowiedź.

13 odpowiedzi

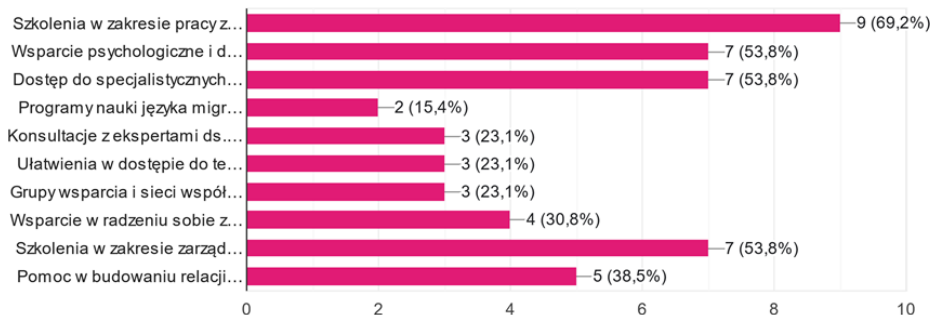

Prawie co czwarty respondent wskazał, że obecne wsparcie dla personelu VET w ich instytucji jest dostępne tylko doraźnie, bez stałych programów. Taka sama liczba personelu VET zadeklarowała, że obecne wsparcie dla nich jest dostępne, ale musi zostać ulepszone i rozszerzone. Według 23,1% respondentów ich instytucja edukacyjna nie oferuje obecnie odpowiedniego wsparcia dla personelu. Zdaniem 15,4% respondentów obecne wsparcie jest kompleksowe i obejmuje materiały szkoleniowe i edukacyjne. Według takiej samej liczby personelu VET wsparcie ogranicza się do podstawowego szkolenia i zasobów.

15. W kolejnym pytaniu respondenci zostali poproszeni o odpowiedź: „Jakie wsparcie byłoby najbardziej odpowiednie i przydatne dla kadry edukacyjnej/szkoleniowej pracującej z dziećmi migrantów/uchodźców w procesie ich integracji w naszym kraju?”

15. Jakie wsparcie byłoby najbardziej adekwatne i przydatne dla kadry edukacyjnej / szkoleniowej pracującej z dziećmi migrantów / uchodźców w pro...szym kraju? Proszę wybrać do 5 najważniejszych.

13 odpowiedzi

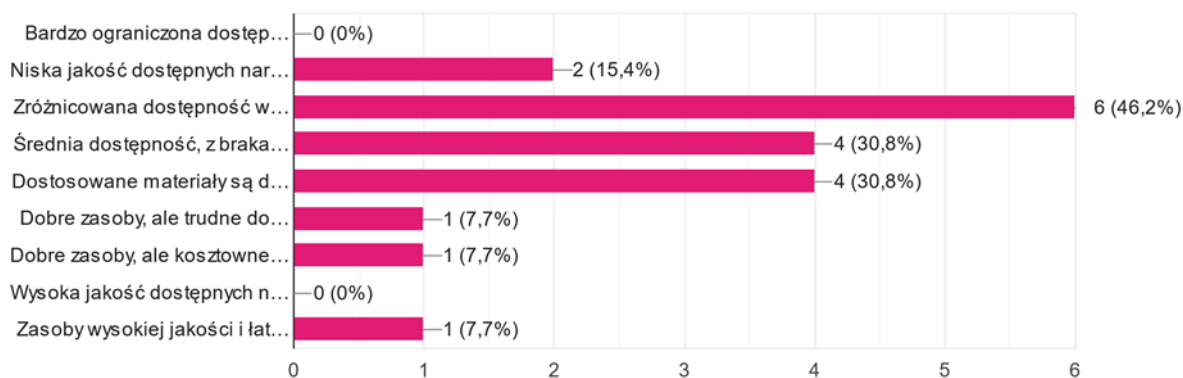

Większość respondentów VET (9 osób) wskazała, że najbardziej odpowiednim i przydatnym dla personelu edukacyjnego/szkoleniowego byłoby szkolenie w zakresie pracy z dziećmi z różnych kultur. Siedem osób wskazało odpowiedź: wsparcie psychologiczne i doradztwo dla nauczycieli, dostęp do specjalistycznych materiałów edukacyjnych oraz szkolenie w zakresie zarządzania różnorodnością w klasie.

Dla 5 pracowników VET najbardziej przydatna byłaby pomoc w budowaniu relacji z rodzinami migrantów. Czterech respondentów wskazało wsparcie w radzeniu sobie z traumą uczniów. Pozostałe opcje miały od dwóch do trzech odpowiedzi.

16. W ankiecie zadano następujące pytanie: „*Jak oceniliby Pan/Pani dostęp kadry edukacyjnej/szkoleniowej pracującej z dziećmi migrantów/uchodźców do skutecznych i adekwatnych narzędzi i materiałów edukacyjnych?*”

16. Jak oceniliby Pan/Pani dostęp kadry edukacyjnej / szkoleniowej pracującej z dziećmi migrantów / uchodźców do skutecznych i adekwatnych narzęd...ukacyjnych? Proszę wybrać do 3 najważniejszych.
13 odpowiedzi

Największa liczba pracowników VET (sześć osób) oceniła, że dostępność skutecznych i odpowiednich narzędzi edukacyjnych i materiałów dla pracowników edukacyjnych/szkoleniowych pracujących z dziećmi migrantów/uchodźców różni się w zależności od regionu. Według czterech osób dostępność jest średnia, z lukami w określonych obszarach. Taka sama liczba respondentów wskazała, że dostosowane materiały są dostępne tylko w ograniczonym zakresie. Dwie osoby stwierdziły, że dostępne narzędzia i materiały są niskiej jakości.

17. Ostatnie pytanie było otwarte. Pracownicy VET mogli podzielić się z nami wszelkimi dodatkowymi informacjami/obserwacjami, jakie mieli.

Respondenci udzielili następujących odpowiedzi:

- „bez dobrej znajomości języka polskiego przez uczniów kształcenie zawodowe jest niemożliwe lub niskiej jakości, zwłaszcza jeśli chodzi o zdawanie egzaminów zawodowych”,
- „najtrudniejsza sytuacja była w 2022 r., ponieważ nie było procedur, narzędzi ani materiałów. Obecnie, w trzecim roku szkolnym, sytuacja się poprawiła, ale nadal istnieje wiele trudności i wyzwań”.

Wnioski

Badania wskazały na znaczące wyzwania i potrzeby zarówno uchodźców, jak i personelu VET w Polsce. Uchodźcy napotykają bariery związane z językiem, procesami prawnymi oraz znalezieniem zatrudnienia, mieszkania i edukacji dla swoich dzieci. Wielu uchodźców pozostaje zależnych od pomocy i brakuje im kompleksowych systemów wsparcia. Integrację utrudnia rozproszony system usług, który nie centralizuje informacji dla uchodźców, co prowadzi do zamieszania i opóźnień w dostępie do niezbędnych zasobów.

Dla dzieci uchodźców integracja z polskim systemem edukacyjnym wiąże się z szeregiem trudności, w tym dostosowaniem się do nowego programu nauczania, przezwyciężeniem barier językowych i radzeniem sobie z traumą wysiedlenia. Brak zajęć kulturalnych i niewystarczające możliwości zajęć pozalekcyjnych dla dzieci zostały zidentyfikowane jako kluczowe czynniki spowalniające ich integrację.

Z perspektywy profesjonalistów VET, ich główne wyzwania obejmują radzenie sobie z barierami językowymi, motywowanie uchodźców do udziału w szkoleniu zawodowym i zaspokajanie psychologicznych i emocjonalnych potrzeb zarówno dzieci, jak i dorosłych. Nauczyciele i pracownicy VET wyrazili również potrzebę dodatkowych szkoleń, w szczególności w zakresie zapewniania wsparcia psychologicznego, pracy z grupami wielokulturowymi i radzenia sobie z sytuacjami wrażliwymi na traumę.

Ponadto brak dostępności narzędzi, materiałów i pomocy dydaktycznych dostosowanych do potrzeb migrantów pozostaje znaczącą luką. Instytucje i szkoły VET mają trudności z oferowaniem zasobów językowych i kulturowo odpowiednich treści edukacyjnych. Rozbieżność między oczekiwaniami uchodźców a wsparciem udzielanym przez personel VET sugeruje, że potrzebne są bardziej skoordynowane wysiłki w celu stworzenia skutecznych strategii integracyjnych.

Rozdział 2 - Badania krajowe w Turcji

Część I – Badania danych zastanych

Sytuacja migrantów/uchodźców w regionie/kraju Partnera.

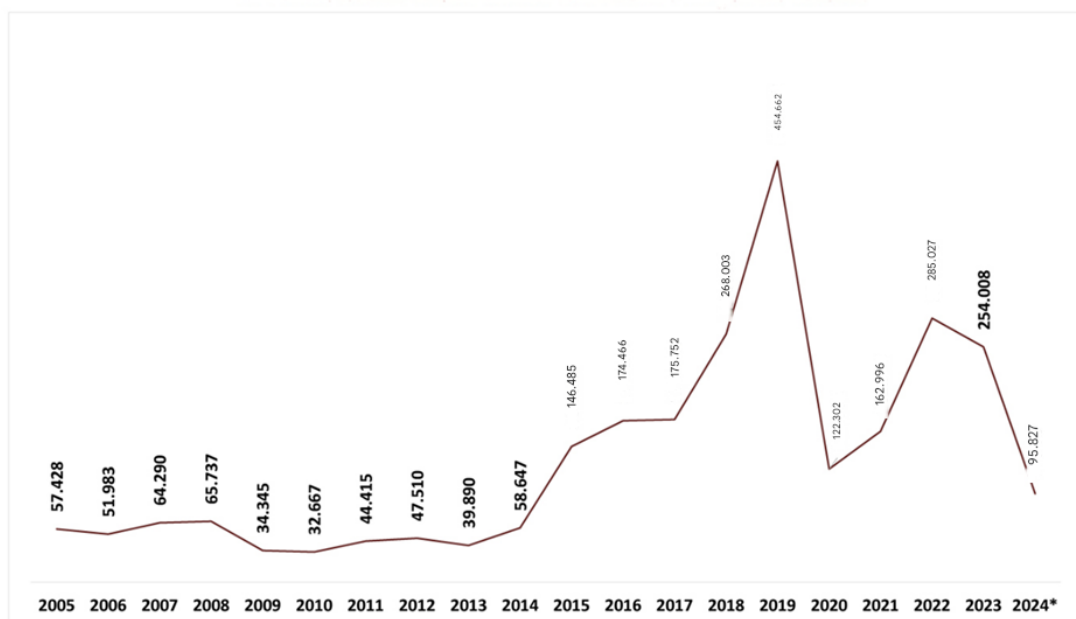
Miliony Syryjczyków zostało zmuszonych do opuszczenia swoich domów po wydarzeniach, które rozpoczęły się w Syrii w 2011 roku. Podczas gdy część z nich została przesiedlona w obrębie kraju, znaczna liczba z nich wyemigrowała poza granice kraju i stała się migrantami/uchodźcami. Turcja jest jednym z wiodących krajów, do których migrowali Syryjczycy. Szacuje się, że w Turcji jest około trzech milionów uchodźców. Znaczna część uchodźców w Turcji przebywa w miastach kontenerowych i namiotowych w miastach blisko granicy z Syrią. Pozostała część uchodźców mieszka w różnych miastach w Turcji.

Turcja wprowadziła „politykę otwartych drzwi” wobec Syryjczyków od początku konfliktu w marcu 2011 r. Zgodnie z wymogiem polityki otwartych drzwi Turcja nie odsyłała uchodźców, ale zamiast tego budowała dla nich obozy, aby mogli kontynuować życie i zaspokoić swoje potrzeby. Jednak ze względu na dużą liczbę przybywających uchodźców Turcja nie mogła znaleźć możliwości osiedlenia ich wszystkich w obozach.

Według danych Dyrekcji Generalnej ds. Zarządzania Migracjami, utworzonej w ramach Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, łączna liczba syryjskich uchodźców w obozach, zwanych ośrodkami tymczasowego zakwaterowania, oraz poza nimi, wynosi 3,115 osób.

Oprócz usług schronienia świadczonych przez Republikę Turcji dla syryjskich uchodźców poszukujących azylu w Turcji, świadczone są również usługi w zakresie żywienia i zaopatrzenia w żywność, odzież, zdrowia, edukacji i zatrudnienia. Usługi te są świadczone zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz obozów. W obozach znajdują się obiekty dla uchodźców, takie jak szkoły, meczety, handel, policja i ośrodki zdrowia, jednostki prasowe, place zabaw dla dzieci, jednostki telewizyjne, rynki, kursy cięcia i szycia, zbiorniki na wodę, centra leczenia, transformatory i generatory.

LICZBA NIELEGALNYCH MIGRANTÓW ZATRZYMANÝCH W LATACH

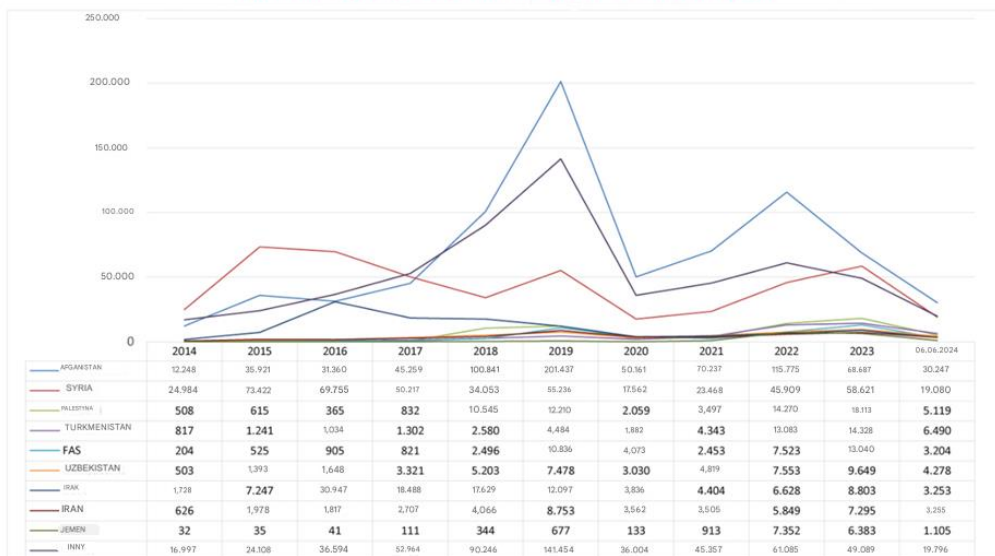

„Liczba nielegalnych imigrantów złapanych w 2024 r., z wyłączeniem duplikatów, wynosi 84 659”.

*Stan na dzień 06.06.2024 r.

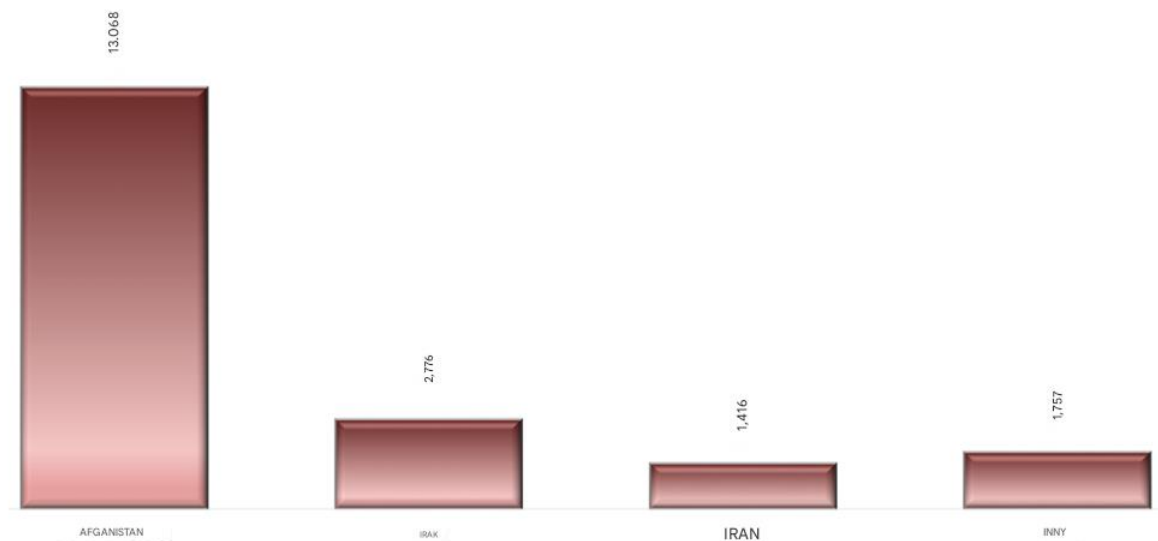

PODZIAŁ NARODOWOŚCI NIELEGALNYCH MIGRANTÓW ZATRZYMANÝCH W LATACH

*Stan na dzień 06.06.2024 r.

PIERWSZE 3 NARODOWOŚCI, KTÓRE UBIEGŁY SIĘ O OCHRONĘ MIĘDZYNARODOWĄ

*Koniec roku 2023

SYRYJCZYCY POD OCHRONĄ TYMCZASOWĄ

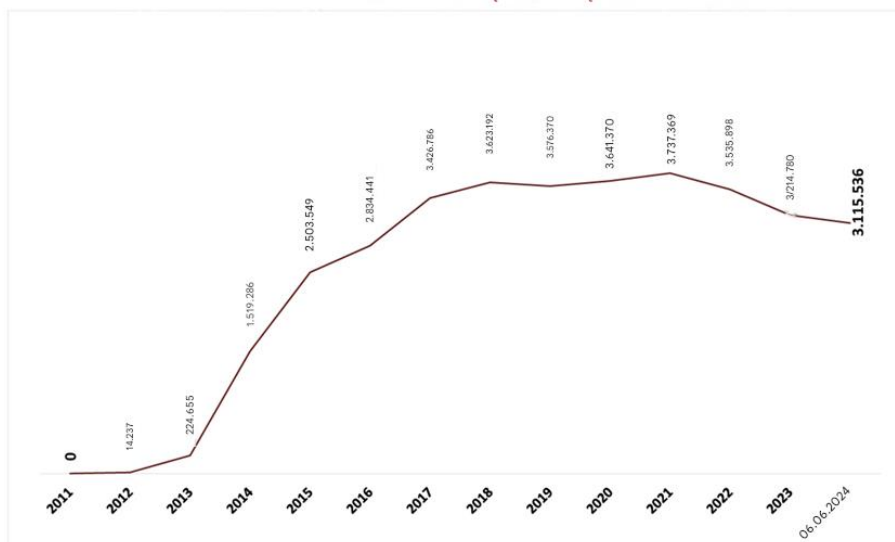
PODZIAŁ WEDŁUG WIEKU I PŁCI

WIEK	MĘCZYZNA	KOBIETA	CAŁKOWY
CAŁKOWY	1.620.387	1.493.091	3.113.478
0-4	219.465	205.567	425.032
5-9	275.514	259.762	535.276
10-14	185.273	176.048	361.321
15-18	124.501	115.286	239.787
19-24	178.463	160.096	338.559
25-29	169.052	143.373	312.425
30-34	126.171	104.985	231.156
35-39	106.907	88.702	195.609
40-44	75.435	67.853	143.288
45-49	49.593	50.893	100.486
50-54	37.267	40.055	77.322
55-59	29.529	31.209	60.738
60-64	19.391	21.075	40.466
65-69	12.143	13.496	25.639
70-74	6.612	7.614	14.226
75-79	3.011	3.807	6.818
80-84	1.262	1.924	3.186
85-89	518	852	1.370
90 i więcej	280	494	774

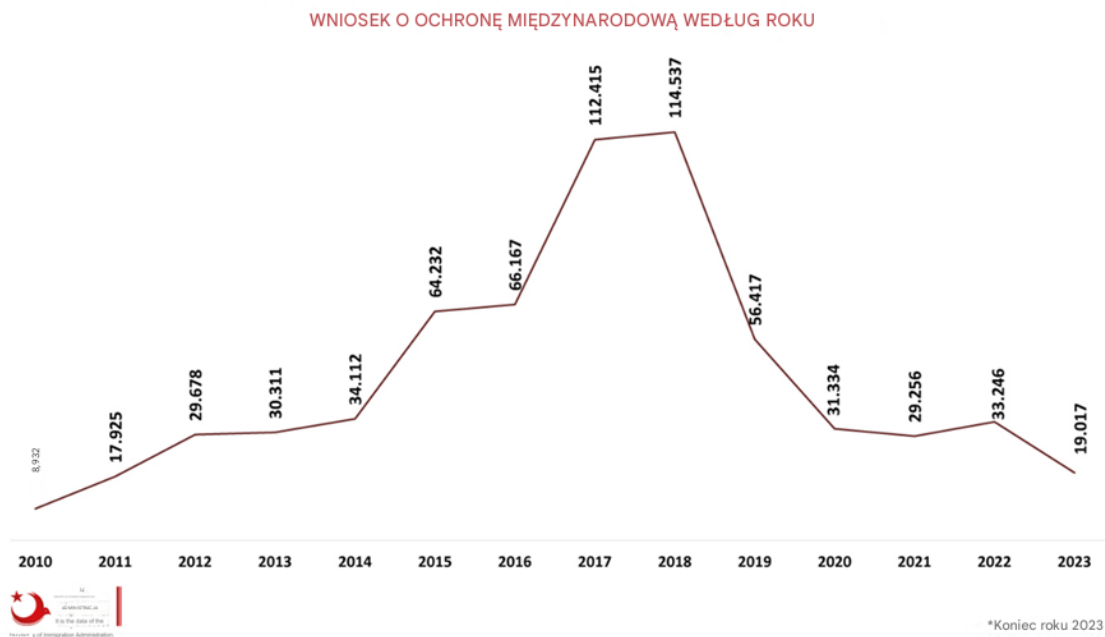

*Stan na dzień 06.06.2024 r.

SYRYJCZYCY POD TYMCZASOWĄ OCHRONĄ PRZEZ LATA

*Stan na dzień 06.06.2024 r.

„(2-7) Dyrekcja tureckiej administracji imigracyjnej” (2024) <https://www.goc.gov.tr/>

Rzeczywiste potrzeby, możliwości, trudności i problemy migrantów/uchodźców i ich dzieci w kontekście procesu integracji.

Według badań, odsetek osób, które zapewniają sobie żywność, pracując poza obozami, wynosi 38%. 42% uchodźców, czyli prawie połowa uchodźców, zapewnia sobie wyżywienie z pomocą sąsiadów. Tylko 3,7% uchodźców zapewnia żywność poprzez darowizny.

Jeśli chodzi o usługi zdrowotne, 15,9% uchodźców stwierdza, że nie ma dostępu do żadnych usług medycznych. Odsetek tych, którzy mówią „Idziemy do szpitala, ale nie możemy dostać lekarstwa” wynosi aż 39,3%. 5,1% uchodźców stwierdza, że chodzi do lekarza, ale ma problemy językowe. Innymi słowy, uchodźcy mają poważne problemy w dziedzinie usług zdrowotnych.

Problemy, z którymi uchodźcy borykają się w dziedzinie edukacji, to kolejny ważny obszar. Mając na uwadze, że problem w Syrii zostanie rozwiązany w krótkim czasie, w obozach i w kontekście edukacji wdrożono program w języku arabskim zamiast w tureckim; jednak ponieważ nadzieja na powrót została utracona z powodu rosnącej intensywności wojny, kwestia edukacji zaczęła być rozwiązywana w sposób systematyczny dopiero pod koniec 2014 roku.

Według danych ONZ, wśród uchodźców jest 999 700 dzieci w wieku od 5 do 17 lat. W sierpniu 2015 r. w Turcji było ponad 663 000 zarejestrowanych syryjskich dzieci uchodźców w wieku szkolnym, z czego 433 000 nie uczęszcza do szkoły. Innymi słowy, tylko 220 000 uczniów otrzymuje edukację w szkołach.

Usługi edukacyjne dla uchodźców w Turcji są świadczone za pośrednictwem trzech głównych kanałów: edukacja w obozie, edukacja poza obozem i edukacja świadczona w szkołach otwartych przez Syryjczyków. Edukacja poza obozem jest świadczona w tymczasowych centrach edukacyjnych i szkołach publicznych. Tymczasowe centra edukacyjne to centra dla syryjskich dzieci i młodzieży w wieku szkolnym, które zapewniają podstawową i średnią edukację w języku arabskim zgodnie z syryjskim programem nauczania. Podczas gdy centra edukacyjne dla dzieci znajdują się we wszystkich obozach, ta możliwość dla osób mieszkających na obszarach poza obozem jest dostępna w 19 prowincjach, w których populacja syryjskich uchodźców jest wysoka. Pokazuje to, że edukacja dzieci mieszkających poza obozami jest poważnym problemem.

Ponad połowa ankietowanych (53%) stwierdziła, że nie ma żadnego dochodu. 24% uczestników stwierdziło, że ma dochód w wysokości 0-4000TL, 20% w wysokości 5000-9000TL, a 3% w wysokości 10000-15000TL. Dwie ostatnie grupy dotyczą osób, które mają stałą pracę. Fakt, że 77% uczestników ma dochód w wysokości 5000TL lub niższy, można odczytać jako znak, że mają trudności w zakresie pracy i zatrudnienia. Gdy weźmie się pod uwagę, że prawie wszyscy uczestnicy mieszkają w wynajmowanych mieszkaniach, a dodatkowo mają wydatki, takie jak rachunki za prąd, wodę i telefon, staje się bardziej zrozumiałe, w jakim stopniu mają trudności i jak ciężko jest im utrzymać się przy życiu bez organizacji pomocowych.

Większość uczestników (87%) stwierdziła, że migrowali z powodu wojny domowej i konfliktów w Syrii. 11% uczestników stwierdziło, że migrowali z powodu obaw o bezpieczeństwo, podczas gdy 2% stwierdziło, że migrowali dobrowolnie. Ponieważ obawy o bezpieczeństwo są również związane z wojną domową i konfliktami, możemy łatwo stwierdzić, że 98% uczestników migrowało z tego powodu.

Znaczna liczba respondentów (44%) stwierdziła, że zaspokojenie podstawowych potrzeb, takich jak żywność czy ubiór, otrzymują od organizacji charytatywnych. Odsetek osób, które stwierdziły, że podstawowe rzeczy otrzymywały od sąsiadów, wynosi 29%. Gdy weźmiemy te dwa wskaźniki razem (łącznie 73%), można wnioskować, że bardzo znaczna liczba uczestników stara się utrzymać przy życiu

dzięki pomocy. Znaczna liczba respondentów (22%) stwierdziła, że zaspokaja podstawowe potrzeby, pracując na własną rękę

46% uczestników stwierdziło, że nie ma dzieci w wieku szkolnym, które nie uczęszczają do szkoły. 21% uczestników stwierdziło, że ma jedno dziecko, 14% miało dwoje dzieci, 11% miało troje dzieci, a 8% miało czworo lub więcej niż czworo dzieci nie uczęszczających do szkoły. Łącznie ponad połowa uczestników (54%) miała część swoich dzieci w wieku szkolnym nie uczęszczających do szkoły. Stwierdzono również, że niektóre problemy, takie jak język, adaptacja i poczucie obcości, występowały u dzieci uczęszczających do szkoły. Znaczna liczba uczestników (57%) stwierdziła, że ich dzieci uczęszczające do szkoły nie miały żadnych problemów, podczas gdy 33% stwierdziło, że ich dzieci miały problemy językowe, a 5% stwierdziło, że ich dzieci miały problemy adaptacyjne (Reşat AÇIKGÖZ, 2017).

Oto niektóre z pytań zawartych w formularzu wywiadu:

- 1) Czy był taki moment, w którym czułeś, że nie pasujesz do środowiska szkolnego? Jeśli tak, to kiedy było to najsilniejsze?
- 2) W jaki sposób wolisz rozwiązywać problemy, które masz z nauczycielami i przyjaciółmi?
- 3) Od kogo możesz oczekiwać wsparcia, gdy masz problemy, kogo chcesz mieć przy sobie?
- 4) Gdyby wszystko było w Twoich rękach, co zmieniłbyś w swojej szkole i edukacji?

Z przeprowadzonych wywiadów wynika, że większość dzieci przebywających w Turcji pozytywnie ocenia takie aspekty jak edukacja, bezpieczeństwo i wolność, a negatywnie, takie jak niepewność co do przyszłości, zmiana warunków finansowych, brak możliwości nawiązywania przyjaźni i odległość od członków rodziny.

„Tak naprawdę, chcę pojechać do USA, chcę zostać pilotem. Mam możliwość realizacji moich celów, a edukacja tutaj jest całkiem dobra” (c1)

„Gdybym była w Afganistanie, wyszłabym za mąż. Tutaj jestem wolna, mogę chodzić do szkoły i wychodzić, kiedy tylko chcę. Nikomu nie dzieje się nic złego, ale i tutaj panuje niepewność. Nie wiem, co się wydarzy w przyszłości, nikt nami nie kieruje, nikogo to nie obchodzi” (c2)

„Tutaj mogę bawić się na ulicy z przyjaciółmi i chodzić do szkoły, czego nie mógłbym robić w Iranie” (c4).

Jak widać w c1, c2 i c4, studenci ubiegający się o azyl i studenci-migranci mają ogólne oczekiwania, marzenia i oczekiwania zawodowe na przyszłość, tak jak wszyscy inni studenci. Chociaż oceniają Turcję bardziej pozytywnie pod względem bezpieczeństwa i wolności w porównaniu do swoich krajów pochodzenia, fakt, że nie są prowadzeni akademicko oraz, że spotykają się z lekceważącą postawą edukatorów wobec studentów-imigrantów ubiegających się o azyl, prowadzi ich w próżnię.

„Mój ojciec i brat są w Niemczech, jest to duża odległość między nami. My nie możemy jechać, a oni nie mogą przyjechać” (c5).

„Kiedy byliśmy w Iranie, mieliśmy dużo pieniędzy, moi rodzice nie pracowali. Mieliśmy willę i samochód. Tutaj zarówno moja matka, jak i ojciec muszą pracować, co bardzo mnie smuci”. (c16).

Kolejnym godnym uwagi elementem jest to, że życie z dala od członków rodziny, fakt, że ponowne zjednoczenie się z nimi zależy od procedur, które są trudne do przezwyciężenia, a stare i nowe warunki życia nie pokrywają się, wywołuje wielki niepokój, smutek i tęsknotę za przeszłością.

Przyczyny problemów adaptacyjnych są na ogół postrzegane jako brak znajomości języka tureckiego, różnice w alfabecie i różnice w doświadczeniach międzykulturowych. Jeśli chodzi o relacje z przyjaciółmi i nauczycielami, ponownie występuje brak komunikacji z powodu problemu nieznajomości języka i trudnościach wynikających z postrzegania zagranicznych studentów przez rówieśników, poczucia bycia ignorowanym i dyskryminowanym. Stwierdzono, że czterech z 16 studentów ubiegających się o azyl/imigrantów przyjaźni się tylko ze swoimi rodakami lub zagranicznymi studentami. Oświadczenia dotyczące wywiadów są następujące;

„Kiedy przybyłem tu po raz pierwszy, miałem trudności, ponieważ nie znałem ani języka, ani alfabetu” (c1).

„Kiedy byłem nowy, kazali mi coś powiedzieć i prosili, żebym to powtórzył. Kazali mi przeklinać i się śmiać. To był bardzo trudny czas.” (c10).

„Kiedy nie mówiłem po turecku, miałem trudności z nawiązywaniem przyjaźni, ale później, gdy zacząłem mówić, liczba moich przyjaciół wzrosła.” (c11).

„Bycie z dala od rodziny i nieznajomość języka stanowiły dla mnie duży problem, ale po tym, jak nauczyłam się tureckiego, miałam mniej problemów” (c15).

Jak wiadomo, c1, c10, c11 i c15 stwierdzają, że problem językowy jest ważnym kryterium adaptacji. Wraz z nauką języka, zdolność do nawiązywania przyjaźni, socjalizacji oraz rozwiązywania i wyrażania problemów poprawia i ułatwia adaptację.

„Ciągłe pytają, dlaczego tu przyjechałeś, jak tu trafiłeś, a ja mam już dość tej sytuacji.”(c4)

„Moi przyjaciele w szkole mówią, że nie mam prawa tu być”. (c7).

„Na początku nikt ze mną nie rozmawiał. Nie dotykali rzeczy, których dotykałem, nazywając je brudnymi.”(c13).

„Moi koledzy od czasu do czasu mnie biją. Kiedy nie boli, nie skarżę się nauczycielowi, w każdym razie nie boli mnie to bardzo.” (c16)

Uczestnicy są wykluczani przez swoich znajomych w środowisku szkolnym i narażeni na nadużycia i wrogie reakcje. Duża część społeczeństwa jest uprzedzona do obcokrajowców. Brak wiedzy w tym względzie jest czynnikiem wyzwalającym negatywne zachowania.

„Kiedy nie rozumiem lekcji, pytam ponownie nauczycielkę, ale ona nie wyjaśnia mi szczegółów, a kiedy dostaję wysoką ocenę, inni mówią: „Nawet ten dostał wysoką ocenę”.”(c12)

„Czuję się wykluczony w szkole. Więcej rozmawiają o lekcjach z moimi tureckimi kolegami. Mówią nam, że już zdaliśmy.”(c2).

Czynniki stresujące zwiększają się u dzieci, które doświadczają migracji z powodu braku poczucia przynależności do kraju, w którym mieszkają, nieznajomości używanego języka, konieczności życia w innych warunkach niż dotychczasowe oraz ograniczeń w wielu obszarach (społecznych, ekonomicznych) utrudniających adaptację. Wyniki badań pokazują, że uczniowie są ignorowani przez system szkolny i inne systemy wsparcia oraz są wykluczani przez swoich znajomych i nauczycieli.

W tej sekcji „pytania o cud” zostały zadane uczniom ubiegającym się o azyl i uczniom migrantom, aby zidentyfikować problemy poprzez wyobrażone środowisko szkolne i wyobrażone życie. Zgodnie z tymi celami, dyskursy dzieci są następujące:

c1: „Chciałbym, żeby istniała szkoła, która pomagałaby zagranicznym uczniom, takim jak ja.”(c1). c3: „Chciałbym, żeby istniał ktoś, kto przedstawiłby szkołę i panujące zasady. Chciałbym, żeby w szkole było więcej miejsc, w których moglibyśmy rysować.”(c3)

Wyniki badań pokazują, że uczniowie są ignorowani przez system szkolny i inne systemy wsparcia, a w związku z tym są ignorowani przez swoich znajomych i nauczycieli.

W wywiadach z czwórką dzieci uchodźców i migrantów w wieku 7-11 lat zaobserwowano, że były one bardziej zadowolone ze środowiska szkolnego, swoich kolegów i zachowania swoich nauczycieli oraz że nie miały żadnych problemów z adaptacją w porównaniu ze starszymi dziećmi. Ta sytuacja pokazuje, że adaptacja staje się łatwiejsza wraz ze spadkiem wieku dzieci uczęszczających do szkoły, podczas gdy adaptacja staje się trudniejsza wraz ze wzrostem wieku.

Fakt, że uczniowie nie są kierowani zgodnie ze swoimi przyszłymi celami i umiejętnościami w trakcie lub po włączeniu do systemu edukacji w Turcji, tworzy poczucie bezsilności wśród uczniów. Można powiedzieć, że negatywne czynniki wewnątrz szkoły oraz izolacja ekonomiczna i społeczna poza szkołą tworzą negatywne postrzeganie przyszłości i teraźniejszości u uczniów ubiegających się o azyl i uczniów migrantów. Wstrząsa to postrzeganiem sprawiedliwości społecznej i powoduje, że uczniowie odchodzą od swojego życia edukacyjnego.

„Chciałbym się kształcić w swoim ojczystym języku i chciałbym, żeby inni uczniowie mnie lubili. Moja przyszłość tutaj jest niepewna i to mnie niepokoi.”(c4).

„Chciałbym wymazać z pamięci wszystkich czasy, kiedy naśmiewali się ze mnie w szkole i chciałbym zmienić swoje życie z moim wujkiem, ponieważ warunki życia są tam bardzo dobre.” (c2).

„Chcę, żeby te złe zmieniło się w dobre i żeby stołówka była tańsza, żebym mógł zjeść więcej czekolady.” (c10).

„Nawet na lekcjach wychowania fizycznego dostaję 65. Nauczyciele traktują nas inaczej, bo jesteśmy obcokrajowcami. Chcę, żeby nas nie dyskryminowali”. (c13).

Bariera językowa jest jednym z głównych wyzwań, z jakimi borykają się syryjscy uczniowie w systemie edukacji. Bariera językowa powoduje, że dzieci są odizolowane, mają trudności z wyrażaniem siebie, stają się wycofane lub wykazują agresywne zachowania z powodu tej sytuacji. Problemy z adaptacją w szkole niosą ze sobą różne problemy, takie jak niepowodzenia w zajęciach z powodu bariery językowej, brak zapisów do klasy odpowiedniej do wieku i poziomu, trudności w komunikowaniu się z innymi uczniami w klasie i nękanie rówieśnicze. Brak materiałów dydaktycznych i nieodpowiednia infrastruktura fizyczna stanowią jeden z największych niedociągnięć w dostępie syryjskich dzieci do edukacji. Taka sytuacja podważa również jakość edukacji. W przypadku uczniów, których nie stać na materiały edukacyjne, proces edukacyjny staje się nierównością szans. Oprócz tych, którzy mają dostęp do edukacji, fakt, że ponad 400 000 syryjskich dzieci (UNICEF, 2019) jest pozbawionych edukacji, stwarza duże zagrożenia, takie jak zatrudnianie dzieci jako robotników .

Innym wyzwaniem w procesie edukacji Syryjczyków są problemy dyscyplinarne w instytucjach edukacyjnych. Uczniowie tureccy borykają się z problemem agresywnego zachowania ze strony syryjskich uczniów. Powstają konflikty pomiędzy tymi uczniami.

Wojna w Syrii i rozpoczęcie nowego życia po niej sprawiły, że syryjskie rodziny stają w obliczu problemu ubóstwa. Niewystarczające czynniki ekonomiczne również powodują, że dzieci trzymają się z dala od edukacji, podczas gdy ci, którzy nadal uczęszczają do szkoły, borykają się z trudnościami ekonomicznymi (Ali Fuat ERSOY, 2019).

Oczekiwania i codzienne problemy kadry kształcenia zawodowego w kontekście procesu integracji migrantów/uchodźców./ Obecne potrzeby, oczekiwania i trudności nauczycieli kształcenia zawodowego pracujących z dziećmi uchodźców.

W roku akademickim 2016-2017 podjęto działania mające na celu rejestrację uczniów będących uchodźcami, objętych ochroną czasową, w szkołach zawodowych i ośrodkach kształcenia zawodowego.

Zgodnie z rozporządzeniem uchodźcy mówiący po turecku zostaną zapisani bezpośrednio do 9. klasy szkół zawodowych, w których są wolne miejsca, pod warunkiem, że ukończyli program „Język turecki poziom A1” w publicznych ośrodkach edukacyjnych lub zdali test kwalifikacyjny z zakresu umiejętności czytania i pisanie na poziomie 1.

W niniejszym badaniu, którego celem jest zbadanie problemów, z jakimi borykają się nauczyciele zajmujący się edukacją dzieci migrantów, oraz przedstawienie ich sugestii dotyczących rozwiązań tych problemów, starano się znaleźć odpowiedzi na następujące pytania:

1. Jakie problemy językowe napotykaś podczas nauczania dzieci imigrantów? Co robisz, aby rozwiązać problem?
2. Czy otrzymałeś jakieś szkolenie przed nauczaniem dzieci migrantów? Jakie problemy napotykaś w zakresie otrzymywanie szkolenia?
3. Jakie trudności napotykają dzieci migrantów w zdobywaniu wykształcenia?
4. Czy uważasz, że równość edukacyjna powinna być osiągnięta dla dzieci migrantów? Jeśli uważasz, że równość edukacyjna powinna być osiągnięta, co można zrobić w tym zakresie?

Pierwszy podproblem badania, „Jakie problemy językowe napotykaś podczas nauczania dzieci imigrantów? Co robisz, aby rozwiązać problem?”, przedstawiono w dwóch oddzielnych tabelach poniżej.

Problemy językowe, z jakimi borykają się nauczyciele nauczający dzieci imigrantów, przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2. Problemy językowe, których doświadczają nauczyciele uczący dzieci imigrantów

NIE.	Kody	F
1	Brak lub nieobecność wspólnego języka	9
2	Nieemożność prawidłowego mówienia po turecku	6
3	problemy z wymową	5
4	Język turecki i arabski wykazują dwie zupełnie różne cechy językowe.	5
5	Za dużo reguł językowych	5
6	trudności ze zrozumieniem	4
7	Słabe słownictwo	3
8	Nie mam żadnych problemów	2
9	Nieporozumienia dotyczące idiomów i przysłów	1

Uwaga: Niektórzy uczestnicy wyrazili więcej niż jedną opinię.

Poniżej przedstawiono opinie niektórych nauczycieli na ten temat w ramach badań: „Największym problemem jest to, że język turecki bardzo różni się od ich własnego języka (arabskiego), pochodzi z innej rodziny językowej i ma wiele reguł”. (t26)

„Mieliśmy problemy z komunikacją z dziećmi ze względu na różnice językowe...” (t20)

„Dzieci próbują wyrażać siebie tylko za pomocą pewnych słów, tworząc zdania. Mają trudności ze zrozumieniem i wyrażaniem siebie.” (t18)

„Ogólnie rzecz biorąc, mają trudności z wymową liter, których nie ma w alfabecie arabskim. Uczniowie mają problemy z używaniem sufiksów”. (T14)

„Słownictwo to mój największy problem. Aby podać bardzo prosty przykład, kiedy mówię „Używaj temperówek na przerwie”, muszę wyjaśnić, czym jest temperówka”. (S11)

Sugestie nauczycieli dotyczące rozwiązywania problemów językowych, z jakimi spotykają się podczas nauczania dzieci migrantów, przedstawiono w tabeli 3.

Tabela 3. Sugestie nauczycieli dotyczące rozwiązywania problemów językowych, z którymi się borykają
Doświadczenie w nauczaniu dzieci imigrantów

NIE.	Kody	F
1	Wykorzystanie obrazów	6
2	Komunikowanie się z osobą mówiącą po arabsku i turecku w klasie lub. środowisko uczenia się	5
3	Powtarzanie i praktyka	4
4	Próba komunikowania się za pomocą znaków/języka migowego	3
5	Demonstracja/zastosowanie różnych metod/technik/formuł	2
6	Kierunek na kursy tureckiego	1
7	próbując się doskonalić	1
8	Stosowanie gestów i mimiki twarzy	1
9	Nie wymaga specjalnego wysiłku	1

Poniżej przedstawiono niektóre poglądy nauczycieli na tę kwestię w ramach badań:

„Próbuję komunikować się za pomocą znaków lub komunikuję się z kimś, kto mówi po arabsku i turecku” (t3)

„Konieczne, a nawet obowiązkowe jest kierowanie dzieci na uzupełniające kursy języka tureckiego poza szkołą.” (t5)

„Powtarzam dźwięki. Próbuję ćwiczyć”. (t7)

„Kontaktuję się ze studentem-tłumaczem, aby rozwiązać problem.” (t9)

„Próbuję rozwiązać ten problem za pomocą języka migowego i kart obrazkowych (wizualizacji)”. (t24)

Tabela 4. Czy nauczyciele przeszli jakieś szkolenie przed
nauczanie dzieci imigrantów

NIE.	Kody	F
1	Otrzymałem wykształcenie.	10
2	Nie otrzymałem żadnego szkolenia.	18

Tabela 4 pokazuje, czy nauczyciele otrzymali jakieś szkolenie przed rozpoczęciem nauczania uczniów będących migrantami.

Trudności, na jakie napotykają nauczyciele w trakcie szkoleń przed rozpoczęciem nauczania dzieci migrantów, przedstawiono w tabeli 5.

Tabela 5. Trudności, z jakimi borykali się nauczyciele w odbieraniu edukacji przed
nauczanie dzieci imigrantów

NIE.	Kody	F
1	Szkolenie prowadzone jest w oparciu o wiedzę teoretyczną	12
2	Brak/nieobecność ekspertów	10
3	Niedobór zasobów/materiałów	9
4	Problem/wada systemu	8
5	Nie widząc żadnych problemów	2

Uwaga: Niektórzy uczestnicy wyrazili więcej niż jedną opinię.

Poniżej przedstawiono niektóre opinie nauczycieli na ten temat w ramach badań: „Przed rozpoczęciem nauczania wziąłem udział w dwutygodniowym seminarium. Proces ten mógłby być bardziej systematyczny i zaplanowany. Należy pracować z ludźmi, którzy rozwijają się w tej dziedzinie, a zwłaszcza z ludźmi, którzy kochają tę pracę. Coraz więcej konkretnych materiałów jest potrzebnych”. (t26)

„Tak, przeszedłem szkolenie. Ludzie, którzy zapewniają szkolenia, nie mają praktyki, ponieważ nie są w terenie.” (t21)

„Uczestniczyłem w różnych seminariach. Największym problemem w tym względzie jest brak zasobów”. (t24)

Odpowiedź na pytanie „Jakie trudności napotykają dzieci migrantów w zdobywaniu wykształcenia?” przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 6. Trudności, z jakimi borykają się dzieci imigrantów w zdobywaniu wykształcenia

NIE.	Kody	F
1	problemy językowe	14
2	brak motywacji	8
3	Raport	7
4	Brak odpowiedniego środowiska do nauki	7
5	Brak szkoleń w zakresie doradztwa i poradnictwa	5
6	kłopoty kulturalne	3
7	Bycie wykluczonym przez rówieśników	3
8	Niedobór zasobów/materiałów	3
9	Osoby niebędące ekspertami uczestniczące w zajęciach	3
10	Problemy gospodarcze	2
11	Brak wsparcia rodziny	1

Uwaga: Niektórzy uczestnicy wyrazili więcej niż jedną opinię.

Poniżej przedstawiono niektóre poglądy nauczycieli na tę kwestię w ramach badań:

„Z powodu języka mają trudności ze zrozumieniem rówieśników, nauczycieli i wyrażaniem siebie.” (t28)

„Brakuje sprzętu i odpowiednich środowisk, w których mogliby oni otrzymać edukację. Szczególnie u młodych osób występuje problem z chęcią nauki języka lub postrzeganiem tego jako potrzeby. Istnieją problemy z ekspozycją na język”. (t26)

„Nie sądzę, aby nauczyciele byli wystarczająco skuteczni w języku arabskim, ponieważ jest wiele dziedzin nauki. Uczniowie również mają trudności z otrzymywaniem edukacji tureckiej z powodu problemów językowych.” (t20)

„Trudności w akceptacji społecznej, trudności językowe i kulturowe.” (t20)

„Myślę, że fakt, iż są izolowani w klasie, nie potrafią zrozumieć lekcji, nie potrafią uczestniczyć w lekcji, czasami nie potrafią się śmiać, ponieważ nie rozumieją nawet żartów, tworzy duchowy niedobór, wykluczenie.” (t11)

Tabela 7. Czy nauczyciele uważają, że równość edukacyjna powinna być zapewniona dzieciom imigrantów

NIE.	Kody	F
1	Tak, myślę.	24
2	Nie, nie sądzę.	4

Pytanie „Czy uważasz, że dzieciom migrantów należy zapewnić równość edukacyjną? Jeśli tak, uważam, że równość edukacyjna powinna być zapewniona, co można zrobić w tym zakresie?” przedstawiono w dwóch oddzielnych tabelach poniżej. Tabela 7 pokazuje, czy nauczyciele uważają, że równość edukacyjna powinna być zapewniona uczniom migrantom.

Poniżej przedstawiono przykładowe opinie nauczycieli, którzy uważają, że uczniom-imigrantom nie należy zapewniać równości w edukacji:

„Nie widzę niesprawiedliwości w kwestii równości edukacyjnej, mogą oni pobierać naukę w swoim języku i w przyszłości specjalizować się w tej dziedzinie”. (T20)

„Jako osoba, która uważa, że edukacja dzieci w jej/jego kraju nie jest wystarczająca, nie wyrobiłem sobie jeszcze koncepcji równości dla uczniów-imigrantów”. (T17)

W tabeli 8 przedstawiono sugestie nauczycieli, którzy uważają, że dzieciom migrantów należy zapewnić równość w dostępie do edukacji.

Tabela 8. Propozycje nauczycieli, którzy uważają, że dzieciom imigrantów należy zapewnić równość w dostępie do edukacji

NIE.	Kody	F
1	Organizowanie kursów językowych	16
2	Tworzenie różnych komisji	8
3	Tworzenie zajęć przygotowawczych	8
4	Prowadzenie szkolenia orientacyjnego	6
5	Zapewnienie edukacji rodzicom	6
6	Przygotowanie wspólnego planu i programu	5
7	Przygotowanie podstawy prawnej	3
8	Wyznaczanie nauczycieli mówiących po arabsku	3
9	Posiadanie tłumaczy w klasach	2
10	Zwiększenie godzin zajęć	1
11	Studiowanie w tym samym środowisku co normalni studenci (nie-imigranci)	1

Uwaga: Niektórzy uczestnicy wyrazili więcej niż jedną opinię.

Poniżej przedstawiono niektóre poglądy nauczycieli na tę kwestię w zakresie badań: „Powinna istnieć równość w edukacji, a także należy zapewnić niezbędne podstawy i czas”. (t2) „Można szybko zorganizować dla nich kursy językowe”. (t4)

„Przede wszystkim kursy języka tureckiego powinny być obowiązkowe dla dzieci od okresu przedszkolnego. Im wcześniejsza edukacja językowa, tym lepiej. Nawet rodzice powinni być włączeni w ten proces. Kursy języka tureckiego powinny być bardziej rozpowszechnione i powinny być wysokiej jakości.” (t26)

„Myślę, że posiadanie tłumacza na każdej lekcji pomogłoby przezwyciężyć te problemy”. (t7)

„Uważam, że to źle, że te dzieci zaczynają szkołę bezpośrednio ze swoimi rówieśnikami. Myślę, że powinny uczyć się w klasie podobnej do klasy przygotowawczej, aby nauczyć się tureckiego i mówić po turecku, a następnie przejść do normalnych poziomów klasowych”. (t11)

„Edukacja jest prawem każdego dziecka. Jestem za nauczaniem języka poprzez zajęcia przygotowawcze przed zapewnieniem edukacji”. (t24)

„Każdy powinien być akceptowany jako jednostka, a edukacja powinna być zapewniona na równych zasadach, ze wspólnym planem i programem dla każdego.” (t28)

(Aydeniz, 2021)

Dostępność narzędzi, materiałów i wymiana wiedzy w zakresie najbardziej odpowiednich sposobów pomocy dzieciom uchodźców dla personelu i instytucji sektora kształcenia i szkolenia zawodowego.

Dziesięciu z przepytanych nauczycieli stwierdziło, że korzystali z różnych materiałów w procesie nauczania. EBA (Education Information Network) i tablice interaktywne to najczęściej używane narzędzia wizualne. Arkusze ćwiczeń i podręczniki to najczęściej używane zasoby przez tradycyjnych nauczycieli (n=11). Zrozumiano, że nauczyciele korzystali z podręczników, ale nie uważali ich za odpowiednie pod względem inkluzywności. Trzech nauczycieli (n=3) zgłosiło, że uczniowie przychodzili na zajęcia bez sprzętu i że miało to na nich negatywny wpływ. Pięciu nauczycieli stwierdziło, że pod wieloma względami podręczniki nie były odpowiednie dla żadnego dziecka.

Oświadczenia wskazujące na komentarze są następujące:

Staramy się korzystać z naszej tablicy interaktywnej tak często, jak to możliwe. Staramy się korzystać z EBA. Są również inne zasoby, z których możemy korzystać poza EBA. Uczniowie są bardziej aktywni na tablicy interaktywnej. Na przykład, nawet jeśli popełni błąd to wstają, są aktywni fizycznie.

Aby wyjaśnić dziecku pojęcia takie jak metro tłumaczymy, że jest to pociąg, który jedzie pod ziemią. Mimo wszystko dziecku jest trudno to sobie wyobrazić. Wyjaśniamy więc to, włączając kamery monitoringu.

W książkach nie ma przykładów itp., które byłyby odpowiednie dla ich własnej kultury. Nie uważam, aby książki były bardzo odpowiednie, więc uczniowie muszą czuć się obco.

Teraz, kiedy uczymy z zagranicznymi studentami, nie możemy znaleźć odpowiedniego zasobu przygotowanego dla nich. Walczymy razem z nimi.

Podręczniki nie są odpowiednie. Naszym największym pomocnikiem jest EBA. Można tam znaleźć wiele materiałów. Z materiałami na różnych poziomach, niektórych naszych uczniów wspieramy z książek, a niektórych z ekranu z EBA.

Pomiar i ocena

Prawie wszyscy nauczyciele biorący udział w tym badaniu (n=18) stosowali podsumowujące, zorientowane na wyniki oceny, które skupiały się na celach rozliczeniowych i sprawdzalnych umiejętnościach akademickich. Uczestnicy ci wyjaśnili, że nie dokonywali żadnego zróżnicowania w ocenie i że oceniali dzieci uchodźców tak samo jak ich rówieśnicy. Podkreślili, że nie podejmowali żadnych wysiłków w tym zakresie, ponieważ nie było żadnych sugestii ze strony administratorów szkół. Stwierdzili, że ich praktyki wobec dzieci uchodźców były niesprawiedliwe zarówno dla nich, jak i dla innych dzieci, ale nie wiedzieli, jak je mierzyć i oceniać.

Brak jasnych i przewodnich tekstów na temat oceny inkluzywnej w Turcji może być powodem braku wiedzy nauczycieli. Trzech nauczycieli (n=3) stwierdziło, że oceniają uczniów według poziomu i przy użyciu różnych narzędzi. Uczniowie zagraniczni mogą być oceniani za pomocą 4 różnych podejść: rezultatu, procesu, nieformalnego i formalnego. Pięciu nauczycieli (n=5) stwierdziło, że podnoszą oceny uczniów zagranicznych, nawet jeśli są niskie, ale ta sytuacja ich niepokoi, ponieważ jest niesprawiedliwa wobec innych.

Podtemat pomiaru i oceny można podsumować następująco:

W pomiarach i ocenach nie stosujemy różnych egzaminów dla tych dzieci. Nie wiemy, czy powinniśmy tworzyć różne egzaminy. Nie wiemy, czy nasza praktyka jest zgodna z zasadami. Szczerze mówiąc, nic nam o tym nie powiedziano. Nie wiemy, czy powinniśmy przygotowywać osobne pytania dla swoich syryjskich uczniów, czy przygotowywać je w zwykłej formie. Szczerze mówiąc, nie wiemy dokładnie, co z tym zrobić.

Niestety, mamy standaryzowaną ocenę pisemną. Są to proste pytania, na które każdy może odpowiedzieć. Te same pytania są zadawane na egzaminach. Ocena i ewaluacja są takie same dla wszystkich. Techniki również są takie same. Nie można oblać klasy.

Nauczyciel matematyki z 13-letnim stażem stwierdził, że spośród narzędzi pomiaru musiał preferować testy wielokrotnego wyboru, ponieważ uważał, że uczniowie mogą uzyskać wyższe oceny, jeśli odniosą przypadkowy sukces.

„Właściwie to bardzo głęboka kwestia. Na przykład, gdy mierzę umiejętności matematyczne syryjskich uczniów, nie oceniam ich w ten sam sposób, w jaki mierzę umiejętności matematyczne tureckich uczniów w mojej klasie. Zdecydowanie oceniam je na podstawie ucznia. Robię to osobno dla uczniów zagranicznych”.

Pewien nauczyciel, który stwierdził, że jego obciążenie pracą stało się zbyt duże, gdy planował oceniać uczniów według ich poziomów. Powiedział: „Stosujemy różne egzaminy do uczniów o różnym poziomie. Dlatego czasami nauczyciel nie może opuścić klasy. Czasem jedna godzina wydaje się nam 3-5 godzinami”.

(Başaran, 2021)

Część II – Wywiady

Wstęp

W tej części raportu przedstawiamy kluczowe ustalenia z indywidualnych wywiadów pogłębionych przeprowadzonych z przedstawicielami sektora kształcenia zawodowego w Turcji, w Kepez Ozel Egitim Meslek Lisesi. Głównym celem tych wywiadów było uchwycenie kompleksowego obrazu problemów migrantów/uchodźców w regionach/krajach partnerskich, zrozumienie i zidentyfikowanie codziennych wyzwań, z jakimi borykają się migranci i uchodźcy. To zrozumienie ma na celu ułatwienie identyfikacji skutecznych środków w celu poprawy warunków życia i ocenę, w jaki sposób wyniki projektu mogą być przydatne w osiągnięciu tych ulepszeń.

Cele wywiadu

Celem wywiadów było:

- Określenie rzeczywistych potrzeb i problemów migrantów/uchodźców i ich dzieci w zakresie integracji.
- Zrozumienie codziennych trudności, z jakimi borykają się migranci/uchodźcy.
- Poznanie rzeczywistych problemów i oczekiwań kadry kształcenia zawodowego dotyczących procesu integracji migrantów/uchodźców.
- Określenie aktualnych potrzeb, oczekiwań i trudności, z jakimi borykają się nauczyciele zawodu pracujący z dziećmi uchodźców.
- Zwiększenie dostępności narzędzi, materiałów i wymiany wiedzy w celu skutecznego pomagania dzieciom uchodźców.
- Podnoszenie świadomości na temat sytuacji migrantów/uchodźców w regionie/kraju.

Metodologia

Wywiady przeprowadzono 18 września 2024 r. z dwoma przedstawicielami, którzy ściśle współpracują z migrantami i ich dziećmi w Turcji. Każda sesja obejmowała zestaw pięciu ukierunkowanych pytań.

Kluczowe ustalenia

1. Wyzwania integracyjne dla migrantów i uchodźców:

- Respondenci uznali bariery językowe, dostęp do miejsc pracy, edukacji i integracji społecznej za istotne przeszkody. Ponadto przydział niewystarczających zasobów, pogłębiony wewnętrznymi problemami w Turcji, prowadzi do napięć w usługach publicznych i napięć społecznych.

2. Wyzwania stojące przed personelem VET:

- Personel VET ma trudności z dostosowaniem programów edukacyjnych dla uchodźców z powodu braku personelu kształcenia zawodowego przeszkolonego w zakresie radzenia sobie z różnicami kulturowymi i językowymi. Istnieje również znaczny niedobór materiałów edukacyjnych dostosowanych do potrzeb uchodźców.

3. Potrzeby i trudności nauczycieli zawodowych pracujących z dziećmi uchodźców:

- Nauczyciele potrzebują większych zasobów i programów, które przezwyciężą bariery językowe i kulturowe, kładąc nacisk na potrzebę wsparcia psychologicznego i podejść edukacyjnych uwzględniających traumę, jakiej doświadczają dzieci uchodźców.

4. Dostępność narzędzi i materiałów edukacyjnych:

- Potrzebne są materiały, które poruszają bariery językowe i programy, które promują zrozumienie różnic kulturowych. Do udanych inicjatyw należą zintegrowane programy szkolenia kulinarnego w szkołach zawodowych, które wzmacniają zarówno umiejętności, jak i integrację kulturową.

5. Dodatkowe uwagi i sugestie:

- Respondenci podkreślili trwającą potrzebę wsparcia w obliczu cięć finansowych i wskazali wyzwania, z jakimi borykają się określone grupy wśród uchodźców, takie jak osoby starsze. Wezwanie do lepszej koordynacji między instytucjami rządowymi i lokalnymi zostało uznane za niezbędne do usprawnienia procesów integracyjnych.

Wniosek

Wywiady podkreślają złożoną gamę wyzwań integracyjnych, z którymi mierzą się migranci i uchodźcy w Turcji, obejmujących kwestie edukacyjne, społeczne i związane z różnymi zasobami. Obaj przedstawiciele VET podkreślili pilną potrzebę ulepszonych zasobów edukacyjnych, lepszego wsparcia językowego i kompleksowych programów integracyjnych. Zajęcie się tymi problemami wymaga wspólnych wysiłków z udziałem wielu interesariuszy w celu wzmocnienia struktur wsparcia dla migrantów i uchodźców w Turcji.

Część III - Ankieta internetowa

W tej części raportu przedstawimy wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w Turcji wśród personelu VET. Ankietę online przeprowadzono (za pomocą formularzy Google) od 13 do 25 października 2024 r.

Celem badania było określenie szerszego obrazu kwestii migrantów/uchodźców w krajach objętych projektem, aby w pełni uświadomić sobie i zrozumieć sytuację.

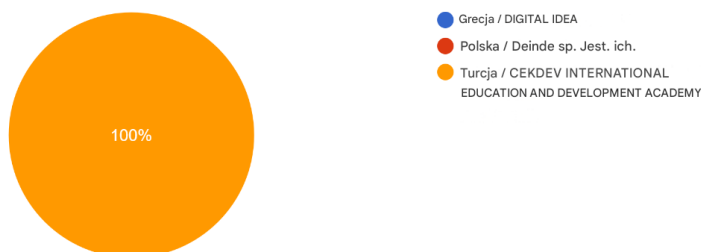
Bardziej szczegółowo, cele były następujące:

- identyfikacja rzeczywistych potrzeb i problemów migrantów/uchodźców i ich dzieci w procesie integracji.
- określenie aktualnych potrzeb, oczekiwań i trudności nauczycieli zawodowych pracujących z dziećmi uchodźców.
- podniesienie świadomości na temat sytuacji migrantów/uchodźców w regionie/kraju.

Badanie było anonimowe. Kwestionariusz składał się z 17 pytań. W badaniu wzięło udział łącznie 12 osób reprezentujących sektor VET w Turcji.

1. Z jakiego kraju wypełniasz ankietę / z jakiej instytucji otrzymałeś zaproszenie do wypełnienia ankiety?

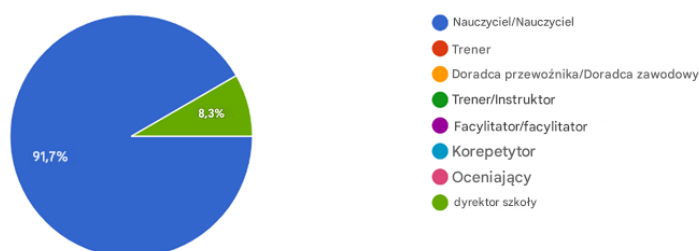
12 odpowiedzi

Wszyscy, tj. 12 respondentów wskazało, że wypełnili ankietę w Turcji, na zaproszenie od CEKDEV International Education and Development Academy.

2. Proszę określić swoje stanowisko zawodowe w sektorze kształcenia i szkolenia zawodowego (VET)/ edukacji:

12 odpowiedzi

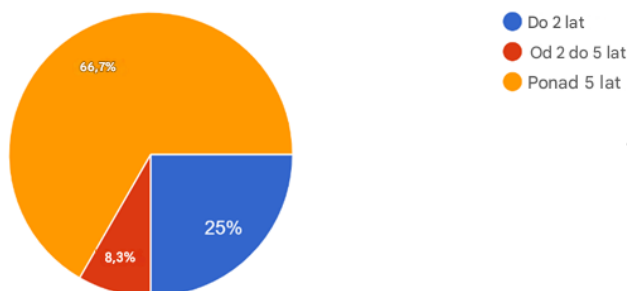

W badaniu dotyczącym stanowisk zawodowych w systemie kształcenia i szkolenia zawodowego (VET) 91,7% z 12 respondentów zadeklarowało, że jest nauczycielami, podczas gdy pozostałe 8,3 % podało, że pełni rolę.

3. Jak długo pracujesz w sektorze/systemie edukacji VET? 3.

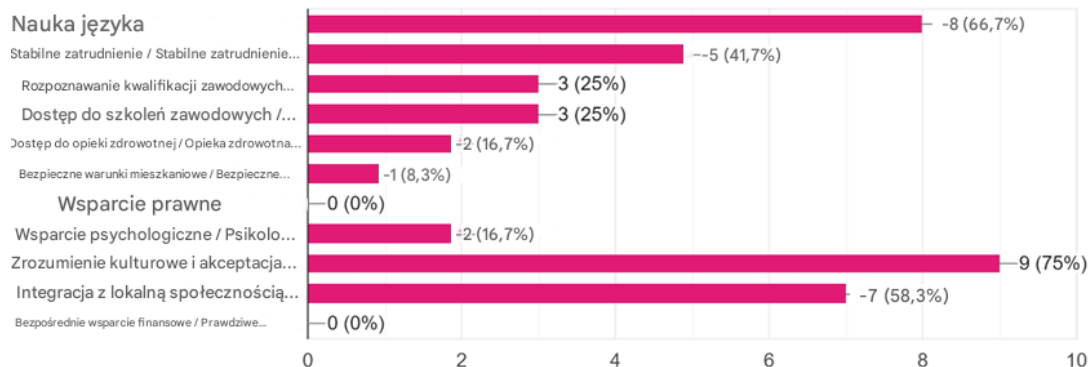
12 odpowiedzi

W odpowiedzi na pytanie o doświadczenie w sektorze VET, 66,7% z 12 respondentów zgłosiło ponad pięcioletnie doświadczenie, 25% do dwóch lat, a 8,3% od dwóch do pięciu lat. Wskazuje to, że większość uczestników ma duże doświadczenie w tej dziedzinie.

4. Jakie są według Ciebie najważniejsze potrzeby dorosłych migrantów/uchodźców w procesie integracji w naszym kraju? Proszę wybrać do 5 najważniejszych.

12 odpowiedzi

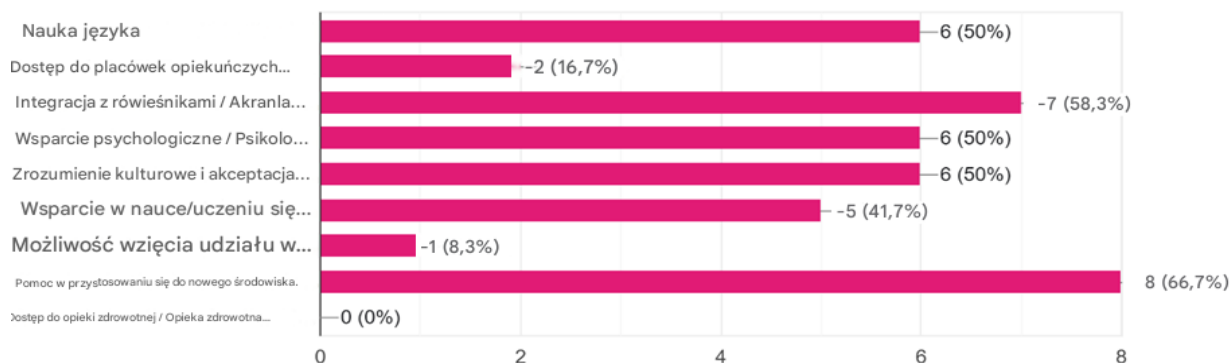

Zapytani o najważniejsze potrzeby dorosłych migrantów/uchodźców w procesie integracji, 66,7% respondentów podkreśliło naukę języka, 75% wskazało zrozumienie i akceptację kulturową, a 58,3% podkreśliło integrację ze społecznością lokalną. Inne godne uwagi potrzeby obejmowały stabilne zatrudnienie (41,7%) i dostęp do szkoleń zawodowych (25%). Odpowiedzi te wskazują na silne skupienie się na integracji społecznej i kulturowej jako kluczowych czynnikach udanego wsparcia uchodźców.

5. Jakie są według Ciebie najważniejsze potrzeby dzieci migrantów/uchodźców w procesie integracji w naszym kraju? Proszę wybrać maksymalnie 5

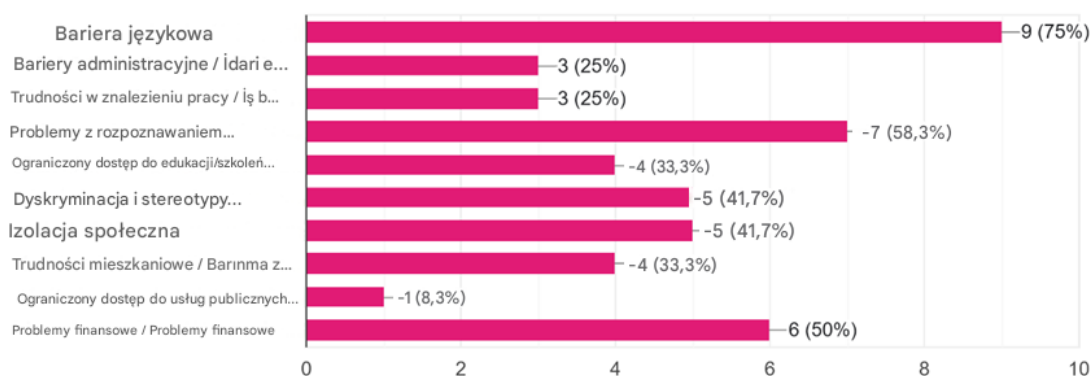
12 odpowiedzi

W przypadku potrzeb integracyjnych dzieci migrantów/uchodźców 66,7% respondentów uznało pomoc w przystosowaniu się do nowego środowiska za najważniejszą potrzebę. Inne istotne potrzeby obejmują integrację z rówieśnikami (58,3%), a także naukę języka, wsparcie psychologiczne i zrozumienie kulturowe, z których każde wskazało 50% respondentów. Wyniki te podkreślają znaczenie wsparcia społecznego i emocjonalnego w pomaganiu dzieciom w pomyślnej integracji.

6. Jakie są Pana/Pani zdaniem kluczowe trudności i problemy dorosłych migrantów / uchodźców w procesie integracji w naszym kraju? Proszę wybrać do 5 najważniejszych.

12 odpowiedzi

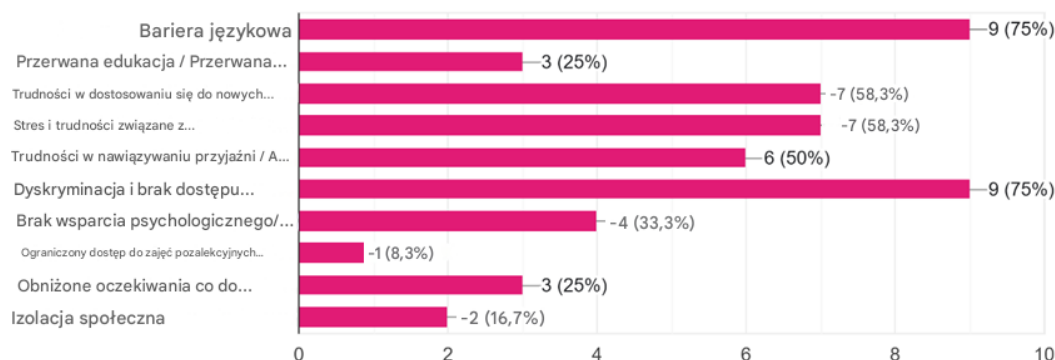

Według respondentów, główną trudnością dla dorosłych migrantów/uchodźców jest bariera językowa, wymieniona przez 75% uczestników. Inne istotne wyzwania obejmują problemy z uznawaniem kwalifikacji (58,3%), problemy finansowe (50%) oraz izolację i dyskryminację społeczną (po 41,7%). Wyniki te podkreślają, że bariery językowe i społeczno-ekonomiczne są głównymi przeszkodami w integracji.

7. Jakie są według Ciebie najważniejsze trudności i problemy, z jakimi borykają się dzieci migrantów/uchodźców w procesie integracji w naszym kraju? Proszę wybrać...wybierz pięć, które Twoim zdaniem są ważne.

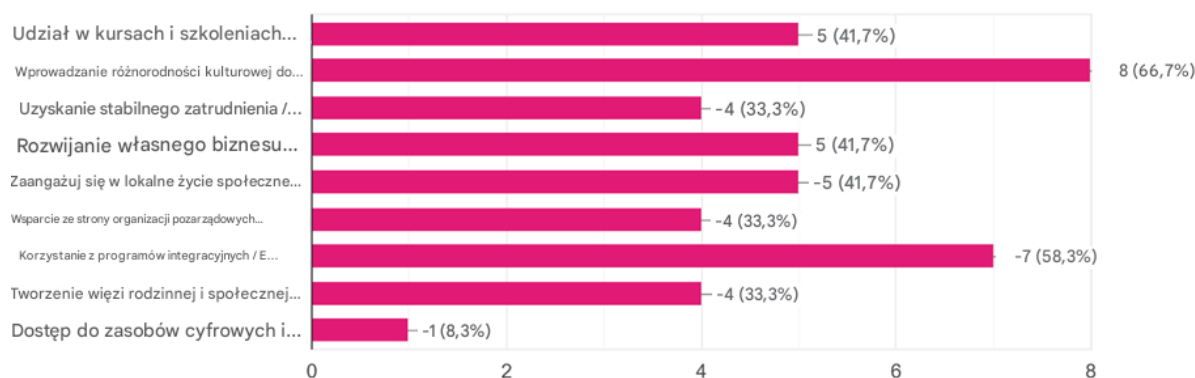
12 odpowiedzi

Aż 75% respondentów wskazało bariery językowe i dyskryminację jako największe wyzwania dla dzieci migrantów/uchodźców. 58,3% uczestników uznało za istotne trudności w przystosowaniu się do nowego środowiska i stres związany z traumą. Te ustalenia podkreślają zarówno przeszkody społeczne, jak i emocjonalne, które wpływają na integrację dzieci migrantów/uchodźców.

8. Jakie są według Ciebie kluczowe szanse dorosłych migrantów/uchodźców w procesie integracji w naszym kraju? Proszę wybrać maksymalnie 5

12 odpowiedzi

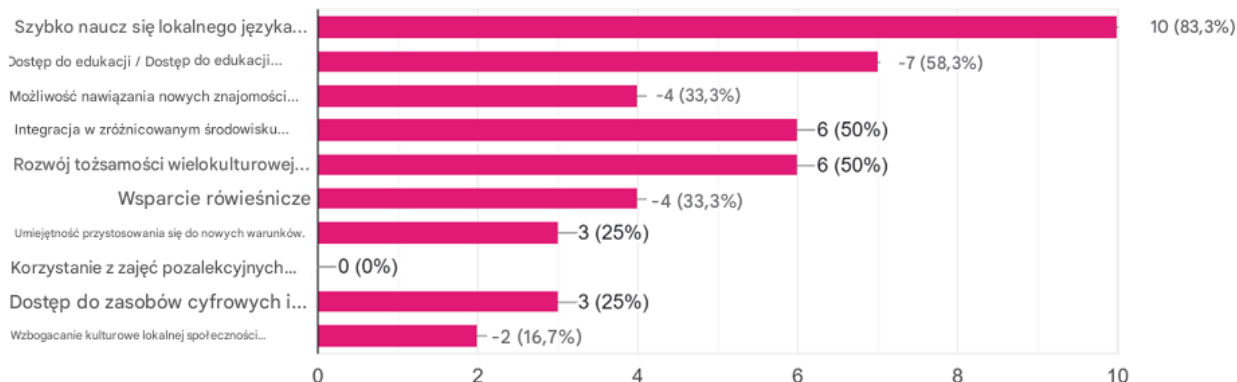

W przypadku dorosłych migrantów/uchodźców 66,7% respondentów wskazało wprowadzenie różnorodności kulturowej w społeczeństwie jako kluczową szansę. Następnie 58,3%, ankietowanych wspomniało o korzystaniu z programów integracyjnych. Udział w szkoleniach, stabilne zatrudnienie i zaangażowanie w lokalne inicjatywy społeczne zostały odnotowane przez 41,7% uczestników, podkreślając zarówno możliwości integracji kulturowej, jak i społecznej.

9. Jakie są według Ciebie kluczowe możliwości dzieci migrantów/uchodźców w procesie integracji w naszym kraju? Proszę wybrać maksymalnie 5... wybierz pięć, które Twoim zdaniem są ważne.

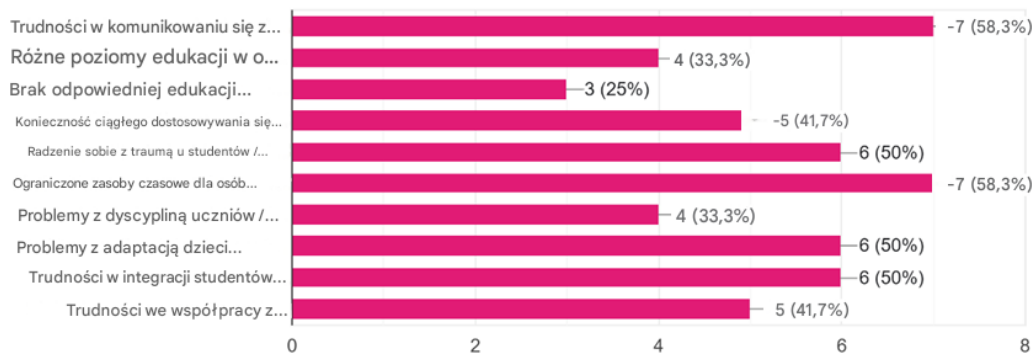
12 odpowiedzi

W przypadku dzieci migrantów/uchodźców 83,3% respondentów wskazało naukę lokalnego języka jako największą szansę, a następnie 58,3% uczestników podkreśliło dostęp do edukacji. Połowa respondentów uznała integrację w zróżnicowanym środowisku i rozwój tożsamości wielokulturowej za dużą szansę, wskazując na skupienie się zarówno na integracji językowej, jak i kulturowej.

10. Jakie są, Twoim zdaniem, codzienne problemy, trudności i wyzwania stojące przed kadrą edukacyjną/szkoleniową pracującą z migrantami/emerytami... wybierz pięć, które Twoim zdaniem są ważne.

12 odpowiedzi

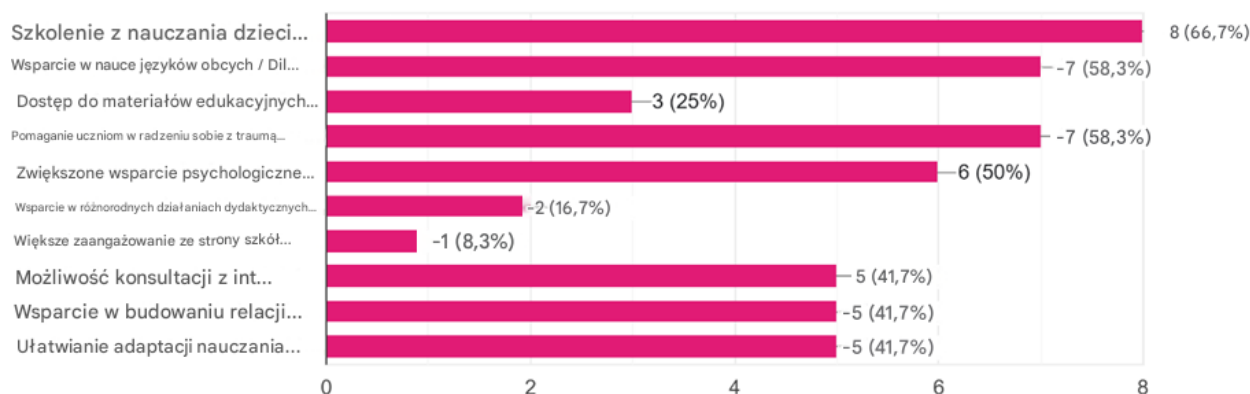

W przypadku personelu edukacyjnego pracującego z dziećmi migrantów/uchodźców 58,3% respondentów wskazało trudności w komunikacji i ograniczony czas na indywidualne wsparcie jako główne wyzwania. Inne istotne problemy wymienione przez 50% ankietowanych to radzenie sobie z traumą u uczniów, integrowanie dzieci ze społecznością lokalną i problemy z adaptacją. Odpowiedzi te podkreślają zarówno bariery komunikacyjne, jak i ograniczenia zasobów w skutecznym wspieraniu dzieci uchodźców.

11. Jakie są Twoim zdaniem potrzeby i oczekiwania kadry edukacyjno-szkoleniowej pracującej z dziećmi migrantów/uchodźców w procesie ich...wybierz pięć, które Twoim zdaniem są ważne.

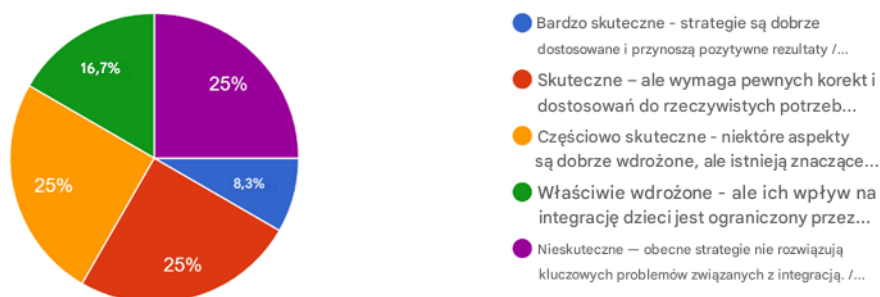
12 odpowiedzi

Główne potrzeby kadry edukacyjnej pracującej z dziećmi migrantów/uchodźców obejmują szkolenia w zakresie nauczania dzieci z różnych środowisk (66,7%) i wsparcie w nauce języków (58,3%). Ponadto 58,3% respondentów podkreśliło potrzebę wsparcia w radzeniu sobie uczniom z traumą. Odpowiedzi te wskazują na duże zapotrzebowanie zarówno na specjalistyczne szkolenia, jak i zasoby wsparcia psychologicznego.

12. Jak ocenia Pan skuteczność istniejących strategii integracyjnych stosowanych w placówkach edukacyjnych w zakresie integracji dzieci uchodźców/migrantów? Proszę wybrać najbardziej odpowiednią odpowiedź.

12 odpowiedzi

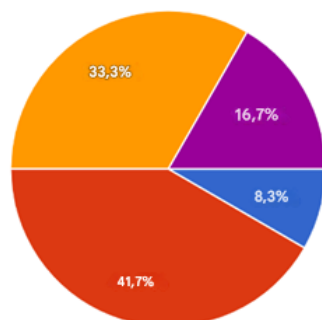

Oceniając skuteczność istniejących strategii integracyjnych, 25% respondentów oceniło je jako częściowo skuteczne, skuteczne z potrzebnymi dostosowaniami lub właściwie wdrożone, ale o ograniczonym wpływie. Jednakże 25% ankietowanych uznało te działania za nieskuteczne. Tymczasem 16,7% uznało strategie za właściwie wdrożone, ale o ograniczonym wpływie, a tylko 8,3% oceniło je jako bardzo skuteczne. Ta informacja zwrotna sugeruje mieszane zadowolenie z obecnych wysiłków integracyjnych, przy czym wielu dostrzega pole do poprawy.

13. Czy wsparcie oferowane przez system państwowy (np. Ministerstwo Edukacji, Kuratorium Oświaty) dla kadry edukacyjno-szkoleniowej pracującej z migrantami/rezydentami jest odpowiednie? Proszę wybrać najbardziej odpowiednią odpowiedź.

12 odpowiedzi

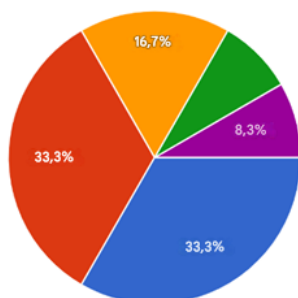

- Tak, wsparcie jest wystarczające i dostosowane do moich potrzeb. / Tak, wsparcie...
- Tak, ale są pewne obszary, w których wsparcie mogłoby być bardziej dostosowane do potrzeb...
- Pewne wsparcie jest przydatne, ale brakuje szczegółowych zasobów i szkoleń...
- Nie, wsparcie jest dostępne, ale jest zbyt ogólne i wymaga lepszego dostosowania...
- Nie, wsparcie jest niewystarczające i nie zaspokaja moich podstawowych potrzeb. / Nie, wsparcie...

Jeśli chodzi o wsparcie państwa dla personelu edukacyjnego pracującego z dziećmi migrantów/uchodźców, 41,7% wskazało, że wsparcie jest dostępne, ale musi być bardziej dostosowane, a 33,3% uważa, że chociaż pewne wsparcie jest przydatne, brakuje szczegółowych zasobów i szkoleń. Tylko 8,3% uznało wsparcie za wystarczające, podczas gdy 16,7% uznało je za niewystarczające. Odpowiedzi te sugerują, że obecne wsparcie jest postrzegane jako widoczne, ale niewystarczające w zaspokajaniu konkretnych potrzeb.

14. Czy placówka edukacyjna, w której pracujesz, oferuje własne wsparcie kadrze pracującej z dziećmi uchodźców/migrantów w procesie ich int... Proszę wybrać najbardziej odpowiednią odpowiedź.

12 odpowiedzi

- Tak, oferuje kompleksowe wsparcie obejmujące szkolenia i matę edukacyjną...
- Tak, ale wsparcie ogranicza się do podstawowego szkolenia i zasobów. / Tak, ale...
- Tak, ale wsparcie jest dostępne tylko doraźnie, bez stałych programów...
- Częściowo wsparcie jest dostępne, ale wymaga ulepszenia i rozszerzenia....
- Nie, obecnie nie zapewnia odpowiedniego wsparcia kadrowego. / Nie, wystarczy p...

Jeśli chodzi o wsparcie instytucjonalne dla personelu pracującego z dziećmi uchodźców/migrantów, 33,3% wskazało, że wsparcie jest kompleksowe i oferuje szkolenia oraz matę edukacyjną. Jednakże kolejne 33,3% respondentów zauważyło, że wsparcie ogranicza się tylko do podstawowych zasobów. Następnie 16,7% uznało obecne wsparcie za dostępne, ale tylko doraźnie. Kolejno 8,3% uznało je za niewystarczające. Odpowiedzi te sugerują, że wsparcie instytucjonalne jest często niewystarczające lub brakuje mu spójności.

15. Jakie wsparcie byłoby najbardziej odpowiednie i przydatne dla personelu edukacyjnego/szkoleniowego pracującego z dziećmi migrantów/uchodźców w procesie ich...wybierz pięć, które uważasz za ważne.

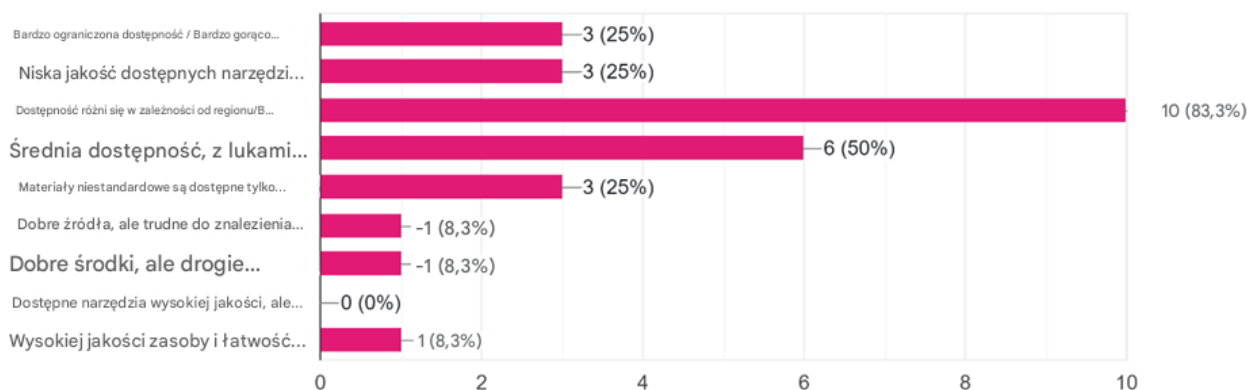
12 odpowiedzi

W celu wsparcia kadry edukacyjnej pracującej z dziećmi migrantów/uchodźców 58,3% respondentów nadało priorytet szkoleniom w zakresie pracy z dziećmi z różnych środowisk. Ponadto 50% uznało programy nauki języków obcych i wsparcie w budowaniu relacji z rodzinami za ważne. Odpowiedzi te podkreślają potrzebę specjalistycznych szkoleń i zasobów wspomagających skuteczną integrację.

16. Jak ocenilibyś dostępność skutecznych i odpowiednich narzędzi i materiałów edukacyjnych dla kadry edukacyjnej/szkoleniowej pracującej z migrantami/ponownie wybierz trzy, które Twoim zdaniem są ważne.

12 odpowiedzi

Jeśli chodzi o dostępność narzędzi edukacyjnych dla personelu pracującego z dziećmi migrantów/uchodźców, 83,3% respondentów zauważyło, że dostępność różni się w zależności od regionu. Ponadto 50% ankietowanych wskazało „średnią dostępność z lukami w jakości i dostępie”. Sugeruje to, że chociaż zasoby są obecne, nie są dostępne dla wszystkich, często brakuje im spójności i dostosowanej treści.

Wnioski

Wyniki badań z naszego krajowego raportu podkreślają kilka głównych wyzwań i luk w integracji dzieci migrantów i uchodźców w tureckich systemach edukacyjnych i zawodowych. Kluczowe kwestie obejmują znaczne bariery językowe, ograniczoną dostępność specjalistycznych zasobów i niespójne wsparcie instytucjonalne, które komplikują proces integracji. Przeszkody te wpływają zarówno na uczniów, którzy stają przed wyzwaniami w zakresie adaptacji i rozwoju akademickiego, jak i na personel VET, który potrzebuje więcej zasobów i szkoleń, aby skutecznie sprostać wyjątkowym potrzebom tych dzieci.

Odpowiedzi ujawniają pilną potrzebę spójnych i kulturowo wrażliwych strategii edukacyjnych, które priorytetowo traktują zarówno kwestie językowe, jak i emocjonalny dobrostan dzieci migrantów i uchodźców. Wielu specjalistów VET wyraziło potrzebę lepszego dostępu do szkoleń, praktycznych narzędzi i instytucjonalnych mechanizmów wsparcia, które umożliwią im lepsze wspieranie integracji tych uczniów. Ponadto wyniki wskazują, że obecne wysiłki na rzecz integracji są postrzegane jako niewystarczające, co podkreśla konieczność poprawy zarówno jakości, jak i dostępności wsparcia.

Aby wspierać bardziej inkluzywne środowisko edukacyjne, niezbędne jest przyjęcie podejścia opartego na współpracy, obejmującego edukatorów, instytucje i decydentów. To partnerstwo może pomóc stworzyć bardziej wspierające ramy, które nie tylko ułatwią adaptację dzieci uchodźców, ale także umożliwią personelowi VET skuteczny wkład w ten proces.

Rozdział 3 - Badania krajowe w Grecji

Część I – Badania danych zastanych

Uchodźcy odgrywają zasadniczą rolę w obrazie migracji w Grecji. Grecja jest krajem pierwszego przyjęcia dla wielu uchodźców z krajów takich jak Syria, Afganistan i Irak szukających bezpieczeństwa w Europie. Polityka UE dotycząca migracji z krajów spoza UE jest coraz bardziej nastawiona na przyciąganie określonego profilu migrantów, często w celu złagodzenia niedoborów określonych umiejętności.

Integracja migrantów i uchodźców w greckim społeczeństwie jest wyzwaniem. Język, kultura, dostęp do edukacji i zatrudnienia stanowią bariery utrudniające płynną integrację. Grecja, Polska i Turcja borykają się z podobnymi problemami w zakresie integracji dzieci uchodźców w swoich systemach edukacyjnych. Do ważnych kwestii należą znaczne bariery językowe, ograniczona dostępność specjalistycznych zasobów i niespójne wsparcie instytucjonalne, które komplikują proces integracji.

W Turcji uchodźcy napotykają trudności w zakresie nauki języka, dostępu do pracy, edukacji i integracji społecznej. W Polsce dzieci uchodźców często doświadczają stresu i wyobcowania. Ponadto brak odpowiednich podręczników i niewystarczająca liczba asystentów nauczycieli utrudnia ich edukację. Szkoły czasami nie reagują skutecznie na incydenty dyskryminacji i wrogości doświadczane przez uczniów z innych krajów.

Rozwiązanie tych wyzwań wymaga wdrożenia kompleksowej polityki, która koncentruje się na zapewnieniu mieszkań, opieki zdrowotnej, edukacji i możliwości zatrudnienia dla migrantów i uchodźców. Podnoszenie świadomości społecznej i zwalczanie dyskryminacji są również niezbędnymi warunkami wstępnymi udanej integracji.

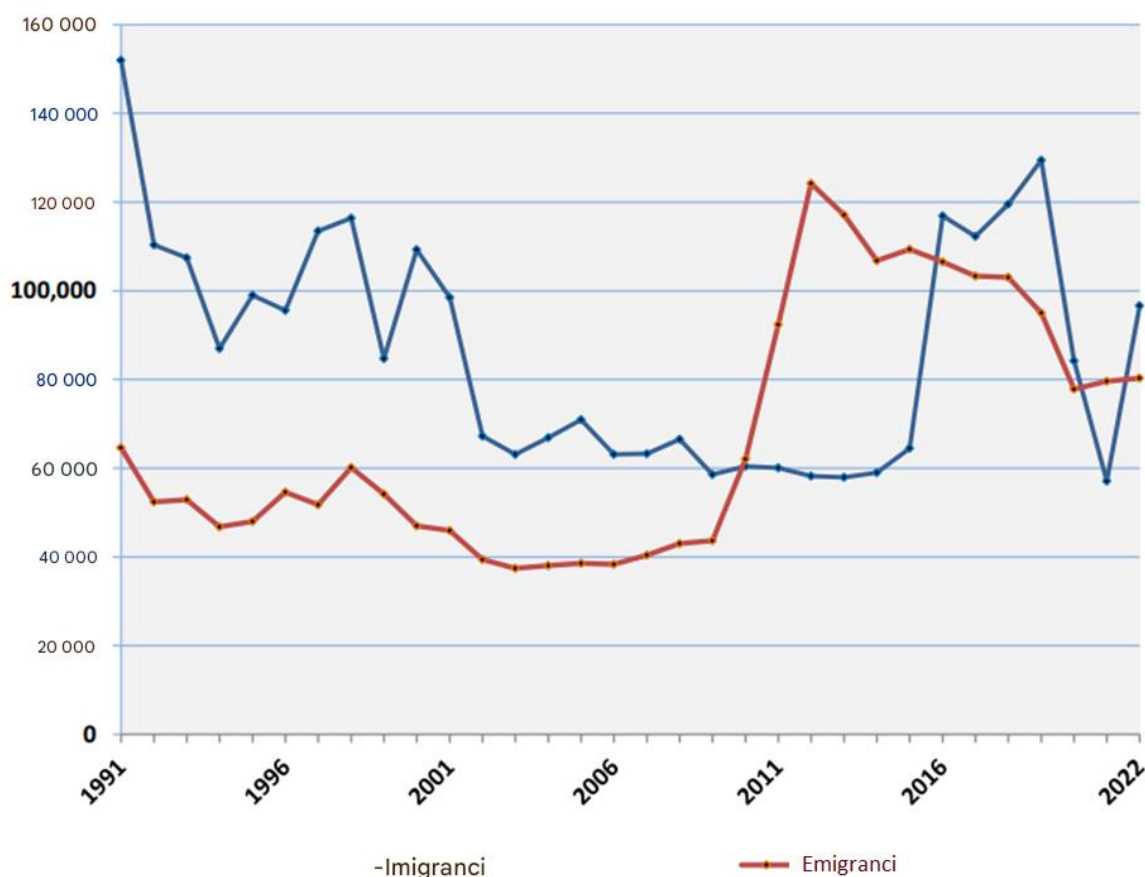
Stworzenie bardziej zintegrowanego środowiska edukacyjnego wymaga podejścia opartego na współpracy, obejmującego edukatorów, instytucje i decydentów. Ta współpraca może pomóc stworzyć ramy, które ułatwią adaptację dzieci uchodźców i umożliwią personelowi Vocational Education and Training (VET) skuteczny wkład w ten proces.

Według danych Greckiego Urzędu Statystycznego (ELSTAT) szacowana populacja Grecji na 1 stycznia 2023 r. zmniejszyła się o 0,17% w porównaniu z 2022 r. Spadek ten jest spowodowany ujemnym saldem imigracyjnym. Niemniej jednak przepływy migracyjne do Grecji częściowo rekompensują naturalny spadek populacji. Na początku 2023 r. populację Grecji szacowano na 10 413 982 osób, co stanowi spadek o 0,5% w porównaniu z 2022 r. Spadek ten jest spowodowany naturalnym spadkiem populacji (więcej zgonów niż urodzeń). Jednak migracja netto (różnica między imigrantami a migrantami) była dodatnia i wyniosła 16,355 osób. Oznacza to, że w 2022 r. do Grecji wyemigrowało więcej osób niż z niej wyjechało. W 2021 r. migracja netto była ujemna (-22 476 osób). Ważne jest, aby zauważyć, że dane dotyczące migracji obejmują osoby poszukujące ochrony międzynarodowej lub tymczasowej (HELLENIC STATISTICAL AUTHORITY, 2024).

Grecki Urząd Statystyczny (ELSTAT) opublikował dane dotyczące szacowanej liczby stałych mieszkańców Grecji na dzień 1 stycznia 2023 r. oraz szacunki przepływów migracyjnych na rok 2022. Liczbę ludności szacuje się na podstawie rocznych danych statystycznych z 2022 r. oraz szacunków przepływów migracyjnych w roku 2022 (imigracja i emigracja).

- Szacuje się, że migracja netto wynosi 16,355 osób, co odpowiada różnicy między 96,662 imigrantami a 80,307 emigrantami. W 2021 r. migracja netto została oszacowana na -22 476 osób (57,120 imigrantów i 79,596 emigrantów). Należy zauważyć, że dane dotyczące imigracji obejmują również osoby mieszkające w kraju w dniu 1.1.2023 r., które ubiegają się o ochronę międzynarodową lub tymczasową.
- Przepływy migracyjne (z wyjątkiem osób objętych wnioskami o ochronę międzynarodową lub czasową) oszacowano przy użyciu odpowiednich modeli regresji.

Rysunek 1 Imigranci – Emigranci, 1991 – 2022 (HELLENIC STATISTICAL AUTHORITY, 2024)

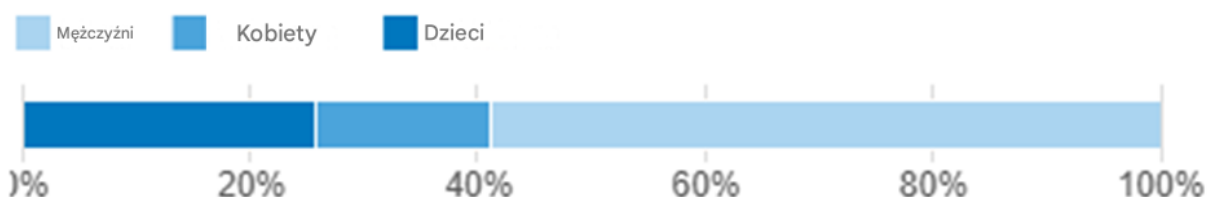
Na politykę migracyjną UE wpływa wiele czynników, m.in.:

- **Potrzeby ekonomiczne:** Polityka UE dotycząca migracji z krajów spoza UE coraz bardziej koncentruje się na przyciąganiu określonej grupy migrantów, często starając się złagodzić niedobory konkretnych umiejętności.
- **Tendencje demograficzne:** Starzenie się społeczeństwa w wielu państwach członkowskich UE powoduje zapotrzebowanie na siłę roboczą z krajów trzecich.
- **Niestabilność polityczna i konflikty:** Wojny i prześladowania w różnych częściach świata doprowadziły do masowego napływu uchodźców do UE.

- **Obawy społeczne:** Migracja często budzi obawy wśród grup społecznych dotyczące kwestii takich jak bezpieczeństwo, integracja i tożsamość kulturowa.
- **Solidarność i dzielenie się odpowiedzialnością:** Podział odpowiedzialności za zarządzanie przepływami migracyjnymi między państwami członkowskimi UE jest kwestią sporną.
- **Prawa człowieka:** UE zobowiązała się do ochrony praw człowieka, w tym prawa do azylu.

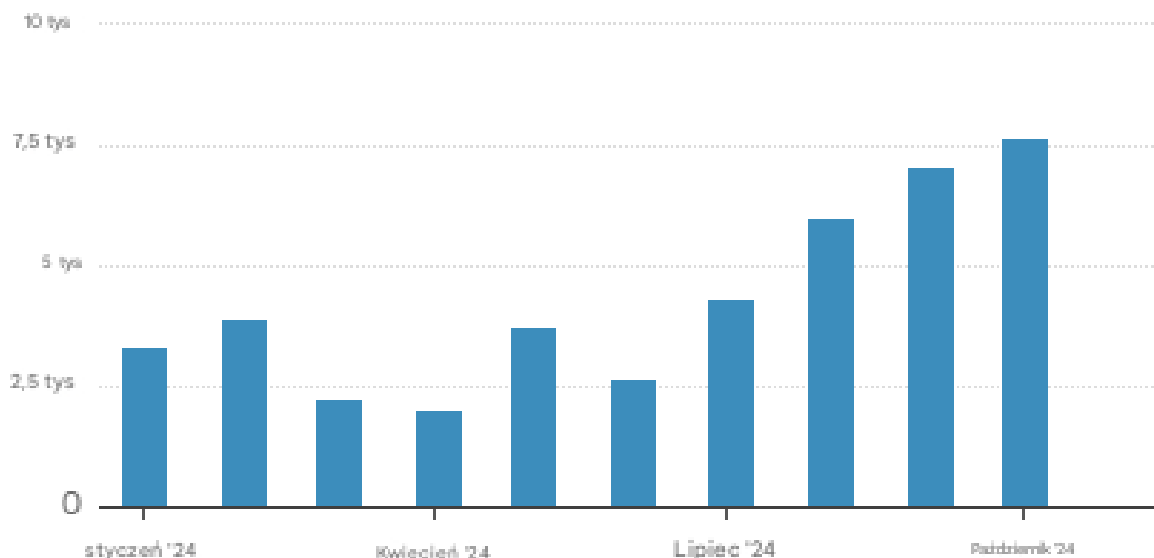
Czynniki te są ze sobą powiązane i wpływają na kształtowanie polityki migracyjnej w UE, co sprawia, że problem jest złożony i wymaga zachowania równowagi między różnymi celami i priorytetami (Greek Council for Refugees, 2024).

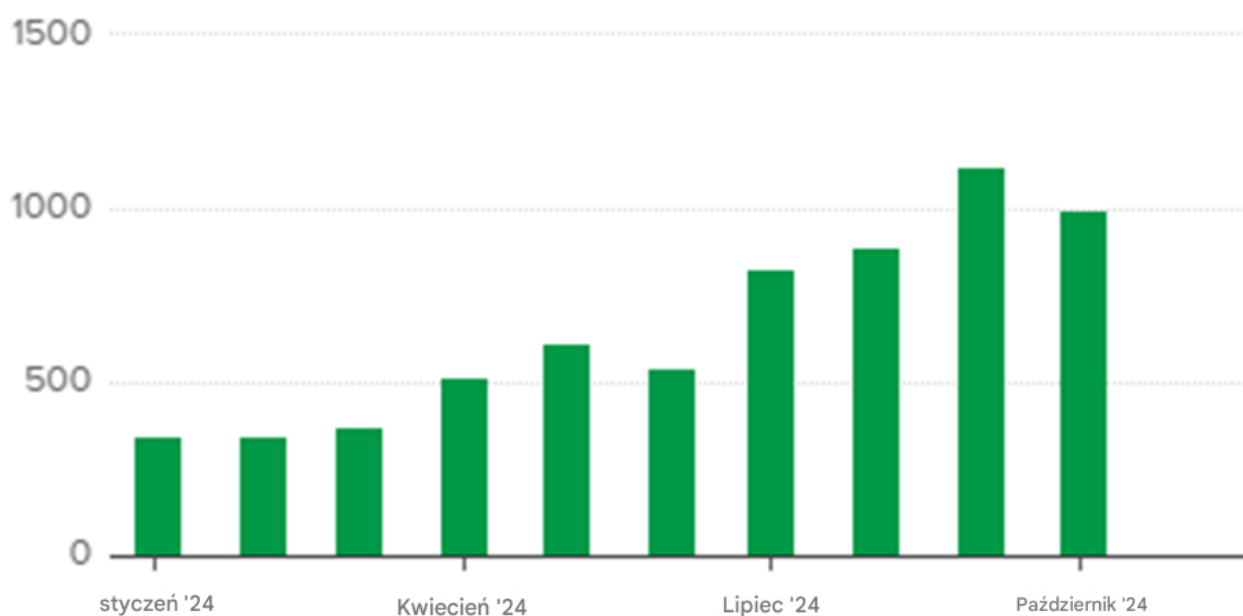
Rysunek 2 Dane demograficzne (na podstawie danych ze stycznia 2024 r.) (Operation Data Portal, 2024)

Rycina 3 Miesięczne przybycia drogą morską i lądową (Operation Data Portal, 2024)

Rysunek 4 Przybycia drogą morską według miesięcy – 2024 (Operation Data Portal, 2024)

Rysunek 5 Przybycia lądowe według miesiąca – 2024 (Operation Data Portal, 2024)

Sytuacja migrantów/uchodźców w regionie/kraju Partnera.

Przez ostatnie półtorej dekady Grecja była na czele europejskiego krajobrazu migracyjnego i uchodźczego, służąc zarówno jako punkt wejścia, jak i, w niektórych przypadkach, kraj przyjmujący dla tysięcy osób uciekających przed konfliktami, prześladowaniami i trudnościami ekonomicznymi. Sytuacja ta znacząco wpłynęła na lokalne społeczności, instytucje edukacyjne oraz systemy kształcenia i szkolenia zawodowego (VET). Udana integracja dzieci uchodźców i migrantów ze społecznościami lokalnymi, a co za tym idzie, ich integracja ze ścieżkami edukacji formalnej i VET, ma kluczowe

znaczenie dla budowania inkluzywnych, odpornych społeczeństw i uwalniania potencjału tych młodych osób.

Niniejszy raport analityczny, sporządzony w ramach inicjatywy Erasmus+ „HELP VET”, ma na celu zbadanie kluczowych wymiarów integracji migrantów i uchodźców w Grecji, skupiając się na tym, w jaki sposób personel i instytucje VET mogą być lepiej wyposażone do wspierania dzieci uchodźców. Następne rozdziały zagłębiają się w ewoluujący kontekst migracji w Grecji, pilne potrzeby migrantów i uchodźców, codzienne realia i zmagania profesjonalistów VET oraz dostępność narzędzi i zasobów na rzecz ulepszonych strategii edukacyjnych i integracji społecznej.

Grecja, kraj o długiej historii migracji, w ostatnich dekadach zmagająca się ze znacznymi wyzwaniami w zarządzaniu przepływami migracyjnymi i uchodźczymi. Jako brama do Unii Europejskiej, jej położenie geograficzne sprawia, że jest punktem wejścia dla wielu osób poszukujących bezpieczeństwa i lepszych warunków życia.

Sytuacji migracyjnej i uchodźczej w Grecji w ciągu ostatnich 10–15 lat nie można zrozumieć w oderwaniu od reszty; kształtują ją kryzysy geopolityczne, polityka Unii Europejskiej (UE) oraz wyjątkowa pozycja geograficzna i historyczna Grecji jako bramy migracyjnej. Niniejszy rozdział zapewnia dogłębny przegląd ewoluujących wzorców migracji, profili przybyszów oraz ram polityki i ustaleń instytucjonalnych, które próbowały sprostać licznym wyzwaniom, jakie stawiają te napływy. Łącznie czynniki te tworzą tło, na którym podejmowane są wysiłki na rzecz integracji dzieci uchodźców ze społecznościami lokalnymi i ścieżkami edukacyjnymi, zwłaszcza w środowiskach VET.

Kontekst historyczny i szlaki migracyjne

Rola Grecji w narracji migracyjnej Europy znacznie się nasiliła na początku lat 2010. Wcześniej Grecja doświadczyła różnych fal migracyjnych w latach 90. i na początku XXI wieku, głównie z Bałkanów, Europy Wschodniej i niektórych krajów Bliskiego Wschodu i Afryki. Jednak wybuch wojny domowej w Syrii w 2011 r. i wynikająca z niej niestabilność na Bliskim Wschodzie, w połączeniu z trwającymi konfliktami i pogarszającymi się warunkami społeczno-ekonomicznymi w Afganistanie, Iraku, Somalii i innych miejscach, przekształciły szlak wschodniośroziemnomorski w jeden z głównych korytarzy dla uchodźców zmierzających do Europy.

Od około 2014 roku wyspy Morza Egejskiego Lesbos, Chios, Samos, Kos i Leros stały się punktami wejścia na pierwszą linię frontu. Rok 2015 był momentem przełomowym, ponieważ ponad 850 000 uchodźców i migrantów przedostało się do Grecji, głównie przez krótki szlak morski z Turcji na wyspy greckie. Okres ten stał się znany jako szczyt „europejskiego kryzysu uchodźczego”, a wstrząsające obrazy przepełnionych łodzi i rodzin szukających bezpieczeństwa wywołały intensywne debaty publiczne, mobilizację humanitarną i zmiany polityki.

W kolejnych latach liczba przybyszów rosła i malała, na co wpływ miało kilka kluczowych wydarzeń:

- **Oświadczenie UE-Turcja (marzec 2016 r.):** Celem tego porozumienia było powstrzymanie przepływu nielegalnej migracji przez Morze Egejskie i obejmowało ono postanowienia dotyczące odsyłania osób, które nie potrzebują międzynarodowej ochrony, do Turcji. W rezultacie liczba migrantów gwałtownie spadła w latach 2016–2017, chociaż przyjazdy nigdy nie ustały całkowicie.

- **Zmieniające się szlaki i kontrole graniczne:** W miarę jak kraje bałkańskie zamykały swoje granice i zaostrzały kontrole, Grecja coraz częściej stawała się wąskim gardłem lub krajem „przetrzymującym”, w którym osoby ubiegające się o azyl i uchodźcy przebywali przez dłuższy czas.

Poza dotarciem drogą morską, granica lądowa Grecji z Turcją wzdłuż rzeki Ewros również odnotowała wahania liczby osób próbujących dostać się na terytorium Grecji tą bardziej niebezpieczną trasą. Zmieniający się klimat polityczny, wzmocnione patrole graniczne, często pod auspicjami unijnej agencji granicznej Frontex, oraz pandemia COVID-19 dodatkowo wpłynęły na przepływy migracyjne od 2020 r.

Profile demograficzne uchodźców i migrantów

Skład demograficzny uchodźców i migrantów przybywających do Grecji i tam zamieszkających nieustannie ewoluował w ciągu ostatnich 10–15 lat, kształtowany przez globalne kryzysy polityczne, konflikty regionalne i zmieniającą się politykę migracyjną. Zrozumienie tych trendów demograficznych ma kluczowe znaczenie dla projektowania odpowiednich interwencji edukacyjnych, integracyjnych i zawodowych, zwłaszcza dla dzieci i młodzieży z rosnącym segmentem populacji.

Zmieniające się narodowości i grupy etniczne:

We wczesnych fazach ostatnich fal migracji (około 2010–2012 r.) większość migrantów przybywających do Grecji pochodziła z sąsiednich lub pobliskich regionów, w tym z Bałkanów, części Bliskiego Wschodu, a w mniejszym stopniu z Azji Południowej i Afryki Północnej. Jednak wybuch konfliktu syryjskiego w 2011 r., po którym nastąpiła narastająca niestabilność w Afganistanie, Iraku i innych częściach Bliskiego Wschodu i Azji, radykalnie zmienił skład przybyszów.

W latach 2015–2016 Syryjczycy stanowili znaczną część osób ubiegających się o azyl w Grecji, dołączyli do nich Afgańczycy, Irakijczycy, Pakistańczycy i Irańczycy. Profil ten różnicował się jeszcze bardziej w kolejnych latach, odzwierciedlając trwające konflikty i kryzysy humanitarne w różnych regionach świata. Somalijczycy, Kongijczycy i uchodźcy z innych krajów Afryki Subsaharyjskiej zaczęli pojawiać się w większej liczbie. Ta ciągła dywersyfikacja pochodzenia wytworzyła wysoce heterogeniczną populację o zróżnicowanych językach, religiach, praktykach kulturowych i wykształceniu.

Podział ze względu na wiek i płeć:

Obecność kobiet, rodzin, a zwłaszcza dzieci stała się bardziej widoczna w szczytowych latach tzw. „kryzysu uchodźczego”. Podczas gdy wcześniejsze przepływy migracyjne były często zdominowane przez mężczyzn (napędzane przez samotnych młodych mężczyzn poszukujących pracy lub dalszej podróży), późniejsze kohorty obejmowały większy odsetek jednostek rodzinnych. Kobiety, często przybywające z dziećmi, stały się bardziej widoczne, a w wielu przypadkach całe rodziny odbywały podróż razem.

Dzieci i młodzież stanowią obecnie znaczną część populacji ubiegającej się o azyl w Grecji. Wśród nich znaczącą podgrupę stanowią nieletni bez opieki lub oddzieleni od rodziny (UAM), którzy podróżują bez rodziców lub prawnych opiekunów. Według szacunków organizacji międzynarodowych nieletni bez opieki w Grecji pochodzą z takich krajów jak Afganistan, Pakistan, Syria i różne państwa afrykańskie. Często wymagają specjalnych środków ochrony, zakwaterowania w ośrodkach przeznaczonych dla dzieci i dostosowanych ścieżek edukacyjnych.

Wykształcenie i zaplecze społeczno-ekonomiczne:

Wykształcenie uchodźców i migrantów w Grecji jest bardzo zróżnicowane. Niektórzy przybysze posiadają zaawansowane stopnie naukowe, kwalifikacje zawodowe i znaczące doświadczenie zawodowe, co sprawia, że potencjalnie łatwiej jest im zintegrować się z programami szkolenia zawodowego lub podnoszenia kwalifikacji. Inni nigdy nie uczęszczali do formalnej szkoły lub ich edukacja została poważnie zakłócona przez wojnę, przesiedlenia i przedłużające się podróże. Dzieci uchodźców mogą przybyć po kilku latach edukacji, co stanowi wyzwanie dla zapisania ich na poziomie odpowiednim do wieku lub zapewnienia im podstawowych umiejętności czytania, pisania i liczenia, aby odnieść sukces w szkole lub programach VET.

Status społeczno-ekonomiczny również znacznie się różni. Niektóre grupy mogły mieć stabilne życie klasy średniej, zanim konflikt je wyrwał, zabierając ze sobą kapitał kulturowy i możliwość formalnej edukacji. Inne pochodzą ze środowisk wiejskich, rolniczych lub koczowniczych, gdzie formalna edukacja mogła być ograniczona lub niedostępna. Zrozumienie tych różnic jest kluczowe dla dostawców VET, aby mogli projektować elastyczne, skoncentrowane na uczniu programy, które spełniają różne potrzeby.

Różnorodność językowa:

Bariery językowe stanowią poważne wyzwanie. Uchodźcy i migranci często mówią różnymi językami, od arabskiego, dari i paszto po kurdyjski, somalijski i różne języki afrykańskie i południowoazjatyckie. Niektórzy mogą mieć funkcjonalną znajomość języka angielskiego, francuskiego lub innych języków europejskich nabytą podczas tranzytu. Większość jednak przybywa do Grecji bez żadnej znajomości języka greckiego. Ta różnorodność językowa oznacza, że klasy mogą być przestrzeniami wielojęzycznymi, wymagającymi specjalistycznego wsparcia językowego, dwujęzycznych asystentów dydaktycznych i materiałów dydaktycznych przetłumaczonych na wiele języków.

Heterogeniczność kulturowa i religijna:

Różnorodność religijna dodatkowo charakteryzuje populację uchodźców i migrantów w Grecji. Przeważnie muzułmańskie społeczności z Syrii, Afganistanu i Iraku współistnieją z chrześcijańskimi, jazydzkimi lub innymi grupami mniejszościowymi z różnych regionów. Ta kulturowa i religijna heterogeniczność może wzbogacić lokalne społeczności, ale wymaga również kulturowo wrażliwych podejść w edukacji i szkoleniu, w tym dostosowania do praktyk duchowych, preferencji dietetycznych i kulturowo rezonującej pedagogiki.

Czynniki wpływające na zdrowie i dobre samopoczucie:

Wreszcie stan zdrowia, zarówno fizyczny, jak i psychiczny, odgrywa rolę w definiowaniu profilu uchodźców i migrantów w Grecji. Wielu doświadczyło traumatycznych wydarzeń: przemocy związanej z wojną, przesiedleń, niebezpiecznych podróży i okresów spędzonych w przepełnionych ośrodkach recepcyjnych. Wysoki poziom stresu, lęku lub objawów zespołu stresu pourazowego może wpływać na ich zdolność do skutecznego angażowania się w działania edukacyjne lub zawodowe. Rozpoznawanie i reagowanie na te wymiary zdrowia ma kluczowe znaczenie w opracowywaniu wspierających programów VET uwzględniających traumę.

Podsumowując, profile demograficzne uchodźców i migrantów w Grecji tworzą złożoną mozaikę pochodzenia, wieku, płci, tła kulturowego i doświadczeń edukacyjnych. Ta różnorodność wymaga niuansowanych, wielowarstwowych podejść do integracji, szczególnie w odniesieniu do wyjątkowych potrzeb dzieci. Poprzez zrozumienie tych realiów demograficznych interesariusze VET

mogą lepiej tworzyć inkluzywne, responsywne i skuteczne strategie edukacyjne, które ułatwiają długoterminową integrację społeczną i ekonomiczną.

Ramy polityczne i ustalenia instytucjonalne

W ciągu ostatniej dekady Grecja przeszła znaczące transformacje polityczne, aby poradzić sobie z napływem uchodźców i migrantów. Zmiany te zostały ukształtowane przez krajowe programy i wymogi Unii Europejskiej (UE), co doprowadziło do powstania złożonego krajobrazu instytucjonalnego podmiotów, agencji i ram prawnych. Zrozumienie tego krajobrazu jest kluczowe dla docenienia wyzwań i możliwości związanych z integracją dzieci uchodźców, szczególnie w ramach ścieżek kształcenia i szkolenia zawodowego (VET).

Krajowe instrumenty prawne i polityczne

Reformy greckiego prawa azylowego i migracyjnego

W 2011 r. Grecja przyjęła ustawę 3907/2011 dostosowującą krajowe procedury azylowe do dyrektyw UE i kładącą podwaliny pod utworzenie Greckiej Służby Azylowej, Służby Przyjmowania i Identyfikacji oraz Organu Odwoławczego.

Późniejsze reformy ustawodawcze (np. ustawa 4375/2016) wprowadziły dalsze przepisy mające na celu usprawnienie procesów azylowych, warunków przyjmowania i środków integracyjnych. Ustawy te odzwierciedlały pilne próby zharmonizowania greckich procedur ze standardami Wspólnego Europejskiego Systemu Azylowego (CEAS) w odpowiedzi na bezprecedensową liczbę przybyszów.

Ministerstwo Migracji i Azylu

Portfelem migracyjnym Grecji początkowo zarządzało Ministerstwo Porządku Publicznego i Ochrony Obywateli, a później Ministerstwo Polityki Migracyjnej. W 2020 r. rząd ponownie powołał specjalne Ministerstwo Migracji i Azylu, co oznaczało wysiłek na rzecz konsolidacji uprawnień politycznych, koordynacji z europejskimi partnerami i poprawy nadzoru nad procesem azylowym i systemem przyjmowania.

Grecki Kodeks Migracji i Integracji Społecznej

Nadrzędne ramy prawne Grecji dotyczące integracji migrantów znajdują się w Kodeksie migracji i integracji społecznej (ustawa 4251/2014), który reguluje wjazd, pobyt i prawa obywateli państw trzecich. Chociaż kodeks ten jest skierowany głównie do migrantów ekonomicznych, krzyżuje się on również z przepisami dotyczącymi ochrony uchodźców w zakresie zezwoleń na pracę, statusu pobytu i niektórych praw socjalnych.

Krajowe strategie integracyjne i plany działań

Grecki rząd niedawno opracował strategiczne dokumenty i plany działania, kładące nacisk na włączenie uchodźców i migrantów do edukacji, opieki zdrowotnej i rynku pracy. Jednak praktyczny wpływ tych strategii może być ograniczony przez

fragmentację administracyjną, ograniczenia finansowe i zmiany priorytetów politycznych.

Ramy i wpływy Unii Europejskiej

Dyrektywy UE i CEAS

Jako państwo członkowskie UE Grecja jest związana dyrektywami, które tworzą Wspólny Europejski System Azylowy, w tym dyrektywą w sprawie warunków przyjmowania (2013/33/UE), dyrektywą w sprawie kwalifikacji (2011/95/UE) i dyrektywą w sprawie procedur azylowych (2013/32/UE). Instrumenty te ustanawiają minimalne standardy procedur azylowych, warunków przyjmowania i praw osób, którym przyznano ochronę międzynarodową.

Pomimo tych zobowiązań problemy z dostępnością zasobów i zdolnościami niekiedy utrudniały Grecji pełne wdrażanie dyrektyw, co skutkowało okresowymi problemami prawnymi i humanitarnymi.

Oświadczenie UE-Turcja (2016)

Przełomowa inicjatywa polityczna, która radykalnie zmieniła dynamikę przyjazdów do Grecji, Oświadczenie UE-Turcja, którego celem było ograniczenie nielegalnej migracji poprzez umożliwienie powrotu konkretnych osób ubiegających się o azyl do Turcji. W zamian UE zobowiązała się do przesiedleń, wsparcia finansowego i liberalizacji wizowej dla obywateli Turcji (pod pewnymi warunkami).

Wdrożenie Oświadczenia wiązało się ze znacznymi trudnościami logistycznymi i prawnymi, co skutkowało przedłużającymi się procedurami azylowymi na wyspach, przeludnieniem w ośrodkach recepcyjnych i ciągłymi debatami na temat praw człowieka.

Mechanizmy finansowania UE

Zarządzanie migracją, rozpatrywanie wniosków o azyl i inicjatywy integracyjne w Grecji są wspierane przez liczne linie finansowania UE (np. Fundusz Azylu, Migracji i Integracji (AMIF), Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego (ISF) i Europejski Fundusz Społeczny (EFS)).

Projekty realizowane w ramach programu Erasmus+, w tym inicjatywa „HELP VET”, wpisują się również w szerszą strategię UE mającą na celu wspieranie włączenia społecznego, wymiany międzykulturowej i budowania potencjału nauczycieli.

Podmioty instytucjonalne i struktury zarządzania

Ministerstwo Edukacji i Spraw Religijnych

Ministerstwo Edukacji jest odpowiedzialne za projektowanie i wdrażanie polityki edukacyjnej dla studentów greckich i niegreckich. Nadzoruje specjalistyczne programy, takie jak Reception Facilities for Refugee Education (DYEP), które zapewniają wstępną naukę języka greckiego i zajęcia przygotowawcze w ośrodkach zakwaterowania dla uchodźców lub w ich pobliżu.

Szkoły międzykulturowe również podlegają Ministerstwu. Zaspokajają potrzeby różnych grup uczniów poprzez dostosowane programy nauczania, pedagogikę międzykulturową i specjalistyczne programy kształcenia nauczycieli.

Grecka Służba Azyłowa i Służba Przyjmowania i Identyfikacji

Hellenic Asylum Service, założona w 2013 r., zarządza rejestracją i przetwarzaniem wniosków o azyl. Działa ona równolegle z Reception and Identification Service, która przeprowadza wstępną identyfikację, badania lekarskie i oceny podatności w ośrodkach Reception and Identification Centres (RIC), powszechnie nazywanych „hotspotami” na wyspach Morza Egejskiego.

Obie służby często działają przy ograniczonych możliwościach ze względu na wahania liczby przybywających pacjentów, ograniczoną liczbę personelu i duże obciążenia administracyjne. Powoduje to powstawanie wąskich gardeł, które mogą opóźniać lub utrudniać dostęp dzieci do edukacji.

Władze regionalne i lokalne

Gminy i władze regionalne w Grecji wykazują różne poziomy zaangażowania w przyjmowanie i integrację uchodźców, w zależności od lokalnej woli politycznej, wielkości populacji i zasobów. Miasta takie jak Ateny, Saloniki i niektóre wyspy Morza Egejskiego z konieczności rozwinęły bardziej rozbudowane struktury, aby pomieścić duże populacje migrantów, często współpracując z organizacjami pozarządowymi i międzynarodowymi.

Organizacje międzynarodowe i pozarządowe

Organizacje takie jak Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców (UNHCR), Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji (IOM), Lekarze bez Granic (MSF), METAdrasi i liczne greckie organizacje pozarządowe uzupełniają wysiłki rządowe. Zarządzają programami schronisk, zapewniają wsparcie prawne i psychospołeczne, a często także niwelują luki w usługach publicznych.

Organizacje pozarządowe i międzynarodowe często finansują lub prowadzą nieformalną edukację, zajęcia językowe i warsztaty o charakterze integracyjnym, które mogą uzupełniać lub wypełniać luki w oficjalnym systemie szkolnictwa dla dzieci i młodzieży będących uchodźcami.

Wyzwania w zakresie koordynacji i wdrażania

Fragmentacja administracyjna

Pomimo wysiłków zmierzających do scentralizowania zadań związanych z migracją i azylem w ramach dedykowanych ministerstw, fragmentacja utrzymuje się w agencjach rządowych. Nakładające się obowiązki, niespójne systemy danych i częste zmiany prawne komplikują koordynację. To rozdrobnienie może mieć bezpośredni wpływ na dzieci uchodźców, które mogą mieć trudności z uzyskaniem spójnej dokumentacji lub z przenoszeniem się między różnymi placówkami edukacyjnymi po przeprowadzce.

Ograniczenia zasobów

Ograniczenia budżetowe i zależność od zewnętrznych (często krótkoterminowych) strumieni finansowania utrudniają trwałość wielu inicjatyw. Programy, które są obiecujące na etapach pilotażowych, mogą nie zostać rozbudowane ze względu na brak długoterminowego zaangażowania finansowego lub wsparcia instytucjonalnego.

Zmienność polityki

Zmiany w polityce krajowej, oszczędności gospodarcze i szersze debaty na temat polityki migracyjnej na szczycie UE doprowadziły do częstych zmian w greckiej polityce migracyjnej i integracyjnej. Ta zmienność podważa ciągłość programów edukacyjnych i zawodowych, utrudniając ustanowienie stabilnych ścieżek dla dzieci uchodźców.

Niewystarczające specjalistyczne szkolenia personelu

Chociaż istnieją programy wsparcia międzykulturowego i językowego, wielu pracowników pierwszej linii, czy to w służbach azylowych, ośrodkach recepcyjnych czy instytucjach edukacyjnych, nie ma solidnego przeszkolenia, aby poradzić sobie ze złożonością kontekstu uchodźczego. Specjalistyczna wiedza na temat podejść uwzględniających traumę, komunikacji międzykulturowej i wsparcia psychospołecznego jest nadal ograniczona.

Konsekwencje dla dzieci uchodźców w kształceniu zawodowym

Wzajemne oddziaływanie tych polityk, instytucji i mechanizmów finansowania ma bezpośredni wpływ na zakres, w jakim dzieci uchodźców mogą uzyskać dostęp do wysokiej jakości, stabilnych ścieżek edukacyjnych, w tym programów VET. Przedłużające się procedury azylowe, częste przeprowadzki i brak jasności co do statusu pobytu mogą zakłócić naukę dzieci. Tymczasem instytucje dążące do inkluzywności mogą mieć trudności z poruszaniem się po niepewnościach prawnych, gromadzeniem niezbędnych zasobów lub zapewnianiem nauczycielom szkoleń i narzędzi do skutecznego wspierania uczniów uchodźców.

Pomimo tych wyzwań wiele wydarzeń (takich jak rozbudowa ośrodków recepcyjnych dla edukacji uchodźców i szkół międzykulturowych) pokazuje postęp. Trwające wysiłki organizacji pozarządowych, organizacji międzynarodowych i władz lokalnych mające na celu wypełnienie luk i eksperymentowanie z innowacyjnymi rozwiązaniami oferują modele bardziej spójnych podejść. Co najważniejsze, przyszłe ulepszenia polityki muszą obejmować bardziej sprawną koordynację międzysektorową, stałe finansowanie i ukierunkowane szkolenia dla sektora VET, aby dzieci uchodźców miały równe szanse na rozwijanie swoich umiejętności, integrację ze społeczeństwem greckim i ostatecznie wniesienie wkładu do lokalnej gospodarki.

Ta rozszerzona dyskusja na temat ram polityki i ustaleń instytucjonalnych podkreśla złożoność kontekstu migracyjnego Grecji i podkreśla potrzebę spójnych, wspólnych podejść. Następne rozdziały (o potrzebach i wyzwaniach uchodźców, rzeczywistych problemach personelu VET i dostępności zasobów szkoleniowych) opierają się na tym fundamencie, ilustrując, w jaki sposób polityka i praktyka przecinają się na poziomie oddolnym.

Warunki przyjmowania, zakwaterowania i reakcji społecznej

Wysiłki mające na celu zarządzanie i przyjmowanie dużej liczby uchodźców i migrantów w Grecji nie mogą być postrzegane wyłącznie jako wyzwanie administracyjne lub prawne. Doświadczenia nowoprzybyłych, szczególnie dotyczące tego, gdzie i jak są zakwaterowani oraz jak reagują lokalne społeczności, zasadniczo wpływają na ich zdolność do adaptacji, dostępu do edukacji i planowania. W przypadku dzieci uchodźców stabilność zakwaterowania i wspierające środowisko są w szczególności niezbędnymi warunkami wstępnymi do stałego uczęszczania do szkoły lub kształcenia zawodowego. W tej sekcji zbadano, w jaki sposób warunki przyjmowania, warunki zakwaterowania i postawy społeczne w Grecji ewoluowały w ciągu ostatniej dekady, kształtując (a czasami ograniczając) proces integracji.

Centra recepcyjne i obiekty „Hotspot”

Początki podejścia Hotspot

W odpowiedzi na gwałtowny wzrost liczby przybyszów od 2015 r. Unia Europejska (UE) wprowadziła model „hotspot” w krajach pierwszej linii, takich jak Grecja i Włochy. Na greckich wyspach Lesbos, Chios, Samos, Leros i Kos utworzono ośrodki przyjmowania i identyfikacji (RIC) w celu rejestrowania, pobierania odcisków palców i identyfikacji przybywających uchodźców i migrantów.

Przeludnienie i warunki życia

Z czasem te placówki stały się znane z poważnego przeludnienia, a wiele z nich działało znacznie powyżej zamierzonej przepustowości. Ponadto warunki w obozach często pogarszały się z powodu niewystarczających warunków sanitarnych, ograniczonej opieki zdrowotnej i niewystarczających środków zimowania, czynników wielokrotnie podkreślanych przez międzynarodowe organizacje praw człowieka. W takich warunkach dostęp dzieci uchodźców do bezpiecznych placów zabaw, wsparcia psychospołecznego lub stabilnej edukacji jest poważnie ograniczony, a ryzyko dla zdrowia psychicznego znacznie wzrasta.

Przejście na kontynent

Chociaż Oświadczenie UE-Turcja (2016) przyczyniło się do zmniejszenia liczby nowo przybyłych, ograniczyło również przemieszczanie się wielu osób ubiegających się o azyl na wyspy do czasu rozpatrzenia ich wniosków, co spowodowało znaczne wąskie gardła. Następnie, przy wsparciu UE, UNHCR i organizacji pozarządowych, władze greckie starały się przenieść osoby narażone i uznanych uchodźców do ośrodków na stałym lądzie. Jednak proces ten często był powolny lub nierówny, co prowadziło do okresów niepewności dla dzieci i nastolatków, których edukacja była zakłócana za każdym razem, gdy się przeprowadzali.

Programy zakwaterowania miejskiego

Od obozowisk do miejskich osiedli

Równoległe z działaniem wyspiarskich hotspotów, różne programy miały na celu zapewnienie bardziej godnych warunków życia na kontynencie. Jednym z najbardziej znanych przykładów jest program ESTIA (Emergency Support to Integration and Accommodation), wdrażany przez UNHCR we współpracy z greckim rządem i lokalnymi gminami. W ramach ESTIA osoby ubiegające się o azyl i uznani uchodźcy mogą uzyskać dostęp do wynajmowanych mieszkań na obszarach miejskich zamiast mieszkać w obozach.

Korzyści z integracji i edukacji

Umieszczanie rodzin w środowisku miejskim przyniosło liczne korzyści:

- **Bliskość usług:** Mieszkanie w miastach lub ich pobliżu zapewnia lepszy dostęp do szkół, placówek służby zdrowia, kursów językowych i sieci wsparcia społecznego.
- **Większa autonomia:** Rodziny mogą nawiązywać kontakty z lokalnymi społecznościami i wypracowywać codzienne zwyczaje przypominające te panujące w społecznościach przyjmujących.
- **Ciągłość edukacyjna:** Stabilne miejsce zamieszkania w mieście może ułatwić dzieciom uchodźców kontynuowanie nauki oraz udział w zajęciach pozalekcyjnych lub zajęciach wyrównawczych z języka.

Pomimo tych zalet dostępność odpowiedniego, długoterminowego zakwaterowania miejskiego może być ograniczona, a wiele rodzin uchodźców nadal zmaga się z ryzykiem eksmisji po zakończeniu finansowania programu lub po otrzymaniu decyzji o azylu. W związku z tym ich poczucie bezpieczeństwa i zdolność planowania pozostają kruche.

Postawy społeczne i zaangażowanie społeczności

Solidarność oddolna i wolontariat

Jednym z godnych uwagi aspektów sytuacji uchodźców w Grecji był ogromny oddolny wyraz wsparcia ze strony lokalnych wolontariuszy, grup solidarnościowych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego, szczególnie w szczytowych latach 2015–2016. Wielu greckich obywateli oferowało żywność, ubrania i nieformalną pomoc, a niektóre wyspy otrzymały nawet międzynarodowe uznanie za lokalne wysiłki w zakresie gościnności. Te sieci wolontariuszy w wielu przypadkach zapewniły niezbędną pomoc pierwszej pomocy i wsparcie psychologiczne rodzinom uchodźców.

Debaty publiczne i narracje medialne

Z czasem jednak przedłużające się trudności ekonomiczne i napięcia polityczne przyczyniły się do mieszanych postaw społecznych wobec przybyszów. Relacje medialne mogą czasami podkreślać obawy dotyczące bezpieczeństwa, obciążenie lokalnej infrastruktury lub przedstawiać imigrantów w negatywnym świetle, podsycając obawy i podejrzenia w określonych społecznościach. Z drugiej strony, bardziej zrównoważone lub przychylne media podkreślają odpowiedzialność humanitarną, historie sukcesów integracji i potencjalny wkład uchodźców w siłę roboczą i kulturę Grecji.

Przypadki ksenofobii i sprzeciw skrajnej prawicy

Podczas gdy wielu Greków wykazało się współczuciem, skrajnie prawicowe grupy i segmenty populacji okazjonalnie wyrażały wrogość wobec osiedli dla uchodźców, organizując protesty lub, w rzadkich przypadkach, uciekając się do przemocy. Ta reakcja może objawiać się nękaniami, wandalizmem lub zastraszaniem, podkreślając potrzebę stałego zaangażowania społeczności i kampanii uświadamiających w celu wspierania spójności społecznej. Negatywne doświadczenia w lokalnych dzielnicach lub strach przed dyskryminacją mogą odstraszać rodziców uchodźców od zapisywania dzieci do szkół lub na zajęcia pozalekcyjne.

Wpływ na dzieci i dostęp do edukacji

Częste przeprowadzki i zakłócenia w nauce

Ograniczenia polityczne, problemy z pojemnością i lokalny opór mogą prowadzić do częstych relokacji z wysp do obozów na lądzie, z obozów do apartamentów, a nawet między miastami. Dla dzieci

każda przeprowadzka przerywa naukę i relacje z rówieśnikami. Niektórzy znajdują się na listach oczekujących w lokalnych szkołach, podczas gdy inni mają problemy z nadążaniem za nauką, jeśli wsparcie językowe i dotyczące umiejętności czytania i pisania nie jest odpowiednio szybko zapewniane.

Stres psychologiczny i niepewność

Niepewność mieszkaniowa i napięte środowisko społeczne potęgują obciążenie psychiczne dzieci uchodźców, z których wiele doświadczyło już traumy z powodu konfliktu lub niebezpiecznych podróży. Stres i lęk mogą wpływać na ich koncentrację, motywację i ogólne samopoczucie, podkreślając znaczenie zintegrowanego wsparcia psychospołecznego i podejścia do nauczania uwzględniającego traumę w każdym środowisku edukacyjnym lub szkoleniu zawodowym.

Inicjatywy integracyjne kierowane przez społeczność

Pomimo tych wyzwań istnieją również liczne przykłady działań integracyjnych podejmowanych przez społeczność, które okazały się transformacyjne. Władze lokalne i organizacje obywatelskie współpracują ze szkołami i instytucjami VET w niektórych gminach, aby tworzyć integracyjne, przyjazne przestrzenie. Zajęcia językowe, zajęcia sportowe i wydarzenia wymiany kulturalnej mogą pomóc przełamać bariery. Poprzez wzmocnienie współpracy między edukatorami, pracownikami socjalnymi, rodzicami i organizacjami pozarządowymi takie inicjatywy pokazują, że pozytywne zaangażowanie, a nie izolacja, przynosi lepsze rezultaty dla dzieci i rodzin.

Spojrzenie w przyszłość: budowanie społeczności integracyjnych

Trwające doświadczenia Grecji w zakresie przyjmowania uchodźców i reakcji społecznej podkreślają złożoność integracji. Podczas gdy środki nadzwyczajne i krótkoterminowe rozwiązania mieszkaniowe zaspokajają natychmiastowe potrzeby humanitarne, długoterminowy sukces wymaga tworzenia środowisk, w których uchodźcy, w tym dzieci, mogą się rozwijać.

1. **Stabilne zakwaterowanie:** Aby zapewnić dzieciom nieprzerwaną edukację, niezwykle ważne jest, aby rodziny nie musiały zmieniać miejsc zakwaterowania krótkoterminowego.
2. **Zaangażowanie władz lokalnych:** Władze lokalne, które podejmują proaktywne kroki, takie jak wyznaczanie mediatorów kulturowych, współpraca z organizacjami pozarządowymi i inwestowanie w programy wsparcia edukacyjnego, zwykle odnotowują lepsze rezultaty.
3. **Kampanie zwiększające świadomość społeczną:** Solidarność oddolną można pielęgnować poprzez działania podnoszące świadomość, wydarzenia międzykulturowe i lokalne media, które podkreślają korzyści płynące ze wspólnej społeczności.
4. **Wsparcie holistyczne:** mieszkalnictwo, edukacja, opieka zdrowotna i włączenie społeczne muszą być zintegrowane. Na przykład utworzenie na miejscu usług opieki nad dziećmi lub poradnictwa może pomóc rodzinom w stabilizacji i umożliwić starszej młodzieży i dorosłym kontynuowanie kształcenia zawodowego lub zatrudnienia.

Choć wciąż istnieje wiele przeszkód strukturalnych, istnieje wiele dowodów na to, że dobrze skoordynowane, oparte na społeczności podejścia do przyjmowania i zakwaterowania mogą stanowić podstawę udanej integracji, zwłaszcza w przypadku dzieci uchodźców, dla których poczucie przynależności i ciągłości edukacyjnej mają kluczowe znaczenie dla ich rozwoju i długoterminowych perspektyw.

Ta rozszerzona dyskusja na temat sekcji 2.4 rzuca światło na szersze środowisko, w którym żyją uchodźcy i migranci w Grecji, od ośrodków recepcyjnych na wyspach po miejskie programy mieszkaniowe i postawy społeczne, które wpływają na ich codzienne życie. Te wymiary krytycznie

kształtują wykonalność integracji dzieci uchodźców w szkołach i programach VET, temat, który kolejne rozdziały zbadają bardziej szczegółowo.

Od reagowania kryzysowego do długoterminowych wysiłków integracyjnych

W ciągu ostatniej dekady krajobraz migracyjny Grecji przechodził przez różne fazy, odzwierciedlając intensywność i pilność przybyszów, zmieniającą się dynamikę polityczną i zmieniające się zdolności instytucjonalne. Podczas gdy wczesną reakcję charakteryzowała pomoc humanitarna w sytuacjach nadzwyczajnych, w ostatnich latach zaobserwowano rosnącą świadomość potrzeby zrównoważonych, długoterminowych podejść, które umożliwiają uchodźcom (w tym dzieciom i młodzieży) integrację z greckim społeczeństwem. Ta zmiana, choć wciąż w toku, ma znaczące implikacje dla polityki krajowej, społeczności lokalnych i, co najważniejsze, dla systemów edukacyjnych i VET.

Początkowe skupienie się na pomocy humanitarnej

Wzrost przyjazdów i zarządzanie kryzysowe

Gdy w latach 2015–2016 do Grecji przybyły setki tysięcy uchodźców i migrantów, rząd i lokalne społeczności zostały zmuszone do szybkiej reakcji na sytuację powszechnie określaną jako „kryzys humanitarny”. Natychmiastowym priorytetem było zapewnienie niezbędnych usług, żywności, wody, opieki medycznej i schronienia. Na wyspach mnożyły się prowizoryczne obozy, a wolontariusze z Grecji i społeczności międzynarodowej wkroczyli, aby zaoferować niezbędną pomoc na miejscu. W tym okresie polityka koncentrowała się na powstrzymaniu kryzysu: rejestrowaniu i identyfikowaniu nowo przybyłych, odciążaniu wysp i koordynowaniu finansowania awaryjnego za pośrednictwem mechanizmów UE i organizacji międzynarodowych.

Luki w edukacji spowodowane sytuacjami awaryjnymi

Biorąc pod uwagę szeroki zakres natychmiastowych potrzeb, edukacja dzieci uchodźców schodziła na dalszy plan na najwcześniejszych etapach. Nieformalne przestrzenie edukacyjne w obozach lub za pośrednictwem organizacji pozarządowych często były niedostatecznie obsadzone personelem, niedofinansowane i ograniczone przez ograniczenia infrastrukturalne. Nadrzędną troską było zapobieganie załamaniu się zdrowia publicznego i bezpieczeństwa, pozostawiając minimalną przepustowość na projektowanie ustrukturyzowanych programów edukacyjnych lub ścieżek zawodowych. Wiele rodzin nadal miało nadzieję na kontynuowanie podróży do Europy Północnej lub Zachodniej, dlatego też pomysł długoterminowego pobytu w Grecji nie zawsze był brany pod uwagę.

Ewolucja polityk i reform instytucjonalnych

Przejęcie do strukturalnego przyjęcia i integracji

W miarę jak przybywało coraz więcej osób, a wielu uchodźców utknęło w Grecji z powodu zamknięcia granic na Bałkanach, priorytety polityczne zaczęły się zmieniać. Władze uznały, że uchodźcy pozostaną w Grecji przez dłuższy czas, co zmusiło do wyjścia poza pomoc doraźną w kierunku bardziej ustrukturyzowanego systemu przyjmowania i strategii integracji. Znalazło to odzwierciedlenie w reformach ustawodawczych, takich jak ustawa 4375/2016, która wprowadziła aktualizacje do procesu azylowego i warunków przyjmowania.

Współpraca i plany strategiczne

Władze krajowe i lokalne zaczęły również systematyczniej współpracować z organizacjami międzynarodowymi, takimi jak UNHCR i Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji (IOM), a także z organizacjami pozarządowymi i samorządami miejskimi. Choć czasami wdrażane niedoskonale, strategie takie jak Narodowa Strategia Integracji i plany działania sygnalizowały rosnące zaangażowanie w zajmowanie się nauczaniem języków, szkoleniami zawodowymi i włączeniem społecznym.

Równoważenie granic i integracji

Pomimo tych zmian, potrzeba kontrolowania nieregularnych przepływów migracyjnych pozostała jednym z głównych zmartwień UE, co znalazło swój punkt kulminacyjny w Oświadczeniu UE-Turcja z 2016 r. Ten środek polityczny zmniejszył liczbę nowo przybyłych, ale wprowadził złożone wyzwania prawne i administracyjne, zwłaszcza na wyspach. Państwo greckie musiało zatem zrównoważyć obowiązki w zakresie zarządzania granicami z potrzebą promowania środków integracyjnych dla osób już obecnych. To podwójne żądanie nadal kształtuje decyzje polityczne i dyskurs publiczny.

Łączenie krótkoterminowych potrzeb i długoterminowych możliwości

Rozwiązania mieszkaniowe i społecznościowe

Przenoszenie rodzin z wyspiarskich hotspotów do obszarów miejskich na kontynencie stanowiło istotny krok w kierunku normalizacji codziennego życia i ułatwienia dostępu do edukacji i usług zdrowotnych. Programy takie jak **ESTIA** (Emergency Support to Integration and Accommodation) miały na celu zastąpienie obozów zakwaterowaniem w apartamentach, umożliwiając rodzinom życie wśród mieszkańców, zapisywanie dzieci do pobliskich szkół i pełniejszą integrację z życiem społeczności. Równoległe inicjatywy, takie jak projekt **HELIOS**, zaczęły oferować kursy integracyjne, zajęcia językowe i wsparcie w znalezieniu pracy.

Dostęp edukacyjny dla dzieci

W Ministerstwie Edukacji utworzenie lub rozbudowa **Ośrodków Przyjęć dla Edukacji Uchodźców (DYEP)** i **Szkół Międzykulturowych** wykazało namacalny krok od doraźnych inicjatyw do bardziej systematycznych struktur edukacyjnych. Jednak połączenie krótkoterminowej pomocy z długoterminową edukacją pozostaje wyzwaniem. Niektóre dzieci nadal często się przeprowadzają z powodu opóźnień biurokratycznych, zmian w programach mieszkaniowych lub decyzji rodzinnych, które zakłócają ciągłość ich edukacji.

Znaczenie szkoleń językowych i kształcenia zawodowego

Nauka języków, głównie greckiego i angielskiego, stała się kluczem do udanej integracji. Wejście na rynek pracy lub ścieżki zawodowe są wyjątkowo pilne dla starszej młodzieży i młodych dorosłych. Tutaj programy VET mogą zapewnić kluczowe podnoszenie kwalifikacji, oferując drogę do samowystarczalności i przyszłego rozwoju zawodowego. Jednak wiele centrów VET nie dysponuje specjalistycznymi zasobami, wielojęzycznymi materiałami ani przeszkolonym personelem, który mógłby pomieścić uczniów z różnych środowisk kulturowych i językowych.

Zaangażowanie społeczności i spójność społeczna

Inicjatywy na szczeblu lokalnym

W miarę jak reagowanie na sytuacje kryzysowe przechodziło w długoterminową perspektywę, projekty i współpraca napędzane przez społeczność zaczęły rozkwitać. Gminy, organizacje kulturalne, kluby sportowe i oddolne grupy wolontariuszy odgrywały coraz ważniejszą rolę; organizując lokalne zajęcia językowe, wydarzenia międzykulturowe i mentoring zawodowy. Nauczyciele i trenerzy VET utworzyli również nieformalne sieci, aby dzielić się najlepszymi praktykami nauczania uczniów będących uchodźcami.

Budowanie zaufania i akceptacji

Dla uchodźców znacząca integracja wykracza poza politykę instytucjonalną. Prawdziwa akceptacja i codzienne interakcje z mieszkańcami mogą decydować o poczuciu przynależności. W obszarach, w których lokalna populacja była bardziej otwarta, oferując korepetycje prowadzone przez wolontariuszy, wydarzenia społecznościowe lub programy mentoringowe, dzieci uchodźców i ich rodziny generalnie zgłaszały bardziej pozytywne doświadczenia i lepsze wyniki edukacyjne. Z drugiej strony społeczności zmagające się z oszczędnościami gospodarczymi lub nastrojami antyimigracyjnymi czasami stanowią bariery dla udanej integracji, w tym protesty przeciwko zapisom uchodźców do szkół lub niechęć lokalnych firm do oferowania staży.

Ciągle wyzwania i droga przed nami

Fragmentacja wysiłków

Pomimo zauważalnego postępu, wielu interesariuszy nadal opisuje podejście Grecji do integracji jako rozdrobnione. Projekty często w dużym stopniu opierają się na krótkoterminowym finansowaniu UE, co prowadzi do okresowych przerw. Koordynacja między ministerstwami rządowymi, gminami, organizacjami pozarządowymi i organizacjami międzynarodowymi pozostaje w toku, a zmiany polityki na szczeblu krajowym lub unijnym mogą zakłócić inicjatywy integracyjne.

Potrzeba zrównoważonego finansowania i potencjału instytucjonalnego

Ustanowienie stałych, dobrze wyposażonych struktur edukacji i szkoleń dla uchodźców jest kluczem do wyjścia z trybu kryzysowego. Niedobory w budżetach edukacji publicznej, niedostatecznie przeszkolony personel VET i ograniczone usługi wsparcia językowego nadal utrudniają wysiłki. Bez przewidywalnych, wieloletnich strumieni finansowania i solidnego budowania potencjału instytucjonalnego wiele inicjatyw pozostaje podatnych na cięcia budżetowe lub zmieniające się priorytety polityczne.

Możliwości ulepszeń systemowych

W bardziej optymistycznej tonacji, lekcje wyciągnięte z lat 2015–2016 dostarczyły cennych spostrzeżeń na temat tego, co działa. Miejskie programy mieszkaniowe, edukacja międzykulturowa i lokalne projekty integracji społecznej odniosły sukces, gdy były odpowiednio skalowane i wspierane. W przyszłości Grecja może przekierować te spostrzeżenia na szersze reformy edukacyjne, programy rozwoju zawodowego dla nauczycieli i personelu VET oraz ramy kierowane przez społeczność, które sprzyjają inkluzywnym środowiskom.

Rola programu Erasmus+ i HELP VET

Programy takie jak **HELP VET** w ramach programu Erasmus+ są idealnie przygotowane do budowania na tych doświadczeniach, ułatwiając wymianę wiedzy, współpracę międzynarodową i współtworzenie ukierunkowanych zasobów. Poprzez łączenie greckich instytucji VET z partnerami międzynarodowymi, takie inicjatywy mogą katalizować najlepsze praktyki, podkreślać innowacyjne projekty pilotażowe i zachęcać do możliwości uczenia się od rówieśników, które wzmacniają bezpośrednie potrzeby i długoterminową wizję integracji (Asylum Information Database, 2024), (Kourachanis, 2022), (REFUGEE.INFO GREECE, 2024), (InfoMigrants, 2024), (UNHCR, 2024).

Wniosek

Stopniowe przejście Grecji od reagowania kryzysowego do trwałych wysiłków integracyjnych ilustruje złożoność przyjmowania dużych populacji uchodźców. Podczas gdy wczesne interwencje polityczne koncentrowały się na zarządzaniu kryzysowym, uporczywa i ewoluująca natura przepływów migracyjnych wymagała głębszego, bardziej holistycznego podejścia. W przypadku dzieci uchodźców długoterminowa stabilność, zarówno w mieszkalnictwie, jak i edukacji, ma kluczowe znaczenie dla pomyślnej integracji. W miarę jak Grecja nadal udoskonala swoją politykę i wzmacnia zdolności instytucjonalne, kluczowym wyzwaniem będzie zapewnienie, że mechanizmy kryzysowe przekształcą się w solidne, inkluzywne systemy, które wyposażą następne pokolenie w umiejętności i możliwości rozwoju. Dzięki starannie opracowanym, dobrze finansowanym i wspieranym przez społeczność strategiom, wspieranym przez programy takie jak HELP VET, Grecja może zbliżyć się do realizacji spójnego, zrównoważonego modelu integracji dzieci i młodzieży uchodźców.

Rzeczywiste potrzeby, możliwości, trudności i problemy migrantów/uchodźców i ich dzieci w kontekście procesu integracji.

Doświadczenie migracji, w szczególności przymusowego przesiedlenia, niesie ze sobą głębokie implikacje dla społecznego, ekonomicznego i kulturalnego dobrostanu jednostek. Kiedy uchodźcy i migranci przybywają do nowego kraju, często stają w obliczu szans i przeszkód, które wpływają na ich zdolność do odbudowania stabilnego życia i stania się aktywnymi uczestnikami społeczności przyjmujących. W przypadku Grecji, będącej punktem przybycia na pierwszej linii dla znacznej liczby osób uciekających przed konfliktami i trudnościami, te wyzwania integracyjne są szczególnie widoczne. Uchodźcy i migranci, a także ich dzieci, wnoszą różnorodne pochodzenie, umiejętności i aspiracje, ale napotykają również bariery językowe, zawiłości biurokratyczne, niepewność ekonomiczną i długotrwałe skutki traumy.

Ten rozdział zagłębia się w zróżnicowane i często powiązane ze sobą kwestie, które kształtują proces integracji migrantów, uchodźców i ich rodzin w Grecji. Rozpoczyna się od zbadania czynników społeczno-ekonomicznych, takich jak niepewność mieszkaniowa, ograniczenia zatrudnienia i niestabilność finansowa, które często podważają wysiłki na rzecz znalezienia stabilizacji i planu. Następnie dyskusja przechodzi do wyzwań w edukacji, ze szczególnym uwzględnieniem nabywania języka i przerwanej nauki. Podkreśla potrzeby dzieci uchodźców, które muszą dostosować się do nowego systemu szkolnego, a jednocześnie radzić sobie ze stresem psychologicznym i emocjonalnym.

Kolejne sekcje dotyczą przeszkód związanych z płcią i wiekiem, z którymi borykają się niektórzy uczniowie, podkreślając znaczenie dostosowanych elastycznych usług wsparcia.

Opisując szczegółowo trudności i pojawiające się możliwości włączenia społecznego, rozdział ten zapewnia krytyczny kontekst dla interesariuszy, którzy chcą wzmocnić polityki i programy. Ostatecznie zrozumienie rzeczywistych potrzeb i wyzwań, z jakimi borykają się społeczności uchodźców i migrantów w Grecji, jest pierwszym krokiem w kierunku budowania bardziej sprawiedliwych, zrównoważonych ścieżek do integracji, zarówno w ramach formalnych systemów edukacji i szkoleń, jak i w szerszej sferze społecznej.

Wyzwania społeczno-ekonomiczne i integracja rynku pracy

Stabilność społeczno-ekonomiczna stanowi podstawę każdej udanej ścieżki integracji uchodźców i migrantów. W Grecji, która doświadczyła przedłużającego się kryzysu gospodarczego w ciągu ostatniej dekady, konkurencja o ograniczone zasoby i ograniczone możliwości zatrudnienia potęguje przeszkody, z którymi borykają się przybysze. Ponadto złożone procesy administracyjne, niepewność prawna i brak solidnych struktur wsparcia mogą sprawić, że nowo przybyłym rodzinom będzie niezwykle trudno zapewnić sobie długoterminowe, godne środki do życia. W tej sekcji zbadano, w jaki sposób te wyzwania społeczno-ekonomiczne wpływają na uchodźców i migrantów, a w konsekwencji na ich dzieci, jednocześnie podkreślając szersze implikacje dla integracji.

Możliwości i bariery zatrudnienia

Wysokie bezrobocie i niepełne zatrudnienie

Pomimo wysiłków na rzecz stabilizacji gospodarczej stopa bezrobocia w Grecji pozostaje jedną z najwyższych w Unii Europejskiej, oscylując wokół dwucyfrowych procentów przez większą część ostatniej dekady. To środowisko ostrej konkurencji na rynku pracy często sprawia, że pracodawcy są mniej skłonni do podejmowania ryzyka w zatrudnianiu osób niebędących obywatelami Grecji, szczególnie tych z ograniczoną dokumentacją lub znajomością języków.

Niedostateczne zatrudnienie to kolejny poważny problem. Nawet jeśli uchodźcy i migranci znajdą pracę, mogą zostać zdegradowani do prac nisko wykwalifikowanych, niepewnych lub nieformalnych, które nie odpowiadają ich kwalifikacjom zawodowym ani aspiracjom.

Przeszkody administracyjne i status prawny

Uzyskanie prawnego prawa do pracy jest warunkiem wstępnym formalnego zatrudnienia. Jednak biurokratyczne opóźnienia w procesie azylowym i trudności z odnawianiem zezwoleń na pobyt mogą sprawić, że uchodźcy i migranci nie będą w stanie znaleźć stabilnej pracy przez miesiące, a nawet lata.

Nawet po uzyskaniu pozwolenia na pracę poruszanie się po greckim systemie podatkowym, zabezpieczenia społecznego i opieki zdrowotnej może być zniechęcające bez odpowiedniego doradztwa prawnego lub wsparcia językowego. Zamieszanie wokół tych procesów często zmusza uchodźców do polegania na nieformalnych sieciach, które mogą narazić ich na wyzysk i niepewne warunki pracy.

Uznawanie kwalifikacji i umiejętności

Wielu uchodźców i migrantów posiada cenne kwalifikacje, dyplomy uniwersyteckie, certyfikaty zawodowe lub umiejętności handlowe, ale greckie procedury uznawania zagranicznych kwalifikacji są notorycznie długie i niejasne. W rezultacie lekarze, inżynierowie lub nauczyciele mogą być zmuszeni do przyjmowania stanowisk o niskich kwalifikacjach lub pozostawać bezrobotnymi w oczekiwaniu na oficjalne uznanie ich kwalifikacji.

Kształcenie i szkolenie zawodowe (VET) mogłoby oferować ścieżkę do podnoszenia kwalifikacji lub przekwalifikowania, jednak ograniczona liczba miejsc, bariery językowe i brak dostosowanych programów pomostowych mogą hamować uczestnictwo. Ta luka dotyczy głównie osób, które przerwały lub ukończyły edukację.

Znajomość języka

Znajomość języka greckiego jest kluczowa dla większości form formalnego zatrudnienia. Podczas gdy niektóre role w turystyce lub międzynarodowych organizacjach pozarządowych mogą wymagać języka angielskiego lub innych języków, większość stanowisk na greckim rynku pracy stawia na pierwszym miejscu (lub wymaga) język grecki.

Kursy językowe są dostępne za pośrednictwem organizacji pozarządowych, gmin lub centrów edukacji dla dorosłych, ale liczba miejsc często przekracza zapotrzebowanie. Listy oczekujących mogą być długie, a godziny zajęć mogą nie pokrywać się z obowiązkami zawodowymi lub rodzinnymi, co stwarza dodatkowe przeszkody dla osób, które chcą poprawić swoje umiejętności językowe, aby uzyskać lepsze zatrudnienie.

Niestabilność mieszkaniowa i niepewność ekonomiczna

Ustawienia miejskie i obozowe

Rodziny uchodźców mieszkające w obozach lub ośrodkach recepcyjnych, szczególnie na wyspach, mają ograniczony dostęp do lokalnych rynków pracy z powodu izolacji geograficznej, ograniczeń w przemieszczaniu się i niewystarczającego transportu publicznego. Ten brak możliwości utrzuca cykl zależności od pomocy humanitarnej.

Chociaż możliwości pracy mogą być bardziej liczne w obszarach miejskich, tak samo jest z kosztami utrzymania. Wysoki czynsz w miastach takich jak Ateny czy Saloniki może zmusić rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji finansowej do zamieszkania w mieszkaniach poniżej standardu lub współdzielonych lokalach. Rodziny mogą wówczas stawiać codzienne przetrwanie (płacenie czynszu, kupowanie jedzenia) na pierwszym miejscu niż inwestowanie w edukację lub szkolenia zawodowe, które przynoszą długoterminowe korzyści, ale mogą nie oferować natychmiastowego dochodu.

Wpływ na dzieci

Gdy rodzice mają problemy ze znalezieniem stabilnego zatrudnienia, rodzina staje w obliczu ciągłej niepewności ekonomicznej, która może zakłócić edukację dzieci i ich

dobrobyt. Dzieci mogą często się przeprowadzać w poszukiwaniu tańszego mieszkania, wielokrotnie zmieniać szkołę i tracić ciągłość edukacji.

Stres finansowy może również powodować napięcie emocjonalne w gospodarstwie domowym, ograniczając zdolność rodziców do wspierania dzieci w odrabianiu prac domowych, uczestniczenia w wydarzeniach szkolnych lub inwestowania w zajęcia pozalekcyjne. Z czasem to środowisko niestabilności grozi pogłębieniem niedogodności edukacyjnych, których dzieci uchodźców mogły już doświadczyć.

Nieformalne zatrudnienie i ryzyko eksploatacji

Nieformalny rynek pracy

Z powodu przeszkód biurokratycznych i ograniczeń prawnych niektórzy uchodźcy i migranci zwracają się ku nieformalnemu lub nieudokumentowanemu zatrudnieniu. Mogą pracować w rolnictwie, przetwórstwie żywności, budownictwie lub w gospodarstwach domowych bez odpowiednich umów, ubezpieczenia społecznego lub ochrony pracy.

Choć tego typu praca może zapewnić bardzo potrzebny dochód krótkoterminowy, poleganie na sektorze nieformalnym naraża pracowników na kradzież wynagrodzeń, niebezpieczne warunki pracy i ograniczone możliwości dochodzenia roszczeń w przypadku nadużyć.

Wykorzystywanie i podatność

Praktyki wyzysku, w tym praca przymusowa lub praca bardzo niedopłacana, są ciągłym problemem. Migranci i uchodźcy, zwłaszcza ci nieposiadający dokumentów prawnych, mogą być niechętni do zgłaszania wyzysku władzom, obawiając się deportacji lub negatywnych reperkusji w związku z wnioskami o azyl.

Młodzi dorośli, w tym nieletni bez opieki, którzy opuścili specjalistyczne ośrodki opieki, są narażeni na większe ryzyko wykorzystywania, jeśli nie mają stabilnego miejsca zamieszkania, opieki dorosłych i kontaktów z legalnymi możliwościami zatrudnienia.

Wyzwania związane z płcią

Kobiety w sile roboczej

Kobiety będące uchodźcami i migrantkami mogą napotykać dodatkowe ograniczenia kulturowe lub rodzinne, które ograniczają ich udział w rynku pracy. Obowiązki związane z opieką nad dziećmi, obowiązkami domowymi lub bariery językowe mogą ograniczać ich zdolność do uczestniczenia w programach szkoleniowych lub poszukiwania pełnoetatowego zatrudnienia.

Normy kulturowe z krajów pochodzenia czasami zniechęcają kobiety do pracy poza domem lub angażowania się w koedukacyjne przestrzenie edukacyjne, co komplikuje ich perspektywę integracji. Dostosowane inicjatywy, na przykład zajęcia językowe lub zawodowe tylko dla kobiet, mogą pomóc rozwiązać te problemy, ale ich podaż jest ograniczona.

Wspieranie gospodarstw domowych, których głową jest kobieta

Matki samotnie wychowujące dzieci lub gospodarstwa domowe prowadzone przez kobiety mogą potrzebować specjalistycznego wsparcia, w tym usług opieki nad dziećmi, elastycznych harmonogramów szkoleń i bezpiecznego transportu do i z pracy. Bez tych przepisów kobiety ryzykują uwięzieniem w cyklu nisko płatnej, nieformalnej pracy, która oferuje niewielkie możliwości awansu.

Polityka i odpowiedzi programowe

Projekty pilotażowe i inicjatywy prowadzone przez organizacje pozarządowe

Kilka organizacji pozarządowych prowadzi programy skoncentrowane na zatrudnieniu, oferując doradztwo zawodowe, warsztaty pisania CV, szkolenia z przedsiębiorczości i kontakty z potencjalnymi pracodawcami. Podczas gdy te inicjatywy często przynoszą zachęcające historie sukcesu, pozostają stosunkowo niewielkie w zakresie i w dużym stopniu polegają na zewnętrznym finansowaniu.

Inne projekty, czasami we współpracy z gminami, zapewniają przestrzeń coworkingową lub przedsiębiorstwa społeczne zatrudniające uchodźców i migrantów. Mogą to być kamienie milowe do szerszej integracji, ale skalowanie pozostaje wyzwaniem.

Rola kształcenia zawodowego w promowaniu integracji

Programy VET dają możliwość zdobycia praktycznych umiejętności, które mogą szybko poprawić perspektywę zatrudnienia. Sektory takie jak turystyka, hotelarstwo lub określone zawody mogą być bardziej otwarte na zatrudnianie nowych pracowników, zwłaszcza jeśli otrzymają oni szkolenie i podstawową naukę języka, dostosowaną do kontekstu pracy.

Jednak instytucje VET potrzebują systematycznych strategii inkluzji, aby być skutecznymi, takich jak partnerstwa ze szkołami językowymi, elastyczny harmonogram uwzględniający nieregularne godziny pracy i wsparcie dla uznawania kwalifikacji. Dostęp do praktyk i staży może również ułatwić przejście na formalny rynek pracy.

Możliwe interwencje polityczne

Usprawnione procedury azylowe: Skrócenie opóźnień w przetwarzaniu danych i wyjaśnienie kwestii zezwoleń na pracę na wczesnym etapie procedury azylowej zapewniłoby uchodźcom prostszą ścieżkę prawną do zatrudnienia.

Uznawanie kwalifikacji: Ulepszenie i przyspieszenie systemów oceny kwalifikacji zagranicznych mogłoby zapobiec pozostawianiu wykwalifikowanych pracowników w podrzędnych pracach.

Szkolenia ukierunkowane i dotowane zatrudnienie: Dotacje i zachęty dla pracodawców zatrudniających uchodźców, w połączeniu z intensywnym szkoleniem językowym lub zawodowym, mogłyby ułatwić znalezienie odpowiedniego zatrudnienia.

Kompleksowe wsparcie dla rodzin: Pomoc mieszkaniowa, dostęp do opieki nad dziećmi i usług psychospołecznych pomagają ustabilizować rodziny, tworząc podstawę do podjęcia przez jednostki szkoleń lub efektywnej pracy.

Wyzwania społeczno-ekonomiczne pozostają kluczowym elementem integracji uchodźców i migrantów w Grecji. Podczas gdy wielu z nich posiada solidne umiejętności i silne pragnienie pracy, bariery systemowe, od niepewności prawnej po ograniczone wsparcie językowe, mogą utrudniać im uzyskanie stabilnego, wysokiej jakości zatrudnienia. Wynikająca z tego niestabilność gospodarcza, brak bezpieczeństwa mieszkaniowego i stres psychospołeczny mocno obciążają dobrostan dzieci, pogłębiając zakłócenia w edukacji i długoterminowe ryzyko rozwojowe. Jednak rośnie świadomość, że ukierunkowane interwencje, ulepszone polityki i dobrze zaprojektowane programy VET mogą pomóc uwolnić potencjał uchodźców do pozytywnego wkładu w lokalne gospodarki. Osiągnięcie tego wymaga jednak trwałej woli politycznej, współpracy międzysektorowej i determinacji w celu rozwiązania szerszych nierówności strukturalnych na greckim rynku pracy i w systemach edukacji.

Dostęp do edukacji i problemy z przyswajaniem języka

Edukacja jest jednym z najpotężniejszych narzędzi integracji społecznej, rozwoju osobistego i długoterminowej integracji społeczno-ekonomicznej. Jednak dla uchodźców i migrantów w Grecji zdobycie formalnej edukacji i opanowanie języka greckiego może być obarczone przeszkodami. Chociaż kraj wprowadził specjalistyczne programy i zainwestował w edukację międzykulturową, wiele barier nadal istnieje, wpływając na dzieci i dorosłych, którzy chcą wzmocnić swoje umiejętności językowe i podążać ścieżkami akademickimi lub zawodowymi.

Wyzwania związane z zapisami i frekwencją

Przeszkody prawne i administracyjne

Opóźnione procedury azylowe : Rodziny często mają trudności z zapisaniem dzieci do szkół publicznych lub programów szkoleniowych podczas oczekiwania na decyzję o azylu. Niepewność co do ich statusu prawnego i częste przeprowadzki (z wysp na stały ląd lub między różnymi ośrodkami zakwaterowania) mogą zakłócić naukę w szkole.

Wymagania dotyczące dokumentacji : Nawet jeśli dzieci mają prawo do uczęszczania do szkół publicznych, niektóre szkoły mogą wymagać dokumentów (np. dowodu zamieszkania i książeczki szczepień), których dostarczenie jest trudne dla nowoprzybyłych, co powoduje dodatkowe opóźnienia w rejestracji.

Niewystarczająca pojemność i infrastruktura

Przeludnienie : Na obszarach, na których przebywa duża liczba uchodźców, klasy mogą być przepełnione, co obciąża zasoby i uniemożliwia nauczycielom zapewnienie indywidualnego wsparcia.

Luki w infrastrukturze : W określonych dzielnicach miejskich szkoły borykają się z niedoborami infrastruktury i personelu, co wpływa na jakość edukacji wszystkich uczniów, nie tylko tych nowo przybyłych. Wiele szkół wiejskich lub wyspiarskich również nie ma odpowiednich obiektów i przeszkolenia personelu, aby sprostać potrzebom różnych uczniów.

Rozdrobnione klasy wstępne

Ośrodki recepcyjne dla edukacji uchodźców (DYEP) : Choć te specjalistyczne zajęcia istnieją, aby pomóc dzieciom uchodźców w przejściu do głównego nurtu edukacji, ich dostępność jest często niespójna i mogą znajdować się daleko od ośrodków zakwaterowania uchodźców. Problemy z transportem, zwłaszcza w kontekstach wyspiarskich lub wiejskich, utrudniają regularne uczestnictwo.

Zmiany popołudniowe lub wieczorne : Niektóre programy DYEP odbywają się po południu, oddzielnie od zwykłych greckich studentów, co może nieumyślnie opóźnić integrację społeczną. Rodzice mogą również uznać te harmonogramy za trudne, szczególnie jeśli mają pracę lub inne zobowiązania rodzinne.

Przerwana nauka i luki w nauce

Różnorodne wykształcenie

Przerwana lub nieistniejąca formalna edukacja : Wiele dzieci uchodźców przybywa do Grecji po długich okresach bez formalnej edukacji lub mogło nigdy nie uczęszczać do szkoły. Powoduje to znaczne luki w podstawowych umiejętnościach, takich jak umiejętność czytania i pisanie oraz liczenia.

Niespójność w grupach wiekowych : starsi nastolatki mogli opuścić kilka lat nauki, co utrudnia umieszczenie ich na odpowiednim dla ich wieku poziomie klasy. Szkoły muszą zatem opracować elastyczne programy nadrabiania zaległości, aby zniwelować deficyty w nauce.

Czynniki psychospołeczne

Trauma i przesiedlenie : Dzieci, które doświadczyły konfliktów, przemocy lub niebezpiecznych podróży migracyjnych, mogą wykazywać problemy emocjonalne lub behawioralne (np. lęk, brak koncentracji), które utrudniają ich postępy w nauce.

Obowiązki rodzinne : W niektórych rodzinach starsze dzieci mogą musieć pracować lub opiekować się rodzeństwem, co ogranicza czas i energię, które mogłyby poświęcić na formalną edukację lub dodatkowe zajęcia językowe.

Brak dodatkowego wsparcia

Edukacja wyrównawcza : Choć niektóre organizacje pozarządowe i ośrodki społeczne oferują korepetycje i pomoc w odrabianiu prac domowych, zasoby te nie zawsze są szeroko dostępne lub łatwo dostępne.

Ograniczony dostęp do technologii : Narzędzia cyfrowe i platformy e-learningowe mogą okazać się szczególnie przydatne dla uczniów potrzebujących dodatkowego wsparcia akademickiego, jednak wiele rodzin uchodźców nie posiada stabilnego połączenia internetowego, sprzętu komputerowego ani umiejętności cyfrowych niezbędnych do korzystania z zasobów online.

Bariery w nabywaniu języka

Centralne znaczenie umiejętności języka greckiego

Wymagania integracyjne : Znajomość języka greckiego jest niezbędna do życia codziennego, perspektyw zatrudnienia i możliwości kształcenia wyższego. Bez funkcjonalnych umiejętności języka greckiego uchodźcy i migranci mają trudności z poruszaniem się po usługach publicznych, zrozumieniem programów nauczania w szkołach lub komunikowaniem się z edukatorami i rówieśnikami.

Potrzeby w zakresie języka dodatkowego : W niektórych dziedzinach, takich jak turystyka, hotelarstwo czy międzynarodowe organizacje pozarządowe, język angielski lub inne języki europejskie mogą być również niezbędne. Zrównoważenie potrzeby biegłej znajomości języka greckiego z innymi wymaganiami językowymi może być przytłaczające.

Niewystarczające programy języka greckiego

Ograniczone publiczne świadczenie usług : Podczas gdy państwo greckie finansuje niektóre kursy językowe za pośrednictwem centrów edukacji dla dorosłych, instytucje publiczne często nie są w stanie sprostać wysokiemu zapotrzebowaniu. Listy oczekujących są współdzielone, a zajęcia mogą nie być dostosowane do różnych poziomów zaawansowania lub stylów uczenia się.

Zajęcia prowadzone przez organizacje pozarządowe i wolontariuszy: Wielu uchodźców polega na organizacjach pozarządowych lub inicjatywach wolontariuszy, aby nauczyć się języka greckiego . Jednak zajęcia te mogą mieć nieregularny harmonogram, ograniczony czas trwania lub niewystarczająco przeszkolonych instruktorów. W rezultacie uczniowie często otrzymują fragmentaryczne instrukcje, co wydłuża czas potrzebny do osiągnięcia płynności funkcjonalnej.

Brak specjalistycznych materiałów dydaktycznych

Niewystarczające zasoby wielojęzyczne : Odpowiednie podręczniki, słowniki dwujęzyczne i pomoce audiowizualne zaprojektowane specjalnie dla uchodźców lub uczniów o niskim poziomie umiejętności czytania i pisanie mogą być trudne do znalezienia. Nauczyciele i wolontariusze często muszą tworzyć lub dostosowywać swoje materiały, co wymaga czasu i wiedzy, której mogą nie posiadać.

Narzędzia do nauki cyfrowej : Aplikacje do nauki języków online i interaktywne platformy mają potencjał, ale wiele rodzin uchodźców ma tylko niezbędne smartfony z ograniczonym transferem danych. Niepewne połączenia internetowe i brak umiejętności cyfrowych również ograniczają skuteczność rozwiązań cyfrowych.

Integracja społeczna i adaptacja kulturowa

Włączenie rówieśnicze i obawy dotyczące zastraszania

Różnice kulturowe : Nowoprzybyte dzieci mogą czuć się odizolowane lub niezrozumiane przez greckich kolegów z klasy, głównie jeśli istnieją bariery językowe lub różnice kulturowe. Może to prowadzić do nękania lub wykluczenia, podważając motywację dzieci do chodzenia do szkoły i angażowania się w kontakty z rówieśnikami.

Spostrzeżenia społeczności goszczących : Niektóre społeczności lokalne wyraziły zastrzeżenia co do integracji dzieci uchodźców w szkołach sąsiedzkich, powołując się na strach przed przeludnieniem lub różnicami kulturowymi. Natomiast tam, gdzie istnieją silne inicjatywy wielokulturowe, relacje między uczniami lokalnymi i uchodźcami okazały się wzajemnie wzbogacające.

Kompetencje międzykulturowe w szkołach

Szkolenie nauczycieli : Nauczyciele mogą nie mieć formalnego przeszkolenia w zakresie komunikacji międzykulturowej, pedagogiki drugiego języka lub metod nauczania uwzględniających traumę. Dostęp do specjalistycznych warsztatów lub ciągłego rozwoju zawodowego jest kluczowy, aby wyposażyć ich w praktyczne strategie dla zróżnicowanych klas.

Rola mediatorów kulturowych : W niektórych szkołach mediatorzy kulturowi lub tłumacze są niezbędni w niwelowaniu różnic językowych i kulturowych między uczniami, rodzinami i nauczycielami. Jednak ograniczenia finansowe i przeszkody administracyjne oznaczają, że role te nie są stale dostępne we wszystkich regionach.

Nowe dobre praktyki

Szkoły międzykulturowe i klasy wstępne

Ukierunkowane wsparcie : Niektóre szkoły międzykulturowe w dużych miastach zapewniają rozszerzone wsparcie językowe, programy nauczania dostosowane do kultury i rozwój zawodowy dla nauczycieli. Modele te pokazują, że wyspecjalizowane systemy edukacyjne mogą znacznie ułatwić dzieciom uchodźców przejście do głównego nurtu edukacji, jeśli są dobrze wyposażone.

Program nauczania uwzględniający aspekty kulturowe: Włączanie do programu nauczania elementów kulturowych uczniów, np. obchodzenie świąt międzynarodowych i zachęcanie do wymiany językowej między uczniami, może sprzyjać integracyjnemu środowisku nauczania i wzbogacać doświadczenia edukacyjne wszystkich uczniów.

Partnerstwa z organizacjami pozarządowymi i centrami społecznościowymi

Zajęcia uzupełniające : Projekty współpracy między władzami lokalnymi i organizacjami pozarządowymi mogą pomóc wypełnić luki w nauczaniu języka lub edukacji wyrównawczej. Weekendowe lub pozalekcyjne programy oferujące korepetycje indywidualne i wsparcie w odrabianiu prac domowych okazały się skuteczne w wielu dzielnicach.

Zaangażowanie rodziców : Centra społecznościowe mogą organizować warsztaty lub wydarzenia towarzyskie angażujące rodziców uchodźców, wyjaśniające grecki system edukacji i oferujące wsparcie wychowawcze w nowym kontekście kulturowym. Kiedy rodzice rozumieją system i czują się mile widziani, chętniej zachęcają do regularnego uczęszczania do szkoły i monitorują postępy swoich dzieci.

E-learning i podejścia hybrydowe

Elastyczne sposoby : Po pandemii podejście do nauki mieszanej (łączenie nauki twarzą w twarz z zasobami online) zyskało popularność. Ta elastyczność może przynieść

korzyści starszym uczniom z obowiązkami rodzinnymi lub zawodowymi, umożliwiając im wzmacnianie umiejętności językowych i treści akademickich we własnym tempie.

Sieci nauczycielskie i społeczności internetowe : Grecy edukatorzy coraz częściej dzielą się planami lekcji, modułami językowymi i wskazówkami dotyczącymi nauczania międzykulturowego za pośrednictwem platform cyfrowych i grup w mediach społecznościowych, promując w ten sposób kulturę współpracy.

Wyzwania związane z dostępem do edukacji i nabywaniem języka pozostają kluczowymi przeszkodami dla integracji uchodźców i migrantów w Grecji. Chociaż rząd, organizacje pozarządowe i społeczeństwo obywatelskie poczyniły postępy w zakładaniu szkół specjalistycznych, klas recepcyjnych i programów międzykulturowych, nadal brakuje spójnej realizacji i wystarczających zasobów. Dzieci i młodzież, które przybywają z przerwą edukacją, mają trudności z nadrobieniem zaległości akademickich, jednocześnie ucząc się greckiego. Ponadto dorośli często uważają, że ich zdolność do zatrudnienia jest poważnie ograniczona przez niewystarczające umiejętności językowe.

Niemniej jednak, centra innowacji, takie jak dobrze wspierane szkoły międzykulturowe, kursy językowe prowadzone przez organizacje pozarządowe i programy uzupełniające oparte na społeczności, wskazują, co jest możliwe, gdy wysiłki są koordynowane, odpowiednio finansowane i kierowane przez polityki inkluzywne. Poprzez rozszerzanie i instytucjonalizację tych najlepszych praktyk, Grecja może stworzyć ekosystem edukacyjny, w którym uchodźcy i migranci zdobywają kluczowe kompetencje akademickie i językowe oraz rozwijają poczucie przynależności, które pozwala im rozwijać się w nowym środowisku.

Dobre samopoczucie psychiczne i integracja społeczna

Proces przymusowego przesiedlenia wystawia uchodźców i migrantów na szereg traumatycznych doświadczeń, od bycia świadkiem przemocy w strefach konfliktu po znoszenie niepewnych podróży drogą lądową lub morską. Po przybyciu do Grecji wielu zmaga się z ciągłymi czynnikami stresującymi, takimi jak niepewność co do statusu prawnego, trudne warunki życia i izolacja społeczna. Czynniki te, wzięte razem, znacząco wpływają na zdrowie psychiczne i dobre samopoczucie oraz wpływają na sposób, w jaki nowoprzybyli integrują się ze społecznościami lokalnymi. Z kolei otwartość społeczności i zdolność reagowania na te potrzeby wpływają na tempo i jakość integracji.

Trauma, przesiedlenie i zdrowie psychiczne

Traumy przed przyjazdem

Narażenie na konflikt : Uchodźcy z Syrii, Afganistanu i innych regionów ogarniętych wojną mogli doświadczyć przed ucieczką nalotów, bombardowań lub ukierunkowanej przemocy. Doświadczenia te mogą prowadzić do objawów zespołu stresu pourazowego (PTSD), lęku i depresji.

Wyzwania związane z podróżą : Szlak migracyjny do Grecji często obejmuje niebezpieczne przeprawy morskie lub wstrząsające wędrówki lądowe, podczas których uchodźcy mogą stawić czoła sieciom przemytniczym, przemocy lub wymuszeniom. Te traumatyczne wydarzenia mogą nasilać cierpienie psychiczne.

Stresory po przyjeździe

Niepewny status prawny : Przedłużające się procedury azylowe wywołują strach i niepokój o potencjalne odrzucenie lub deportację. Brak jasności co do przyszłości może pogłębiać istniejące już problemy psychologiczne.

Przepełnione obozy i niewystarczająca infrastruktura : Uchodźcy mieszkający w punktach zapalnych lub obozach zmagają się z ciągłym stresem z powodu ograniczonej prywatności, złych warunków sanitarnych i skąpego wsparcia w zakresie zdrowia psychicznego.

Niepewność finansowa : Wyzwania ekonomiczne, czy to związane z wysokim bezrobociem, czy ograniczonymi możliwościami legalnego zatrudnienia, mogą postawić jednostki w niepewnej sytuacji, co jeszcze bardziej osłabi ich zdrowie psychiczne.

Wpływ na dzieci i młodzież

Przerwane dzieciństwo : Dzieci narażone na przemoc lub niestabilne warunki życia mogą rozwinąć lęk, trudności z koncentracją lub problemy behawioralne w środowisku klasowym. Młodsze dzieci mogą mieć regres rozwojowy lub problemy z nawiązywaniem więzi z rówieśnikami.

Wrażliwość nastolatków : Nastolatki, zwłaszcza nieletni bez opieki, mogą zmagać się z kryzysami tożsamości, lękiem przed autorytetem i zwiększoną podatnością na wykorzystywanie, jeśli nie mają stałej opieki lub sieci wsparcia.

Dynamika rodziny i izolacja społeczna

Zmiana ról rodzinnych

Stres rodzicielski : Rodzice zmagający się z niepewnością prawną, obciążeniem finansowym lub traumą mogą mieć trudności z zapewnieniem wsparcia emocjonalnego swoim dzieciom. Napięcia mogą pojawić się, gdy nastolatki przejmują obowiązki dorosłych (np. tłumaczenie, pracę) wcześniej niż oczekiwano.

Różnice kulturowe i pokoleniowe : Przemiany kulturowe czasami powodują konflikty międzypokoleniowe; młodzi ludzie mogą szybko przyswajać nowe zwyczaje lub języki, podczas gdy starsi członkowie rodziny czują się odizolowani lub wyobcowani ze społeczeństwa przyjmującego.

Sieci społecznościowe i więzi społeczne

Brak rodzinnych struktur wsparcia : Wielu uchodźców porzuciło rodziny wielopokoleniowe, wspólnoty religijne lub więzi sąsiedzkie, które wcześniej zapewniały im wsparcie społeczne i emocjonalne.

Wyzwania w nawiązywaniu nowych kontaktów : Bariery językowe, dyskryminacja i trudności logistyczne (np. brak transportu) mogą ograniczać uczestnictwo w wydarzeniach społecznościowych i spotkaniach towarzyskich, utrwalać izolację.

Dostęp do usług zdrowia psychicznego i psychospołecznego

Ograniczone usługi profesjonalne

Niedobór wyspecjalizowanych dostawców : Grecki publiczny system opieki zdrowotnej od dawna zmaga się z ograniczeniami zasobów, które jeszcze bardziej się nasiliły w czasie kryzysu gospodarczego. Psychologów, psychiatrów i pracowników socjalnych specjalizujących się w traumie uchodźców jest mało, szczególnie na wyspach i obszarach wiejskich.

Poleganie na organizacjach pozarządowych : W wielu obozach i obszarach miejskich organizacje pozarządowe wypełniają lukę, oferując wsparcie psychospołeczne, doradztwo i podstawowe badania zdrowia psychicznego. Jednak te usługi są często przeciążone i zależne od krótkoterminowego finansowania zewnętrznego.

Bariery kulturowe i językowe

Potrzeba tłumaczy : Skuteczna opieka nad zdrowiem psychicznym opiera się na dokładnej komunikacji, jednak tłumacze przeszkoleni w terminologii psychologicznej nie zawsze są dostępni.

Piętno wokół zdrowia psychicznego : W niektórych kulturach otwarte omawianie problemów ze zdrowiem psychicznym jest tabu. Może to zniechęcić jednostki do szukania pomocy, zwłaszcza jeśli kobiety-uchodźcy lub nieletnie boją się wstydu lub społecznych reperkusji.

Podjęcia oparte na społeczności

Grupy wsparcia rówieśniczego : Niektóre inicjatywy prowadzone przez uchodźców lub organizacje pozarządowe zachęcają członków społeczności do wspierania się nawzajem poprzez dzielenie się doświadczeniami, co może zmniejszyć izolację i stygmatyzację.

Szkoły uwzględniające traumę : Wśród najlepszych praktyk znajdują się szkolenia nauczycieli dotyczące rozpoznawania oznak traumy u uczniów i kierowania ich do odpowiednich usług, co pozwala tworzyć bezpieczniejsze środowiska edukacyjne.

Integracja społeczności i włączenie społeczne

Lokalne postawy i spójność społeczna

Społeczności gościnne kontra odporne : W niektórych gminach oddolne ruchy solidarnościowe i lokalne instytucje przyjmują przybyszów, organizując wymiany

kulturalne lub prowadzone przez wolontariuszy zajęcia językowe. Te przyjazne społeczności często zgłaszają niższe wskaźniki napięć społecznych i lepsze wyniki w zakresie zdrowia psychicznego wśród uchodźców.

Dyskryminacja i wrogość : Z kolei przypadki ksenofobii i nastrojów antyimigranckich mogą sprawić, że uchodźcy będą się jeszcze bardziej wycofywać z życia publicznego, co nakręca cykl strachu i izolacji.

Udział w życiu obywatelskim

Działalność kulturalna i rekreacyjna : Sport, sztuka i wydarzenia kulturalne pomagają uchodźcom nawiązywać nowe przyjaźnie, poznawać greckie społeczeństwo i promować swoje tradycje, co sprzyja wzajemnemu zrozumieniu.

Centra religijne i społecznościowe : Meczety, kościoły lub sale społecznościowe mogą stać się niezbędnymi przestrzeniami do budowania więzi społecznych, wzmacniając poczucie przynależności wśród przesiedlonych osób. Inicjatywy współpracy międzywyznaniowej lub międzykulturowej pomagają przełamywać stereotypy i budować solidarność.

Rola edukacji i kształcenia zawodowego

Szkoły jako centra integracyjne : Dla rodzin szkoły często stanowią pierwszy regularny punkt kontaktu z greckim społeczeństwem. Pozytywne interakcje z nauczycielami, innymi uczniami i innymi rodzicami mogą pomóc dzieciom i rodzicom poczuć się zakotwiczonymi w lokalnej społeczności.

Kształcenie zawodowe jako wzmocnienie pozycji : programy VET mogą przyspieszyć niezależność ekonomiczną i wspierać integrację społeczną, wyposażając uchodźców w umiejętności istotne dla rynku. Osoby, które znajdą sensowną pracę i przyczynią się do rozwoju lokalnej gospodarki, mają większe szanse na rozwinięcie stabilnych więzi społecznych.

Strategie poprawiające dobrostan psychiczny i integrację

Holistyczne systemy wsparcia

Zintegrowane świadczenie usług : łączenie opieki nad zdrowiem psychicznym z edukacją, mieszkalnictwem i pomocą prawną zapewnia rodzinom kompleksowe wsparcie. Na przykład dziecko mające problemy w nauce z powodu traumy powinno mieć dostęp zarówno do korepetytora, jak i psychologa.

Bieżące zarządzanie sprawą : Dedykowani pracownicy socjalni lub kierownicy spraw mogą śledzić postępy rodziny, przewidywać czynniki stresogenne (takie jak przeprowadzki lub spotkania z prawnikami) i interweniować na wczesnym etapie, gdy pojawiają się problemy.

Mobilizacja społeczności

Szkolenie wolontariuszy : Lokalni wolontariusze mogą zostać przeszkoleni w zakresie pierwszej pomocy psychologicznej i świadomości kulturowej, co pozwoli im oferować natychmiastowe, podstawowe wsparcie i kierować uchodźców do profesjonalnej opieki, gdy zajdzie taka potrzeba.

Budowanie zaufania : Stałe programy i wydarzenia, takie jak dni otwarte, poranki kawowe lub uroczystości sąsiedzkie, pomagają uchodźcom poczuć się mile widzianymi. Te działania również wystawiają mieszkańców na różnorodne kultury i doświadczenia, zmniejszając uprzedzenia.

Inicjatywy rządowe i polityczne

Finansowanie usług zdrowia psychicznego : Stałe, wieloletnie strumienie finansowania od rządu greckiego i międzynarodowych darczyńców mogą wzmocnić infrastrukturę publicznej opieki psychiatrycznej i zagwarantować ciągłość programów służących uchodźcom.

Polityka uwzględniająca traumę : Włączenie kwestii zdrowia psychicznego do polityki azylowej i integracyjnej, np. przyspieszonego rozpatrywania wniosków osób wymagających szczególnego traktowania, może złagodzić stres i zapobiegać kryzysom.

Ramy współpracy : Skuteczna integracja wymaga współpracy między ministerstwami (zdrowia, edukacji, migracji), władzami lokalnymi i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego. Wymiana danych i najlepszych praktyk może pobudzić udoskonalenia polityki i powielić sukcesy regionalne.

Uchodźcy i migranci w Grecji często zmagają się z podwójnym ciężarem traumy psychologicznej i wyzwaniem integracji z nowym społeczeństwem. Długie procedury azylowe, niepewne warunki życia i brak kompleksowych usług zdrowia psychicznego nasilają ich podatność na zagrożenia. Jednocześnie wspierające sieci społecznościowe, przyjazne polityki miejskie i inkluzywne programy edukacyjne lub zawodowe mogą stworzyć rusztowanie społeczne niezbędne do prawdziwego powrotu do zdrowia i samodzielności.

Promowanie dobrego samopoczucia psychicznego uchodźców jest moralnym nakazem i praktyczną strategią wspierania spójnych, odpornych społeczności. Inwestując w usługi uwzględniające traumę, pielęgnując więzi społeczne i wzmacniając jednostki poprzez edukację i możliwości pracy, Grecja może wykorzystać mocne strony przybyszów i utorować drogę do bardziej holistycznych, zrównoważonych wyników integracji.

Wyzwania specyficzne dla płci i wieku

Podczas gdy uchodźcy i migranci w Grecji zbiorowo napotykać wiele barier utrudniających włączenie społeczne i ekonomiczne, przeszkody te często manifestują się inaczej w zależności od płci i wieku. Kobiety, mężczyźni, dzieci, nastolatki i osoby starsze mogą zmagać się z różnymi

oczekiwaniemi kulturowymi, obowiązkami i podatnością. Rozpoznanie i zajęcie się tymi różnorodnymi potrzebami ma kluczowe znaczenie dla tworzenia ukierunkowanych interwencji, które wspierają całą społeczność uchodźców i migrantów w sposób holistyczny i sprawiedliwy.

Wyzwania stojące przed kobietami i dziewczętami

Ograniczenia społeczno-kulturowe

Tradycyjne role płciowe : W wielu społecznościach uchodźców oczekuje się, że kobiety i dziewczęta będą brać na siebie nieproporcjonalnie dużą część obowiązków domowych, w tym opiekę nad dziećmi, gotowanie i sprzątanie. Może to ograniczać ich możliwość uczestniczenia w kursach językowych, szkoleniach zawodowych lub wydarzeniach społecznościowych, które mogłyby pomóc w integracji.

Nieciągłości edukacyjne : W niektórych kulturach dziewczęta mogły mieć mniej możliwości edukacyjnych w swoich krajach pochodzenia. Te istniejące wcześniej luki w umiejętności czytania i pisania lub formalnej edukacji mogą utrudniać ich postępy w greckich klasach, szczególnie w połączeniu z barierami językowymi.

Wrażliwość na wykorzystywanie i przemoc ze względu na płeć

Narażenie na przemoc : Konflikty i przesiedlenia często zwiększają ryzyko przemocy ze względu na płeć (GBV) zarówno w drodze do krajów przyjmujących, jak i w ich obrębie.

Kobiety i dziewczęta mieszkające w obozach lub nieformalnych mieszkaniach mogą być narażone na nękanie i nadużycia, szczególnie jeśli w ośrodkach tych nie ma odpowiedniego bezpieczeństwa lub prywatności.

Strach przed zgłaszaniem przypadków przemocy domowej, molestowania seksualnego lub wyzyskujących warunków pracy może zniechęcić kobiety do zgłaszania przypadków przemocy domowej, molestowania seksualnego lub wyzyskujących warunków pracy.

Zdrowie reprodukcyjne i dostęp do usług

Luki w opiece zdrowotnej : Ograniczony dostęp do specjalistycznych usług opieki zdrowotnej, takich jak opieka ginekologiczna, usługi prenatalne lub poradnictwo dla matek, może narażać zarówno kobiety, jak i niemowlęta. Bariery językowe i nieporozumienia kulturowe dodatkowo komplikują sprawę, zniechęcając kobiety do szukania pomocy.

Planowanie rodziny : W niektórych społecznościach wielkość rodziny jest związana z przekonaniami kulturowymi lub religijnymi, a informacje o antykoncepcji lub prawach reprodukcyjnych mogą być skąpe lub tabu. Może to prowadzić do niechcianych ciąż, komplikacji zdrowotnych lub zakłóceń w edukacji i zatrudnieniu kobiet.

Pozytywne zmiany i interwencje

Programy przeznaczone wyłącznie dla kobiet : Niektóre organizacje pozarządowe i ośrodki społeczne prowadzą kursy językowe przeznaczone dla kobiet, warsztaty przygotowujące do pracy oraz tworzą bezpieczne przestrzenie, w których uczestniczki mogą uczyć się nowych umiejętności bez presji kulturowej lub społecznej.

Mentorstwo i wsparcie rówieśnicze : Nawiązywanie kontaktów między kobietami-uchodźcami a istniejącymi lokalnymi grupami kobiecymi lub mentorkami może sprzyjać ich samodzielności, rozszerzać sieci społeczne i ułatwiać wymianę wiedzy na temat rodzicielstwa, samoopieki i możliwości zatrudnienia.

Wyzwania stojące przed mężczyznami i chłopcami

Zmiany w tradycyjnych rolach rodzinnych

Utrata statusu : Mężczyźni, którzy kiedyś byli głównymi żywicielami rodziny, mogą odkryć, że ich rola ekonomiczna ulega erozji, jeśli nie mogą uzyskać legalnych zezwoleń na pracę lub są narażeni na niepełne zatrudnienie. Może to prowadzić do stresu, urazy i napiętych relacji rodzinnych.

Dostosowanie kulturowe : Młodszy mężczyźni mogą szybciej przystosować się do nowego otoczenia, ucząc się greckiego lub podejmując dorywcze prace. Jednak starsi mężczyźni, mniej zaznajomieni z technologią lub językami obcymi, mogą czuć się zmarginalizowani, co pogłębia stratę i frustrację.

Zdrowie psychiczne i ekspresja emocjonalna

Piętno związane z wrażliwością : W wielu kulturach mężczyźni są uczeni ukrywania cierpienia emocjonalnego, co może prowadzić do niezdiagnozowanej depresji, lęku lub zespołu stresu pourazowego (PTSD).

Usługi wsparcia : Mężczyźni i chłopcy są często mniej skłonni do szukania wsparcia w zakresie zdrowia psychicznego lub zapisywania się na programy psychospołeczne. Dostosowane interwencje, które szanują normy kulturowe dotyczące męskości, mogą pomóc przełamać bariery w leczeniu.

Ryzyko wykorzystania

Nieregularne zatrudnienie : Mężczyźni, którym nie uda się znaleźć stabilnego zatrudnienia, mogą uciekać się do nieformalnego lub wyzyskującego zatrudnienia, co naraża ich na kradzież wynagrodzenia lub na niebezpieczne warunki pracy.

Izolacja społeczna : Osoby, którym nie udaje się zintegrować, społecznie lub ekonomicznie, mogą stać się odizolowane, uciekając się do szkodliwych mechanizmów radzenia sobie. W niektórych przypadkach desperacja ekonomiczna lub cierpienie

psychiczne mogą zwiększać ryzyko radykalizacji lub zaangażowania w nielegalne działania.

Pozytywne możliwości zaangażowania

Programy sportowe i rekreacyjne : Zorganizowane ligi piłkarskie, kluby biegowe lub społeczne centra fitness mogą służyć jako okazje do socjalizacji i ćwiczenia języka.

Szkolenia zawodowe i praktyki : Niektóre zawody (np. budownictwo, mechanika, ciesielstwo) mogą być bardziej dostępne dla mężczyzn, zwłaszcza jeśli mają odpowiednie umiejętności. Indywidualne praktyki wspierane przez lokalne firmy pomagają mężczyznom zdobywać legalne doświadczenie zawodowe i budować więzi społeczne.

Zagadnienia związane z wiekiem

Młodsze dzieci (w wieku 5–12 lat)

Adaptowalność kontra podatność : Małe dzieci często szybko adaptują się do nowych języków i norm kulturowych, zwłaszcza gdy są zapisane do szkół podstawowych ze wspierającymi nauczycielami i rówieśnikami. Mogą jednak również zmagać się emocjonalnie z traumą lub zakłóceniami spowodowanymi częstymi przeprowadzkami.

Przejście do szkoły : Młodsze dzieci, które opuściły wczesne lata nauki w szkole (np. z powodu konfliktu lub przesiedlenia), mogą potrzebować znacznego wsparcia naprawczego w zakresie podstawowych umiejętności czytania, pisania, liczenia i umiejętności społecznych.

Młodzież (w wieku 13–18 lat)

Luki edukacyjne : Nastolatki z przerwami w nauce mogą mieć deficyty akademickie, które trudno zniwelować w szkołach średnich. Mogą być umieszczani w klasach ze znacznie młodszymi uczniami lub nie mieć wystarczających umiejętności języka greckiego, aby uczestniczyć w bardziej zaawansowanych kursach.

Tożsamość i presja rówieśników : Nastolatki muszą stawiać czoła codziennym wyzwaniom okresu dojrzewania, nawiązywać przyjaźnie i budować tożsamość, jednocześnie radząc sobie z traumą, zmianami kulturowymi i niepewną przyszłością prawną. Ryzyko porzucenia szkoły lub wycofania się jest wyższe, jeśli szkoły nie oferują indywidualnego wsparcia.

Nieletni bez opieki : Nastolatki, które przybywają bez rodziców lub opiekunów, są szczególnie narażone. Wymagają specjalistycznego zakwaterowania, pomocy prawnej i wsparcia emocjonalnego, aby uniknąć wykorzystywania, przestępczości lub marginalizacji społecznej.

Młodzi dorośli (w wieku 19–30 lat)

Przejście do niezależności : Zapewnienie sobie stabilnego zatrudnienia lub kontynuowanie nauki jest kluczowe dla młodych dorosłych. Jednak bariery prawne, deficyty językowe i sporadyczne możliwości kształcenia zawodowego mogą zatrzymać ich postęp.

Obowiązki rodzinne : W niektórych przypadkach młodzi dorośli muszą dbać o utrzymanie młodszego rodzeństwa lub starszych członków rodziny, co może zmusić ich do stawiania natychmiastowych dochodów ponad edukację lub rozwój zawodowy.

Osoby starsze (w wieku 50 lat i więcej)

Ograniczone możliwości zatrudnienia : Starszym uchodźcom może być trudniej znaleźć pracę ze względu na trudności w porozumiewaniu się, postrzeganą niższą produktywność lub problemy zdrowotne związane z wiekiem.

Izolacja społeczna i opieka zdrowotna : Dostosowanie się do nowej kultury jest często trudniejsze w późniejszym okresie życia, zwłaszcza jeśli sieci społeczne są skąpe. Ponadto osoby starsze mogą mieć przewlekłe schorzenia, wymagające stałego dostępu do opieki zdrowotnej i dodatkowo komplikujące wysiłki integracyjne.

Perspektywy intersekcyjne

Ważne jest, aby uznać, że płeć i wiek przecinają się z innymi czynnikami, takimi jak przynależność etniczna, religia, niepełnosprawność i status społeczno-ekonomiczny. Na przykład nastoletnia dziewczyna z mniejszościowej grupy etnicznej może napotkać zarówno kulturowe ograniczenia w edukacji, jak i dyskryminację ze strony rówieśników. Starsza osoba dorosła z niepełnosprawnością może napotkać dodatkowe przeszkody w mobilności i komunikacji. Strategie integracyjne, które nie uwzględniają tych nakładających się tożsamości, ryzykują pominięciem najbardziej zmarginalizowanych i narażonych grup w populacji uchodźców i migrantów.

Celowane interwencje i zalecenia polityczne

Holistyczne wsparcie rodziny

Usługi skoncentrowane na rodzinie : Skoordynowane programy, które jednocześnie odpowiadają na potrzeby różnych członków rodziny, takie jak opieka nad dziećmi połączona z zajęciami językowymi dla matek lub wsparcie w zakresie zdrowia psychicznego dla ojców i nastolatków, mogą zmniejszyć bariery utrudniające uczestnictwo.

Podejście wielopokoleniowe : Zachęcanie do wspólnych aktywności (np. międzypokoleniowych warsztatów językowych lub wydarzeń kulturalnych) pomaga w zacieraniu różnic między grupami wiekowymi i wzmacnia więzi rodzinne i społeczne.

Programowanie uwzględniające płeć

Przywództwo i wzmacnianie pozycji kobiet : Wspieranie organizacji prowadzonych przez kobiety i rozwój przywództwa może pomóc uchodźczynom w kształtowaniu programów, które znajdą oddźwięk w ich społecznościach.

Zapobieganie przemocy ze względu na płeć : Kompleksowe środki obejmujące bezpieczne zakwaterowanie, pomoc prawną i kampanie informacyjne na temat przemocy ze względu na płeć mogą chronić kobiety i dziewczęta oraz zachęcać do wcześniejszego zgłaszania przypadków nadużyć.

Indywidualnie dostosowane ścieżki kształcenia i szkolenia zawodowego

Elastyczny harmonogram : Zajęcia odbywają się wieczorami lub w weekendy i mogą być dostosowane do potrzeb kobiet, które mają obowiązki związane z opieką nad dziećmi, lub młodzieży, która musi pogodzić pracę zawodową.

Staże i programy pomostowe : Młodzież i młodzi dorośli, którzy opuścili kilka lat nauki, mogą skorzystać z przejściowych programów „pomostowych” przed rozpoczęciem nauki w głównym nurcie edukacji lub w kształceniu zawodowym.

Umiejętność czytania i pisania wśród dorosłych oraz uczenie się przez całe życie : zapewnianie osobom starszym dostępnej edukacji sprzyja włączeniu społecznemu i pomaga im radzić sobie z codziennym życiem z większą niezależnością.

Dostępna opieka zdrowotna i specjalistyczne wsparcie

Opieka dostosowana do wieku : Systemy opieki zdrowotnej powinny obejmować usługi geriatryczne, wsparcie zdrowia psychicznego dla nastolatków i zdrowie reprodukcyjne dla kobiet.

Usługi uwzględniające traumę : szkolenie pracowników służby zdrowia w zakresie rozpoznawania i radzenia sobie z objawami traumy może poprawić rokowania osób, które przeżyły przemoc, niezależnie od wieku i płci.

Dynamika specyficzna dla płci i wieku znacząco kształtuje doświadczenia uchodźców i migrantów, którzy próbują zintegrować się ze społeczeństwem greckim. Kobiety i dziewczęta mogą zmagać się z systemowymi nierównościami i ograniczeniami kulturowymi utrudniającymi ich rozwój edukacyjny i ekonomiczny. Jednocześnie mężczyźni i chłopcy zmagają się z różnymi formami stresu, zmianami ról i potencjalną izolacją. Dzieci i młodzież muszą równoważyć swoje potrzeby rozwojowe z zakłóconą edukacją i presją psychologiczną, a osoby starsze mają trudności z dostosowaniem się do nowego środowiska językowego, kulturowego i opieki zdrowotnej.

Rozwiązywanie tych różnorodnych wyzwań wymaga niuansowego, intersekcyjnego podejścia, które bierze pod uwagę unikalne słabości i mocne strony każdej grupy. Poprzez dostosowywanie usług, od szkoleń zawodowych skoncentrowanych na kobietach po specjalistyczne

programy dla nieletnich bez opieki, decydenci, organizacje pozarządowe i społeczności lokalne mogą pomóc zapewnić, że żadna grupa demograficzna nie zostanie pominięta. W ten sposób Grecja może zbliżyć się do zbudowania inkluzywnego, sprawiedliwego systemu, który umożliwi wszystkim uchodźcom i migrantom rozwój, niezależnie od etapu ich życia lub pochodzenia kulturowego.

Wniosek

Uchodźcy i migranci w Grecji napotykają szerokie spektrum powiązanych ze sobą wyzwań, które komplikują ich wysiłki na rzecz integracji i rozwoju w nowym środowisku. **Barьеры społeczno-ekonomiczne**, w tym wysokie wskaźniki bezrobocia, ograniczone uznawanie zagranicznych kwalifikacji i przeszkody biurokratyczne, ograniczają zdolność przybyszów do zapewnienia sobie stabilnych środków do życia. Jednocześnie **przeszkody edukacyjne**, naznaczone przerwami w nauce, niedoborem specjalistycznych programów językowych i trudnościami w zapisaniu się do głównego nurtu edukacji, nieproporcjonalnie dotyczą dzieci i nastolatków, którzy często potrzebują dodatkowego wsparcia naprawczego, aby nadrobić zaległości akademickie.

Do tych problemów dochodzą **obciążenia psychologiczne** związane z przymusowym przesiedleniem i złożoność adaptacji do nowej kultury. Trauma, izolacja społeczna i niepewność co do przyszłości mogą mieć wpływ na każdy aspekt codziennego życia, utrudniając integrację ze społecznością i sukces w środowisku edukacyjnym lub zawodowym. Wreszcie, doświadczenia osób przesiedlonych różnią się znacząco w zależności od **płci i wieku**, przy czym kobiety, dziewczęta, nieletni bez opieki i osoby starsze często stają w obliczu dodatkowych zagrożeń związanych z oczekiwaniami kulturowymi, rolami rodzinnymi lub potrzebami zdrowotnymi.

Pomimo tych wielu przeszkód, centra innowacji i odporności pokazują, co jest możliwe. Programy prowadzone przez organizacje pozarządowe, międzykulturowe inicjatywy edukacyjne, usługi uwzględniające traumę i sieci wsparcia oparte na społeczności mogą stworzyć bardziej inkluzywne środowisko. Zajmowanie się niuansami potrzeb różnych grup poprzez elastyczne ścieżki kształcenia zawodowego, ukierunkowaną naukę języka i holistyczne wsparcie specyficzne dla rodziny lub płci zapewnia obiecującą drogę do skutecznej, zrównoważonej integracji. Ostatecznie tylko poprzez uznanie i reagowanie na czynniki społeczne, ekonomiczne, kulturowe i psychologiczne opisane tutaj, Grecja i jej partnerzy mogą zapewnić prawdziwie sprawiedliwą i inkluzywną przyszłość dla uchodźców i migrantów.

Oczekiwania i codzienne problemy kadry kształcenia zawodowego w kontekście procesu integracji migrantów/uchodźców.

Pracownicy placówek kształcenia i szkolenia zawodowego (VET) w Grecji odgrywają kluczową rolę w integracji uczniów będących uchodźcami i migrantami. Zadaniem tych edukatorów i trenerów jest dostarczanie umiejętności i kompetencji istotnych dla rynku, a także radzenie sobie z różnorodnymi wyzwaniami językowymi, kulturowymi i psychospołecznymi w swoich klasach. Ich praca wykracza daleko poza konwencjonalną pedagogikę; wielu z nich pełni funkcję mediatorów kulturowych, nieformalnych doradców i osób ułatwiających codzienne rozwiązywanie problemów uczniów niezaznajomionych z lokalnymi normami i systemami.

W tym rozdziale omówiono ewoluujące **oczekiwania** stawiane personelowi VET, rzucając światło na **codzienne naciski i frustracje**, które pojawiają się, gdy ramy instytucjonalne, alokacje funduszy i możliwości rozwoju zawodowego nie spełniają realiów na miejscu. Opierając się na obserwacjach z pierwszej ręki i istniejących badaniach, poniższe sekcje ilustrują, w jaki sposób bariery administracyjne, brak szkoleń w zakresie nauczania uwzględniającego traumę i potrzeba umiejętności komunikacji międzykulturowej mogą przytłoczyć nawet najbardziej zaangażowanych edukatorów. Jednocześnie rozdział ten podkreśla, w jaki sposób innowacyjne, oparte na współpracy podejścia, często prowadzone przez nauczycieli, mogą znacząco wpłynąć na wspieranie uczniów będących uchodźcami i migrantami w rozwoju w środowisku zawodowym.

Analizując te **codzienne problemy** przez pryzmat doświadczeń kadry kształcenia zawodowego, rozumiemy, w jaki sposób wyzwania systemowe ujawniają się w klasach i warsztatach oraz, co najważniejsze, w jaki sposób można im sprostać za pomocą ukierunkowanej polityki, alokacji zasobów i rozwoju zawodowego.

Role i obowiązki kadry VET w edukacji uchodźców

Pracownicy placówek kształcenia i szkolenia zawodowego (VET) zajmują kluczową pozycję w życiu uchodźców i migrantów, którzy dostosowują się do nowych środowisk społecznych, kulturowych i zawodowych. Podczas gdy ich głównym zadaniem jest nauczanie umiejętności i kompetencji ukierunkowanych na pracę, ich role często wykraczają poza tradycyjne granice pedagogiczne w praktyce. W tej sekcji zbadano wieloaspektowe obowiązki, jakie edukatorzy, trenerzy i administratorzy VET ponoszą podczas pracy z uczniami-uchodźcami, podkreślając złożoność i niuanse wspierania uczniów, którzy stają w obliczu wyzwań językowych, kulturowych i psychospołecznych.

Tradycyjne obowiązki pedagogiczne

Dostarczanie programów nauczania zawodowego

Podstawowe instrukcje techniczne : Pracownicy VET przekazują specjalistyczne umiejętności praktyczne, takie jak stolarstwo, fryzjerstwo, wsparcie IT, sztuka kulinarna lub gościnność, które mogą szybko przygotować uczniów do rynku pracy. Dla uczniów będących uchodźcami opanowanie tych kompetencji może być szybką ścieżką do niezależności finansowej i integracji społecznej.

Bieżąca ocena : Ocenianie postępów uczniów, przeprowadzanie testów i udzielanie informacji zwrotnych są nieodłączną częścią nauczania. Jednak konwencjonalne metody oceny mogą wymagać dostosowania, aby uwzględnić różne poziomy wcześniejszej edukacji i biegłości językowej uczniów będących uchodźcami.

Adaptacja programu nauczania

Zróżnicowane materiały edukacyjne : Instruktorzy VET często muszą dostosowywać lub tworzyć zasoby dydaktyczne dostosowane do różnych poziomów umiejętności czytania i pisania oraz środowisk językowych. Może to oznaczać korzystanie z większej liczby pomocy wizualnych, demonstracji i uproszczonych materiałów informacyjnych w celu zapewnienia zrozumienia.

Elastyczny harmonogram : Niektórzy uchodźcy/migranci łączą poszukiwanie pracy, spotkania prawne i obowiązki rodzinne. Personel VET musi uwzględniać te

ograniczenia, oferując elastyczne godziny zajęć lub modułowe ścieżki edukacyjne, które nie będą karane za nieregularne uczestnictwo.

Wsparcie językowe i mediacja kulturowa

Podstawowe rusztowanie lingwistyczne

Podstawowe szkolenie językowe : W wielu instytucjach VET nauczyciele oferują improwizowane wsparcie językowe w języku greckim (i okazjonalnie angielskim) podczas lekcji lub w oddzielnych sesjach. Nawet minimalne umiejętności językowe mogą poprawić bezpieczeństwo, wydajność pracy i interakcje społeczne podczas warsztatów praktycznych.

Korzystanie z narzędzi tłumaczeniowych i asystentów dwujęzycznych : W miarę możliwości personel VET współpracuje z asystentami nauczania dwujęzycznego lub polega na narzędziach do tłumaczeń online w celu natychmiastowej komunikacji. Jednak zasoby te nie zawsze są dostępne lub wystarczające, co oznacza, że nauczyciele często muszą opracowywać kreatywne strategie, aby przezwyciężyć luki językowe.

Orientacja kulturowa

Poruszanie się po normach w miejscu pracy : Uczący się uchodźcy mogą nie znać lokalnych przepisów prawa pracy, etykiety w miejscu pracy ani oczekiwań dotyczących obsługi klienta. Instruktorzy VET często wkraczają, aby wyjaśnić podstawowe normy kulturowe i standardy zawodowe, od punktualności po dress code i style komunikacji, aby uczniowie mogli skutecznie dostosować się do greckiego środowiska pracy.

Budowanie zaufania i empatii : Wielu uchodźców doświadczyło traumy i przesiedlenia, co prowadzi do nieufności wobec nieznanych instytucji. Tworząc inkluzywną, pełną szacunku atmosferę w klasie i poznając kulturowe pochodzenie swoich uczniów, personel VET może pomóc w budowaniu poczucia przynależności i motywacji do nauki.

Role psychospołeczne i duszpasterskie

Wsparcie emocjonalne i nieformalne doradztwo

Bezpieczne środowiska edukacyjne : Uczniowie uchodźcy mogą wykazywać niepokój, stres lub wycofanie się w klasie, wynikające z traumatycznych doświadczeń lub ciągłej niepewności co do ich statusu prawnego. Nauczyciele VET często działają jako pierwsi reagujący, zapewniając poczucie bezpieczeństwa, słuchając obaw i kierując uczniów do profesjonalnych usług w razie potrzeby.

Mentoring i motywacja : Wielu nowicjuszy zmaga się z niską samooceną, zwłaszcza jeśli doświadczyli wielu niepowodzeń lub stygmatyzacji. Poprzez pozytywne wzmocnienie i indywidualną uwagę, personel VET może pielęgnować odporność i pomagać uczniom w wizualizacji namacalnych celów zawodowych.

Współpraca z Służbami Społecznymi i organizacjami pozarządowymi

Holistyczne wsparcie : Skuteczna edukacja uchodźców często wymaga podejścia multidyscyplinarnego, obejmującego opiekę zdrowotną, pomoc prawną, mieszkalność i wsparcie zdrowia psychicznego. Pracownicy VET mogą

współpracować z organizacjami pozarządowymi, pracownikami socjalnymi lub służbami miejskimi, aby zapewnić uczniom kompleksową pomoc.

Polecenia i orędownictwo : W niektórych przypadkach nauczyciele orędują w imieniu swoich uczniów, pisząc listy polecające lub łącząc ich z lokalnymi firmami w celu odbycia stażu lub zatrudnienia. Te działania są niezbędne do zniwelowania luki między szkoleniem a możliwościami w świecie rzeczywistym.

Wdrażanie administracji i polityki

Zapisy i dokumentacja

Złożone procesy przyjąć : Uczniom będącym uchodźcami często brakuje standardowych dokumentów, takich jak dowód wcześniejszego wykształcenia, ważne dowody osobiste lub akty urodzenia. Administratorzy i nauczyciele VET pomagają poruszać się po protokołach zapisów, współpracując z władzami, weryfikując dokumentację azylową lub ułatwiając alternatywne ścieżki przyjęcia.

Zgodność z wymogami finansowania i sprawozdawczości : Niektóre programy VET dla uchodźców opierają się na finansowaniu UE lub organizacji pozarządowych, co często wymaga skrupulatnego prowadzenia dokumentacji i śledzenia postępów. Nauczyciele mogą spędzać dużo czasu na wypełnianiu tych obowiązków administracyjnych, zapewniając, że obecność uczniów, nabywanie umiejętności i wyniki są dokładnie dokumentowane.

Wdrażanie wytycznych rządowych lub UE

Ewoluujący krajobraz polityczny : Polityki migracyjne i integracyjne są często kształtowane przez ustawodawstwo krajowe i dyrektywy UE. Aby odpowiednio dostosować działania dydaktyczne i wspierające uczniów, personel VET musi być na bieżąco z takimi zmianami i rozumieć kryteria kwalifikowalności, protokoły sprawozdawcze lub nowe inicjatywy integracyjne.

Ochrona prywatności i danych : Praca z wrażliwymi populacjami wymaga większej uwagi na ochronę danych i poufność. Obejmuje to przestrzeganie standardów etycznych podczas udostępniania danych osobowych uczniów będących uchodźcami stronom zewnętrznym.

Zaangażowanie społeczności i współpraca interesariuszy

Łączenie instytucji kształcenia zawodowego i społeczności lokalnych

Uświadomienie i uwrażliwienie : Nauczyciele mogą organizować dni otwarte, warsztaty lub wystawy projektów, aby edukować członków lokalnej społeczności na temat potencjału i osiągnięć uczniów będących uchodźcami. Podkreślanie historii sukcesu może pomóc zmienić negatywne stereotypy i zademonstrować społeczną wartość inkluzyjnego kształcenia zawodowego.

Partnerstwa pracodawców : Programy VET często polegają na lokalnych firmach w zakresie staży, praktyk i miejsc pracy. Wspieranie pozytywnych relacji z pracodawcami, orędownie za rozsądnymi udogodnieniami i prezentowanie korzyści z zatrudniania absolwentów uchodźców stają się integralnymi częściami roli personelu VET.

Współpraca międzynarodowa

Wymiana wiedzy : Poprzez program Erasmus+ lub podobne programy instytucje kształcenia zawodowego oraz nauczyciele współpracują transgranicznie, aby wymieniać się najlepszymi praktykami i opracowywać innowacyjne programy nauczania dostosowane do różnych środowisk migracyjnych.

Dyplomacja kulturalna : W niektórych przypadkach inicjatywy VET służą jako mikrokosmosy wymiany międzykulturowej. Nauczyciele uczą się i przyczyniają się do globalnych wysiłków na rzecz poprawy integracji uchodźców poprzez udział w międzynarodowych projektach lub wizytach studyjnych.

Równoważenie wielu obowiązków

Wymagania stawiane personelowi VET mogą być zarówno satysfakcjonujące, jak i przytłaczające. Z jednej strony są świadkami transformacyjnej mocy szkoleń umiejętności w pomaganiu uchodźcom w odbudowie ich życia. Z drugiej strony borykają się z ograniczeniami czasowymi, ograniczonymi zasobami, barierami językowymi i często niewystarczającym rozwojem zawodowym w zakresie kompetencji międzykulturowych lub nauczania uwzględniającego traumę. Zrównoważenie tych obowiązków wymaga znacznej elastyczności, poświęcenia i odporności emocjonalnej.

Niemniej jednak rozszerzona rola edukatorów VET jest coraz częściej uznawana za kluczowy czynnik udanej integracji. Łącząc nauczanie techniczne z orientacją kulturową, wsparciem psychospołecznym i zaangażowaniem interesariuszy, instytucje VET mogą stać się prawdziwymi centrami wzmocnienia pozycji uchodźców. Zapewnienie pracownikom dostępu do niezbędnych szkoleń, zasobów i sieci współpracy ma kluczowe znaczenie dla podtrzymania tych wysiłków i uwolnienia potencjału uchodźców i migrantów, którzy wnoszą różnorodne doświadczenia i talenty do społeczności i rynku pracy w Grecji.

Wyzwania w zakresie kompetencji kulturowych i komunikacji międzykulturowej

Ponieważ uchodźcy i migranci wnoszą do klas zawodowych szereg języków, norm kulturowych i tradycji religijnych, kadra VET musi poruszać się w dynamicznej interakcji wartości, oczekiwań i stylów komunikacji. Oprócz barier językowych subtelne różnice w założeniach kulturowych, mowie ciała i hierarchiach społecznych mogą prowadzić do nieporozumień, które utrudniają skuteczną naukę. W tej sekcji omówiono te wyzwania w zakresie komunikacji międzykulturowej, znaczenie kompetencji kulturowych i praktyczne strategie wspierania inkluzyjnego środowiska.

Bariery językowe i style komunikacji

Klasy wielojęzyczne

Różnorodne pochodzenie językowe : W jednej klasie VET uczniowie mogą mówić po arabsku, persku, pasztuńsku, somalijsku, francusku lub w innych językach. Podczas gdy grecki pozostaje podstawowym środkiem nauczania, nauczyciele często muszą uciekać się do mieszanki gestów, wizualizacji lub pomocy dwujęzycznych, aby zapewnić zrozumienie.

Różne podejścia do nauki : Niektóre kultury preferują metody oparte na wykładach, skoncentrowane na nauczycielu, podczas gdy inne kładą nacisk na interaktywne i wspólne uczenie się. Przystosowanie się do nowego stylu lub tempa może dezorientować uczniów przyzwyczajonych do odrębnych tradycji edukacyjnych.

Poleganie na tłumaczach ustnych i pisemnych

Ograniczone zasoby : Na miejscu jest duże zapotrzebowanie na tłumaczy i tłumaczy pisemnych. Wolontariusze lub koledzy ze znajomością dwóch języków mogą pomagać nieformalnie, ale różne poziomy dokładności i profesjonalizmu mogą utrudniać jasną komunikację.

Obawy o poufność : Wrażliwe dyskusje, takie jak te dotyczące traumy, problemów rodzinnych lub statusu prawnego, wymagają zaufanych tłumaczy przeszkolonych w zakresie poufności i etyki. Bez nich uchodźcy mogą być niechętni do dzielenia się krytycznymi informacjami.

Poruszanie się po kulturowych założeniach i oczekiwaniach

Różne normy grzeczności i szacunku

Wskazówki niewerbalne : Kontakt wzrokowy, przestrzeń osobista i gesty mają różne konotacje w różnych kulturach. Na przykład to, co może być postrzegane jako uprzejmość w jednej kulturze, może być postrzegane jako wycofanie się lub brak szacunku w innej.

Hierarchia i status : W niektórych kulturach nauczyciele są postrzegani jako absolutne autorytety, co prowadzi do minimalnego udziału uczniów lub niechęci do kwestionowania instrukcji. Z drugiej strony uchodźcy mogą uznać za wyzwanie dostosowanie się do norm klasowych w kulturach, które zachęcają do otwartego dialogu.

Role płciowe w przestrzeniach edukacyjnych

Klasy mieszane : Uczniowie z konserwatywnym pochodzeniem mogą wahać się przed swobodną interakcją w grupach mieszanych płciowo. Może to objawiać się niechęcią do angażowania się w zajęcia grupowe, ograniczając możliwości uczenia się od rówieśników i ćwiczenia języka.

Interakcje nauczyciel-uczeń : Kobiety pracujące w szkolnictwie zawodowym mogą spotykać się z oporem lub sceptycyzmem ze strony uczniów nieprzyzwyczajonych do kobiecych autorytetów, co wymaga ostrożnego wyznaczania granic i komunikacji uwzględniającej różnice kulturowe.

Znaczenie kompetencji kulturowych

Budowanie zaufania i relacji

Empatia i aktywne słuchanie : uznając kulturowe pochodzenie uczniów i ich osobiste historie, edukatorzy tworzą pełną szacunku przestrzeń, w której uchodźcy czują się bezpiecznie, aby wyrazić siebie. To zaufanie może radykalnie poprawić frekwencję, motywację i wyniki nauczania.

Potwierdzenie tożsamości kulturowej : Włączanie tradycji, świąt i preferencji kulinarnych uczniów do zajęć lub dyskusji w ramach kształcenia zawodowego może być wyrazem szacunku dla ich dziedzictwa, czyniąc proces uczenia się bardziej angażującym i istotnym.

Szkolenia dla nauczycieli i ciągły rozwój zawodowy

Warsztaty międzykulturowe : Specjalistyczne programy szkoleniowe z zakresu komunikacji międzykulturowej, rozwiązywania konfliktów i pedagogiki inkluzywnej mogą wyposażyć kadrę kształcenia zawodowego w umiejętności pozwalające na skuteczne radzenie sobie z różnicami kulturowymi.

Mentoring i wymiana rówieśnicza : Nauczyciele korzystają z dzielenia się najlepszymi praktykami z kolegami, którzy mają doświadczenie w pracy z różnymi klasami. Regularne spotkania personelu lub fora internetowe umożliwiają wymianę planów lekcji, historii sukcesu i porad dotyczących rozwiązywania problemów.

Strategie pokonywania barier w komunikacji międzykulturowej

Podejścia do nauki opartej na współpracy

Projekty grupowe i nauczanie rówieśnicze : Zadania wykonywane w małych grupach mogą sprzyjać interakcji między uczniami o różnym pochodzeniu językowym i kulturowym, zachęcając ich do pomagania sobie nawzajem podczas ćwiczenia języka greckiego lub innych powszechnie znanych języków.

Metody wizualne i praktyczne : Pokazy, infografiki, odgrywanie ról i ćwiczenia praktyczne zmniejszają konieczność korzystania z tekstu pisanego, dzięki czemu lekcje są dostępne dla uczniów o ograniczonej znajomości języka lub umiejętności czytania i pisanie.

Wykorzystanie mediatorów kulturowych

Niwelowanie różnic społecznych : Mediatorzy kulturowi (często sami uchodźcy lub dwujęzyczni członkowie społeczności) mogą pełnić rolę łączników między personelem kształcenia zawodowego a osobami uczącymi się, wyjaśniając normy kulturowe, łagodząc nieporozumienia i kierując rozwiązywaniem konfliktów.

Zorganizowane warsztaty : Sesje prowadzone przez mediatorów kulturowych na temat oczekiwań w miejscu pracy, norm płciowych i lokalnych przepisów mogą ułatwić uczniom przystosowanie się do greckiego społeczeństwa, a jednocześnie pomóc nauczycielom zrozumieć perspektywy ich uczniów.

Polityka komunikacji włączającej

Jasne wytyczne dotyczące klasy : Ustalanie wspólnych norm dotyczących szacunku, punktualności i uczestnictwa może zapobiec nieporozumieniom kulturowym. Zaangażowanie uczniów w rozwijanie tych norm zachęca do poczucia własności i wzajemnej odpowiedzialności.

Mechanizmy informacji zwrotnej : Regularne zbieranie opinii od studentów za pomocą ankiet, skrzynek na sugestie lub nieformalnych rozmów może pomóc w zidentyfikowaniu obszarów nieporozumień i wprowadzeniu zmian w kursie.

Korzyści płynące z kulturowo kompetentnego środowiska kształcenia zawodowego

Zwiększone zaangażowanie uczniów

Kiedy uchodźcy czują się szanowani i rozumiani, chętniej uczęszczają na zajęcia, biorą udział w zajęciach praktycznych i współpracują z rówieśnikami. Prowadzi to do lepszego nabywania umiejętności i silniejszej motywacji do ukończenia szkolenia.

Zmniejszenie konfliktów i nieporozumień

Pracownicy VET mogą minimalizować napięcia w klasie, proaktywnie zajmując się różnicami kulturowymi i zapewniając ustrukturyzowane sposoby rozwiązywania sporów. Bardziej płynne środowisko uczenia się wspiera również rozwój zaufania i spójności społecznej wśród uczniów.

Długoterminowa zdolność do zatrudnienia

Praktyczne umiejętności komunikacji międzykulturowej przygotowują uczniów będących uchodźcami do pracy, w której wchodzi w interakcje z różnymi współpracownikami, klientami i przełożonymi. Poprzez modelowanie profesjonalnej komunikacji w klasie, kadra VET pomaga uczniom budować kompetencje cenione przez pracodawców w Grecji i poza nią.

Kompetencje kulturowe to coś więcej niż opcjonalny zestaw umiejętności dla edukatorów VET pracujących z uczniami będącymi uchodźcami i migrantami, to podstawowy element skutecznego nauczania i uczenia się. Poprzez doskonalenie strategii komunikacji międzykulturowej, dostosowywanie metod pedagogicznych i tworzenie przyjaznych, inkluzywnych przestrzeni, kadra VET może znacznie poprawić doświadczenia edukacyjne uczniów i utorować drogę do udanej integracji z rynkiem pracy i szerszym greckim społeczeństwem. Wymaga to stałego zaangażowania w rozwój zawodowy, wsparcia instytucjonalnego i partnerskich relacji z tłumaczami, mediatorami kulturowymi i organizacjami społecznymi. Ostatecznie ekosystem VET o kompetencjach kulturowych przynosi korzyści nie tylko uchodźcom i migrantom, ale także wspiera innowacyjne, empatyczne środowiska edukacyjne, które wzbogacają wszystkich uczestników.

Barier administracyjne i polityczne

Podczas gdy sukces integracji uchodźców w placówkach kształcenia i szkolenia zawodowego (VET) często zależy od zaangażowania i pomysłowości poszczególnych instruktorów, szersze **środowisko administracyjne i polityczne** w znacznym stopniu kształtuje to, co jest wykonalne. Od niepewności finansowania po sprzeczne przepisy, personel VET musi poruszać się po skomplikowanej sieci barier systemowych, które mogą utrudniać skuteczne nauczanie i wsparcie uczniów. Ta sekcja bada główne wyzwania administracyjne edukatorów i instytucji, podkreślając potrzebę spójnych polityk i usprawnionych procesów.

Fragmentaryczne zarządzanie i nakładanie się polityk

Wiele władz i ministerstw

Wspólne obowiązki : W Grecji obowiązki związane z integracją uchodźców i migrantów są podzielone między kilka ministerstw, od Ministerstwa Migracji i Azylu po Ministerstwo Edukacji i Spraw Religijnych oraz od Ministerstwa Pracy po lokalne

władze miejskie. Chociaż każde z nich ma swoją rolę, brak ujednoliconych ram polityki często pozostawia personel VET bez jasnych wytycznych lub struktur wsparcia.

Luki w koordynacji : Sprzeczne cele i niespójne harmonogramy między tymi organami mogą powodować sprzeczne wymagania dla programów VET. Na przykład jedno ministerstwo może naciskać na szybką integrację rynku pracy, podczas gdy inne kładzie nacisk na naukę języka przed jakąkolwiek specjalizacją zawodową. Te niespójności powodują zamieszanie i powolne procesy decyzyjne.

Niespójna implementacja lokalna

Zróznicowana polityka regionalna : Stopień elastyczności i wsparcia dla uchodźców w programach VET może się znacznie różnić między ośrodkami miejskimi i regionami wiejskimi lub między gminami. W niektórych miejscach władze lokalne aktywnie współpracują z organizacjami pozarządowymi, aby ułatwić naukę języków lub praktyki; w innych miejscach może im brakować zasobów lub woli politycznej.

Opóźnienia administracyjne : Procedury składania wniosków o finansowanie, zatwierdzenia programów lub umowy partnerskie mogą zostać wydłużone, pozostawiając instruktorów VET w zawieszeniu. Opóźnienia zakłócają również postępy uczniów, ponieważ kluczowe kroki, takie jak zapisanie się na kurs lub odbycie stażu, są powiązane z autoryzacjami biurokratycznymi.

Złożone struktury finansowania i ograniczenia zasobów

Poleganie na zewnętrznym finansowaniu

Dotacje UE i organizacji pozarządowych: Wiele programów ukierunkowanych na integrację opiera się w dużej mierze na krótkoterminowych dotacjach z Unii Europejskiej, fundacji filantropijnych lub międzynarodowych organizacji pozarządowych. Chociaż dotacje te mogą dać impuls innowacyjnym projektom, często mają ścisłe wymagania dotyczące sprawozdawczości i ustalone daty zakończenia. Ten brak długoterminowej ciągłości może skutkować zmniejszeniem lub zamknięciem udanych programów po zakończeniu cykli dotacji.

Wahania budżetów : Nawet jeśli dostępne są fundusze, mogą nie być one przydzielane w przewidywalny sposób. Zmiany priorytetów politycznych lub warunków ekonomicznych mogą prowadzić do nagłych cięć lub realokacji, co wywiera presję na personel VET, aby robił więcej przy mniejszych zasobach.

Instytucje o niedofinansowanych zasobach

Ograniczona obsada kadrowa : Centra kształcenia zawodowego rzadko mają wystarczająco dużo oddanego personelu, takiego jak wyspecjalizowani nauczyciele języków, mediatorzy międzykulturowi i asystenci administracyjni, aby odpowiednio obsłużyć rosnącą liczbę uczniów będących uchodźcami. Ten niedobór zmusza istniejący personel do przyjmowania wielu ról, zwiększając wypalenie zawodowe i obniżając ogólną jakość programu.

Niewystarczające obiekty i wyposażenie : Praktyczne szkolenie zawodowe wymaga dobrze wyposażonych warsztatów, sal lekcyjnych i środków bezpieczeństwa. Ograniczenia budżetowe mogą utrudniać niezbędne modernizacje, pozostawiając

nauczycieli z przestarzałymi narzędziami lub niewystarczającymi materiałami do kompleksowych lekcji praktycznych.

Złożoność biurokratyczna dla uczniów będących uchodźcami

Wymagania dotyczące dokumentacji

Niejasne kryteria kwalifikowalności : Chociaż uchodźcy i osoby ubiegające się o azyl mają zasadniczo prawo dostępu do programów kształcenia zawodowego, często napotykają na przeszkody administracyjne, takie jak konieczność okazania oficjalnego dokumentu tożsamości, potwierdzenia adresu lub uznawanych dyplomów, których uzyskanie lub weryfikacja może być trudna.

Procedury rezydencji i azylu : Przedłużone procedury azylowe i częste relokacje (między obozami, miastami na kontynencie, a nawet różnymi państwami UE) mogą zakłócić możliwość zapisywania się i ukończenia kursów zawodowych przez uczniów. Pracownicy VET próbują znaleźć dokumenty lub ponownie zapisać uczniów, którzy zostali nagle przeniesieni do nowej lokalizacji.

Uznanie wcześniejszej nauki

Walidacja poświadczeń : Uchodźcy posiadający umiejętności zawodowe lub certyfikaty zawodowe z kraju ojczystego często mają trudności z ich formalnym uznaniem w Grecji. Proces ten może być długotrwały, kosztowny lub biurokratycznie niejasny, zmuszając uczniów do zaczynania od zera.

Wpływ na umiejscowienie : Bez uznanych referencji, uczniowie mogą zostać umieszczeni na niewłaściwych poziomach umiejętności, marnując czas uczniów i instruktorów. To niedopasowanie może prowadzić do frustracji lub rezygnacji, ponieważ przekwalifikowani uczniowie tracą motywację lub niedokwalifikowani czują się przytłoczeni.

Zmieniające się środowiska polityczne i niepewność prawna

Częste zmiany polityki

Poprawki legislacyjne : W odpowiedzi na zmieniającą się presję migracyjną lub dyrektywy na szczeblu UE władze greckie okresowo dokonują rewizji przepisów i regulacji dotyczących azylu, dostępu do rynku pracy i uprawnień edukacyjnych. Te nagłe zmiany mogą unieważnić istniejące protokoły lub wymagać od personelu VET szybkiego dostosowania planów lekcji, kryteriów zapisów lub struktur kursów.

Niejasne wytyczne dotyczące wdrażania : Nawet gdy wprowadzane są nowe zasady, oficjalne wytyczne dla nauczycieli pierwszej linii mogą pozostawać w tyle. Brak aktualnych informacji sprawia, że instytucje VET ryzykują nieumyślnym naruszeniem wymogów prawnych lub nieoferowaniem wymaganych usług.

Niepewność statusu prawnego

Tymczasowe zezwolenia i odnowienia : Status prawny studentów może zmieniać się wielokrotnie (osoba ubiegająca się o azyl, uznany uchodźca, ochrona uzupełniająca itp.), każdy z nich ma inne prawa i obowiązki w zakresie działań edukacyjnych i

związanych z pracą. Śledzenie tych zmian i zapewnianie zgodności powoduje obciążenia administracyjne.

Lęk przed deportacją : Uczniowie, którzy boją się deportacji lub których wnioski o azyl zostały odrzucone, mogą zrezygnować z programów kształcenia zawodowego lub całkowicie ich unikać, co zmniejsza ich szanse na zdobycie nowych umiejętności i ustabilizowanie swojej przyszłości.

Wpływ na nauczycieli i administratorów VET

Napięcie emocjonalne i zawodowe

Czasochłonna biurokratyczna praca : Nauczyciele i administratorzy mogą spędzać niezwykle dużo czasu na zarządzaniu formularzami, koordynacji z różnymi agencjami rządowymi i rozwiązywaniu problemów biurokratycznych w imieniu swoich uczniów.

Przeciążenie pracą : Wielu nauczycieli uważa, że obowiązki administracyjne, takie jak generowanie raportów, przestrzeganie przepisów dotyczących dotacji i dokumentowanie uczniów, pochłaniają czas, który woleliby poświęcić na nauczanie, instruktaż i przygotowywanie lekcji.

Brak jasności polityki lub szkoleń

Potrzeba jasnych dyrektyw : personel VET polega na aktualnych, dokładnych informacjach o prawach uchodźców, sposobach finansowania i zmianach regulacyjnych. Niejasności mogą prowadzić do niespójnego lub nieprawidłowego stosowania zasad, co negatywnie wpływa na uczniów.

Niedobór rozwoju zawodowego : Podczas gdy istnieją warsztaty na temat komunikacji międzykulturowej lub nauczania uwzględniającego traumę, niewiele programów szkoleniowych koncentruje się konkretnie na poruszaniu się po administracyjnych i politycznych aspektach edukacji uchodźców. W rezultacie edukatorzy uczą się metodą prób i błędów, ryzykując wypalenie i wysoką rotację.

Strategie pokonywania przeszkód administracyjnych

Harmonizacja polityki i jasne wytyczne

Współpraca międzyresortowa : Wspólne komisje lub zespoły zadaniowe pomiędzy właściwymi ministerstwami (edukacji, migracji, pracy itp.) mogą tworzyć ujednolicone strategie i redukować sprzeczne zadania instytucji kształcenia i szkolenia zawodowego.

Standaryzowane protokoły : przejrzyste, usprawnione listy kontrolne i wytyczne dotyczące rejestracji uchodźców, obsługi dokumentów i przydzielania funduszy mogą zminimalizować zamieszanie na poziomie instytucjonalnym.

Zrównoważone modele finansowania

Wieloletnie zobowiązania : Zachęcanie UE i innych darczyńców do długoterminowego wsparcia pozwoliłoby programom kształcenia i szkolenia zawodowego na planowanie i wprowadzanie innowacji bez obaw o nagłe przerwanie finansowania.

Zachęty oparte na wynikach : Uzależnienie części finansowania od mierzalnych wyników, takich jak utrzymanie studentów, wskaźniki ukończenia studiów lub zatrudnienie, może zmotywować instytucje do udoskonalenia swoich podejść bez ryzyka całkowitego załamania finansowego po zakończeniu cyklu przyznawania dotacji.

Wsparcie administracyjne i szkolenia

Oddany personel : Przydzielenie lub zatrudnienie koordynatorów administracyjnych, którzy specjalizują się w zarządzaniu dokumentacją, polityką i finansowaniem związanym z uchodźcami, pomaga nauczycielom skupić się na nauczaniu.

Rozwój zawodowy : Oferowanie szkoleń na temat aktualizacji zasad, przepływu dokumentacji i najlepszych praktyk współpracy z agencjami rządowymi może zwiększyć pewność siebie i kompetencje personelu.

Wykorzystanie technologii

Portale internetowe : Cyfrowe systemy służące do rejestracji, śledzenia obecności i weryfikacji uprawnień mogą ograniczyć ilość dokumentów, przyspieszyć procesy i zapewnić spójność danych we wszystkich ministerstwach.

Platformy wymiany informacji : Utworzenie scentralizowanej bazy danych przepisów, formularzy i terminów mogłoby umożliwić nauczycielom szybki dostęp do wiarygodnych informacji, co poprawiłoby zgodność z przepisami i planowanie.

Bariery administracyjne i polityczne, z którymi borykają się pracownicy VET w Grecji, tworzą złożoną mozaikę, która wymaga kreatywności i odporności. Sprzeczne przepisy, niepewne strumienie finansowania i uciążliwe biurokracje często rozciągają czas i zasoby edukatorów do granic możliwości, zagrażając ciągłości i jakości programów zawodowych ukierunkowanych na uchodźców. Jednak te wyzwania nie są nie do pokonania. Dzięki bardziej wyraźnym ramom politycznym, bardziej niezawodnym mechanizmom finansowania i dedykowanemu wsparciu administracyjnemu instytucje VET mogłyby skuteczniej realizować swój mandat, ostatecznie umożliwiając uczącym się uchodźcom i migrantom rozwijanie cennych umiejętności i wnoszenie znaczącego wkładu w greckie społeczeństwo. Wspieranie współpracy między organami rządowymi, usprawnianie procedur i inwestowanie w budowanie potencjału dla edukatorów pierwszej linii to kluczowe kroki w celu osiągnięcia bardziej spójnego, niezawodnego systemu integracji.

Systemy wsparcia i potrzeby rozwoju zawodowego

Pracownicy placówek kształcenia i szkolenia zawodowego (VET), którzy pracują z uczniami będącymi uchodźcami i migrantami, działają pod ogromną presją, łącząc konwencjonalne obowiązki nauczycielskie z ułatwieniami kulturowymi, mentoringiem psychospołecznym i orędownictwem administracyjnym. Aby ci edukatorzy odnieśli sukces (a ich uczniowie mogli się rozwijać), niezbędne są solidne systemy wsparcia i ukierunkowane możliwości rozwoju zawodowego. W tej sekcji omówiono wieloaspektowe rodzaje pomocy, jakiej wymaga personel VET, badając, w jaki sposób szkolenia, współpraca rówieśnicza i wsparcie instytucjonalne mogą wzmocnić odporność i skuteczność w klasie.

Szkolenia w zakresie kompetencji międzykulturowych i pedagogiki uwzględniającej traumę

Świadomość i wrażliwość międzykulturowa

Ramy kulturowe : Nauczyciele VET potrzebują solidnego oparcia na tym, jak normy kulturowe, wartości i style komunikacji różnią się w kontekstach globalnych. Warsztaty dotyczące kompetencji międzykulturowych mogą wspierać empatię, zmniejszać nieświadome uprzedzenia i umożliwiać nauczycielom tworzenie lekcji inkluzywnych.

Ćwiczenia z autorefleksji : Narzędzia do samooceny, odgrywanie ról i dyskusje grupowe pomagają nauczycielom rozpoznawać ich założenia kulturowe, uprzedzenia lub ślepe punkty. Dzięki uznaniu tych czynników nauczyciele mogą lepiej poruszać się po niuansach kulturowych w klasie.

Metody nauczania uwzględniające traumę

Rozpoznawanie oznak traumy : Wielu uczniów będących uchodźcami doświadczyło konfliktu, przesiedlenia lub rozdzielenia z rodziną. Nauczyciele powinni zostać przeszkoleni w zakresie rozpoznawania wskaźników stresu pourazowego, lęku lub depresji i rozumienia, w jaki sposób mogą one objawiać się w zachowaniu uczniów (np. wycofanie, agresja, trudności z koncentracją).

Strategie klasowe : Pedagogika uwzględniająca traumę kładzie nacisk na tworzenie bezpiecznych, wspierających środowisk edukacyjnych. Techniki obejmują ustalanie przewidywalnych rutyn klasowych, używanie języka nieaktywującego i oferowanie prywatnych odpraw dla uczniów w stresie.

Ciągły rozwój zawodowy

Krótkie kursy i certyfikaty : Wielu nauczycieli korzysta ze zorganizowanych programów oferowanych przez uniwersytety, ośrodki kształcenia nauczycieli lub organizacje pozarządowe, dotyczących nauki drugiego języka, rozwiązywania konfliktów i edukacji w zakresie praw człowieka.

Opcje kształcenia online i mieszanego : Biorąc pod uwagę ograniczenia czasowe, elastyczny rozwój zawodowy (webinaria, kursy online i wspólne fora cyfrowe) pozwala nauczycielom podnosić kwalifikacje zgodnie z własnym harmonogramem.

Mentoring, współpraca rówieśnicza i tworzenie sieci kontaktów

Programy mentoringu rówieśniczego

Porady ekspertów : Łączenie nowych lub mniej doświadczonych edukatorów z mentorami, którzy pracowali intensywnie z populacjami uchodźców i migrantów, może przyspieszyć rozwój umiejętności i budowanie pewności siebie. Mentorzy mogą oferować obserwacje w klasie, informacje zwrotne w czasie rzeczywistym i dzielenie się zasobami.

Wsparcie emocjonalne : Nauczanie uczniów będących uchodźcami może być emocjonalnie obciążające. Posiadanie mentora rówieśniczego, który omawia wyzwania, wymyśla rozwiązania i zapewnia wsparcie moralne, zmniejsza izolację i wypalenie.

Společności uczenia się zawodowego (PLC)

Wymiana wiedzy : regularne spotkania lub fora internetowe, na których pracownicy VET dzielą się planami lekcji, innowacyjnymi narzędziami nauczania i najlepszymi

praktykami, zachęcają do zbiorowego rozwiązywania problemów. Nauczyciele mogą wspólnie projektować programy nauczania odpowiednie pod względem kulturowym lub dostosowywać materiały do użytku wielojęzycznego.

Projekty współpracy : PLC mogą wspierać wspólne inicjatywy, takie jak organizowanie wydarzeń międzykulturowych, zapraszanie gości lub rozwijanie bibliotek zasobów współdzielonych. Ten duch współpracy podnosi jakość nauczania i modeluje współpracę dla studentów.

Konferencje i seminaria

Możliwości nawiązywania kontaktów : Krajowe lub regionalne konferencje na temat edukacji dorosłych, integracji uchodźców lub multikulturalizmu pozwalają personelowi VET na nawiązywanie kontaktów z rówieśnikami z innych instytucji, organizacji pozarządowych i organów rządowych. Wydarzenia te pomagają im być na bieżąco ze zmianami w polityce, nowymi badaniami i innowacyjnymi metodami nauczania.

Współpraca transgraniczna : Dzięki platformom takim jak Erasmus+ nauczyciele mogą uczestniczyć w międzynarodowych warsztatach lub wymianach kadry, zdobywając wiedzę na temat tego, jak inne kraje europejskie radzą sobie z podobnymi wyzwaniami związanymi z integracją.

Wsparcie instytucjonalne i organizacyjne

Wsparcie administracyjne i jasne wytyczne

Zmniejszone obciążenie biurokratyczne : Dedykowany personel administracyjny, który zajmuje się dokumentacją i wnioskami o dofinansowanie oraz współpracuje z agencjami rządowymi, daje nauczycielom swobodę skupienia się na pedagogice. Bez tego wsparcia edukatorzy ryzykują wypaleniem i obniżeniem jakości nauczania.

Spójna polityka : Jasne zasady instytucjonalne dotyczące rekrutacji uchodźców, wymogów językowych i środków integracji społecznej zmniejszają niejasności wśród personelu i gwarantują spójną obsługę studentów.

Wystarczające zasoby i udogodnienia

Materiały dydaktyczne : Udostępnianie dwujęzycznych słowników, pomocy wizualnych i technologii (np. tabletów lub projektorów) pomaga w tworzeniu dynamicznych, inkluzywnych środowisk edukacyjnych.

Bezpieczne i wyposażone przestrzenie warsztatowe : Praktyczne szkolenie zawodowe wymaga dobrze utrzymanych narzędzi i sprzętu bezpieczeństwa. Gdy instytucje inwestują w nowoczesny sprzęt, instruktorzy mogą właściwie nauczać praktycznych umiejętności.

Koordynacja z interesariuszami zewnętrznymi

Partnerstwa z organizacjami pozarządowymi : ścisła współpraca z organizacjami pozarządowymi oferującymi pomoc prawną, wsparcie psychospołeczne lub schronienie umożliwia personelowi kształcenia zawodowego kierowanie uczniów potrzebujących pomocy wykraczającej poza zakres zajęć w klasie.

Lokalne firmy : Silne relacje z lokalnymi pracodawcami mogą skutkować stażami, praktykami lub miejscami pracy dla absolwentów będących uchodźcami, co zwiększy ich pewność siebie i szanse na zatrudnienie.

Dobre samopoczucie emocjonalne i dbanie o siebie dla nauczycieli

Zarządzanie stresem i zapobieganie wypaleniu zawodowemu

Warsztaty dobrego samopoczucia : Placówki mogą oferować sesje zarządzania stresem, doradztwo lub programy uważności dostosowane specjalnie do nauczycieli zmagających się z wtórnymi traumami i dużymi wymaganiami emocjonalnymi.

Narzędzia do autorefleksji : prowadzenie dziennika, spotkania w grupach rówieśniczych i ćwiczenia relaksacyjne pomagają nauczycielom radzić sobie z trudnymi sytuacjami w klasie i zachować równowagę emocjonalną.

Wyraźne granice między życiem zawodowym i osobistym

Odprężenie po zajęciach : Wyznaczenie konkretnych godzin na zajęcie się sprawami administracyjnymi lub odpowiedź na wiadomości studentów może zapobiec przytłoczeniu po godzinach.

Dostęp do zasobów zdrowia psychicznego : Nauczyciele powinni mieć możliwość konsultacji z psychologami lub programami wsparcia pracowników, gdy czują się niespokojni lub przeciążeni pracą, co pozwoli im zachować odporność i skuteczność.

Przykłady efektywnych modeli wsparcia

Ustrukturyzowane programy kształcenia nauczycieli

Specjalistyczna certyfikacja : Niektóre instytucje współpracują z uniwersytetami lub szkołami kształcącymi nauczycieli w celu opracowania ścieżek certyfikacji w zakresie edukacji uchodźców lub kompetencji międzykulturowych. To formalne uznanie podnosi morale i wiarygodność zawodową.

Warstwowy mentoring : Większe centra VET czasami przyjmują wielopoziomowy system mentoringu, w którym starsi nauczyciele prowadzą średniozaawansowanych edukatorów, którzy są mentorami nowicjuszy. Ten system dystrybuuje wiedzę specjalistyczną i buduje wspierającą kulturę wewnętrzną.

Centra zasobów społeczności

Centralizowane biblioteki zasobów : Biblioteki fizyczne lub cyfrowe z pomocami dydaktycznymi, planami lekcji i materiałami wrażliwymi kulturowo przynoszą korzyści wszystkim członkom personelu. Rotacyjny system aktualizacji materiałów sprawia, że treści są świeże i istotne.

Lokalni wolontariusze : Gdy zapotrzebowanie przekracza możliwości instytucji, współpraca z organizacjami wolontariackimi może zapewnić dodatkowych asystentów, tłumaczy lub doradców.

Wymiana i współpraca międzynarodowa

Erasmus+ i projekty transnarodowe : Udział w programach finansowanych przez UE pozwala kadrze VET zapoznać się z udanymi praktykami z innych krajów. Projekty współpracy często przynoszą nowe moduły nauczania, międzykulturowe wymiany studentów i publikowane zestawy narzędzi najlepszych praktyk.

Platformy wymiany wirtualnej : internetowe społeczności praktyków, takie jak te prowadzone przez EPALE (Elektroniczną Platformę Kształcenia Dorosłych w Europie), umożliwiają nauczycielom kształcenia zawodowego rozwiązywanie problemów i dzielenie się innowacyjnymi podejściami z kolegami w całej Europie.

Solidne systemy wsparcia są kołem ratunkowym dla personelu VET na styku edukacji i integracji uchodźców. Ukierunkowany rozwój zawodowy w zakresie komunikacji międzykulturowej i pedagogiki uwzględniającej traumę pomaga edukatorom skutecznie docierać do uczniów o różnym pochodzeniu i złożonych doświadczeniach życiowych. Sieci mentoringowe i współpracujące społeczności praktyki zmniejszają izolację, promując zbiorową wiedzę specjalistyczną i ciągłe doskonalenie. Równie ważne jest wsparcie ze strony przywództwa instytucjonalnego i dobrze skoordynowanych ram administracyjnych, zapewniając nauczycielom zasoby, zasady i partnerstwa, których potrzebują, aby odnieść sukces.

Ostatecznie dobrze wspierany, profesjonalnie przygotowany korpus edukatorów VET poprawia wyniki dla uczniów będących uchodźcami i podnosi jakość i inkluzywność całego systemu szkolenia zawodowego. Inwestowanie w te systemy wsparcia i ścieżki rozwoju zawodowego jest niezbędne do budowania bardziej spójnych, wzmocnionych i gotowych na przyszłość instytucji VET w Grecji.

Wniosek

Pracownicy VET w Grecji pełnią wiele nakładających się na siebie ról w integrowaniu uczniów będących uchodźcami i migrantami. Oprócz podstawowego mandatu nauczania umiejętności istotnych dla pracy, często pełnią funkcję mediatorów kulturowych, nieformalnych doradców i rzeczników w złożonym systemie edukacyjnym i administracyjnym. Te rozszerzone obowiązki pojawiają się w kontekście **barier językowych**, **niuansów kulturowych** i **wyzwań na poziomie polityki**, które mogą utrudniać skuteczne nauczanie i uczenie się, jeśli nie zostaną rozwiązane.

Jednak doświadczenia przedstawione w tym rozdziale pokazują również głęboki wpływ, jaki może mieć personel VET, gdy istnieją **odpowiednie systemy wsparcia** i **możliwości rozwoju zawodowego**. Szkolenie w zakresie kompetencji międzykulturowych i podejść uwzględniających traumę może pomóc nauczycielom reagować na zróżnicowane potrzeby uczniów i tworzyć bardziej inkluzywne, angażujące środowisko w klasie. Jednocześnie sieci mentoringowe, współpraca rówieśnicza i ścisła koordynacja z organizacjami pozarządowymi i interesariuszami społeczności wzmacniają zdolność nauczycieli do zapewniania holistycznego wsparcia, pomagając uczniom będącym uchodźcami i migrantami poruszać się po wszystkim, od procedur rekrutacyjnych po ścieżki kariery.

Równie ważne jest rozwiązywanie barier administracyjnych i politycznych. Usprawnione procesy, zrównoważone finansowanie i jasne wskazówki instytucjonalne pozwalają profesjonalistom VET skupić się na pedagogice, a nie na czasochłonnej dokumentacji. Ostatecznie ten rozdział podkreśla prostą, ale potężną prawdę: **edukatorzy VET mogą przekształcić klasy zawodowe w bramy do integracji społecznej i przyszłego sukcesu dzięki odpowiednim narzędziom i zasobom.**

Aktualne potrzeby, oczekiwania i trudności nauczycieli zawodowych pracujących z dziećmi uchodźców.

Nauczyciele kształcenia zawodowego (VET) zajmują wyjątkowo trudną pozycję w greckiej edukacji. Zadaniem nauczycieli jest przekazywanie umiejętności istotnych dla rynku pracy różnorodnym grupom uczniów, a oni napotykają dodatkowe trudności podczas pracy z dziećmi uchodźców, które mogą wносить do klasy różnorodne, często skomplikowane historie edukacyjne, różne poziomy umiejętności czytania i pisania oraz wyjątkowe potrzeby psychologiczne lub społeczno-kulturowe. Wyzwania te wymagają zwinnych strategii nauczania, specjalistycznego szkolenia i solidnego wsparcia instytucjonalnego. Niniejszy rozdział oferuje dogłębną analizę pilnych potrzeb, codziennych oczekiwań i uporczywych przeszkód, z którymi edukatorzy VET mierzą się w swojej misji kierowania uczniami uchodźców w stronę sukcesu zawodowego i osobistego.

Podejścia pedagogiczne i adaptacja programów nauczania

Zróżnicowane nauczanie i elastyczny program nauczania

Klasy wielopoziomowe : Dzieci uchodźców wchodzi do programów VET z różnym wykształceniem, niektóre przerwały naukę lub nie ukończyły formalnej edukacji. Z kolei inne mogą mieć zaawansowane umiejętności akademickie w swoich ojczystych językach. Nauczyciele muszą jednocześnie projektować plany lekcji dostosowane do tych zróżnicowanych poziomów zaawansowania.

Praktyczna nauka: Ponieważ wielu uczniów będących uchodźcami może mieć trudności z teoretycznymi koncepcjami w nowym języku, instruktorzy VET często polegają na pomocy wizualnej, demonstracjach i zajęciach praktycznych. Te metody mogą być bardziej angażujące i dostępne niż plany lekcji z dużą ilością tekstu.

Materiały edukacyjne kontekstualizowane

Wrażliwość kulturowa : Włączanie odniesień kulturowych i przykładów istotnych dla doświadczeń uczniów pomaga przezwyciężyć luki w zrozumieniu. Na przykład zadania zawodowe lub studia przypadków można dostosować tak, aby odzwierciedlały sytuacje znane uczniom-uchodźcom (np. praktyki rolnicze na małą skalę, jeśli uczniowie pochodzą z obszarów wiejskich lub odniesienia do powszechnych zawodów w ich krajach ojczystych).

Tłumaczenie treści technicznych : Kluczowe terminy zawodowe często muszą być tłumaczone na języki ojczyste uczniów lub przedstawiane za pośrednictwem dwujęzycznych słowników. Jednak nauczyciele muszą również pamiętać o wielu językach, którymi posługują się uczniowie-uchodźcy, co utrudnia tworzenie wielojęzycznych zasobów.

Bieżąca ocena i informacja zwrotna

Techniki oceny kształtującej : regularne kontrole, quizy lub rozmowy jeden na jeden pomagają nauczycielom zrozumieć, czy uczniowie przyswajają materiał nauczania. Dostosowanie tych ocen do populacji o niskim poziomie umiejętności czytania i pisania lub zróżnicowanych językowo jest ciągłym wyzwaniem.

Pętla informacji zwrotnej z uczniami : Udzielanie konstruktywnej, kulturowo wrażliwej informacji zwrotnej może zwiększyć poczucie własnej wartości uczniów i wyjaśnić nieporozumienia. Nauczyciele często potrzebują szkolenia, aby zapewnić, że wkład jest zarówno motywujący, jak i dostępny językowo.

Pokonywanie barier językowych i luk edukacyjnych

Intensywne wsparcie językowe

Podstawy języka greckiego jako fundament : Opanowanie podstaw języka greckiego jest kluczem do integracji akademickiej i społecznej. Nauczyciele VET mogą nieformalnie uczyć podstaw języka lub współpracować ze specjalistycznymi instruktorami językowymi, ale wiele programów nie ma dedykowanego komponentu językowego dostosowanego do programu nauczania zawodowego.

Zajęcia uzupełniające z języka : Niektóre szkoły i organizacje pozarządowe oferują dodatkowe wsparcie językowe po regularnych godzinach lekcyjnych. Choć są one korzystne, w tych sesjach może być niewielu uczestników, jeśli transport lub opieka nad dziećmi stanowią problem.

Zniwelowanie luk w umiejętnościach czytania, pisania i liczenia

Zajęcia wyrównawcze i nadrabiające zaległości : Dzieci uchodźców z ograniczoną edukacją często potrzebują intensywnych lekcji czytania, pisania i podstawowej matematyki. Nauczyciele VET bez formalnego przeszkolenia w zakresie edukacji wyrównawczej muszą wprowadzać innowacje, projektując ćwiczenia, które integrują praktykę czytania i pisania lub liczenia z zadaniami zawodowymi (np. pomiary w stolarstwie, pisanie instrukcji gotowania).

Narzędzia do nauki cyfrowej : Aplikacje edukacyjne i platformy e-learningowe teoretycznie mogą pomóc uczniom ćwiczyć podstawowe umiejętności poza klasą. Jednak ograniczony dostęp do Internetu i brak umiejętności cyfrowych mogą ograniczać skuteczność tych narzędzi.

Zapewnienie postępu i retencji

Wyzwania motywacyjne : Uczniowie, którzy mają problemy z językiem i podstawami akademickimi, mogą szybko się zniechęcić. Nauczyciele muszą wcześniej rozpoznawać oznaki wycofania i opracowywać indywidualne strategie wsparcia, takie jak łączenie uczniów w pary z korepetytorami lub oferowanie dodatkowych sesji nauki.

Współpraca z innymi interesariuszami : Współpraca z pracownikami socjalnymi, doradcami i tłumaczami może pomóc uczniom poradzić sobie z czynnikami zewnętrznymi (np. niestabilnością mieszkaniową i zobowiązaniami rodzinnymi), które mogą utrudniać postępy w nauce i frekwencję.

Zarządzanie klasą, nauczanie uwzględniające traumę i wsparcie psychospołeczne

Strategie uwzględniające traumę

Rozpoznawanie oznak niepokoju: Dzieci uchodźców mogą wykazywać wzmożony niepokój, problemy z koncentracją lub wybuchy emocjonalne związane z przeszłymi traumatycznymi wydarzeniami. Nauczyciele potrzebują szkolenia, aby zrozumieć te zachowania jako potencjalne reakcje na traumę, a nie tylko kwestie dyscyplinarne.

Tworzenie bezpiecznych przestrzeni: projektowanie rutynowych zajęć w klasie, które oferują przewidywalność, jasne harmonogramy, spójne zasady i spokojne przejścia, może zmniejszyć stres u uczniów. Proste techniki, takie jak „kąciki wyciszające”, uspokajająca muzyka lub ćwiczenia uważności, pomagają uczniom w samoregulacji.

Zarządzanie zachowaniami i rozwiązywanie konfliktów

Różnice kulturowe w dyscyplinie : Percepcje akceptowalnego zachowania w klasie lub autorytetu mogą się różnić w zależności od kultury. Nauczyciele muszą przyjąć metody inkluzywnej dyscypliny, które szanują pochodzenie uczniów, nie naruszając porządku w klasie.

Interakcje rówieśnicze : Klasy mieszane dla uchodźców i społeczności przyjmującej mogą wzbogacać naukę, ale również prowadzić do nieporozumień lub konfliktów. Wdrażanie programów mediacji rówieśniczych lub projektów grupowych, które zachęcają do współpracy, sprzyja wzajemnemu szacunkowi.

Współpraca z profesjonalistami zdrowia psychicznego

Poradnictwo w szkole : W idealnym przypadku instytucje VET miałyby dostęp do doradców lub psychologów przeszkolonych w zakresie opieki międzykulturowej i uwzględniającej traumę, ale nie zawsze tak jest. Nauczyciele często pełnią funkcję nieformalnych powierników w kwestiach emocjonalnych zmagani uczniów, co podkreśla pilną potrzebę profesjonalnych sieci wsparcia.

Systemy skierowań : Jasne protokoły kierowania uczniów do specjalistycznych służb zdrowia psychicznego lub socjalnych, zwłaszcza w przypadkach poważnych traum lub nadużyć, mogą odciążyć nauczycieli i zagwarantować uczniom uzyskanie potrzebnej im pomocy.

Mentoring, wymiana rówieśnicza i sieci nauczycielskie

Grupy wsparcia rówieśniczego

Profesjonalne społeczności edukacyjne (PLC) : Nauczyciele VET korzystają z regularnie zaplanowanych spotkań z kolegami, którzy stają przed podobnymi wyzwaniami. Sesje te umożliwiają wymianę materiałów dydaktycznych, wskazówek dotyczących zarządzania klasą i historii sukcesów związanych z edukacją uchodźców.

Solidarność emocjonalna : Praca z uczniami z traumą lub zagrożonymi może nadwyrężyć zdrowie psychiczne nauczyciela. Grupy wsparcia rówieśniczego oferują przestrzeń do omówienia, dzielenia się strategiami radzenia sobie i potwierdzania poczucia wspólnego celu.

Programy mentoringowe

Doświadczeni edukatorzy udzielający wskazówek nowicjuszom: Doświadczeni nauczyciele szkół zawodowych lub specjaliści ds. edukacji międzykulturowej mogą pełnić rolę mentorów nowo zatrudnionych pracowników, prowadzić obserwacje zajęć i udzielać informacji zwrotnych na temat projektu lekcji.

Współpraca międzyinstytucjonalna: Partnerstwa między różnymi szkołami lub regionami pozwalają nauczycielom odwiedzać klasy innych, obserwować najlepsze praktyki i tworzyć wspólne plany lekcji. Połączenia te mogą być formalne (np. poprzez projekty Erasmus+) lub nieformalne inicjatywy lokalne.

Wymiany i szkolenia międzynarodowe

Inicjatywy Erasmus+ : Wydarzenia szkoleniowe i możliwości obserwacyjne w innych krajach UE zapoznają nauczycieli VET z innowacyjnymi modelami edukacji uchodźców. Ucząc się od rówieśników za granicą, greccy edukatorzy mogą importować świeże pomysły, dostosowywać je i ulepszać lokalne rozwiązania.

Fora i webinaria online: Ograniczenia czasowe i budżetowe mogą utrudniać podróże międzynarodowe. Zamiast tego platformy wirtualne, takie jak EPAL (Electronic Platform for Adult Learning in Europe), umożliwiają zdalną współpracę, oferując webinaria i fora dyskusyjne, na których nauczyciele mogą pozyskiwać porady od społeczności.

Wsparcie na poziomie instytucjonalnym i politycznym

Chociaż w tym rozdziale skupiono się na potrzebach i trudnościach poszczególnych nauczycieli kształcenia zawodowego, należy zauważyć, że zmiany systemowe mogą znacznie zmniejszyć obciążenia, jakie ponoszą ci nauczyciele:

Stabilne, długoterminowe finansowanie : Zapewnienie odpowiednich i przewidywalnych zasobów na szkolenia językowe, zajęcia wyrównawcze, doradztwo i materiały dydaktyczne złagodziłoby codzienne zmagania wielu nauczycieli.

Jasne wytyczne i uproszczenie biurokratyczne : Usprawnione procedury przyjęć, uznawanie kwalifikacji i dostosowanie polityki (pomiędzy Ministerstwami Edukacji, Migracji i Pracy) zmniejszają przeszkody administracyjne. Nauczyciele mogą poświęcić więcej czasu na planowanie lekcji i mentoring uczniów, gdy uwolnią się od nadmiaru dokumentacji.

Infrastruktura rozwoju zawodowego : Specjalistyczne programy kształcenia nauczycieli na szczeblu krajowym lub regionalnym, skupiające się na kompetencjach międzykulturowych, pedagogice uwzględniającej traumę i nauce języków obcych, mogą znacząco zwiększyć pewność siebie i skuteczność nauczycieli.

Wniosek

Realia nauczania dzieci uchodźców w greckich programach VET wymagają holistycznego podejścia wykraczającego poza konwencjonalne nauczanie. **Adaptacja pedagogiczna , zintegrowane wsparcie językowe i zarządzanie klasą uwzględniające traumę** są niezbędne do zaspokojenia złożonych potrzeb uczniów, którzy wnoszą różnorodne umiejętności, doświadczenia i pochodzenie emocjonalne. Ponadto **struktury mentoringu , możliwości nawiązywania kontaktów i**

orędownictwo na poziomie polityki mogą znacznie wzmocnić zdolność edukatorów do radzenia sobie z tymi wyzwaniami.

Gdy istnieje wsparcie systemowe (stabilne finansowanie, jasne procedury przyjęć, dostępny rozwój zawodowy), nauczyciele VET są lepiej przygotowani do uwolnienia potencjału każdego dziecka uchodźcy, torując drogę do sensownego zatrudnienia i włączenia społecznego. Inwestując w konkretne obszary wyróżnione w tym rozdziale, interesariusze edukacyjni mogą przekształcić klasy zawodowe w przestrzenie wzmocnienia pozycji i budowania pomostów, co ostatecznie przyniesie korzyści uczącym się uchodźcom i szerszym społecznościom, w których mieszkają.

Dostępność narzędzi, materiałów i wymiana wiedzy w zakresie najbardziej odpowiednich metod pomocy dzieciom uchodźców dla personelu i instytucji sektora kształcenia i szkolenia zawodowego.

Programy kształcenia i szkolenia zawodowego (VET) wyposażają młodych uchodźców w praktyczne umiejętności, ułatwiają im przejście na grecki rynek pracy i pielęgnują poczucie przynależności do nowych społeczności. Jednak skuteczność tych programów zależy od dostępu edukatorów do **odpowiednich narzędzi dydaktycznych**, **metodologii opartych na dowodach** i **solidnych sieci** wymiany wiedzy. W ciągu ostatniej dekady opracowano różne zasoby, od wytycznych rządowych i zestawów narzędzi dla organizacji pozarządowych po międzynarodowe projekty współpracy. Niemniej jednak luki w **dostępności, znaczeniu kulturowym i zrównoważonym rozwoju** nadal utrudniają skuteczność inicjatyw VET dla uczących się uchodźców.

W tym rozdziale przedstawiono dogłębne spojrzenie na **kluczowe kategorie zasobów**, **platformy cyfrowe i offline**, na których można je znaleźć, oraz **ramy współpracy** (w tym Erasmus+ i partnerstwa międzynarodowe) umożliwiające ciągłą innowację i dzielenie się najlepszymi praktykami. Sekcja ta zajmuje się również **stałymi wyzwaniami** w zakresie znajdowania, dostosowywania i aktualizowania materiałów, aby służyć uczniom-uchodźcom w greckich klasach VET.

Istniejące przewodniki programowe, zestawy narzędzi i materiały szkoleniowe

Wytyczne i inicjatywy wydane przez rząd

- **Zasoby dotyczące ośrodków recepcyjnych dla edukacji uchodźców (DYEP)**

Greckie Ministerstwo Edukacji i Spraw Religijnych, często współpracując z regionalnymi dyrekcjami edukacyjnymi, opracowało wytyczne i programy nauczania wspierające „Obiekty recepcyjne dla edukacji uchodźców” (DYEP). Chociaż wytyczne te są skierowane głównie do uczniów szkół podstawowych i średnich, zawierają podstawowe podejścia do nauczania języków, wsparcia psychospołecznego i integracji kulturowej, które można dostosować do kontekstów kształcenia zawodowego. Na przykład moduły dotyczące **niezbędnej nauki języka greckiego** lub **komunikacji międzykulturowej** można dostosować do warsztatów zawodowych.

- **Ramy edukacji międzykulturowej**

W ramach edukacji międzykulturowej pojawiło się kilka streszczeń polityki, ogólników ministerialnych i programów pilotażowych, wzywających greckie szkoły i ośrodki VET do promowania **szacunku dla różnorodności i inkluzywnych metod pedagogicznych**. Chociaż dokumenty te często nie zawierają szczegółowych informacji potrzebnych do praktycznego

nauczania VET, stanowią one cenne tło polityczne. Zazwyczaj kładą nacisk na naukę opartą na projektach, wrażliwość kulturową i metody angażowania rodzin migrantów, co może być istotne dla nauczycieli zawodowych chcących poszerzyć swoje umiejętności.

- **Platformy cyfrowej szkoły i e-biblioteki**

Portal Digital School Ministerstwa czasami zawiera zasoby dotyczące nauczania języków i edukacji inkluzywnej. Choć nie jest on skupiony wyłącznie na uchodźcach, nauczyciele mogą znaleźć materiały uzupełniające dotyczące nauki języka greckiego, plany lekcji dla przedmiotów technicznych i linki do szerszych strategii edukacyjnych. Niektóre zasoby mogą wymagać dostosowania, aby rozwiązać konkretne luki w nauce i wyzwania związane z traumą, z którymi boryka się młodzież uchodźcza.

Zestawy narzędzi dla organizacji pozarządowych i międzynarodowych

- **Publikacje UNHCR, IOM i UNICEF**

Agencje te opracowały różne **wielojęzyczne przewodniki, zalecenia polityczne i zestawy narzędzi psychospołecznych**, aby wspierać edukatorów pracujących z przesiedlonymi populacjami. Konkretnie przykłady obejmują podręczniki dotyczące **nauczania uwzględniającego traumę, ochrony dzieci i dialogu międzykulturowego**. Wiele z tych zasobów podkreśla rzeczywiste scenariusze z greckich kontekstów, takie jak życie w obozach recepcyjnych na wyspach lub w ośrodkach miejskich, takich jak Ateny, co czyni je bardziej istotnymi dla nauczycieli VET poszukujących materiałów dostosowanych kulturowo.

- **Greckie organizacje pozarządowe (np. Arsis, METAdrasi, Solidarity Now, Grecka Rada ds. Uchodźców)**

Lokalne organizacje pozarządowe również aktywnie zajmują się produkcją lub tłumaczeniem odpowiednich materiałów. Na przykład, skupienie METAdrasi na **usługach tłumaczeniowych** zaowocowało praktycznymi przewodnikami na temat tego, jak edukatorzy mogą skutecznie komunikować się przez bariery językowe. Organizacje takie jak Arsis i Solidarity Now, które prowadzą centra młodzieżowe, często dzielą się narzędziami do **integracji społecznej, podstawowych umiejętności życiowych i orientacji zawodowej**, komponentami, które można zintegrować z planami lekcji VET.

Wyniki projektów finansowanych przez UE

- **Partnerstwa strategiczne Erasmus+**

Liczne projekty Erasmus+ zaowocowały **zestawami narzędzi online, podręcznikami pedagogicznymi i modułami szkoleniowymi** specjalnie dostosowanymi do potrzeb uczniów będących migrantami i uchodźcami. Na przykład projekty mogą opracowywać programy nauczania krok po kroku w celu łączenia **nauki języka z budowaniem umiejętności zawodowych** w sektorach hotelarskim, budowlanym lub IT. Te zestawy narzędzi często zawierają plany lekcji, kryteria oceny i wytyczne dotyczące tworzenia partnerstw szkoła-biznes.

- **Publikacje Europejskiej Fundacji Szkoleniowej (ETF)**

Chociaż ETF koncentruje się na szerszym zakresie (obejmującym wytyczne na poziomie polityki dla krajów sąsiedztwa i rozszerzenia UE), jego raporty zawierają **przykłady najlepszych praktyk** w zakresie integracji zawodowej uchodźców. Studia przypadków ETF często szczegółowo opisują,

jak **rozpoznawać nieformalne umiejętności** , **dostosowywać program nauczania do lokalnych rynków pracy** i **tworzyć programy pomostowe** , które wypełniają luki w wykształceniu.

Moduły kształcenia nauczycieli prowadzone przez uniwersytet

- **Programy kształcenia ustawicznego i rozwoju zawodowego**

Greckie uniwersytety czasami współpracują z zagranicznymi instytucjami i oferują **certyfikowane szkolenia z pedagogiki drugiego języka, zasad uczenia się dorosłych i komunikacji międzykulturowej** . Niektóre kursy dotyczą konkretnie wyzwań edukacyjnych dzieci uchodźców i nieletnich bez opieki.

- **Badania i artykuły naukowe w otwartym dostępie**

Uniwersytety często publikują wyniki badań i oceny pilotażowe, które mogą być wskazówką dla nauczycieli w metodach **opartych na dowodach** . Chociaż te teksty akademickie mogą wymagać pewnej interpretacji, aby były gotowe do użycia w klasie, oferują one wgląd w **wyniki longitudinalne** , **motywację uczących się** i **udane modele integracji** , które mogą zainspirować nowe praktyki w instytucjach VET.

Platformy cyfrowe, internetowe społeczności praktyków i otwarte zasoby edukacyjne (OER)

Platformy krajowe i unijne

- **EPALE (Elektroniczna Platforma Edukacji Dorosłych w Europie)**

EPALE to centralny punkt, w którym edukatorzy dzielą się planami lekcji, studiami przypadków i ogłoszeniami wydarzeń dotyczącymi edukacji dorosłych, w tym szkoleń zawodowych dla migrantów i uchodźców. Użytkownicy mogą filtrować zasoby według tematu (np. umiejętności czytania i pisania, wsparcia językowego, integracji) i języka. Grecy edukatorzy , którzy dołączają do EPALE, często zgłaszają korzyści z webinarów i wpisów na blogach publikowanych przez rówieśników z całej Europy.

- **Portal Edukacji Szkolnej i eTwinning**

Chociaż te platformy są skierowane głównie do szkół, projekty eTwinning czasami obejmują ścieżki zawodowe, głównie jeśli szkoła prowadzi szkoły średnie lub zawodowe. Nauczyciele mogą znaleźć **projekty współpracy**, które integrują **wielojęzyczne zasoby**, narzędzia cyfrowe i **wymiany międzykulturowe**, wszystkie dostosowane do uczniów będących uchodźcami w VET.

Repozytoria otwartych zasobów edukacyjnych (OER)

- **Globalne platformy MOOC (Coursera, EdX , OpenLearn)**

Te platformy okazjonalnie oferują **bezpłatne lub tanie kursy** na temat edukacji uchodźców, TESOL (nauczanie języka angielskiego dla osób mówiących innymi językami) lub inkluzywne praktyki nauczania. Nauczyciele mogą lepiej przyswajać wiedzę teoretyczną i praktyczne strategie wspierania językowych i psychospołecznych potrzeb swoich uczniów.

- **Przedmiotowe OER (Otwarte Zasoby Edukacyjne) dla umiejętności zawodowych**

Internetowe repozytoria, takie jak **SkillsCommons** lub **OpenLearn Works** , zawierają samouczki i moduły do praktycznych zawodów (stolarstwo, hotelarstwo, podstawy IT itp.). Chociaż zasoby te

nie zawsze są w języku greckim lub dostosowane do kontekstów uchodźców, można je **dostosować** za pomocą kulturowo istotnych przykładów i przetłumaczonych instrukcji.

Společności praktyki online i grupy mediów społecznościowych

- **Grupy na Facebooku lub WhatsApp skierowane do nauczycieli**

W mediach społecznościowych pojawiły się społeczności oddolne, w których greccy edukatorzy wymieniają się wskazówkami, podkreślają nadchodzące sesje szkoleniowe i dzielą się osobistymi doświadczeniami w pracy z dziećmi uchodźców. Takie fora mogą być szczególnie cenne w **rozwiązywaniu problemów w czasie rzeczywistym** lub w nawiązywaniu kontaktów z osobami zasobowymi (np. tłumaczami i personelem organizacji pozarządowych).

- **Sieci profesjonalne na LinkedIn**

Greccy nauczyciele VET, którzy dołączają do międzynarodowych sieci, mogą odkryć konferencje, zaproszenia do składania wniosków o dofinansowanie i nowo opublikowane zestawy narzędzi. Grupy LinkedIn skupiające się na **integracji uchodźców**, **nauczaniu języka angielskiego jako obcego** lub **edukacji migrantów** mogą poszerzyć horyzonty zawodowe nauczycieli i wspierać transgraniczne połączenia.

Aplikacje mobilne i cyfrowe narzędzia językowe

- **Aplikacje do podstawowej terminologii greckiej i zawodowej**

Podczas gdy popularne aplikacje językowe (Duolingo , Memrise) nie skupiają się na żargonie zawodowym, pomagają nowicuszom w nauce codziennego greckiego. W ramach konkretnych projektów pilotażowych lokalni deweloperzy stworzyli specjalistyczne aplikacje lub moduły dotyczące podstawowej terminologii technicznej dla napraw samochodowych, zawodów budowlanych lub sztuki kulinarnej.

- **Pokazy wideo i kanały YouTube**

Wielu nauczycieli lub wykwalifikowanych rzemieślników zamieszcza krótkie filmy demonstracyjne w języku greckim lub z napisami, które obejmują bezpieczne korzystanie z narzędzi, metody gotowania krok po kroku lub naprawy mechaniczne. Nauczyciele mogą włączyć te filmy do planów lekcji, aby przezwyciężyć luki językowe i wizualnie wyjaśnić złożone procedury.

Braki w dostępności i trafności zasobów

Rozdrobnione i rozproszone zasoby

- **Brak centralnego repozytorium**

Chociaż istnieje wiele cennych zasobów, są one rozproszone na stronach internetowych, portalach organizacyjnych i grupach mediów społecznościowych. Nauczyciele z ograniczonym czasem mogą mieć trudności z **nawigacją** lub nawet **odkryciem** odpowiedniego materiału.

- **Różna jakość i przestarzała treść**

Niektóre zestawy narzędzi i przewodniki są tworzone w ramach **krótkoterminowego finansowania projektu** i pozostają **nieaktualizowane** po zakończeniu projektu. Inne oferują szerokie koncepcje z minimalnymi praktycznymi szczegółami, wymagając znacznej adaptacji nauczyciela.

Znaczenie kulturowe i kontekstowe

- **Ogólne skupienie europejskie**

Zestaw narzędzi opracowany na potrzeby ogólnej edukacji uchodźców w Europie może pomijać konkretne ramy polityki greckich instytucji VET, konteksty społeczno-ekonomiczne i codzienne realia. Dostosowywanie materiałów do lokalnych kontekstów, takich jak greckie prawo pracy, przepisy ministerialne lub lokalne rynki pracy, może być czasochłonne.

- **Niedoreprezentacja niektórych grup uchodźców**

Wiele istniejących zasobów zakłada przewagę arabskojęzycznych uczniów z Bliskiego Wschodu. Jednak Grecja przyjmuje również uchodźców z Afganistanu, różnych krajów afrykańskich i innych, każda społeczność wnosi odrębne niuanse językowe i kulturowe.

Niewystarczające wskazówki dotyczące wdrażania

- **Różnica między teorią a praktyką**

Chociaż niektóre materiały prezentują dogłębne teorie na temat komunikacji międzykulturowej lub pedagogiki językowej, nauczyciele często potrzebują **praktycznych planów lekcji , aktywności w klasie i realistycznych metod oceny**.

- **Niedopasowanie w formacie pedagogicznym**

Zasoby mogą zakładać dostęp do interaktywnych tablic, stabilnego Internetu lub małych grup, co nie jest gwarantowane w każdym greckim środowisku kształcenia zawodowego, szczególnie w ośrodkach opartych na obozach lub ośrodkach o ograniczonych zasobach.

Ograniczona zrównoważoność i aktualizacje

- **Cykle projektów ograniczone czasowo**

Wiele solidnych zestawów narzędzi i platform cyfrowych pochodzi z 2-3-letnich projektów finansowanych przez UE. Po zakończeniu finansowania strony internetowe mogą zostać wyłączone lub pozostać **nieobsługiwane** , szybko stając się przestarzałe.

- **Zmieniająca się demografia i potrzeby**

Wahania liczby przybywających uchodźców, ewolucja przepisów azytowych i zmienne zapotrzebowanie na siłę roboczą oznaczają, że zasoby mogą stać się **nieaktualne**, jeśli nie będą okresowo dostosowywane do współczesnych realiów.

Możliwości współpracy międzynarodowej i wsparcia Erasmus+

Ustrukturyzowane partnerstwa i programy mobilności

- **Erasmus+ Akcja kluczowa 2 (KA2)**

Projekty KA2 zachęcają do **wielostronnej współpracy** między centrami VET, organizacjami pozarządowymi i europejskimi organami politycznymi. Poprzez wspólne opracowywanie zestawów narzędzi lub testowanie podejść pilotażowych partnerzy tworzą zasoby, które rozwiązują **wspólne wyzwania** (np. niwelowanie luk językowych i umiejętnościowych), a jednocześnie **są lokalnie dostosowywalne** do greckich kontekstów.

- **Mobilność pracowników i obserwacja pracy**

Greccy nauczyciele VET mogą ubiegać się o **krótkoterminowe wyjazdy** do innych krajów UE. Będą obserwować udane modele edukacji uchodźców i wrócą ze świeżymi spostrzeżeniami, materiałami i siecią rówieśników, **wzmacniając w ten sposób krajowe praktyki**.

Tworzenie i lokalizacja zasobów międzynarodowych

- **Współtworzone programy nauczania**

Współpraca z zagranicznymi instytucjami mającymi doświadczenie w integracji migrantów (np. w Niemczech, Szwecji czy Włoszech) może zaowocować **wspólnymi modułami zawodowymi** obejmującymi strategię uczenia się drugiego języka i pedagogikę uwzględniającą traumę.

- **Tłumaczenie i adaptacja kulturowa**

Tłumaczenie istniejących materiałów na język grecki (i potencjalnie główne języki uchodźców) z wykorzystaniem przykładów kontekstowych, takich jak greckie przepisy prawa pracy lub lokalne przedsiębiorstwa, pozwala nauczycielom na bezproblemowe włączanie ich do codziennych lekcji.

Platformy i wydarzenia służące wymianie wiedzy

- **Centralne Biblioteki Internetowe**

Konsorcja Erasmus+ lub krajowe agencje edukacyjne mogłyby prowadzić **dedykowane portale internetowe**, które gromadziłyby zaktualizowane materiały, przykłady najlepszych praktyk i opinie nauczycieli. Taka platforma mogłaby obejmować **filtry według dziedziny zawodowej**, poziomów językowych i podejść uwzględniających traumę.

- **Roczne konferencje i warsztaty**

Regularne wydarzenia fizyczne lub wirtualne tworzą dedykowane fora do **prezentowania nowych narzędzi**, **ogłaszania wyników projektów** i **wspierania sieciowania rówieśniczego**. Greckie Ministerstwo Edukacji lub główne organizacje pozarządowe mogą współpracować z krajowymi agencjami Erasmus+ w celu organizowania sesji tematycznych na temat kształcenia zawodowego dla uchodźców, zapewniając ciągły cykl innowacji i udoskonaleń.

Wzmocnienie synergii lokalnej i międzynarodowej

- **Ujednolicenie wysiłków na szczeblu krajowym i unijnym**

Koordinacja między greckimi ministerstwami a organami europejskimi może ograniczyć powielanie zadań, usprawnić dokumentację i zachęcić do **wspólnych inwestycji** w udane programy pilotażowe.

- **Wzmacnianie sukcesów oddolnych**

Organizacje społecznościowe i mniejsze centra VET często generują **wysoce skuteczne zlokalizowane** materiały, takie jak dwujęzyczne słowniki lub ukierunkowane plany lekcji, które pozostają w lokalnych silosach. Współpraca międzynarodowa może **zwiększyć skalę** i udoskonalić te oddolne wysiłki, rozpowszechniając je szerzej.

Wniosek

Chociaż istnieją **znaczne zasoby**, które mogą pomóc edukatorom VET w pracy z dziećmi uchodźców, od ram rządowych i zestawów narzędzi organizacji pozarządowych po platformy cyfrowe i wyniki projektów międzynarodowych, krajobraz pozostaje **rozdrobniony i niespójnie aktualizowany**. Znalezienie odpowiedniego zasobu we właściwym czasie może być wyzwaniem dla nauczycieli zmagających się z dużym obciążeniem pracą i pilnymi potrzebami w klasie. Ponadto wiele istniejących przewodników wymaga **ulożenia**, czy to w języku, pedagogice, czy odniesieniach kontekstowych, aby były naprawdę skuteczne w greckich środowiskach VET.

Mimo to istnieją **obiecujące ścieżki naprzód**. Projekty Erasmus+ i inne partnerstwa międzynarodowe oferują możliwości **współtworzenia i wzajemnego uczenia się**, zapewniając, że nowe zasoby są kształtowane przez bezpośrednie doświadczenia w klasie i stale udoskonalane, aby dostosować się do zmieniającej się demografii uchodźców i ewoluujących wymagań rynku pracy. Inwestując w **scentralizowane repozytoria, stały rozwój zawodowy i wspólne wydarzenia wymiany wiedzy**, greckie systemy kształcenia zawodowego mogą przekształcić dzisiejsze rozproszone materiały w spójne, praktyczne zestawy narzędzi, które wzmocnią zarówno edukatorów, jak i uczniów uchodźców. Ostatecznie, zlikwidowanie tej luki w zasobach poprawi wyniki kształcenia zawodowego i ułatwi **większe włączenie społeczne i udział ekonomiczny** młodzieży uchodźców w Grecji.

Część II – Wywiady

Wstęp

W tej części raportu przedstawimy najważniejsze ustalenia z indywidualnych wywiadów pogłębionych (IDI) przeprowadzonych w Grecji z przedstawicielami sektora kształcenia i szkolenia zawodowego.

Ogólnym celem IDI było określenie szerokiego obrazu problemów migrantów/uchodźców w regionach/krajach partnerskich, aby sytuacja mogła być w pełni zrozumiana. Pomoże to zidentyfikować trudności, z którymi migranci/uchodźcy borykają się na co dzień. Dlatego łatwiej będzie zidentyfikować skuteczne środki, które można wprowadzić, aby poprawić ich sytuację, i w jakim stopniu wyniki projektu mogą pomóc w wypełnieniu tego zadania.

Cele wywiadu

Celem wywiadów było:

- Określenie rzeczywistych potrzeb i problemów migrantów/uchodźców i ich dzieci w zakresie integracji.
- Zrozumienie codziennych trudności, z jakimi borykają się migranci/uchodźcy.
- Poznanie rzeczywistych problemów i oczekiwań kadry kształcenia zawodowego dotyczące procesu integracji migrantów/uchodźców.
- Określenie bieżących potrzeb, oczekiwań i trudności nauczycieli zawodowych w pracy z dziećmi uchodźców.
- Zwiększenie dostępności narzędzi, materiałów i wymiany wiedzy w celu skutecznego pomagania dzieciom uchodźców.
- Podnoszenie świadomości na temat sytuacji migrantów/uchodźców w regionie/kraju.

Metodologia

Wywiady odbyły się 30 września 2024 r. w Larissie (Grecja) z dwoma przedstawicielami, którzy ściśle współpracują z migrantami i ich dziećmi. Podczas wywiadów, które trwały około 45 minut każdy, pracownicy VET zadali pięć pytań dotyczących kilku tematów.

Kluczowe ustalenia

1. Wyzwania integracyjne dla migrantów i uchodźców:

Respondenci wskazali, że prawdziwe potrzeby dzieci uchodźców to przede wszystkim potrzeba akceptacji nowego otoczenia, w którym się znajdują, oraz nauka języka kraju, aby mogły się komunikować i integrować ze wspólnotą.

Jak widać z odpowiedzi, ogromną trudnością jest to, że nie są zmotywowani do nauki języka greckiego i chcą opuścić Grecję tak szybko, jak to możliwe. Jednocześnie mieszkają w obozie daleko od miasta, co jeszcze bardziej oddala ich od realnej możliwości włączenia.

2. Wyzwania stojące przed personelem VET:

Respondenci wskazali, że personel VET ma trudności z dostosowaniem programów edukacyjnych dla uchodźców ze względu na brak personelu kształcenia zawodowego przeszkolonego w zakresie radzenia sobie z różnicami kulturowymi i językowymi. Istnieje również znaczny niedobór materiałów edukacyjnych dostosowanych do uchodźców.

Jak wynika z odpowiedzi, pierwszym pragnieniem pracownika pracującego z dziećmi uchodźców jest zapewnienie im poczucia akceptacji i bezpieczeństwa, pomoc w jak najszybszym nauczaniu się języka oraz zrozumieniu podstawowych elementów kultury kraju przyjmującego, aby ułatwić im codzienne życie.

Jednak fakt, że nasz kraj nie jest dla nich miejscem docelowym, lecz jedynie przejazdem do niego, obniża ich motywację do podejmowania prób z uporem i silną wolą.

3. Potrzeby i trudności nauczycieli zawodowych pracujących z dziećmi uchodźców:

Według osób udzielających wywiadu nauczyciele VET pracujący z dziećmi uchodźców muszą widzieć rezultaty w swoim szkoleniu. Ale tak nie jest, ponieważ uczniowie często nie uczęszczają na zajęcia lub nie są nimi zainteresowani.

Z tego powodu nauczyciele VET potrzebują wsparcia ze strony społeczności edukacyjnej. Jak udokumentowali uczestnicy, dobra komunikacja, dobre intencje i współistnienie wszystkich nauczycieli, którzy spotykają się z tymi uczniami, są niezbędne.

4. Dostępność narzędzi i materiałów edukacyjnych:

Z odpowiedzi personelu VET możemy wywnioskować, że istnieje potrzeba, aby personel edukował dzieci uchodźców. Uważają, że istnieje już wystarczająco dużo narzędzi i materiałów edukacyjnych, aby pomóc nauczycielowi odpowiedzieć na potrzeby konkretnych uczniów.

Jednak ich odpowiedzi wskazują, że dla nauczycieli zawsze pomocne jest nawiązywanie kontaktów i dzielenie się praktykami, które stosują, aby radzić sobie ze specyficznymi trudnościami w klasie.

5. Dodatkowe uwagi i sugestie:

Odpowiedzi obu respondentów podkreślają potrzebę szkoleń w zakresie istniejących narzędzi edukacyjnych i komunikacji nauczycielskiej.

Wniosek

Wywiady ukazują szereg złożonych problemów integracyjnych, z jakimi borykają się migranci i uchodźcy w Grecji, obejmujących kwestie edukacyjne i społeczne. Obaj przedstawiciele VET podkreślili pilną potrzebę szkoleń, lepszego wsparcia językowego i kompleksowych programów integracyjnych.

Rozwiązanie tych problemów wymaga wspólnych wysiłków z udziałem wielu interesariuszy, których celem jest wzmocnienie struktur wsparcia dla migrantów i uchodźców w Grecji.

Część III - Ankieta internetowa

W tej części raportu przedstawimy wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród personelu VET w Grecji. Ankietę online przeprowadzono (za pomocą Google Forms) w dniach od 10 do 22 października 2024 r.

Badanie miało na celu przedstawienie szerszego obrazu kwestii migrantów/uchodźców w krajach objętych projektem, aby w pełni zrozumieć sytuację.

Bardziej szczegółowo, cele były następujące:

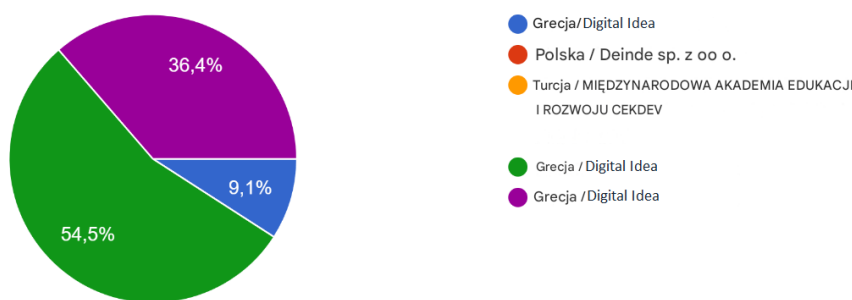
- identyfikacja rzeczywistych potrzeb i problemów migrantów/uchodźców i ich dzieci w procesie integracji.
- określenie aktualnych potrzeb, oczekiwań i trudności nauczycieli zawodowych pracujących z dziećmi uchodźców.
- podniesienie świadomości na temat sytuacji migrantów/uchodźców w regionie/kraju.

Anonimowa ankieta składała się z siedemnastu (17) pytań. W badaniu wzięło udział jedenaście (11) osób reprezentujących sektor VET w Grecji.

1. Pytanie nr 1: Z jakiego kraju wypełniasz ankietę / z jakiej instytucji otrzymałeś zaproszenie do wypełnienia ankiety?

1. Z jakiego kraju wypełniasz ankietę / z jakiej instytucji otrzymałeś zaproszenie do wypełnienia ankiety?

11 odpowiedzi

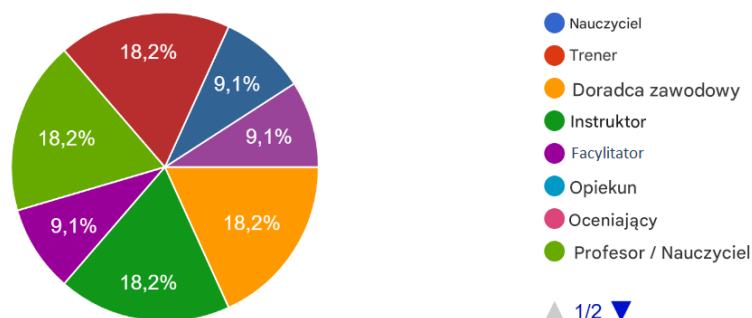
Z wykresu kołowego wynika, że wszyscy respondenci (100%) otrzymali zaproszenie do ankiety od Digital Idea w Grecji.

2. Pytanie nr 2 odnosiło się do sytuacji respondentów w sektorze kształcenia zawodowego.

2. Proszę podać najbardziej odpowiednie stanowisko zawodowe w systemie kształcenia i szkolenia zawodowego (VET)/systemie edukacji:

11 odpowiedzi

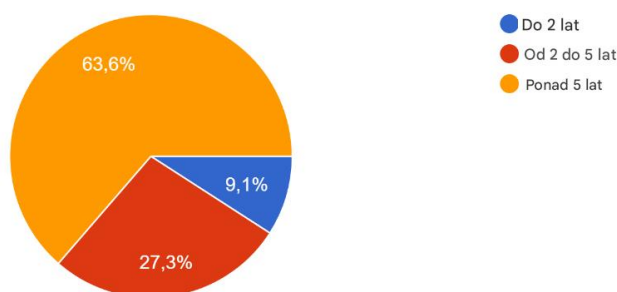

Największą grupę stanowią nauczyciele (27,9%), następnie instruktorzy, trenerzy oraz doradcy zawodowi (18,2% każdy). Kolejną grupę stanowią facylitatorzy i oceniający (9,1% każdy).

3. Pytanie nr 3: „*Jak długo pracuje Pan/Pani w sektorze kształcenia zawodowego/systemie edukacji?*”

3. Jak długo pracujesz w sektorze VET systemu edukacji?

11 odpowiedzi

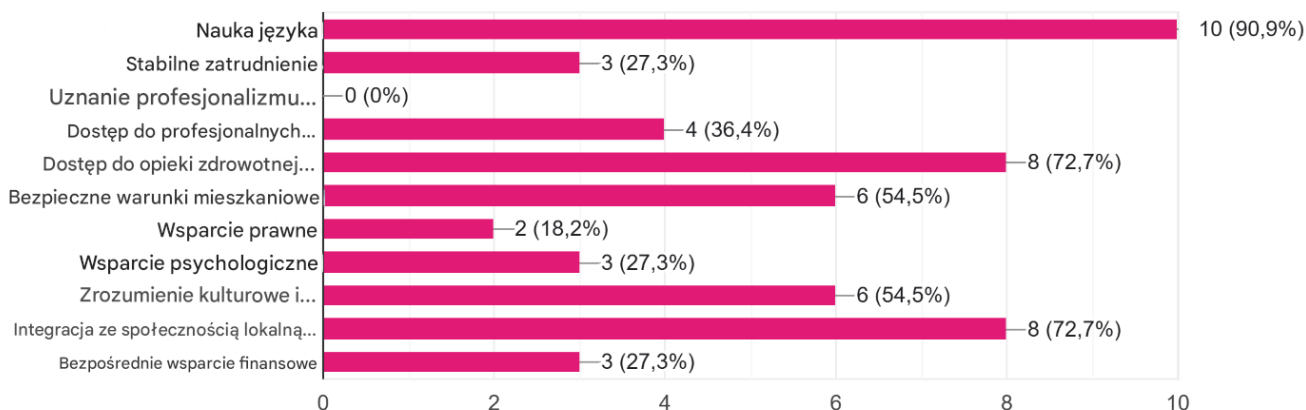
Większość respondentów (63,6%) wskazała, że pracowała w sektorze VET lub systemie edukacji przez ponad pięć lat. 27,3% respondentów miało od dwóch do pięciu lat doświadczenia w VET. Ponadto 9,1% respondentów zgłosiło, że pracuje w sektorze VET do dwóch lat.

4. Pytanie nr 4 w badaniu brzmiało: „*Jakie są Twoim zdaniem najważniejsze potrzeby dorosłych migrantów/uchodźców w procesie integracji w naszym kraju?*”

4. Jakie są według Ciebie najważniejsze potrzeby dorosłych imigrantów/uchodźców w procesie integracji w naszym kraju? Proszę wybrać maksymalnie 5 najważniejszych.

11 odpowiedzi

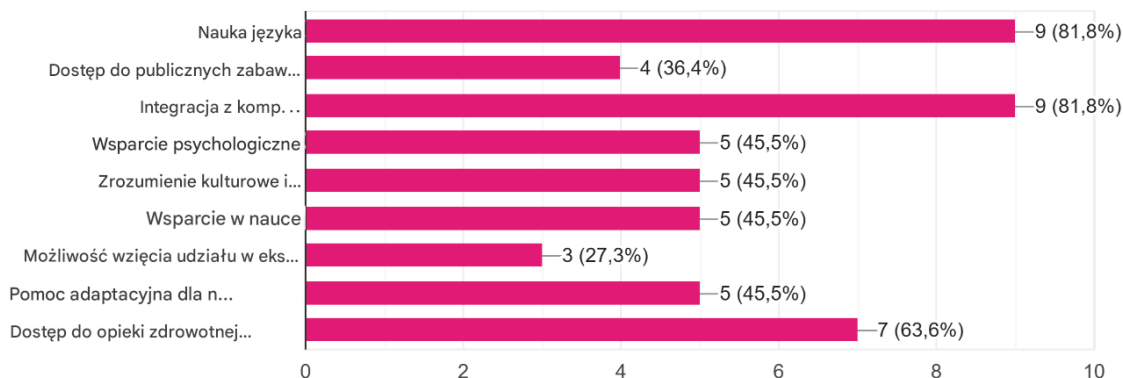

Odpowiadając na zadane pytanie, 10 respondentów wskazało, że najważniejszą potrzebą dorosłych migrantów lub uchodźców jest nauka języka greckiego. Osiem respondentów wskazało dostęp do opieki zdrowotnej i integrację ze społecznością lokalną. 6 respondentów wybrało bezpieczne warunki mieszkaniowe oraz zrozumienie i akceptację kulturową. Pozostałe odpowiedzi wskazało od 4 do 2 respondentów.

5. Następne pytanie brzmiało: „*Jakie są Twoim zdaniem najważniejsze potrzeby dzieci migrantów/uchodźców w procesie integracji w naszym kraju?*”

5. Jakie są według Ciebie najważniejsze potrzeby dzieci imigrantów/uchodźców w procesie integracji... proszę wybrać maksymalnie 5 najważniejszych.

11 odpowiedzi

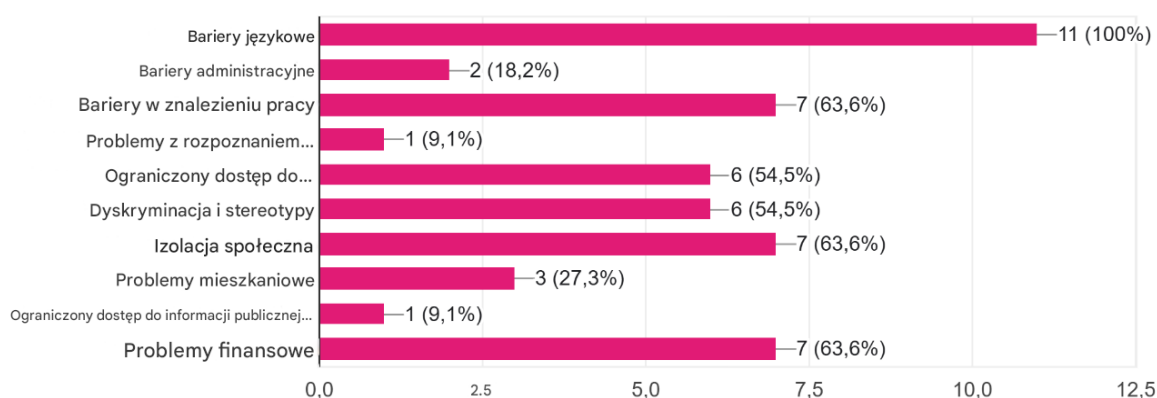

W odpowiedzi na zadane pytanie, największa liczba respondentów (9 osób) wskazała, że najistotniejszą potrzebą dzieci migrantów lub uchodźców jest nauka języka greckiego i ich integracja z rówieśnikami. Pozostałe potrzeby miały od 3 do 5 opcji.

6. Pytanie nr 6 w badaniu brzmiało: „*Jakie są Twoim zdaniem najważniejsze trudności i problemy, z jakimi borykają się dorośli imigranci/uchodźcy podczas tego procesu?*”

6. Jakie są według Ciebie główne trudności i problemy, z jakimi borykają się dorośli imigranci/uchodźcy podczas tego procesu... proszę wybrać maksymalnie 5 najważniejszych.

11 odpowiedzi

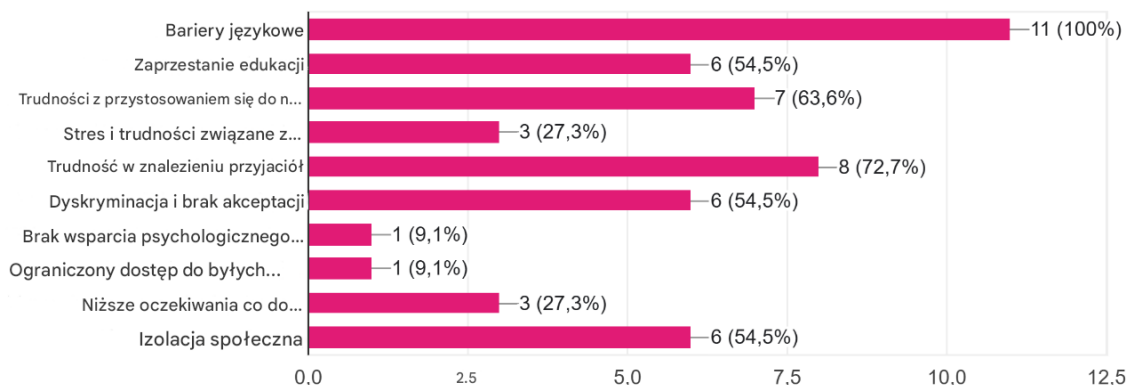
Głównymi trudnościami były bariery językowe (11 respondentów), trudności ze znalezieniem pracy, izolacja społeczna i problemy finansowe (7 respondentów).

7. W pytaniu nr 7: „*Jakie są Twoim zdaniem najważniejsze trudności i problemy, z jakimi borykają się dzieci migrantów/uchodźców w procesie integracji w naszym kraju?*”

7. Jakie są według Ciebie główne trudności i problemy, jakie napotykają dzieci migrantów/uchodźców w trakcie tego procesu... proszę wybrać maksymalnie 5 najważniejszych.

11 odpowiedzi

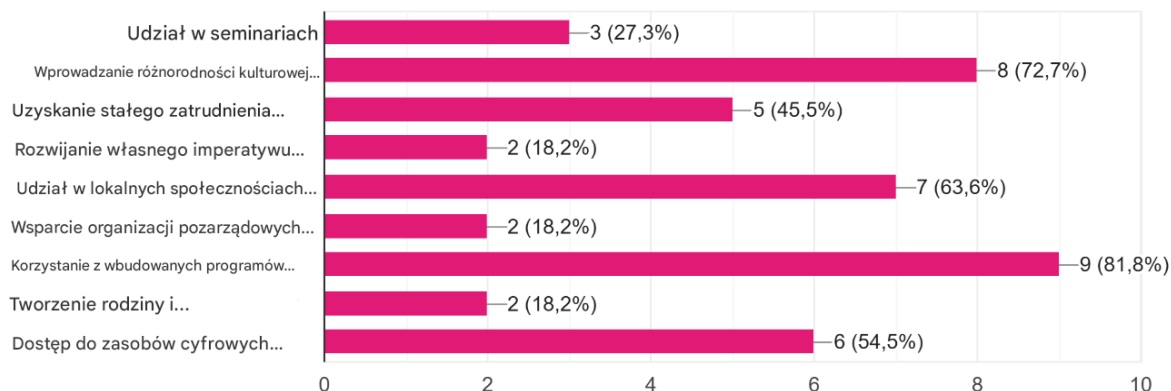

Główne trudności i problemy, z jakimi borykają się dzieci migrantów lub uchodźców w procesie integracji, wskazane przez kadrę VET: bariera językowa (11 odpowiedzi), trudności w nawiązywaniu przyjaźni (8 odpowiedzi), trudności w dostosowaniu się do nowego systemu edukacji (7 odpowiedzi).

8. Ósme pytanie brzmiało: „*Jakie są Twoim zdaniem kluczowe możliwości dla dorosłych migrantów/uchodźców w procesie integracji? w naszym kraju*”

8. Jakie są według Ciebie główne szanse dorosłych imigrantów/uchodźców w procesie integracji w naszym kraju? Proszę wybrać maksymalnie 5 najważniejszych.

11 odpowiedzi

W odpowiedzi na zadane pytanie dziewięciu respondentów wskazało, że kluczową szansą dla dorosłych migrantów lub uchodźców w procesie integracji jest korzystanie z programów integracyjnych, ośmiu respondentów wskazało na wnoszenie różnorodności kulturowej do społeczeństwa, a siedmiu wskazało na angażowanie się w lokalne inicjatywy społeczne.

9. W kolejnym kroku respondenci odpowiadali na pytanie: „Jakie są Twoim zdaniem najważniejsze możliwości dla dzieci migrantów/uchodźców w procesie integracji w naszym kraju? ”

9. Jakie są według Ciebie główne szanse dzieci imigrantów/uchodźców w procesie integracji w naszym kraju?

Proszę wybrać maksymalnie 5 najważniejszych.

11 odpowiedzi

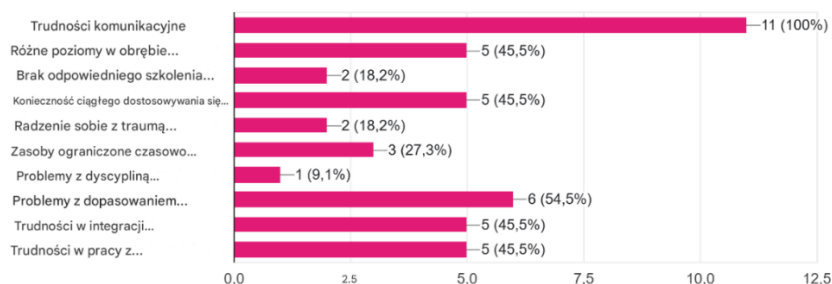
Poniżej przedstawiono odpowiedzi dotyczące kluczowych możliwości dla dzieci migrantów i uchodźców w procesie integracji w naszym kraju:

- 10 respondentów wybrało opcję Dostęp do edukacji,
- 7 osób odpowiedziało Szybka nauka lokalnego języka
- 6 respondentów wybrało integrację w zróżnicowanym środowisku oraz dostęp do zasobów cyfrowych i technologii

10. Pytanie nr 10 w ankiecie brzmiało: „Jakie są Twoim zdaniem codzienne problemy, trudności i wyzwania dla kadry edukacyjnej/szkoleniowej pracującej z dziećmi migrantów/uchodźców w procesie ich integracji w naszym kraju? ”

10. Z jakimi, Twoim zdaniem, problemami, trudnościami i wyzwaniami spotyka się na co dzień kadra pedagogiczna pracująca z...proszę wybrać maksymalnie 5 najważniejszych.

11 odpowiedzi

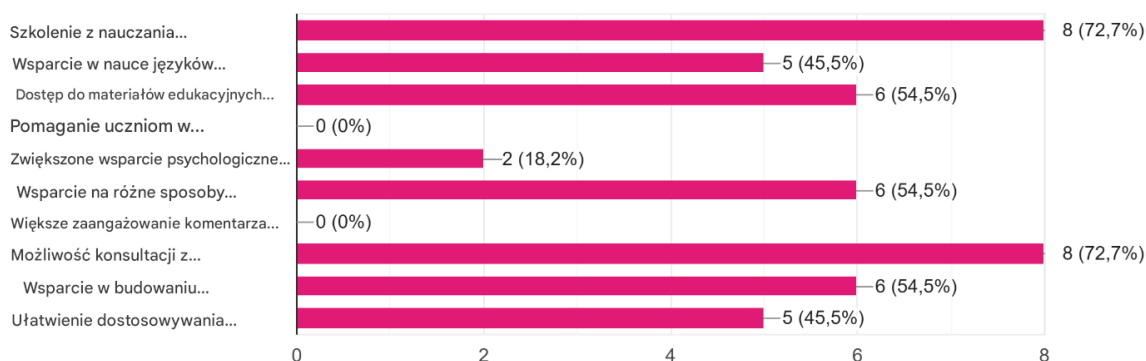
Ogromna liczba respondentów wskazała na trudności w komunikacji językowej ze studentami.

11. Jedenaste pytanie brzmiało: „*Jakie są, Twoim zdaniem, potrzeby i oczekiwania kadry edukacyjnej/szkoleniowej pracującej z dziećmi migrantów/uchodźców w zakresie ich integracji w naszym kraju?*”

11. Jakie są Państwa zdaniem potrzeby i oczekiwania kadry pedagogicznej pracującej z dziećmi imigrantów... proszę wybrać maksymalnie 5 najważniejszych.

11 odpowiedzi

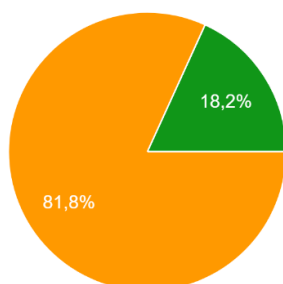

Większość respondentów wskazała, że najważniejszą potrzebą i oczekiwaniem wobec personelu szkoleniowego pracującego z dziećmi migrantów/uchodźców jest szkolenie w zakresie nauczania dzieci z różnych kultur oraz możliwość konsultacji z ekspertami ds. integracji (8 odpowiedzi).

12. Kolejne pytanie w ankiecie brzmiało: „*Jak oceniają Państwo skuteczność istniejących strategii integracyjnych stosowanych w placówkach edukacyjnych w zakresie integracji dzieci uchodźców/migrantów w naszym kraju?*”

12. Jak oceniasz skuteczność istniejących strategii włączających stosowanych w placówkach edukacyjnych dla...wybierz 1 z najbardziej trafnych odpowiedzi.

11 odpowiedzi

- Bardzo skuteczny – strategie są dobrze dopasowane i...
- Skuteczny - ale wymaga pewnych poprawek i dostosowań do pro...
- Częściowo skuteczne – niektóre aspekty są dobrze wdrożone, ale...
- Są one wdrażane prawidłowo, ale ich wpływ na włączenie dzieci...
- Nieskuteczne – obecne strategie nie uwzględniają...

81,8% ankietowanych zaznaczyło odpowiedź: „częściowo skuteczny – niektóre aspekty są dobrze realizowane, ale istnieją znaczne luki”, a 18,2% ankietowanych wskazało odpowiedź: „Są one wdrażane prawidłowo, ale ich wpływ na włączenie dzieci jest ograniczony”.

13. Pytanie nr 13 brzmiało: „Czy wsparcie oferowane przez system państwowy (np. Ministerstwo Edukacji, Kuratorium Oświaty) kadry edukacyjnej/szkoleniowej pracującej z dziećmi migrantów/uchodźców w procesie ich integracji w naszym kraju jest wystarczające i odpowiednie dla Państwa potrzeb w codziennej pracy?”

13. Jest to wsparcie, jakie Ministerstwo Edukacji oferuje kadry oświatowej pracującej z dziećmi imigrantów/uchodźców w obliczu... wybierz 1 z najbardziej trafnych odpowiedzi.

11 odpowiedzi

Największa liczba pracowników VET (54,5%) wskazała, że pewne wsparcie ze strony władz i organów edukacyjnych jest przydatne, ale brakuje szczegółowych zasobów i szkoleń w kluczowych obszarach. Zdaniem 27,3% respondentów, wsparcie jest dostępne, ale zbyt ogólne i musi być lepiej dostosowane do konkretnych sytuacji.

14. Kolejne pytanie w ankiecie brzmiało: „Czy placówka edukacyjna, w której pracujesz, oferuje wsparcie personelowi pracującemu z dziećmi uchodźców/migrantów w procesie ich integracji w naszym kraju?”

14. Placówka edukacyjna, w której pracujesz, oferuje własne wsparcie kadry pracującej z dziećmi uchodźców/z... wybierz 1 najbardziej trafną odpowiedź.

11 odpowiedzi

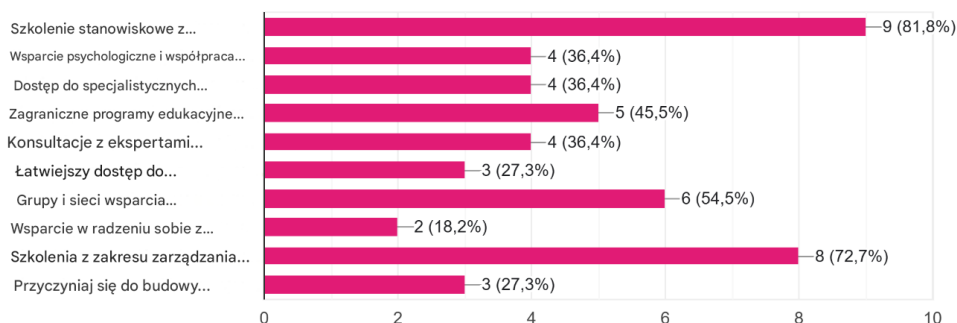

36,4% ankietowanych zaznaczyło, że wsparcie jest dostępne wyłącznie doraźnie, bez stałych programów. 27,3% zaznaczyło, że wsparcie ogranicza się do podstawowego szkolenia i zasobów, a kolejne 27,3% zaznaczyło, że wsparcie jest dostępne, ale wymaga udoskonalenia i rozszerzenia.

15. Następne pytanie, jakie respondenci otrzymali, brzmiało: „Jakie wsparcie byłoby najbardziej odpowiednie i przydatne dla kadry edukacyjnej/szkoleniowej pracującej z dziećmi migrantów/uchodźców w zakresie ich integracji w naszym kraju?”

15. Jakie wsparcie byłoby najwłaściwsze i przydatne dla kadry pedagogicznej pracującej z dziećmi migrantów/uchodźców przeciwko... proszę wybrać maksymalnie 5 najważniejszych.

11 odpowiedzi

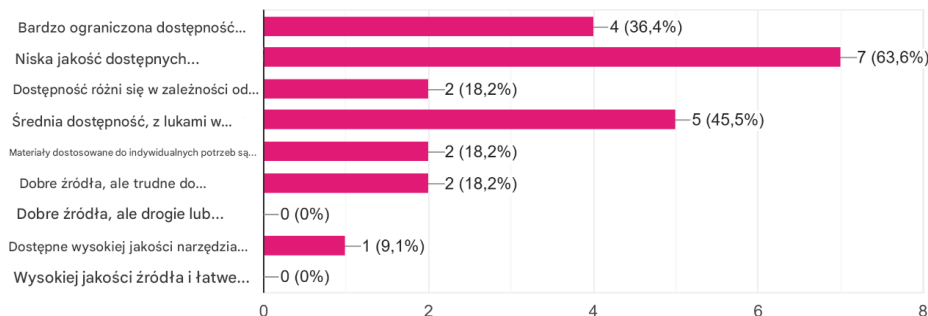

Większość respondentów z sektora kształcenia i szkolenia zawodowego (9 osób) wskazała, że najwłaściwszym i najbardziej wartościowym szkoleniem dla kadry edukacyjnej/szkoleniowej byłoby szkolenie w zakresie pracy z dziećmi z różnych kultur.

16. W ankiecie zadano następujące pytanie: „Jak oceniasz dostępność skutecznych i odpowiednich narzędzi i materiałów edukacyjnych dla personelu edukacyjnego/szkoleniowego pracującego z dziećmi migrantów/uchodźców?”

16. Jak oceniasz dostępność skutecznych i adekwatnych narzędzi i materiałów szkoleniowych dla kadry pedagogicznej... proszę wybrać maksymalnie 3 najważniejsze.

11 odpowiedzi

Największa liczba pracowników VET (7 osób) zwraca uwagę na niską jakość dostępnych narzędzi i materiałów.

17. Ostatnie pytanie było otwarte. Pracownicy VET mogli podzielić się z nami wszelkimi dodatkowymi informacjami lub spostrzeżeniami, jakie mieli.

Respondenci udzielili następujących odpowiedzi:

- Być może integracja migrantów powinna odbywać się w strukturach wielokulturowych.
- Edukacja dzieci uchodźców powinna być powiązana z całościowymi strategiami zarządzania migrantami na poziomie zapewnienia środków do życia.
- Trzeba zrobić w tym kierunku o wiele więcej.
- Należy utworzyć struktury w pełni zintegrowane.
- Powinno się zintegrować migrantów i włączyć ich do kultury greckiej szkoły.

Wnioski

- **Trwale bariery integracji uchodźców**
 - Uchodźcy często traktują Grecję jako tymczasowy punkt tranzytowy, a nie jako cel podróży, co skutkuje słabą motywacją do nauki języka greckiego lub angażowania się w długoterminową integrację.
 - Odległość fizyczna i życie w odległych obozach dodatkowo zmniejszają możliwości bezpośredniej interakcji z lokalnymi społecznościami i stałego uczestnictwa w programach kształcenia i szkolenia zawodowego.
- **Wyzwania dla personelu VET**
 - Nauczyciele szkół zawodowych zmagają się ze znacznymi brakami w zakresie szkoleń i wsparcia przy dostosowywaniu programów nauczania do potrzeb klas zróżnicowanych kulturowo i językowo.
 - Dostępność materiałów dostosowanych do potrzeb uchodźców jest nadal ograniczona, a nauczyciele często mają trudności ze znalezieniem lub dostosowaniem istniejących zasobów bez strukturalnych wskazówek lub przykładów dostosowanych do konkretnych sytuacji.
- **Potrzeba holistycznego wsparcia i współpracy**
 - Wielu uczniów będących uchodźcami zmagają się z traumą i problemami psychospołecznymi, które wymagają wrażliwego, wieloaspektowego podejścia (w tym bezpiecznego środowiska nauczania, wsparcia psycho-emocjonalnego i nauczania uwzględniającego traumę).
 - Działania integracyjne muszą wykraczać poza mury szkoły; współpraca między nauczycielami, pracownikami socjalnymi, organizacjami pozarządowymi i władzami lokalnymi jest kluczem do zbudowania solidnych sieci wsparcia.
- **Znaczenie budowania sieci nauczycielskich**
 - Pracownicy VET podkreślają wartość networkingu i dzielenia się praktyką. Dostęp do wsparcia rówieśniczego, wspólnych planów lekcji i kanałów komunikacji w czasie rzeczywistym znacznie zwiększa zdolność nauczycieli do reagowania na pojawiające się wyzwania w edukacji uchodźców.
- **Niewykorzystane narzędzia i zasoby**
 - Chociaż istnieje wiele ogólnych materiałów edukacyjnych, niewiele z nich jest dostosowanych do szczególnych potrzeb uchodźców uczących się w kontekście zawodowym, w szczególności w zakresie terminologii specyficznej dla danego zawodu, odniesień kulturowych i strategii stopniowego przyswajania języka.
 - Niespójne szkolenia nauczycieli w zakresie korzystania z tych materiałów dodatkowo utrudniają ich powszechne przyjęcie i skuteczność.

Rozdział 4 – Połączone dane z ankiet internetowych w trzech krajach partnerskich

Wstęp

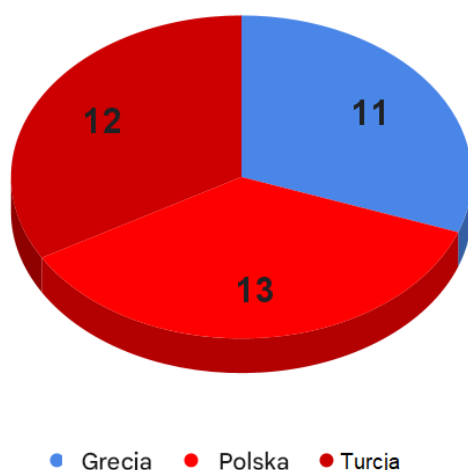
W ramach projektu zebrano 36 ankiet online od pracowników VET z trzech krajów. Pozwoliło to na zebranie znaczących danych na temat projektu.

Rozdział 4 koncentruje się na przedstawieniu najpopularniejszych odpowiedzi, które były często wybierane podczas wywiadów. To podejście podkreśla zarówno podobne, jak i różne trendy wśród respondentów z trzech krajów, oferując porównawczą perspektywę ich preferencji i opinii.

Analizując te wzorce, niniejszy rozdział ma na celu dostarczenie cennych informacji na temat wspólnych priorytetów i unikalnych różnic narodowych, co pomoże w kształtowaniu bardziej dostosowanych i skutecznych strategii projektów.

Przegląd ankiety

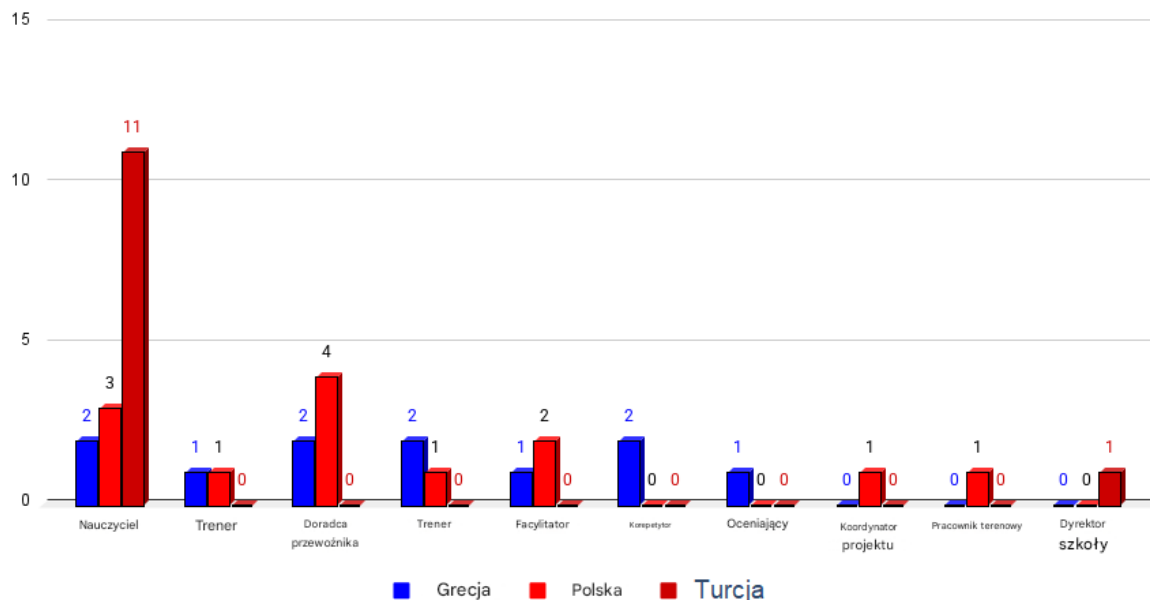
Pytanie 1 w ankiecie brzmiało: „Z jakiego kraju wypełniasz ankietę / z jakiej instytucji otrzymałeś zaproszenie do wypełnienia ankiety?”

We wszystkich trzech krajach partnerskich w badaniu wzięło udział łącznie 36 respondentów. Liczba wypełnionych ankiet online była podobna w każdym kraju, od 11 w Grecji do 13 w Polsce. Dzięki temu nie ma problemów metodologicznych z porównywaniem danych.

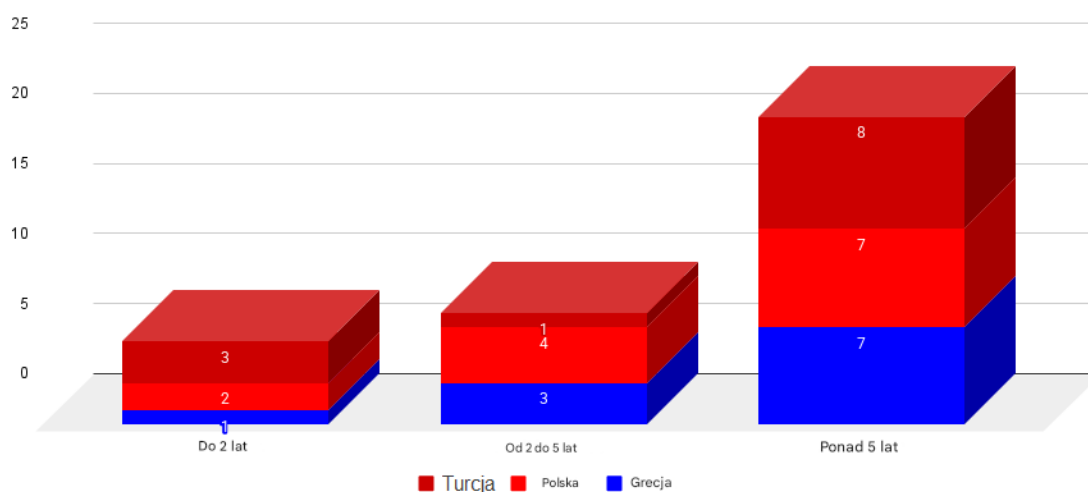

W pytaniu 2 respondenci zostali poproszeni o wskazanie swojego najbardziej odpowiedniego stanowiska zawodowego w systemie kształcenia i szkolenia zawodowego (VET)/edukacji.

Jak widać na wykresie, dominującym zawodem wśród ankietowanych był nauczyciel, następnie doradca zawodowy, trener i animator kariery.

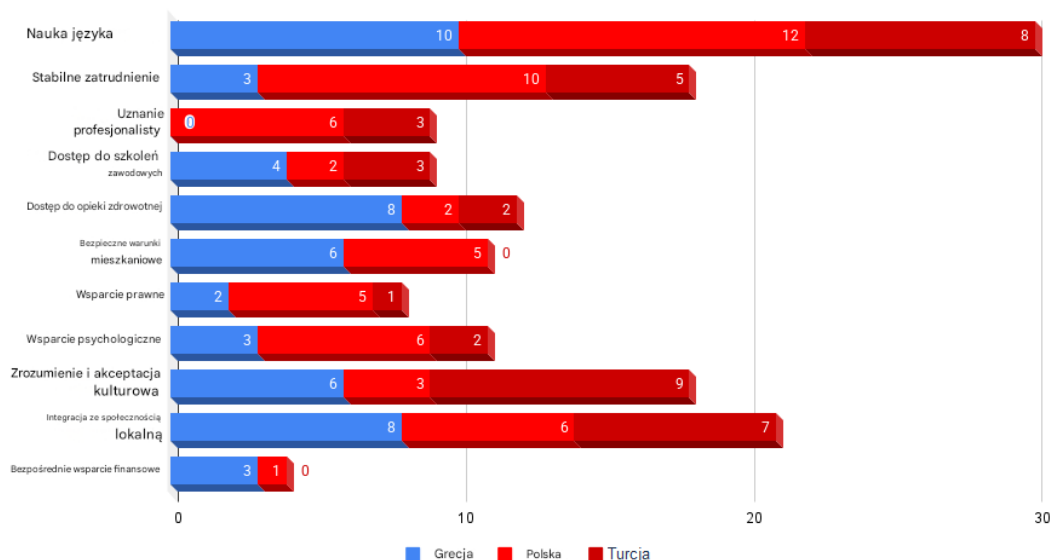
W pytaniu 3 respondenci zostali zapytani: „Jak długo pracuje Pan/Pani w sektorze kształcenia zawodowego/systemie edukacji?”

Z odpowiedzi na to pytanie wynika, że większość uczestników ankiety ma ponad 5 lat doświadczenia w sektorze kształcenia i szkolenia zawodowego/systemie edukacji, przy czym 22 respondentów zakwalifikowało się do tej kategorii.

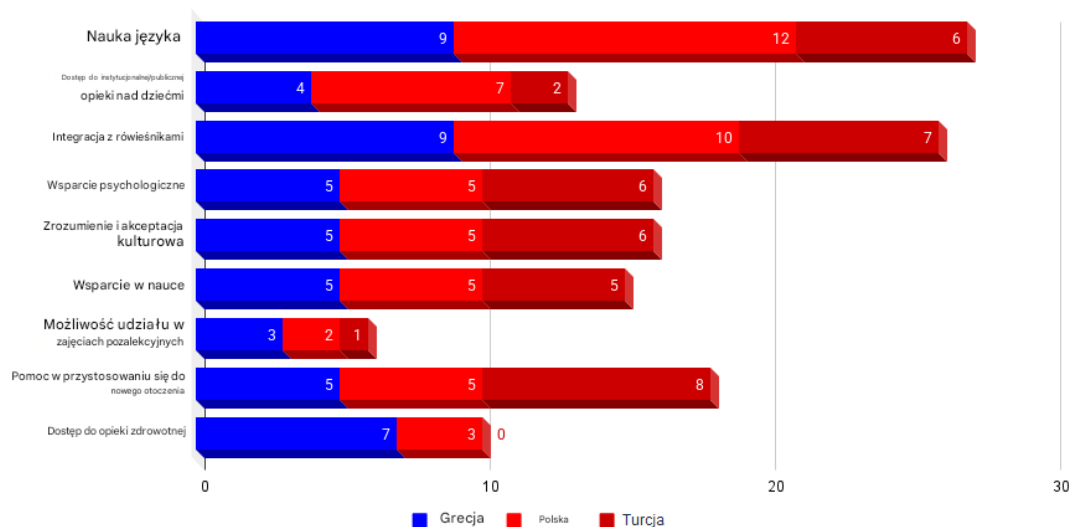

Pytanie 4 w ankiecie brzmiało: „Jakie są Twoim zdaniem najważniejsze potrzeby dorosłych migrantów/uchodźców w procesie integracji w naszym kraju?”

Jak widać na wykresie, zdaniem respondentów najważniejszą potrzebą dorosłych migrantów/uchodźców w procesie integracji była nauka języka, następnie integracja ze społecznością lokalną, stabilne zatrudnienie oraz zrozumienie i akceptacja kulturowa.

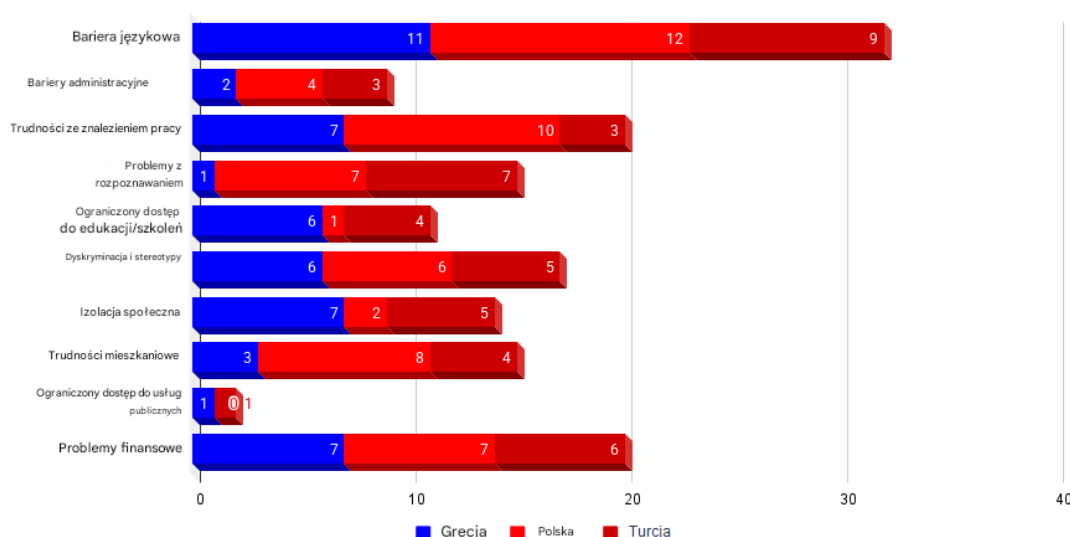
W pytaniu 5 personelowi VET zadano pytanie: „Pana zdaniem, jakie są najważniejsze potrzeby dzieci migrantów/uchodźców w procesie integracji w naszym kraju?”

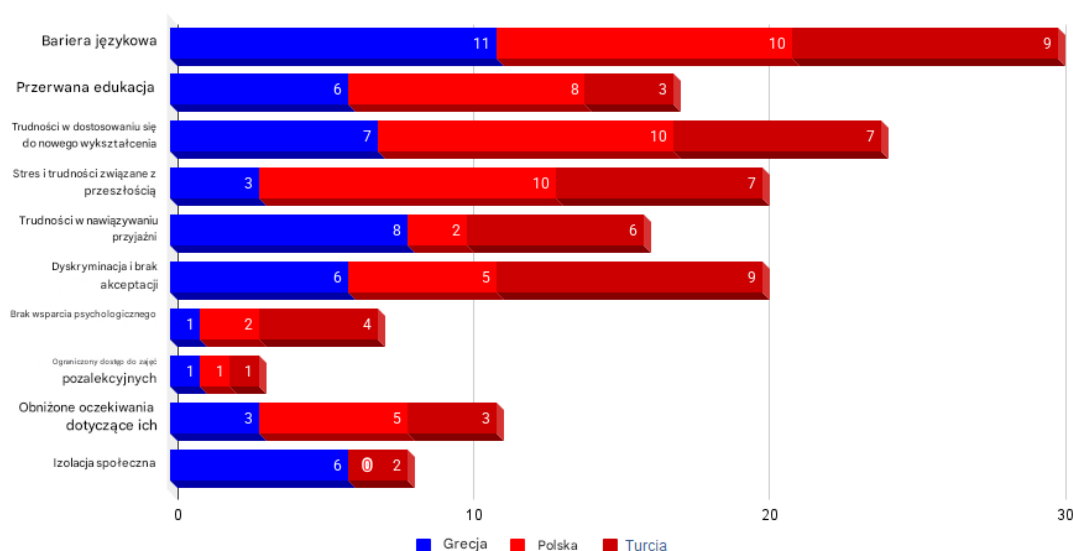
Jak widać na wykresie, respondenci wskazali, że najważniejszymi potrzebami dzieci migrantów/uchodźców w procesie integracji są: nauka języka, integracja z rówieśnikami oraz pomoc w adaptacji w nowym środowisku.

Pytanie 6 w ankiecie brzmiało: „Jakie są Twoim zdaniem najważniejsze trudności i problemy, z jakimi borykają się dorośli migranci/uchodźcy w procesie integracji w naszym kraju?”

Wykres słupkowy pokazuje, że według uczestników wywiadów najważniejsze trudności i problemy, z jakimi borykają się dorośli migranci i uchodźcy w procesie integracji w kraju, to: bariery językowe, trudności ze znalezieniem pracy i problemy finansowe.

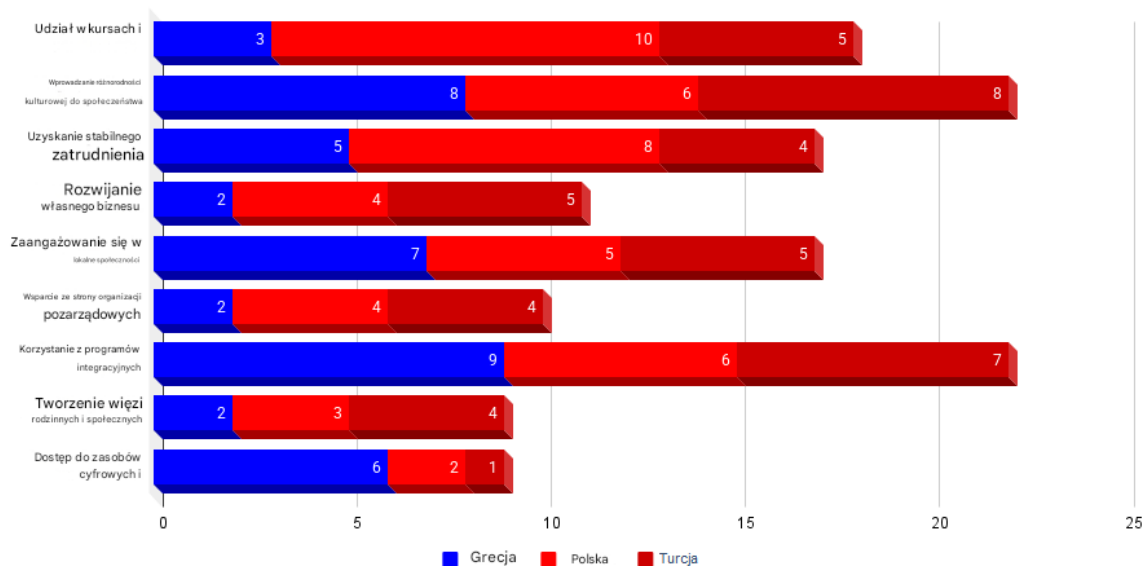
W pytaniu 7 respondenci zostali zapytani: „Jakie są Twoim zdaniem najważniejsze trudności i problemy, z jakimi borykają się dzieci migrantów/uchodźców w procesie integracji w naszym kraju?”

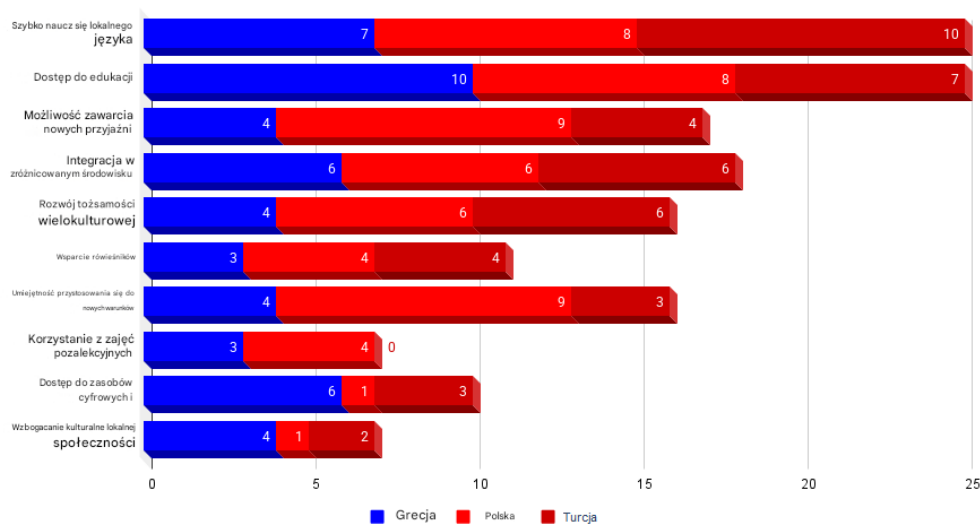
Wykres pokazuje, że najważniejszymi odpowiedziami wybranymi przez respondentów były: bariera językowa, trudności w przystosowaniu się do nowego systemu edukacji, dyskryminacja i brak akceptacji jako główne trudności.

Pytanie 8 w ankiecie brzmiało: „Jakie są Twoim zdaniem najważniejsze możliwości dla dorosłych migrantów/uchodźców w procesie integracji w naszym kraju?”

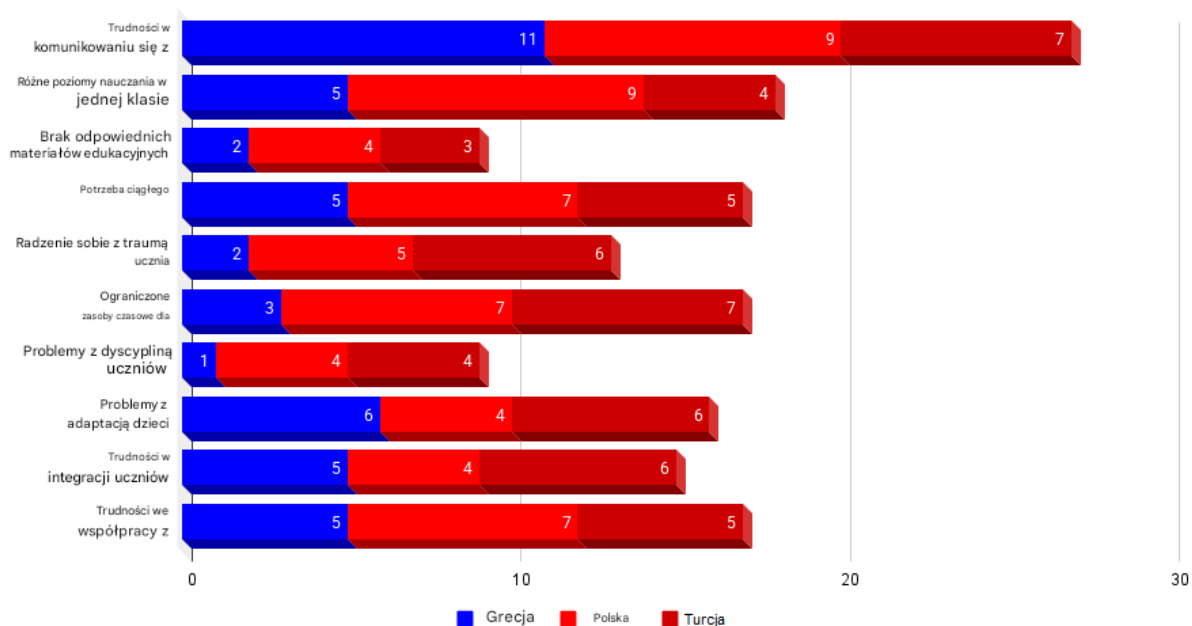
Jak widać z powyższego wykresu, respondenci uważają, że integrację można wzbogacić poprzez wnoszenie różnorodności kulturowej do społeczeństwa, uczestnictwo w kursach i szkoleniach, korzystanie z programów integracyjnych i programów wsparcia strukturalnego.

W pytaniu 9 respondenci powiedzieli: „Jakie są Twoim zdaniem najważniejsze możliwości dla dzieci migrantów/uchodźców w procesie integracji?”

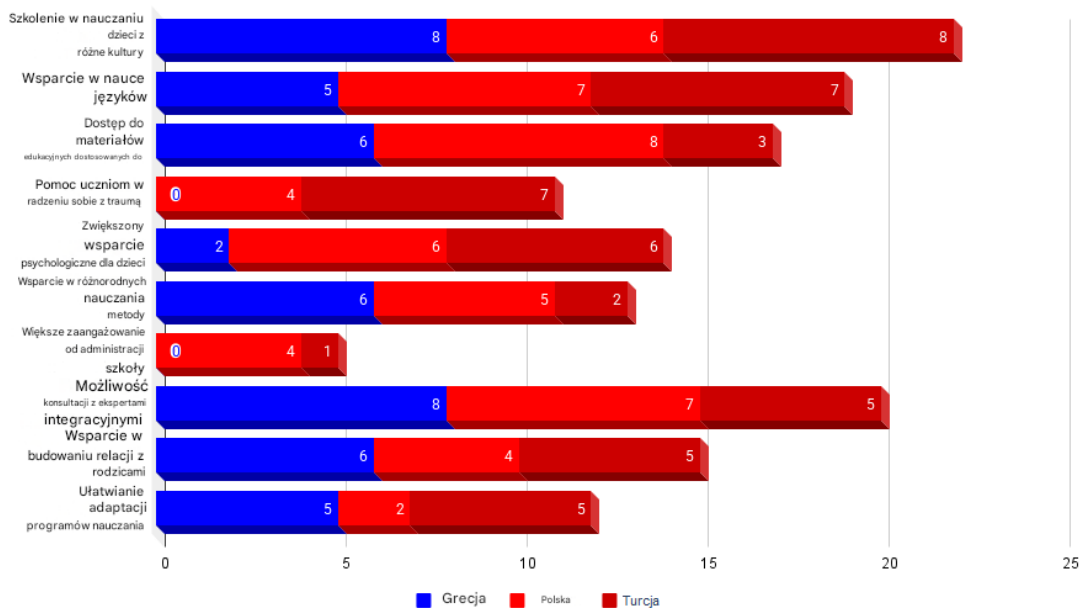
Jak pokazuje wykres słupkowy, najczęściej wybieranymi przez respondentów odpowiedziami były: szybka nauka lokalnego języka, dostęp do edukacji oraz integracja w zróżnicowanym środowisku.

Pytanie 10 w ankiecie brzmiało: „Jakie są, Pana zdaniem, codzienne problemy, trudności i wyzwania dla kadry edukacyjnej/szkoleniowej pracującej z dziećmi migrantów/uchodźców w procesie ich integracji w naszym kraju?”

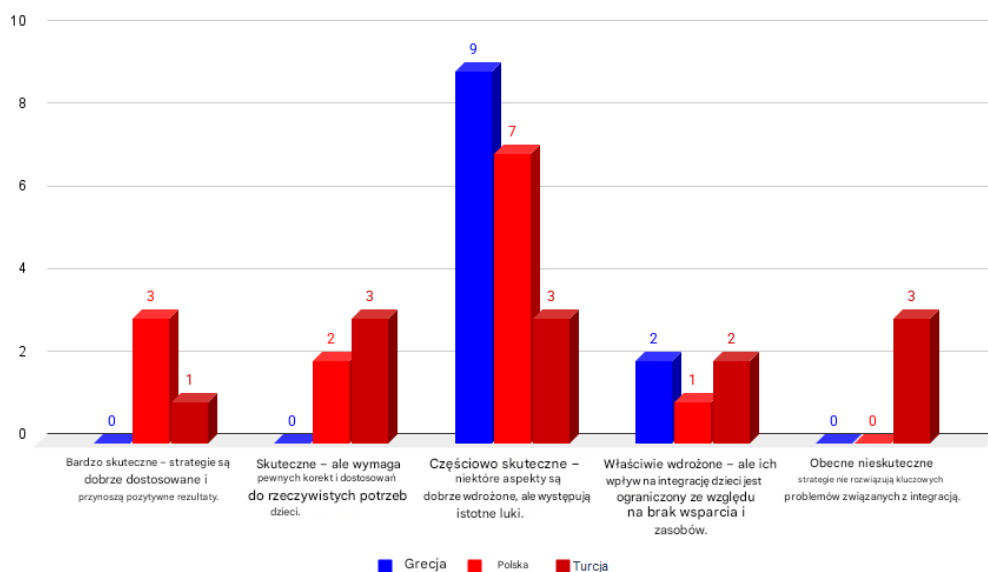
Jak widać na wykresie, większość respondentów za główne problemy i wyzwania, z jakimi boryka się kadra dydaktyczna i szkoleniowa uważa komunikację z uczniami, zróżnicowanie poziomów nauczania w klasie, konieczność ciągłego dostosowywania metod nauczania oraz trudności we współpracy z rodzicami.

W pytaniu 11 zadano pytanie pracownikom VET : „Pana zdaniem, jakie są potrzeby i oczekiwania pracowników edukacyjnych/szkoleniowych pracujących z dziećmi migrantów/uchodźców w procesie ich integracji w naszym kraju?”

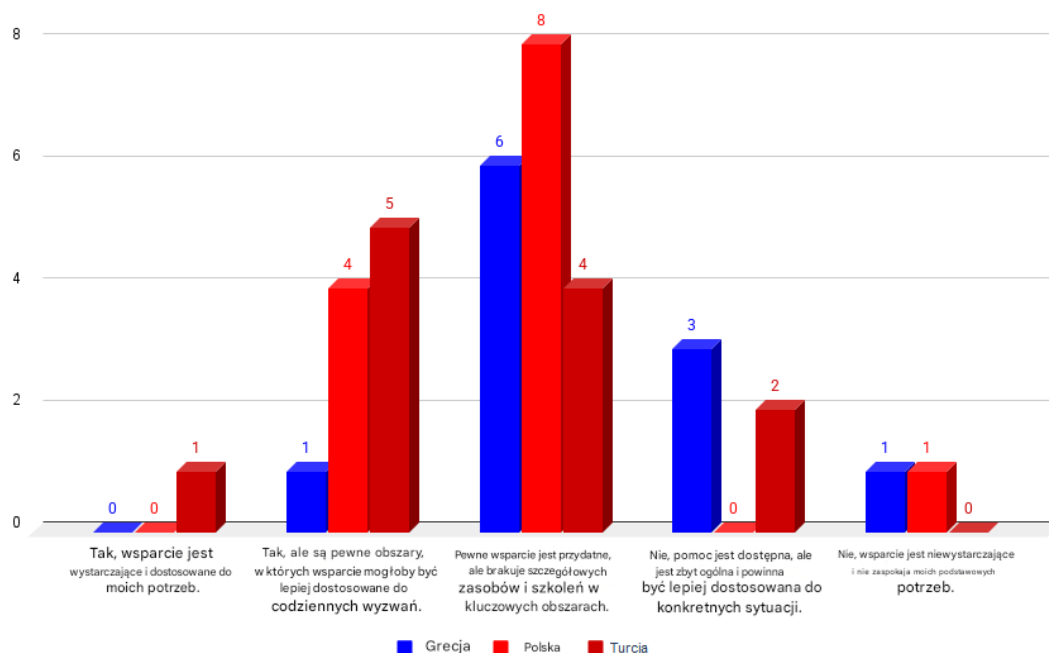
Odpowiedzi na to pytanie wskazują, że najważniejszymi potrzebami i oczekiwaniami kadry edukacyjnej i szkoleniowej pracującej z dziećmi migrantów i uchodźców są szkolenia w zakresie nauczania dzieci z różnych kultur, możliwość konsultacji ze specjalistami ds. integracji oraz wsparcie w nauce języków obcych.

Pytanie 12 w ankiecie brzmiało: „Jak oceniasz skuteczność istniejących strategii integracyjnych stosowanych w placówkach edukacyjnych w zakresie integracji dzieci uchodźców/migrantów w naszym kraju?”

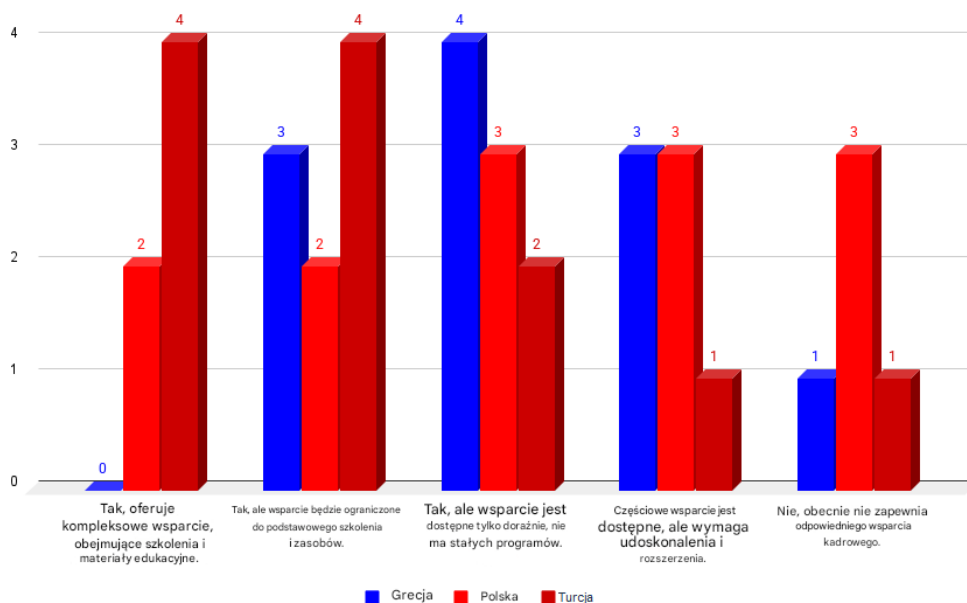
Jak widać na załączonym wykresie, respondenci z trzech krajów uważają, że istniejące strategie integracji dzieci uchodźców i migrantów można uznać za częściowo skuteczne, przy czym niektóre aspekty zostały dobrze wdrożone, ale nadal istnieją znaczne luki.

Pytanie 13 w ankiecie brzmiało: „Czy wsparcie oferowane przez system państwowy (np. Ministerstwo Edukacji, Radę Edukacji) dla kadry edukacyjnej/szkoleniowej pracującej z dziećmi migrantów/uchodźców w procesie ich integracji w naszym kraju jest wystarczające i odpowiednie dla Pana/Pani potrzeb w codziennej pracy?”

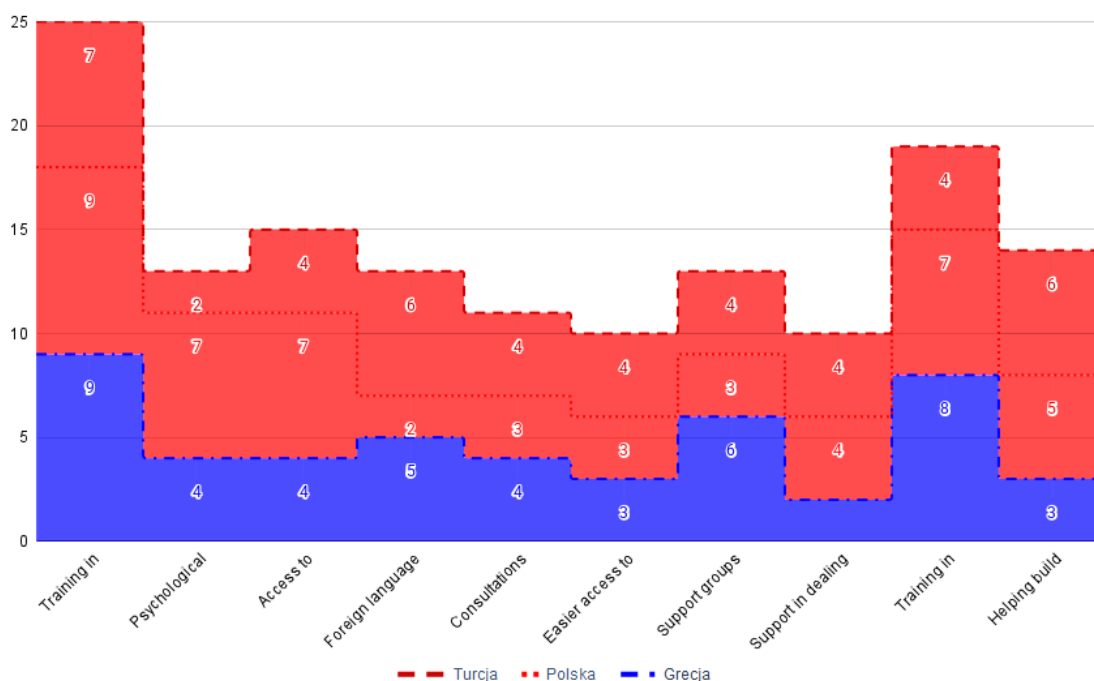
Jak widać na wykresie, większość respondentów zaznaczyła odpowiedzi: „pewne wsparcie jest przydatne, ale brakuje szczegółowych zasobów i szkoleń w kluczowych obszarach”, „tak, ale są pewne obszary, w których wsparcie mogłoby być lepiej dostosowane do codziennych wyzwań” i „nie, wsparcie jest dostępne, ale jest zbyt ogólne i należy je lepiej dostosować do konkretnych sytuacji”.

W pytaniu 14 respondenci zostali zapytani: „Czy placówka edukacyjna, w której pracujesz, oferuje własne wsparcie dla kadry pracującej z dziećmi uchodźców/migrantów w procesie ich integracji w naszym kraju?”

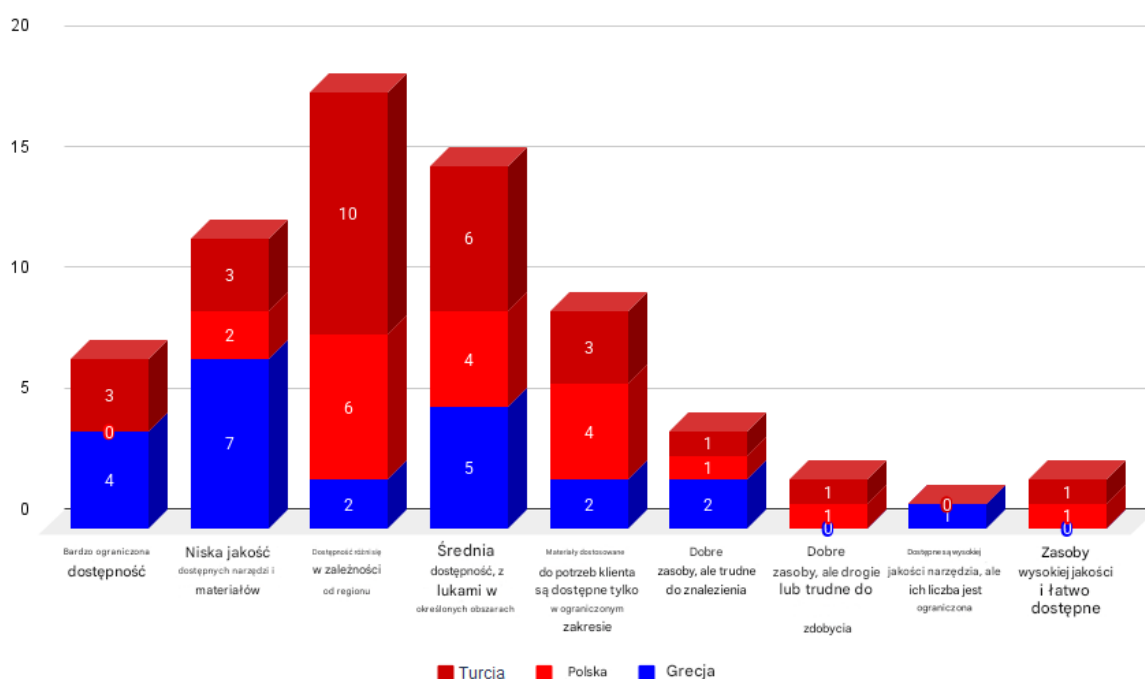
Wykres słupkowy pokazuje, że zdaniem respondentów, chociaż niektóre placówki edukacyjne oferują wsparcie personelowi pracującemu z dziećmi uchodźców/migrantów, wsparcie to jest zróżnicowane – niektóre zapewniają kompleksowe zasoby, inne oferują tylko podstawowe szkolenia, a niektóre oferują pomoc tylko okazjonalną lub doraźną, bez stałych programów.

Pytanie 15 w ankiecie brzmiało: „Jakie wsparcie byłoby najbardziej odpowiednie i przydatne dla kadry edukacyjnej/szkoleniowej pracującej z dziećmi migrantów/uchodźców w procesie ich integracji w naszym kraju?”

Z wykresu wynika, że najbardziej odpowiednim i przydatnym wsparciem dla kadry edukacyjnej/szkoleniowej pracującej z dziećmi migrantów/uchodźców byłyby szkolenie w zakresie pracy z dziećmi z różnych kultur, szkolenie w zakresie radzenia sobie z różnorodnością w klasie oraz dostęp do specjalistycznych materiałów edukacyjnych.

Pytanie 16 w ankiecie brzmiało: „Jak oceniasz dostępność skutecznych i odpowiednich narzędzi i materiałów edukacyjnych dla personelu edukacyjnego/szkoleniowego pracującego z dziećmi migrantów/uchodźców?”

Ostatni wykres słupkowy pokazuje, że większość odpowiedzi wybranych przez kadrę edukacyjną/szkoleniową pracującą z dziećmi migrantów/uchodźców brzmiała: „niska jakość dostępnych narzędzi i materiałów”, „dostępność różni się w zależności od regionu” i „średnia dostępność, z brakami w określonych obszarach”.

Rekomendacje dotyczące przyszłych prac projektowych nad e-bookiem

Polskie rekomendacje

- 1) **Centralne centrum zasobów dla edukatorów:** e-book powinien służyć jako kompleksowe centrum zasobów, oferując scentralizowane informacje dla edukatorów. Powinno to obejmować przewodniki krok po kroku dotyczące dostępu do usług VET, pomocy prawnej, zakwaterowania i opcji edukacyjnych dla dzieci. Przejrzysta nawigacja powinna pomóc użytkownikom w łatwym znalezieniu odpowiednich informacji, niezależnie od ich pochodzenia językowego lub kulturowego.
- 2) **Materiały wspomagające język:** biorąc pod uwagę, że język pozostaje jedną z najistotniejszych barier, e-book powinien zawierać zasoby do nauki języka zarówno w języku polskim, jak i w innych kluczowych językach, takich jak ukraiński. Może to obejmować pobieralne plany lekcji, ćwiczenia i linki do cyfrowych platform do nauki języków. Dla nauczycieli powinien zawierać praktyczne metody integrowania nauki języków z kształceniem zawodowym.
- 3) **Wytyczne dotyczące wsparcia psychologicznego i traumy:** e-book powinien zawierać wytyczne dotyczące wspierania uchodźców, którzy doświadczyli traumy. Sekcje skierowane do personelu VET powinny oferować strategie rozwiązywania problemów psychologicznych, szczególnie u dzieci. Mogłoby to obejmować studia przypadków, listy kontrolne do identyfikacji oznak traumy i linki do usług wsparcia zdrowia psychicznego.
- 4) **Zasoby integracji kulturowej:** zrozumienie kulturowe jest kluczem do udanej integracji. E-book powinien oferować pomysły na działania związane z wymianą kulturową, zasoby do organizowania programów świadomości kulturowej i historie sukcesów integracji. Może to pomóc w promowaniu wzajemnego zrozumienia między uchodźcami a społecznością przyjmującą, łagodząc napięcia i zachęcając do współpracy.
- 5) **Praktyczne szkolenie dla personelu VET:** raport wskazał, że personelowi VET brakuje wystarczającego przeszkolenia w takich obszarach, jak zarządzanie zróżnicowanymi klasami i praca z uczniami o ograniczonych umiejętnościach językowych. E-book może zawierać dodatkowe źródła / linki do materiałów do rozwoju zawodowego / najlepsze praktyki w nauczaniu inkluzywnym, zarządzaniu klasami wielojęzycznymi i pokonywaniu wyzwań kulturowych.
- 6) **Wsparcie dla zajęć pozalekcyjnych i kreatywnych:** biorąc pod uwagę ustalenia, że dzieci uchodźców korzystają z zajęć pozalekcyjnych, e-book powinien rekomendować kreatywne sposoby angażowania uczniów uchodźców poza formalną edukacją. Mogłoby to obejmować przewodniki dotyczące zakładania klubów pozalekcyjnych, zajęć sportowych lub programów artystycznych mających na celu wspieranie ekspresji emocjonalnej i integracji ze społecznością.
- 7) **Zestawy narzędzi do rozpoznawania i wykorzystywania umiejętności uchodźców:** wielu dorosłych uchodźców ma umiejętności zawodowe, które nie są uznawane w Polsce ze względu na problemy z kwalifikacjami. E-book powinien zawierać zestaw narzędzi dla personelu VET, aby pomóc uchodźcom w przełożeniu ich kwalifikacji na lokalny rynek pracy. Może to

obejmować linki do programów uznawania kwalifikacji, narzędzi oceny zawodowej i porady, jak dostosować programy szkolenia zawodowego, aby pomóc uchodźcom w znalezieniu sensownego zatrudnienia.

- 8) **Współpraca i dzielenie się najlepszymi praktykami:** e-book powinien promować współpracę między instytucjami VET, organizacjami pozarządowymi i organami rządowymi. Sekcje, które prezentują udane programy integracyjne lub dzielą się najlepszymi praktykami z różnych regionów (Polska, Grecja, Turcja) byłyby nieocenione. Będzie to sprzyjać poczuciu wspólnej nauki i zachęci personel VET do adaptacji strategii, które okazały się skuteczne w innych kontekstach.
- 9) **Narzędzia cyfrowe i platformy edukacyjne:** biorąc pod uwagę rosnącą rolę uczenia się cyfrowego, e-book powinien zawierać linki do platform edukacyjnych online, które oferują bezpłatne lub niedrogie kursy zawodowe dla uchodźców. Może również zawierać narzędzia do szkolenia w zakresie umiejętności cyfrowych, które pomogą uchodźcom lepiej zintegrować się z coraz bardziej cyfrową siłą roboczą.

Poprzez zajęcie się głównymi lukami zidentyfikowanymi w badaniach za pomocą ukierunkowanych rekomendacji i zasobów, e-book odegra kluczową rolę we wspieraniu integracji uchodźców w systemach VET w całej Polsce i poza nią. Powinien on służyć nie tylko jako praktyczny przewodnik, ale także jako platforma współpracy do dzielenia się najlepszymi praktykami i wspierania innowacji w działaniach na rzecz integracji migrantów.

Tureckie rekomendacje

1. **Programy szkoleń ukierunkowanych na kadrę kształcenia zawodowego:** opracowanie kompleksowych szkoleń skupionych na szczególnych potrzebach dzieci migrantów i uchodźców. Powinny one obejmować istotne tematy, takie jak nauczanie drugiego języka, praktyki uwzględniające traumę i kompetencje międzykulturowe.
2. **Dostęp do zasobów językowych i edukacyjnych:** Zapewnienie wysokiej jakości, łatwo dostępnych materiałów pomocniczych w nauce języka, aby pomóc dzieciom uchodźców w pokonywaniu barier językowych, co jest podstawą ich integracji akademickiej i społecznej.
3. **Stale wsparcie emocjonalne i psychologiczne:** Ustanowienie wytycznych dotyczących wdrażania wsparcia psychologicznego w szkole, obejmujących dostęp do przeszkolonych doradców, którzy pomogą dzieciom poradzić sobie z emocjonalnymi skutkami przesiedlenia.

Greckie rekomendacje

- **Poprawa szkoleń i rozwoju zawodowego nauczycieli**
 - **Warsztaty specjalistyczne:** Opracowanie warsztatów ukierunkowanych na nauczanie uwzględniające traumę, komunikację międzykulturową i nauczanie drugiego języka w kontekście kształcenia zawodowego.
 - **Modułowe kursy online:** Oferują elastyczne moduły e-learningowe dla nauczycieli, którzy nie mogą uczestniczyć w seminariach stacjonarnie, w tym samouczki wideo, fora interaktywne i oceny praktyczne.

- **Opracowywanie i lokalizowanie materiałów dostosowanych do konkretnych zawodów**
 - **Zestawy narzędzi tematycznych:** Współtworzenie zasobów łączących lekcje języka greckiego z praktycznymi zadaniami zawodowymi (np. stolarstwo, IT, hotelarstwo), zapewniając bezpośrednie powiązanie z prawdziwymi sytuacjami w miejscu pracy.
 - **Tłumaczenie i adaptacja:** Inwestowanie w tłumaczenie i adaptację istniejących europejskich materiałów edukacyjnych na temat uchodźców, tak aby odzwierciedlały greckie przepisy, odniesienia kulturowe i potrzeby lokalnego rynku pracy.
- **Wzmacnianie sieci pomiędzy rówieśnikami**
 - **Platformy internetowe i mentoring:** Utworzenie cyfrowych społeczności praktyki (za pośrednictwem grup w mediach społecznościowych lub dedykowanych platform projektowych), w których nauczyciele mogą dzielić się planami lekcji, rozwiązywać problemy występujące w klasie i rekomendować nowe narzędzia.
 - **Spotkania i wymiany regionalne:** Organizowanie okresowych spotkań lub mini konferencji, które gromadzą instruktorów kształcenia zawodowego z różnych regionów, wspierając wymianę wiedzy praktycznej i wspólne rozwiązywanie problemów.
- **Poprawa dostępu i motywacji dla uczących się uchodźców**
 - **Rozwiązania transportowe:** propagowanie lepszych połączeń transportowych lub mobilnych jednostek kształcenia zawodowego, które mogłyby bezpośrednio obsługiwać obozy dla uchodźców, zmniejszając bariery utrudniające systematyczne uczestnictwo w zajęciach.
 - **Strategie motywacyjne:** Włączenie doradztwa zawodowego, praktycznych staży i historii sukcesu byłych uczniów-uchodźców, aby wyznaczyć cel i zachęcić do wytrwałości.
- **Promowanie kompleksowego zaangażowania wielu interesariuszy**
 - **Partnerstwa międzysektorowe:** zaangażowanie gmin, organizacji pozarządowych, pracodawców i liderów społeczności w projektowanie kompleksowych usług łączących naukę języków, szkolenia zawodowe, wsparcie psychospołeczne i pośrednictwo pracy.
 - **Dialog polityczny:** Udostępnianie wyników projektu decydentom na szczeblu krajowym i unijnym w celu dostosowania działań na rzecz integracji uchodźców do szerszych strategii, zapewniając zrównoważone finansowanie i spójne wytyczne.
- **Monitorowanie, ocenianie i skalowanie udanych inicjatyw**
 - **Gromadzenie danych i opinia:** Wdrożenie przejrzystych ram monitorowania, które pozwolą śledzić frekwencję uczniów, nabywanie umiejętności i dobre samopoczucie psychospołeczne, co pozwoli na dostosowanie projektu programu do potrzeb opartych na dowodach.
 - **Rozwijanie sprawdzonych modeli:** W przypadku gdy programy pilotażowe wykazują dobre wyniki, należy starać się o dodatkowe finansowanie, aby powielić skuteczne podejścia w innych regionach lub w innych specjalizacjach zawodowych.

Realizując te zalecenia, przyszłe prace projektowe mogą zająć się najpilniejszymi wyzwaniami podkreślonymi w IDI, a mianowicie **motywacją, dostępnością, wsparciem psychospołecznym i szkoleniem pedagogicznym**, aby wspierać bardziej inkluzywne środowisko VET dla uczniów będących uchodźcami w Grecji. Dobrze wyposażone i dobrze skoordynowane programy zawodowe wyposażą przesiedloną młodzież w umiejętności i pewność siebie, aby zintegrować się z lokalną społecznością lub kontynuować podróż z większą odpornością i autonomią.

Bibliografia

- Central Statistical Office. (2024). *Poland in numbers 2024*. Warsaw.
- Commissioner for Human Right. (2024). *Problems of education of children and youth in Ukraine - recommendations of the Commissioner for Human Rights. MEiN's response*.
- NIK. (2023). Education of foreigners' children in Polish schools. Information on audit results.
- NIK. (2024). Dzieci cudzoziemców w polskich szkołach.
- A. Majewska, K. N. (2019). *Problems and challenges of teachers teaching foreign children in Wrocław schools*, *Roczniki humanistyczny*, 67(10), 2019, pp. 89-90.
- Ali Fuat ERSOY, N. T. (2019). *Social Exclusion And Gangs in Asylum Seeker And Immigrant Students*, *Third Sector Social Economic Review*.
- Asylum Information Database. (2024, Oct 5). *Housing - Asylum Information Database | European Council on Refugees and Exiles*. Pobrano z lokalizacji Housing Greece: <https://asylumineurope.org/reports/country/greece/content-international-protection/housing/>
- Aydeniz, S. (2021). Problems and solution proposals living in the education of migrant children, year 2021 migrant education in turkey and the world, bünyamin sarıkaya.
- Bartkowiak, G. (2021). *Teachers' attitudes towards educating immigrant children in Polish schools. Problems related to their education, Teacher in contemporary educational reality*, .
- Bartkowiak, G. (2021). Teachers' attitudes towards educating immigrant children in Polish schools. Problems related to their education, Teacher in the contemporary educational reality.
- Bartłomiej R., K. D. (brak daty). *Labor immigration to Poland - conclusions for the migrant integration strategy*, *Atheneum*, vol. 70 (2)/.2021. 2021.
- Başaran, S. (2021). *Being a Teacher of Syrian Refugee Students*, *Education Association of Turkey, Education and Science*.
- Błaszczak, A. (2024). Ukrainians are taking root in Poland. They don't want to leave here.
- Central Statistical Office. (2023). *Poland in the European Union*. Warsaw.
- Chrostowska, P. (2022). Refugee students from Ukraine in the Polish education system.
- Europe, C. (2024). *9th edition of the OTTO Work Force report*.
- Europe, O. W. (2024). *9th edition of the report*.
- Europe, O. W. (brak daty). 9th edition of the report.
- Eurostat. (2018). *Migrant integration statistics*.
- Gębka-Wolak, M. (2019). *Methodology of working with students with migration experience. Polish language in grades 4–8*, *Edukacja* 2019, 3(150), pp. 70-71.
- Górny A., K. P. (2018). *Immigrants in Poland in the context of the simplified procedure for employing foreigners*. Warsaw.

- Górny, A. (2023). The needs of people experiencing forced migration from Ukraine, CMR Spotlight, No. 12 (57), Warsaw.
- Górny, A. (2023, Warsaw). The needs of people experiencing forced migration from Ukraine, CMR Spotlight, No. 12 (57).
- Górny, A. (2023). The needs of people experiencing forced migration from Ukraine, CMR Spotlight, No. 12 (57), Warsaw.
- Górny, A. (2023). The needs of people experiencing forced migration from Ukraine, CMR Spotlight, No. 12 (57), Warsaw.
- Greek Council for Refugees. (2024, Sep 25). *Αρχική - GCR*. Pobrano z lokalizacji Reports: <https://gcr.gr/en/>
- HELLENIC STATISTICAL AUTHORITY. (2024, Sep 13). *Κεντρική Σελίδα ΕΛΣΤΑΤ*. Pobrano z lokalizacji Ελληνική Στατιστική Αρχή: <https://www.statistics.gr/documents/20181/de3e26f6-9b77-d2e5-2ca3-e13bcafe482a>
- HELLENIC STATISTICAL AUTHORITY. (2024, Sep 13). *Κεντρική Σελίδα ΕΛΣΤΑΤ*. Pobrano z lokalizacji Ελληνική Στατιστική Αρχή: <https://www.statistics.gr/documents/20181/de3e26f6-9b77-d2e5-2ca3-e13bcafe482a>
- InfoMigrants. (2024, Jul 15). *InfoMigrants*. Pobrano z lokalizacji Asylum seekers bear the brunt of the Greek housing shortage: <https://www.infomigrants.net/en/post/52725/asylum-seekers-bear-the-brunt-of-the-greek-housing-shortage>
- J. Łosiak-Pilch, B. W. (2023). Refugee child in Polish education.
- Kacperska E., K. M. (2019). *International migrations in Europe. Trends. Problems. Challenges*, ed. SGGW. Warsaw.
- Konsorcjum Migracyjne. (2023). *Polish school of helping. Admission of refugees from Ukraine in Poland in 2022*.
- Kourachanis, N. (2022). Implementing Refugee Integration Policies in a Transit Country: The HELIOS Project in Greece. *European Journal of Homelessness*, 16(1). Pobrano z lokalizacji https://www.feantsaresearch.org/public/user/Observatory/2022/EJH_16-1/EJH_16-1_RN7_v02.pdf
- Kubas, D. (2021). *Theoretical foundations and strategies for implementing flexicurity as a model for solving labor market problems*. Lublin.
- learnetic.pl. (2022). Я туг!, i.e. free educational materials for children from Ukraine.
- Łodziński S., M. S. (brak daty). "Politics outside politics"? The development of migration policy in Poland in the years 1989-2016, CMR Working Paper, No. 90 (148).
- M. Siciarek. (2022). Pomeranian experiences of migrant integration, Pomorski thinkletter.
- M. Siciarek. (2020). Integration (not assimilation!) of immigrants in Pomerania - practice and challenges, Open Eyes Magazine .
- money.pl. (2023). Poles are changing their minds about Ukrainians. They indicated what they didn't like, LOS.
- National Bank of Poland. (Warsaw). *Immigrants in the Polish economy – research report*, 2020.

- NBP. (2023). *Living and economic situation of Ukrainian migrants in Poland in 2023: Report from a survey*, Warsaw.
- NBP. (2023). *Living and economic situation of Ukrainian migrants in Poland in 2023: Report from a survey*, Warsaw.
- NBP. (2023). *Living and economic situation of migrants in Ukraine in Poland in 2023: Report from a survey*, Warsaw.
- NBP. (2023). *Living and economic situation of Ukrainian migrants in Poland in 2023: Report from a survey*, Warsaw.
- NBP. (2023). *Living and economic situation of Ukrainian migrants in Poland in 2023: Report from a survey*, Warsaw.
- NBP. (2023). *Living and economic situation of Ukrainian migrants in Poland in 2023: Survey report*, Warsaw.
- NIK. (2023). *Education of foreigners' children in Polish schools. Information on audit results*.
- NIK. (2023). *Education of foreigners' children in Polish schools. Information on audit results*.
- NIK. (2023). *Education of foreigners' children in Polish schools. Information on audit results*.
- NIK. (2023). *Education of foreigners' children in Polish schools. Information on audit results*.
- NIK. (2024). *Children of foreigners in Polish schools*.
- NIK. (2024). *Children of foreigners in Polish schools*.
- Nowosielski, M. (2021). *Elementary education of students with migration experience*.
- Operation Data Portal. (2024, Oct 30). *Situation Europe Sea Arrivals*. Pobrano z lokalizacji Europe Sea Arrivals/ Greece: <https://data.unhcr.org/en/situations/europe-sea-arrivals/location/24489>
- Pawlak. (2018). *Public policies towards migration*, in: Kwaśniewski J. (ed.), *Public policy sciences: Monograph of the discipline*, Warsaw.
- Personnel Service. (2024).
- Personnel Service. (2024).
- Polish Economic Institute. (2024). *Refugees from Ukraine on the Polish labor market: opportunities and obstacles*, Warsaw.
- REFUGEE.INFO GREECE. (2024, Aug 20). *Types of accommodation - Refugee.info Greece*. Pobrano z lokalizacji Types of accommodation: <https://greece.refugee.info/en-us/articles/4985584890775>
- Reşat AÇIKGÖZ, A. A. (2017). *Route Educational and Social sciencejournal, A SOCIOLOGICAL STUDY ON THE LIVING CONDITIONS OF THE SYRIAN REFUGEES IN TURKEY*.
- RPO, B. I. (2024). *Unresolved problems of education of children and youth from Ukraine*.
- Siciarek, M. (2022). *Pomeranian experiences of migrant integration, Pomorski thinkletter, No. 2(9)*.
- Siciarek, M. (2020). *Integration (not assimilation!) of immigrants in Pomerania - practice and challenges*, Open Eyes Magazine.

UNHCR. (2024, Sep 28). *The UN Refugee Agency*. Pobrano z lokalizacji Greece must ensure safety net and integration opportunities for refugees – UNHCR | UNHCR: <https://www.unhcr.org/news/briefing-notes/greece-must-ensure-safety-net-and-integration-opportunities-refugees-unhcr>

University of Warsaw and the University of Economics and Humanities. (2024). Social perception of refugees from Ukraine, migrants and actions taken by the Polish and Ukrainian state.

ZUS. (2023). *Summary of the financial situation of the Social Insurance Fund in the 3 quarters of 2023*, Warsaw.

**Dofinansowane przez
Unię Europejską**

Sfinansowane ze środków UE. Wyrażone poglądy i opinie są jedynie opiniami autora lub autorów i niekoniecznie odzwierciedlają poglądy i opinie Unii Europejskiej ani Greek State Scholarship's Foundation (IKY). Ani Unia Europejska, ani IKY nie ponoszą odpowiedzialności za te poglądy.

Projekt "Wymiana Doświadczeń: Wsparcie Specjalistów VET w Integracji Dzieci Uchodźców z Lokalną Społecznością"

nr. 2023-2-EL01-KA210-VET-000174377

HELP VET

CC BY-SA

Ta licencja umożliwia użytkownikom rozpowszechnianie, remiksowanie, adaptowanie i rozwijanie materiału na dowolnym nośniku lub w dowolnym formacie, o ile zostanie podane uznanie autora. Licencja pozwala na komercyjne wykorzystanie. Jeśli remiksujesz, adaptujesz lub rozwijasz materiał, musisz uzyskać licencję na zmodyfikowany materiał na identycznych warunkach. CC BY-SA obejmuje następujące elementy:

BY: należy podać autora utworu.

SA: Adaptacje muszą być udostępniane na tych samych warunkach.

<https://creativecommons.org/share-your-work/cclicenses/>